

Hele Danmarks Familieklub #bedresammen

Analyser af familier og frivillige efter deltagelse i familieklub

Maiken Pontoppidan, Mette Thorsager Jensen, Mette Friis-Hansen, Julie Nygaard Solvang, Josephine Arnfred og Helle Hygum Espersen

Hele Danmarks Familieklub #bedresammen – Analyser af familier og frivillige efter deltagelse i familieklub

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-009-2

Forsidefoto: Kirsten Stadil

Projekt: 100726

Finansiering: Den A.P. Møllerske Støttefond

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Hele Danmarks Familieklub er små lokale fællesskaber drevet af tre landsdækkende civilsamfundsorganisationer; henholdsvis KFUM's Sociale Arbejde, FDF – Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund og KFUM-Spejderne. Familieklubberne består af 7-9 familier, der mødes inden for tidsrummet kl. 16-20 hver fjortende dag og spiser, leger sammen m.m. faciliteret af frivillige. Familieklubberne har til formål at skabe fællesskaber mellem resourcestærke og sårbare børnefamilier. Fællesskabet skal bidrage til at styrke sårbare børn og unges muligheder for at bryde den negative sociale arv ved at styrke familiernes muligheder for at bruge egne ressourcer i fællesskabet med andre familier.

VIVE har gennemført en evaluering af Hele Danmarks Familieklub med formålet at undersøge og dokumentere effekten af Hele Danmarks Familieklub, herunder hvordan familieklubberne fungerer i praksis, samt hvordan forældre og frivillige oplever at deltage i Hele Danmarks Familieklub. Projektet hviler på et mixed method-design og bygger på både kvantitative og kvalitative metoder.

Hele Danmarks Familieklub og evalueringen er hovedsageligt finansieret af Den A.P. Møllerske Støttefond.

Seniorforsker Maiken Pontoppidan har været projektleder på evalueringen og overordnet ansvarlig for det samlede projekt. Spørgeskemaerne er udviklet i dialog med projektpartnerne og Center for Frivilligt Socialt Arbejde. De er opsat og indsamlet af Maiken Pontoppidan, Mette Friis-Hansen, Julie Nygaard Solvang og Katrine Iversen. Analyser og afrapportering af spørgeskemaerne er udført af Maiken Pontoppidan, Mette Thorsager Jensen og Josephine Arnfred.

Den kvalitative del af evalueringen er udviklet og gennemført i samarbejde med projektpartnerne af Helle Hygum Espersen, Mette Friis-Hansen og Julie Nygaard Solvang. Derudover har studentermedhjælperne Maja Rich Molberg og Kristine Barkholt bidraget med transskribering af de mange interviews.

I denne rapport præsenteres tre forskellige analyser: 1) analyser af data fra effektevalueringen umiddelbart efter at familieklubforløbet er afsluttet omkring 6 måneder efter, at det første spørgeskema blev sendt ud, 2) analyser af det opfølgende spørgeskema til de frivillige og 3) analyser fra en ekstra indsamling af interviews med deltagere. Data fra 12 måneders opfølgning afrapporteres separat, når dataindsamlingen er afsluttet.

Vi vil gerne takke Michael Fehsenfeld (antropolog og adjunkt ved Århus Universitet) og Helene Elisabeth Dam Jørgensen (sociolog og analysekonsulent), der begge har gennemlæst og kvalitetssikret rapporten. Rapporten er desuden kvalitetssikret af undertegnede. Den A.P. Møllerske Støttefond og KFUM's Sociale Arbejde har bidraget med kommentarer til forudgående rapportudkast. Tak til alle, der har medvirket til evalueringen. Herunder ikke mindst til de børn, familier og frivillige, der har brugt tid på at besvare vores spørgeskemaer og ladet sig observere og medvirke ved interview.

Mickael Bech

Forsknings- og analysechef for VIVE Sundhed

Indhold

Sammenfatning	7
1 Introduktion	15
1.1 Evalueringens formål	15
1.2 Om Hele Danmarks Familieklub	16
1.3 Eksisterende viden om effekter af frivilligindsatser til familier	20
2 Evalueringsdesign og metode	24
2.1 Effektmåling	25
2.2 Kvalitativ analyse	34
2.3 Covid-19 og Hele Danmarks Familieklub	37
3 Hvem er familierne?	42
3.1 Demografisk baggrund	42
3.2 Familieliv	44
4 Vurdering af effekten af deltagelse i HDF	46
4.1 Baselinesammenligning og udvikling over tid	49
4.2 Samlet effekt på udfaldsmål for sårbare forældre	51
4.3 Samlet effekt på udfaldsmål for sårbare børn	54
4.4 Supplerende analyser i forhold til effekt af familieklub	55
4.5 Robusthedsanalyse	66
4.6 Opsummering og perspektivering af effektanalyser	67
5 Familiernes oplevelse af at deltage i familieklub – spørgeskemadata	72
5.1 Relationer	74
5.2 Lege og aktiviteter	76
5.3 Oplevelse af familieklubben	77
5.4 Opsummering af forældrenes oplevelse af at deltage i familieklubben	82
6 Familiernes oplevelse af at deltage i familieklub – interviewdata	83
6.1 Udviklingen af familiernes netværk under og efter familieklubberne	83
6.2 Forskellige forståelser af netværk	88
6.3 Skabelse af netværk <i>i, uden for og efter</i> familieklubberne	93
6.4 Familieklubberne som frirum	99
6.5 Afbrudt familieklubforløb	104
6.6 Familieklub på Facebook under covid-19-krisen	108
6.7 Opsummering af interview med familier	110
7 De frivilliges oplevelse af familieklubben	111
7.1 Hvem er de frivillige?	111
7.2 Træning og erfaring	113

7.3	Motivation og bidrag.....	117
7.4	Afholdelse af klub	121
7.5	Samarbejde med andre frivillige og projektmedarbejderen	131
7.6	Frivillig under covid-19-krisen	135
7.7	Opsamling af de frivilliges oplevelse af familieklubben.....	137
	Litteratur	139
Bilag 1	Beskrivende statistik ved baseline	146
Bilag 2	Frafaldsanalyse	149
Bilag 3	Supplerende effektmålingsanalyser	152
Bilag 4	Multipel hypotesetest-problemet	153
Bilag 5	Robusthedsanalyse	155

Sammenfatning

Kort opsummering af rapportens konklusioner

Hvordan oplever forældre og frivillige at deltage i Hele Danmarks Familieklub?

Overordnet er langt de fleste forældre og børn rigtig glade for at komme i familieklubben. 3 ud af 4 af de deltagende forældre angiver, at de har det godt med hinanden i klubben, at de bliver lyttet til, og at de føler, at de kan bidrage med noget.

Forældrene fremhæver særligt fællesskabet, det sociale, samværet, netværk, sammenhold, maden, aktiviteter og hygge med børn og friluftsliv. Omkring halvdelen af forældrene oplever desuden, at de kan tage vaner fra familieklubben med hjem og blive inspireret til nye lege, aktiviteter og madretter.

For knap halvdelen af forældrene er det lykkedes at danne bekendtskaber i familieklubben, og hver tredje oplever, at deres barn har fået nye venner i familieklubben. 3 ud af 4 familier ønsker at fortsætte i næste sæson.

At deltage i familieklub har forskellig betydning, alt efter hvor sårbar familien er. For familier med et lille netværk kan familieklubben have en eksistentiel betydning i forhold til at føle sig set, mødt og anerkendt som menneske i et fællesskab. Mere ressourcestærke familier oplever mere familieklubben som et hyggeligt bidrag til den lokale sammenhængskraft.

Hovedparten af de frivillige er ligeledes meget tilfredse med at være frivillige i Hele Danmarks Familieklub og er særligt motiveret af, at det er sjovt, og at de er med til at hjælpe andre eller gøre en forskel.

Mange af de frivillige oplever et godt sammenhold i teamet og glædes ved at se familierne blive styrket. Lidt mere end halvdelen af de frivillige vil fortsætte som frivillig, og 3 ud af 4 føler, at familierne har udbytte af at komme i familieklubben.

Hvad er effekten af Hele Danmarks Familieklub på forældre og børns trivsel?

Når vi ser på tværs af analyserne for de sårbare familier, finder vi for de fleste udfald ikke nogen forskel imellem familierne, der har deltaget i familieklub, og kontrolfamilier, der ikke har deltaget i familieklub. Der er dog flere områder, hvor der potentielt kan være mindre effekter af familieklub.

Når vi undersøger effekten af familieklub på alle familier – både sårbare og ikke sårbare – finder vi, at forældre, der deltager i familieklub, oplever, at de er mere tilpasse i legen med deres barn, at de har mindre brug for hjælp til leg, og at barnet har lidt sværere ved at få nye venner i forhold til kontrolforældrene. Dette finder vi ligeledes, når vi udelukkende ser på de sårbare familier.

Analyserne tyder på, at forskellige grupper af sårbare familier oplever forskellige effekter af familieklub. Vi finder tegn på, at sårbare forældre, der står uden for arbejdsmarkedet, oplever en større effekt af familieklub end sårbare forældre, der er i arbejde eller uddannelse. Vi ser desuden tegn på, at sårbare familier, der deltager flere gange, oplever andre effekter end dem, der deltager færre gange. Dette gælder i begge tilfælde kun for enkelte udfald.

Vi finder ligeledes tegn på, at der er forskel på effekten af familieklub i forhold til, om familien har deltaget før eller efter covid-19.

Alle resultaterne skal ses i lyset af, at familierne har deltaget i familieklub i gennemsnit 7 gange før covid-19 og 3,2 gange efter covid-19, hvilket er færre gange end de planlagte 12 gange. Covid-19-pandemien haft stor indflydelse på både familiernes liv, dataindsamlingen, og hvordan familieklubberne kunne gennemføres, hvilket har gjort det vanskeligt at vurdere effekten af at deltage i familieklub.

Hele Danmarks Familieklub

Hele Danmarks Familieklub er små lokale fællesskaber, der bliver drevet i partnerskab imellem tre landsdækkende civilsamfundsorganisationer: KFUM's Sociale Arbejde, FDF – Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund og KFUM-Spejderne. Hele Danmarks Familieklub er baseret på en vision om, at familier kan hjælpe familier på tværs af ressourcestærke og sårbare familier ved at skabe og dele et fællesskab med hinanden. De enkelte familieklubber er faciliteret af en gruppe frivillige og skal indeholde 7-9 familier (heraf flest sårbare familier), der mødes et par timer i tidsrummet kl. 16-20 hver anden uge. Familieklubberne består af følgende fire elementer: 1) måltidsfællesskab, 2) lege, 3) rådgivnings- og støttetilbud og 4) brobygning til andre civile og offentlige tilbud. Formålet med Hele Danmarks Familieklub er at bidrage til at styrke børn og unges forudsætninger for at bryde den negative sociale arv via mere stabile, trygge og støttende familierammer igennem kvalificerede og gensidigt givende fællesskaber. Projektet er hovedsageligt finansieret af den A.P. Møllerske Støttefond, der også finansierer denne evaluering.

Evalueringsdesign

Den samlede evaluering har til formål at undersøge og dokumentere effekten af Hele Danmarks Familieklub; herunder hvordan familieklubberne fungerer i praksis, samt hvordan forældre og frivillige oplever at deltage i Hele Danmarks Familieklub. Dette er den anden rapport i evalueringen, hvor vi undersøger følgende:

- Hvad er effekten af Hele Danmarks Familieklub på forældre og børns trivsel?
- Hvordan oplever forældre og frivillige at deltage i Hele Danmarks Familieklub?

Den samlede evaluering er baseret på en kombination af kvantitative og kvalitative data. Evalueringsdesignet kombinerer et traditionelt effektevalueringsdesign med casestudier og interview, der er tilrettelagt med henblik på at forstå, hvordan projektet udspiller sig i praksis, og hvordan familier og frivillige oplever familieklubberne.

Denne rapport bygger på følgende data

- Spørgeskemabesvarelser fra 509 familier på baseline, der har angivet 157 forskellige klubber, samt spørgeskemabesvarelser fra 352 familier ved 6-måneders opfølgningen, der dækker 132 forskellige klubber. Indsamlet fra 2018-2021.
- Spørgeskemabesvarelser fra 142 frivillige, der har angivet 63 forskellige klubber, spurgt i slutningen af familieklubforløbet. Indsamlet fra 2018-2021.
- Interviewdata fra 91 frivillige ledere indsamlet af KFUM's Sociale Arbejde i foråret 2021.
- Interviewdata fra 15 familier, der har deltaget i familieklub. Indsamlet i juni 2020.

Familierne i projektet

Ved opstart i projektet er hovedparten af spørgeskemabesvarelserne fra kvinder på omkring 37 år med to mindre børn, hvoraf target-barnet i gennemsnit er 6 år. Knap halvdelen af forældrene angiver at bo alene, og omkring en fjerdedel taler et andet sprog i hjemmet end dansk. Uddannelsesmæssigt har flest forældre en mellemlang eller lang uddannelse, mens lidt færre højst har en gymnasial uddannelse eller en kort eller erhvervsfaglig uddannelse. Lidt under halvdelen af forældrene er i arbejde, og en fjerdedel står uden for arbejdsmarkedet.

På baggrund af forældrenes arbejdsmarkedsstatus, og hvad de ved tilmeldingen har angivet som motivation for at deltage i familieklubben, er familierne blevet karakteriseret som sårbare eller ikke-sårbare. Samlet set karakteriseres 78 % af familien som sårbare, og 22 % af familierne som ikke-sårbare.

Effekten af familieklub

Effektmålingen er primært baseret på de 277 sårbare familier (heraf 163 familieklubdeltagere og 114 kontrolfamilier), der har udfyldt spørgeskemaet ved både baseline og 6-måneders opfølgningen. Familierne er fordelt i interventionsgruppe eller kontrolgruppe, alt efter om de var tilmeldt en familieklub eller venteliste, da de startede i projektet. De to grupper ligner hinanden på baseline, hvilket er forudsætningen for at kunne gennemføre en effektanalyse. Generelt ser vi meget små ændringer over tid for alle deltagere, uanset om de er i familieklub eller på venteliste.

Når vi ser på tværs af de samlede analyser, finder vi overordnet kun få og små effekter af at deltage i familieklub. Der er dog nogle områder, hvor analyserne tyder på, at der kan være mindre effekter af familieklub.

Vi fremhæver resultater, som er enten statistisk signifikante ($p < 0,05$) eller tilnærmelsesvis signifikante ($p < 0,15$). Vi vurderer, at disse resultater kan betragtes som potentielle effekter af familieklub.

Sårbare familier

I den overordnede analyse på alle de sårbare familier tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,01^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,01^*$)
- Lidt flere venskaber hos børn ($p = 0,06$)
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,08$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,12$)
- Forældre oplever lidt lavere mestringssevne ($p = 0,13$).

Det er vigtigt at være opmærksom på, at resultaterne er en gennemsnitsbetragtning, og at den enkelte forælder eller det enkelte barn kan have oplevet positive eller negative effekter af deltagelsen, uanset hvad det samlede resultat er.

På grund af en teknisk fejl har en del forældre svaret på spørgsmål om deres børns trivsel væsentligt senere end planlagt. I en ekstra analyse, hvor vi udelukkende ser på rettidige besvarelser for udfald for børn, finder vi tegn på, at de mindste børns trivsel potentielt forbedres efter deltagelse i familieklub.

Nogle af resultaterne står lidt i kontrast til hinanden, fx at børnene har lidt sværere ved at få nye venner, samtidig med at der ses lidt flere venskaber hos børnene. Dette understreger, at resultaterne skal tolkes med varsomhed.

Alle familier (både sårbare og ikke-sårbare)

I analysen af alle deltagere (både sårbare og ikke-sårbare) finder vi følgende effekter af familieklub (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,01^*$)
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,02^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,04^*$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,09$).

Disse resultater understøtter resultaterne fra analysen af sårbare familier og indikerer, at både sårbare og ikke-sårbare familier føler sig mere tilpasse i forhold til leg med barnet, oplever et mindre behov for hjælp til leg, og at barnet har lidt sværere ved at få nye venner efter deltagelse i familieklub.

At både sårbare og ikke-sårbare forældre, der har deltaget i familieklub, oplever, at de er mere tilpasse i legen med deres barn, og oplever, at de har mindre brug for hjælp til at lege, er en potentiel væsentlig effekt af familieklub. Børn lærer igennem leg. Legeaktiviteter sammen med forældre er væsentlige for et barns udvikling, og hvis forældrene i højere grad føler sig tilpasse i legen med barnet, kan det derfor skabe en hyggelig stund imellem barn og forælder, hvilket potentielt kan bidrage positivt til barnets udvikling og til at styrke relationen imellem forælder og barn. Det er uvist, hvorfor vi finder, at barnet har lidt sværere ved at få nye venner efter deltagelse i familieklub, men det kan måske hænge sammen med, at familierne ved at deltage i familieklub bliver mere opmærksomme på deres barns evne til at skabe nye venskaber.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at vi foretager mange analyser, hvilket øger sandsynligheden for at observere signifikante sammenhænge ved et tilfælde. Resultaterne skal desuden ses i lyset af, at familierne har deltaget i familieklub i gennemsnit 7 gange før covid-19 og 3,2 gange efter covid-19, hvilket er færre gange end de planlagte 12 gange. Desuden har covid-19-pandemien haft stor indflydelse på både familiernes liv, dataindsamlingen, og hvordan familieklubberne kunne gennemføres, hvilket har gjort det vanskeligt at vurdere effekten af familieklub.

Yderligere analyser

I forhold til analyser af, hvordan forskellige grupper af sårbare familier har oplevet at deltage i familieklub, finder vi følgende resultater.

- Vi finder tegn på, at sårbare forældre, der står uden for arbejdsmarkedet, på enkelte resultatmål oplever en større effekt af familieklub end sårbare forældre, der er i arbejde eller uddannelse
- Vi finder, at deltagelse i flere sessioner er relateret til mindre deltagelse i fritidsaktiviteter for børn
- Vi ser desuden tegn på sammenhænge imellem højere deltagelse i familieklub og fx lavere selvværd, sværere ved at få nye venner, lavere niveau af forældrestress og større fortroligt netværk.

Covid-19 har haft en forskellig betydning for familier og kan være forbundet med både bedre og dårligere trivsel for forældre og børn. I forhold til covid-19 og familieklub finder vi følgende resultater.

- Vi finder, at sårbare familier, der har deltaget i familieklub *før* covid-19, har oplevet en reduktion i forældrestress, hvorimod familier, der har deltaget *efter* covid-19, har oplevet en stigning i forældrestress
- Vi finder en positiv effekt af familieklub, i forhold til hvorvidt barnet har én eller flere nære venner *efter* covid-19, men ingen effekt *før* covid-19
- Vi ser desuden tegn på potentielt mindre effekter af at deltage i familieklub under covid-19 for enkelte andre udfald.

Perspektivering af resultater

I forhold til de få eksisterende effektstudier af frivilligindsatser er hovedparten på samme måde som dette studie udfordret af fx en meget heterogen målgruppe og stor variation i, hvordan indsatsen tilbydes til familierne. Mange af studierne finder ligeledes uklare resultater. De studier, der finder positive effekter af indsatsen, er især kendetegnet ved, at de frivillige har en relevant faglig baggrund og har modtaget en relativt grundig træning, inden de udfører indsatsen. De adskiller sig derfor væsentligt fra familieklub indsatsen, hvor de frivillige ikke generelt har en faglig baggrund og ikke fx gennemfører et træningsforløb med certificering. Dette studie kan dog ikke konkludere noget om betydningen af de frivilliges baggrund.

Familiernes oplevelse af at deltage i familieklubben – spørgeskemadata

I gennemsnit har familierne deltaget 5,8 gange, men der er stor spredning på deltagelsen. Før covid-19 deltog familierne 7 gange i gennemsnit og 3,2 gange efter covid-19. Samlet set har halvdelen af familierne deltaget 0-4 gange, og en tredjedel har deltaget 7 eller flere gange. I gennemsnit har familierne meldt afbud 2,7 gange.

Knap halvdelen af forældrene oplever, at de har dannet et eller flere nye bekendtskaber, og 38 % angiver, at deres barn har fået en eller flere nye venner i familieklubben. For hver tredje rækker relationen ud over familieklubben, da de angiver, at de enten selv (36 %) eller deres barn (27 %) mødes med nogen fra familieklubben.

Omkring halvdelen af familierne vurderer, at de bliver inspireret af lege, aktiviteter og madretter i familieklubben og laver dem derhjemme. Knap halvdelen af familierne oplever også at tage vaner fra familieklubben med hjem.

Overordnet set er langt de fleste forældre og børn i de fleste af familierne rigtig glade for at komme i familieklubben. Hele 84 % er enige eller meget enige i, at de godt kan lide at komme i familieklubben. 3 ud af 4 oplever, at de bliver lyttet til i familieklubben, og at de har det godt med hinanden. I alt 70 % angiver også, at de føler, at deres familie har noget at bidrage med i familieklubben.

Når familierne bliver bedt om at fremhæve de tre bedste ting ved familieklubben, fremhæver de særligt fællesskabet, det sociale, samværet, netværk, sammenhold, maden, aktiviteter og hygge med børn og friluftsliv. For mange familier har det stor betydning, at aftenmåltidet indgår i familieklubben. Den positive oplevelse af familieklubben afspejler sig også i, at 77 % af familierne ønsker at fortsætte i næste sæson. For familier, der ikke vil fortsætte, nævnes grunde som covid-19 og tidspres.

Familiernes opleves af at deltage i familieklubben – interviewdata

På baggrund af de 15 gennemførte interviews finder vi, at familiernes oplevelser af netværk i og efter familieklubforløbene relaterer sig til en lang række af faktorer, der kan være afgørende for, at der skabes tillidsfulde relationer og netværk mellem familierne i eller uden for familieklubberne. Dette bidrager med at vise forskellige forståelser af netværk samt mulige afgørende fremmere og hæmmere for netværksskabelse.

Vi finder, at oplevelsen af at deltage i og bidrage til et lokalt forankret fællesskab kan have stor og forskellig betydning for henholdsvis sårbare familier og ressourcestærke familier. For de netværkssvage sårbare børnefamilier kan oplevelsen af at deltage i et lokalt forankret fællesskab have en eksistentiel betydning i forhold til at føle sig set, mødt og anerkendt som menneske i et fællesskab. De mere ressourcestærke familier oplever den lokale forankring som et hyggeligt bidrag til den lokale sammenhængskraft og kendskab til mennesker og andre familier i lokalmiljøet.

Den lokale forankring kan for de sårbare børnefamilier være afgørende i forhold til at føle sig anerkendt, mødt og inkluderet som menneske. Denne betydning er for de 15 familier tæt sammenhængende med deres oplevelser af familieklubberne som et frirum for andres forventninger og fra ulvetime og praktiske gøremål med små børn.

De frivilliges oplevelse af at deltage i familieklubben – spørgeskema og interviewdata

Hovedparten af de frivillige i familieklubberne er kvinder på 40-69 år, som enten er i arbejde eller er på pension, førtidspension eller efterløn, og som udfører frivilligt arbejde mindst ét andet sted end familieklubben. Mange af de frivillige har deltaget i en træningsdag, og de fleste finder træningen og materialerne anvendelige. I nogle klubber har sprogbarrierer dog gjort det svært at anvende materialerne.

De frivillige er motiveret af, at det er sjovt, og at de er med til at hjælpe andre eller gøre en forskel, og kun få tillægger det betydning, at det styrker deres jobmuligheder. De frivillige fremhæver især godt sammenhold i teamet, samt at de har kunnet skabe hygge, glæde og god stemning for familierne i klubben. Samlet set ønsker mere end halvdelen af de frivillige at fortsætte som frivillig, når forløbet slutter.

Der har i gennemsnit været afholdt otte-ni klubaftener, og de frivillige har et meget lavt fravær. Familieklubberne finder sted i mange forskellige rum, fx kirker/menighedshuse, fælleshuse, spejderhytter, frivillighedscentre og sociale caféer. Hovedparten af de frivillige er tilfredse med de fysiske rammer om familieklubben, men hver fjerde synes ikke, at lokalerne giver tilstrækkelige muligheder eller danner den nødvendige tryghed for familierne. 2 ud af 3 frivillige oplever ikke praktiske problemer i forbindelse med afholdelse af familieklub.

En udfordring, som går igen i en del af besvarelsene, er familiernes fremmøde, på trods af at de frivillige hjælper familierne til at deltage ved fx at skrive på facebookside, sende sms eller hjælpe med transport. Vi ved fra studier af sårbare borgers deltagelse i civile fællesskaber og/eller frivillige aktiviteter, at mange har brug for stor rummelighed, over for at de nogle gange deltager ustabil.

Andre udfordringer, der nævnes af de frivillige, er udfordringer med sprog og integration, uddelegering af ansvar og samarbejdet som team, urolige eller udadreagerende børn, eller børn, der ikke vil deltage.

De fleste frivillige varetager roller i forhold til måltidsfællesskabet samt lege og aktiviteter. Omkring halvdelen varetager enten kontakten til familierne eller kommunikationen mellem de frivillige, og en mindre del af de frivillige varetager opgaver vedrørende brobygning og fundraising.

Lege og aktiviteter samt måltidsfællesskabet er de bærende elementer i familieklubberne, og maden består især af relativt nemme og familievenlige retter. Lege, aktiviteter og naturoplevelser ligger også højt på listen, når de frivillige skal nævne det bedste ved at være frivillig. Mere end halvdelen af de frivillige angiver, at støtte og rådgivning sjældent eller aldrig gennemføres i familieklubmøderne, mens knap halvdelen svarer tilsvarende for brobygning.

De frivillige er overvejende positive, når de skal vurdere familiernes udbytte af at komme i familieklubben. De peger fx på mulighed for netværk, afbræk fra hverdagen, et gratis måltid mad samt muligheden for at hygge sig og have det sjovt med andre familier. 3 ud af 4 frivillige vurderer desuden, at familierne danner fællesskaber med andre familier i familieklubben. Derudover er der flere, der nævner, at covid-19 har haft en dårlig effekt på familiernes udbytte.

Stort set alle frivillige angiver, at samarbejdet i frivilligteamet fungerer godt, og 2 ud af 3 angiver, at der ikke har været konflikter i teamet.

Der er stor spredning, i forhold til hvor meget de frivillige har været i kontakt med deres projektmedarbejder. 3 ud af 4 oplever, at vejledningen fra projektmedarbejderen har været tilfredsstillende og tilgængelig, og kun en mindre del af de frivillige angiver, at de havde behov for mere støtte og vejledning, samt at projektmedarbejderen ikke var til stede, når de havde behov for det.

I alt 33 af de frivillige har været frivillige under covid-19-pandemien, og for hovedparten har det været udfordrende og haft væsentlig indflydelse på, hvordan familieklubben

kunne forløbe i denne periode. Mange klubber blev fx omlagt til takeaway, hvor familierne lavede mad hjemme og mødtes virtuelt i stedet for fysisk fremmøde.

Overordnet set stemmer de resultater, vi finder i denne rapport, godt overens med de resultater, vi fandt i analyserne i den første rapport.

Opmærksomhedspunkter

Selvom der overordnet set er stor tilfredshed fra hovedparten af familier og frivillige med at deltage i Hele Danmarks Familieklub, vil vi her, baseret på det samlede data, som rapporten bygger på, pege på nogle overordnede opmærksomhedspunkter, der kan være vigtige at være opmærksomme på i forhold til fremtidige familieklubber:

- Familiernes ustabile deltagelse og fravær kan skabe frustrationer hos frivillige og familier – men det er vigtigt at kunne rumme familier, der ikke kan deltage stabilt, og tilpasse forventningerne til familierne.
- Der kan være brug for hjælp til, hvordan de frivillige støtter meget sårbare familier – herunder balancen imellem at være subjektiv, venskabelig og solidariserende og at rådgive på et fagligt grundlag.
- Der kan være behov for mere hjælp og tilpassede materialer til familieklubber, hvor der er en stor andel af deltagere med anden etnisk baggrund end dansk.
- Der kan være behov for at understøtte de frivilliges forståelse af at balancere deltagelsen af sårbare og ikke-sårbare familier, så inklusionen i familieklubberne styrkes og opretholdes.
- Der kan være behov for at udvikle materiale om, hvordan familieklubben afsluttes efter forløbet.
- Der kan være behov for mere støtte til at håndtere sociale medier for de frivillige, der synes, det er svært.
- Der kan være behov for mere opmærksomhed på fædre/mænd i familieklubberne.
- Måske er det muligt at styrke brobygningen i HDF ved at udnytte, at en stor andel af de frivillige også er frivillige andre steder.

1 Introduktion

Hele Danmarks Familieklub er små lokale fællesskaber, der bliver drevet i partnerskab imellem tre landsdækkende civilsamfundsorganisationer. De tre organisationer er KFUM's Sociale Arbejde, FDF – Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund og KFUM-Spejderne.

Det samlede projekt er hovedsageligt finansieret af Den A.P. Møllerske Støttefond, der også finansierer denne evaluering. Evalueringen følger projektet i de første fem år fra 2017-2021.

1.1 Evalueringens formål

Evalueringen har til formål at undersøge effekten af Hele Danmarks Familieklub; herunder hvordan familieklubberne fungerer i praksis, og hvilke erfaringer og oplevet udbytte der er blandt familier og frivillige. Den samlede evaluering af Hele Danmarks Familieklub gennemføres i to faser med tre leverancer, som vist i Figur 1.1.

Figur 1.1 Tidsplan for Hele Danmarks Familieklub

Kilde: Hele Danmarks Familieklub – fondsansøgningen.

Fase 1 blev gennemført i forår 2018 og er afrapporteret i et separat internt notat til Hele Danmarks Familieklub. Rapport 1 fra fase 2 blev publiceret i 2020 og består af den kvantitative baselinemåling blandt familierne, en spørgeskemaundersøgelse blandt de frivillige og en kvalitativ analyse af data fra fase 1 og 2.

Det er den anden rapport i fase 2, hvor vi undersøger følgende:

- Hvad er effekten af Hele Danmarks Familieklub på forældre og børns trivsel?
- Hvordan oplever forældre og frivillige at deltage i Hele Danmarks Familieklub?

Det samlede evalueringdesign vises i Figur 1.2 og beskrives nærmere i kapitel 3.

Figur 1.2 Evalueringsdesign

Anm.: VIVEs evalueringsdesign inddelt i tid og metoder.

Rapportens struktur og indhold er som følger: I kapitel 1 laver vi en kort præsentation af projektet og fortæller om, hvad en familiekub er, og gennemgår den eksisterende forskning om effekt af frivilligindsatser. Kapitel 2 er metodeafsnittet, hvor vi viser de metodiske overvejelser bag designet, og hvordan data er indsamlet og analyseret. Derefter følger analyseafsnittene, hvor vi i kapitel 3 præsenterer familierne i projektet, i kapitel 4 præsenterer affektanalyserne, i kapitel 5 og 6 præsenterer, hvordan familierne oplever at være en del af en familiekub, og til sidst i kapitel 7 præsenterer, hvordan de frivillige oplever at være en del af en familiekub.

1.2 Om Hele Danmarks Familiekub

I dette afsnit præsenterer vi kort Hele Danmarks Familiekub. En grundigere præsentation af projektet, partnerne og ambitionerne med og forventningerne til projektet kan findes i den første rapport om projektet, der kan hentes på VIVEs hjemmeside (Espersen et al., 2020). Undersøgelsen er desuden beskrevet nærmere i protokolartiklen (Pontoppidan et al., 2020).

1.2.1 Visionen

Hele Danmarks Familiekub er baseret på en vision om, at familier kan hjælpe familier på tværs af ressourcestærke og sårbare familier ved at skabe og dele et fællesskab med hinanden. Det er projektets vision, at alle deltagende familier skal bidrage aktivt til at løfte hinanden og fællesskabet gennem et frivilligt engagement. Familierne skal således

ikke alene deltage i familieklubben, de skal også bidrage som aktive medskabere i familieklubbens elementer, som er henholdsvis måltidsfællesskab, lege, rådgivnings- og støttetilbud og brobygning til andre civile og offentlige tilbud og arenaer. Som det er karakteristisk for civilsamfundsaktiviteter, er det ambitionen, at familierne ikke skal opleve sig som mål for en indsats, men derimod som en integreret del af et fællesskab med andre familier, der bliver taget alvorligt og mødt i øjenhøjde.

Hver familieklub består ideelt set af to-tre ressourcestærke familier og fem-seks socialt udsatte familier, der mødes hver fjortende dag inden for tidsrummet 16-20 over en periode på et halvt år. Sårbarheden kan have mange former. Det er afgørende, at sårbarheden indebærer, at familier mangler støttende fællesskaber og relationer, der løbende kan understøtte deres trivsel og træde hjælpende til, når særlige vanskeligheder opstår. Den sociale sårbarhed kan således både tage form af familier med komplekse udfordringer såsom arbejdsløshed, lav uddannelse, misbrug og/eller børn i mistrivsel, og kan være i form af familier, der er ramt af sygdom eller andre sociale begivenheder, så som skilsmisse eller dødsfald i familien, der midlertidigt eller permanent betyder, at de mangler støttende fællesskaber og relationer.

I forhold til familieklubben kan det være væsentligt, at der er flere sårbare familier end mere ressourcestærke familier. Dette kan være vigtigt for at de sårbare familier kan opleve, at de ikke er de eneste, der har det svært, og at de møder andre, der også har udfordringer (Joyce et al., 2007). Hvis de sårbare familier er i for stort undertal, er der risiko for, at de kan føle sig mere forkerte og sårbare ved at være sammen med familier, der er væsentligt mere ressourcestærke (Carrell et al., 2013; Pontoppidan et al., 2016). Samtidig er en stor del af formålet med HDF at danne netværk til andre og mere ressourcestærke familier og dermed skabe mulighed for at bryde den sociale arv. Det er derfor også væsentligt, at der er et mix af sårbare og ressourcestærke familier, men at det balanceres, så de sårbare ikke føler sig marginaliseret. Hvad der er den optimale balance imellem sårbare og mere ressourcestærke familier i familieklubberne, er uvist.

Vi ved fra andre undersøgelser, at sårbare mennesker gerne vil deltage i almene fællesskaber på lige fod med majoritetsbefolkningen, og at de kan udvikle sig ved at bidrage til fællesskaber i civilsamfundet (Espersen et al., 2018; Rosenberg, 2013; Sievers, 2016). Nogle undersøgelser viser, at det netop kan være vigtigt, at sårbare borgere deltager sammen med et flertal af mere ressourcestærke borgere for ikke at føle sig marginaliseret (Espersen et al., 2018; Rosenberg, 2013; Sievers, 2016). Nogle skal støttes, guides og følges ind i fællesskaberne, og det kan være væsentligt at fællesskaberne er rummelige over for, at de kan deltage mere ustabil og kan have brug for støtte (Espersen et al., 2018; Rosenberg, 2013; Sievers, 2016). Eksempelvis ved vi fra repræsentative befolkningsundersøgelser af danskernes frivillige engagement, at borgere på førtidspension og kontanthjælp sjældnere er frivillige end gennemsnittet af borgere, og at de hyppigere tilkendegiver, at en medvirkende årsag til, at de ikke er frivillige er, at der ikke bliver taget hensyn til deres fysiske eller psykiske udfordringer og behov (Espersen et al., 2021). De oplever også hyppigere, at de ikke har de personlige ressourcer til at arbejde frivilligt, ligesom de hyppigere angiver, at regler for modtagelse af offentlige ydelser er en hæmsko for at engagere sig i det frivillige arbejde (Espersen et al., 2021).

1.2.2 Aktiviteter i familiekлубberne

Materialet, der er udviklet til familiekлубberne omfatter konceptbog, plakater, inspirationsmateriale og videomaterialer. Konceptbogen er bygget op efter et plug-and-play-koncept, så man som frivillig nemt kan slå op i bogen og komme i gang med at planlægge familiekлуб sessionerne, også selvom man ikke har stor erfaring i forvejen.

Konceptet består af syv værdier, som de frivillige præsenteres for både i håndbogen og til træningsdage. De syv værdier er trykt som plakater og ses i Figur 1.3. For hvert af de syv værdiudsagn er der tilknyttet forslag til lege og aktiviteter, der relaterer sig til værdien. Plakaterne kan hænges op i familiekлубberne og skal bidrage til at skabe et fælles sprog omkring familiekлубben.

Figur 1.3 7 plakater med værdiudsagn

Til hver familiekлуб er der tilknyttet en frivillig leder og en gruppe af tre-seks frivillige, der organiserer og faciliterer samvær og aktiviteter. Der gennemføres træning af en dags varighed af de frivillige hvert halve år. De frivillige kan deltage lige så mange gange, de ønsker. Træningen har til formål at indføre de frivillige i konceptet, sikre sparring og videndeling de frivillige imellem samt sikre løbende udvikling af de erfarne frivillige.

Konceptet indeholder specifikke forslag til, hvordan sessionerne i familiekлубben kan forløbe, fx som i Figur 1.4.

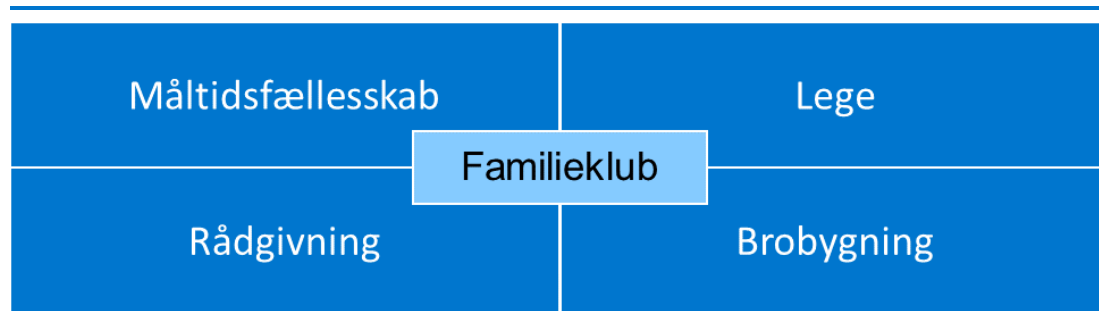
Figur 1.4 Familieklubbens forløb

Konceptet indeholder detaljerede forslag til både tilgange til familierne, konkrete forløb, lege og aktiviteter samt ritualer i løbet af familieklubben (fx velkomst og farvel). Den metodiske inspiration til familieklubben er hentet i De Utrolige År og Neuroeffektiv udviklingspsykologi. Dette udmønter sig fx i gode råd i forhold til at have positive forventninger til familiernes deltagelse, lytte fremfor at komme med ekspertråd, rose og anerkende børnene samt give familierne opmærksomhed og anerkendelse.

De enkelte familieklubber står på fire ben, der alle har til formål at styrke sårbare familiers sociale bæredygtighed. Måltidsfællesskabet har til formål at skabe samhørighed mellem mennesker og består i, at familieklubbens deltagere laver mad og spiser sammen. Lege skal bruges som en pædagogisk metode med det formål at stimulere nysgerrigheden og åbne op for det ligeværdige møde mellem mennesker i alle aldre. Familieklubben også skal skabe rammer for målrettet rådgivning og støtte for den enkelte familie ved at henvise til og inkludere let tilgængelig indgang til støtte og rådgivningstilbud. Brobygning til det omkringliggende samfund omfatter både offentlige og civile tilbud, men også fælles aktiviteter som kulturelle arrangementer i lokalmiljøet, at gå på biblioteket, gå på en nærliggende legeplads og få besøg af fx en sundhedsplejerske. De fire ben ses i Figur 1.5 og er beskrevet mere detaljeret i den første rapport om projektet.

Figur 1.5 Aktiviteterne i familieklubben

Kilde: Hele Danmarks familieklub – fondsansøgningen.

1.3 Eksisterende viden om effekter af frivilligindsatser til familier

Der er gennemført et begrænset antal effektmålinger af frivilligindsatser til familier, og det er derfor ikke muligt at udtale sig med sikkerhed om eventuelle effekter af frivilligindsatser (Kameråde et al., 2015). Dette projekt er blandt de første effektmålinger på området.

Igennem de senere år er der kommet større fokus på effekterne af civilsamfundsindsatser igennem et tørre fokus på performance, virkning og dokumentation (Andersen, 2018; Frederiksen & Hjære, 2009). Dette fokus kan dog ifølge nogle forskere udfordre den demokratiske og inkluderende natur som karakteriserer civilsamfundet (Andersen, 2018; Boje, 2015; Wijkström, 2011).

Der er flere karakteristika ved indsatser baseret på frivillige, der gør det udfordrende, at gennemføre effektstudier. Det drejer sig fx om målgruppen, om indsatsen og om dataindsamling.

Målgruppen for en frivilligindsats kan ofte være relativt lille, især for mindre, lokale frivilligbaserede tilbud eller for tilbud målrettet specifikke målgrupper som fx personer med specifikke medfødte handicap. Selve indsatsen udføres af frivillige, og det betyder, at der vil være større variation i, hvordan indsatsen udføres i forhold til, hvis det fx er kommunale medarbejdere, der udfører indsatsen. Frivillige motiveres i høj grad af at gøre, hvad der giver mening for dem selv, og det er derfor ikke muligt at opnå samme kontrol over indsatsen, som man kan i andre typer af studier. Desuden er familier, der deltager i frivillige indsatser, ikke vant til at skulle registreres og levere data, når de deltager i en frivillig indsats. Deltagelse er altid baseret på frivillighed og familierne ønsker måske ikke at deltage i dataindsamling. Dette betyder i forhold til en effektmåling, at det kan være svært at få en stor nok målgruppe, at der er stor variation i, hvilken indsats familierne modtager, og at det kan være svært at få familierne til at svare på spørgeskemaer i dataindsamlingen.

1.3.1 Internationale effektstudier af frivilligindsatser rettet mod sårbare børnefamilier

Der er gennemført studier af effekten af frivilligindsatser rettet mod andre målgrupper som fx ældre, demente og døende (Allen et al., 2014; Brijoux et al., 2016; Dodd et al., 2018; Hiatt & Jones, 2000; MacLeod et al., 2012; Mui et al., 2013), for efterladte børn (Zhao et al., 2017), læsning (Porter DeCusati & Johnson, 2004; Villiger et al., 2019; Yoder et al., 2013) smerter (Wittenberg-Lyles et al., 2012), cancer (Edgar et al., 2003; McWilliams et al., 2018), HIV (Hatzipapas et al., 2017; Kidman et al., 2014; McCreary et al., 2013) og mentalt helbred (Alam et al., 2012; Atif et al., 2016; Priebe et al., 2020; Rajaraman et al., 2012; Vijayakumar & Kumar, 2008). En stor del af disse undersøgelser er gennemført i udviklingslande (Alam et al., 2012; Atif et al., 2016; Hamdani et al., 2017; McCreary et al., 2013; Mooren et al., 2018; Vijayakumar & Kumar, 2008; Zhao et al., 2017).

I forhold til frivilligindsatser målrettet sårbare familier er der gennemført et begrænset antal studier (Asscher et al., 2008; Barnes et al., 2009; Chacko & Scavenius, 2018; Gardner et al., 2006; Hamdani et al., 2017, 2021; Hermanns et al., 2013; Kelleher &

Johnson, 2004; Luoto et al., 2021; Mooren et al., 2018; Paris et al., 2013; van Aar et al., 2015). Studierne rettet mod sårbare familier finder blandede resultater.

Hamdani et al. (Hamdani et al., 2017, 2021) evaluerede i en cluster-randomiseret studie en gruppebaseret forældreindsats til forældre til børn 2-12 år gamle med udviklingsvanskeligheder i Pakistan. Indsatsen består af ni sessioner, der ved hjælp af en tablet og web-baseret materiale tilbydes til en gruppe af forældre af en frivillig. Baseret på 540 deltagende familier finder forfatterne, at der ikke var nogen forskel imellem grupperne på det primære resultatmål barnets funktionsevne, og blandt de sekundære resultatmål var der et enkelt resultatmål, hvor der var en statistisk signifikant forskel, nemlig forældres livskvalitet.

Luoto et al. (Luoto et al., 2021) evaluerede ligeledes i et cluster-randomiseret studie en gruppebaseret forældreindsats til forældre til 6-24 måneder gamle børn i Kenya. Indsatsen består af 16 sessioner gennemført af trænede frivillige lokale sundhedsmedarbejdere. Baseret på 1152 deltagende familier finder forfatterne, at der er positiv effekt på barnets kognitive, sproglige og socioemotionelle udvikling, men ikke nogen effekt på fx stress eller self-efficacy.

Kelleher & Johnson (Kelleher & Johnson, 2004) evaluerede indsatsen "Cottage Community Care Pilot Project", hvor frivillige sundhedsplejersker støtter sårbare unge mødre i Sydney, Australien. Der indgår 39 familier i studiet. Forfatterne finder, at indsatsen forbedrede tilgang til social støtte og alderspassende forventninger til barnets udvikling, men fandt ikke signifikante forskelle på andre resultatmål.

Scavenius et al. (Chacko & Scavenius, 2018; Christensen & Sonne-Schmidt, 2015) evaluerede indsatsen Kærlighed i Kaos (KIK), som er et forældretræningsprogram, der er udviklet af ADHD-foreningen. Her underviser frivillige forældre til børn med ADHD en gruppe af forældre til børn med ADHD i 12 forskellige danske kommuner. I det venteliste-baserede randomiserede studie indgår 161 børn og deres forældre. Forfatterne finder, at forældre, der deltog i Kærlighed i Kaos, havde signifikant forbedring af forældrekompetencer, forældrestress, depressive symptomer hos forældre samt barnets funktionsevne. Der var ikke nogen effekt i forhold til barnets ADHD symptomer. Forfatterne finder desuden, at det tyder på, at KIK er omkostningseffektivt sammenlignet med professionelle indsatser (Scavenius et al., 2020).

Gardner et al. (Gardner et al., 2006) evaluerede den gruppebaserede indsats de Utrolige År tilbudt til sårbare familier med børn i alderen to-til ni år med adfærdsproblemer. Grupperne blev ledet af frivillige, der havde en relevant baggrund som fx lærer eller pædagog, og som havde modtaget træning igennem seks måneder i programmet. I alt 76 familier blev randomiseret til indsats eller kontrolgruppe i dette engelske studie. Forfatterne fandt signifikante forbedringer i forhold til barnets adfærdsproblemer og forældrekompetencer, men fandt ikke nogen signifikant forskel i forhold til mors depressionssymptomer.

Der er desuden gennemført evalueringer af indsatsen Home-Start, som er et tilbud til familier med børn i førskolealderen, der oplever at være pressede i hverdagen. En frivillig, som har erfaring med børn (kaldt familieven) besøger familien i hjemmet mindst to timer

ugentligt. Formålet er at forebygge kriser og sammenbrud i familien ved hjælp af social og praktisk støtte i hjemmet. Home Start findes i 22 forskellige lande, herunder Danmark.

Hollandske forskere har gennemført et studie af Home Start, hvor der er flere publikationer. I den første publikation undersøger forskerne effekten af Home Start på 54 mødre med børn i alderen 1,5 til 3,5 år, som har deltaget i et halvt år sammenlignet med 51 kontrolfamilier. Forfatterne finder en signifikant forbedring af forældrekompetence, men ikke nogen effekt på depressive symptomer og blandede resultater for forældreadfærd (Asscher et al., 2008). Ved tre års opfølgning finder forfatterne, at Home Start gruppen er blevet mere responsive, og at der er et fald i adfærdsproblemer hos børnene. Det er dog ikke en kausal analyse, og der er et ret stort frafald i Home Start familierne (analysen bygger på 33 familier) (Hermanns et al., 2013). I en 10 års opfølgning finder forskerne, at forbedringerne i kompetence og adfærd hos forældrene og fald i adfærdsproblemer hos børnene fortsat ses. Det er stadig ikke en kausal analyse og analysen bygger på 21-23 Home Start familier (van Aar et al., 2015). I en mediator-analyse baseret på 66 Home Start mødre og 58 kontrolmødre finder forskerne desuden, at en positiv udvikling i forældrekompetence førte til bedre brug af disciplinering (Deković et al., 2010).

Barnet et al. (Barnes et al., 2009) undersøgte i et cluster-randomiseret studie effekten af Home Start tilbudt mødre umiddelbart efter fødslen i England. Der indgår 92 Home Start familier og 92 matchede kontroller i studiet. Forfatterne finder, at der ikke er nogen effekt i forhold til depressionssymptomer 2 og 12 måneder efter opstart.

Gentry et al. (Gentry et al., 2018) undersøgte effekten af Home Start i Suffolk, England i et mixed method-studie. Home Start havde været etableret i mange år i området, og der var et stærkt samarbejde med det sociale system. Forfatterne fandt, at forskellige interesser oplevede, at familier med behov fik hjælp. Familierne oplevede større fleksibilitet og individuel tilpasning og følte, at det var mere tillidsfuldt end indsatser, de blev tildelt fra det etablerede system. De frivillige oplevede, at de havde noget at tilbyde lokalområdet, og udviklede deres egne færdigheder. Det sociale system erfarede, at de blev aflastet. En udfordring for de frivillige var at finde en balance i forhold til både at skulle være ven og "professionel". Dermed menes, at de frivillige skulle balancere mellem at være solidariserende, subjektiv og venskabeligt støttende med at rådgive og vejlede på et fagligt inspireret grundlag. Den kvantitative del af undersøgelsen var kendetegnet af dårlig datakvalitet, og de kunne derfor ikke vurdere effekten.

Systematiske reviews af familieindsatser, der har undersøgt, om der er forskel på indsatser tilbudt af professionelle eller ikke-professionelle, finder desuden varierende resultater i forhold til effekten af indsatser udført af ikke-professionelle (Bilukha et al., 2005; Filene et al., 2013; Sweet & Appelbaum, 2004)

Ingen af de ovenstående indsatser ligner Familieklub indsatsen og det er derfor ikke muligt at lave nogen direkte sammenligninger. De to studier af gruppeindsatser i Pakistan og Kenya adskiller sig fra familieklub ved at være gennemført i en helt anden kulturel kontekst og på en væsentlig anderledes målgruppe. I forhold til familieklub adskiller projekterne Cottage Community Care Pilot Project, Kærlighed i Kaos og de Utrolige År sig ved at være udført af frivillige, der har en relevant faglig baggrund og har været igennem

et relativt intensivt træningsforløb. De tre frivilligindsatser er desuden målrettet specifikke problemstillinger og ligner mere kommunale behandlingstilbud end familieklub gør. Home Start er i forhold til familieklub et mere intensivt individuelt forløb i hjemmet, som ofte omfatter ugentlige besøg i et halvt år.

Samlet set er der således varierende resultater af den sparsomme eksisterende forskning på området. De varierende resultater skyldes sandsynligvis forskelle i målgruppe, indsats, udfaldsmål, studiedesign, frafald samt antal deltagere i de forskellige studier.

2 Evalueringsdesign og metode

Den samlede evaluering har til formål at undersøge effekten af Hele Danmarks Familieklub; herunder hvordan familieklubberne fungerer i praksis samt erfaringer med og oplevet udbytte blandt familier og frivillige. Dette er den anden rapport, hvor hovedfokus er på spørgeskemadata og effektanalyser.

Boks 2.1 I denne rapport undersøger vi følgende

Hvad er effekten af Hele Danmarks Familieklub?

Herunder:

- Hvad er effekten af familieklub på forældrenes trivsel og mestringsevne?
- Hvad er effekten af familieklub på forældrenes oplevelser af deres forældrerolle?
- Hvad er effekten af familieklub på børnenes trivsel?
- Hvad er effekten af familieklub på netværk for børn og forældre?
- Er der nogen grupper, der oplever større effekt end andre?

Hvordan oplever frivillige og forældre at deltage i Hele Danmarks Familieklub?

Herunder:

- Hvem er de frivillige?
- Hvordan oplever de at være en del af HDF?
- Hvordan oplever familierne netværk under og efter forløbet i familieklubben?
- Hvad karakteriserer frirummet, som familierne oplever i familieklubberne?
- Hvorfor stopper familier med at komme i familieklubberne?

Boks 2.2 Rapporten bygger på følgende data

- Spørgeskemabesvarelser fra 509 familier på baseline, der har angivet 157 forskellige klubber, samt spørgeskemabesvarelser fra 352 familier ved 6-måneders opfølgningen, der dækker 132 forskellige klubber. Indsamlet fra 2018-2021.
- Spørgeskemabesvarelser fra 142 frivillige, der har angivet 63 forskellige klubber spurgt i slutningen af familieklubforløbet. Indsamlet fra 2018-2021.
- Interviewdata fra 91 frivillige ledere indsamlet af KFUM's sociale arbejde i foråret 2021.
- Interviewdata fra 15 familier, der har deltaget i familieklub. Indsamlet i juni 2020.

For at gøre det tydeligt, hvilke data, der indgår i en figur/tabel, har vi under hver tabel og figur skrevet, hvor data til figuren/tabellen stammer fra.

VIVE har undervejs haft et tæt samarbejde med projektmedarbejderne og projektets nationale projektleder. VIVE har også samarbejdet med styregruppen og deltaget i styregruppemøder. Derudover har VIVE samarbejdet med Center for Frivilligt Socialt Arbejde, der har understøttet Hele Danmarks Familieklub med workshops og læringsforløb. VIVE og Center for Frivilligt Socialt Arbejde har gennemført en række videndelingsmøder, og Center for Frivilligt Socialt Arbejde har kvalificeret VIVEs spørgeskemaer til både familier og frivillige og kommet med input til fokusområder i den kvalitative del.

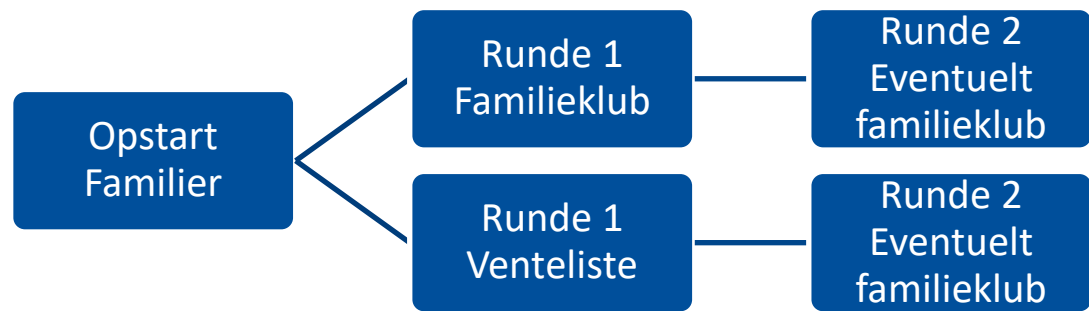
2.1 Effektmåling

Effektmålingen har til formål at svare på, hvilken effekt Hele Danmarks Familieklub har for forældres og børns trivsel. For at kunne udtale sig om effekten af en indsats er det afgørende, at der etableres en kontrolgruppe i studiet, som ligner indsats-gruppen så meget som muligt, men som ikke modtager indsatsen. Designet for effektmålingen er udarbejdet i samarbejde med KFUM's Sociale Arbejde og styregruppen, og der er taget højde for både praktiske og forskningsmæssige forhold i designet. Evalueringen er gennemført som et ventelistedesign. Ventelistedesignet er en særlig form for randomiseret kontrolleret forsøg, hvor deltagerne tilfældigt fordeles til enten at modtage indsatsen umiddelbart efter randomiseringen eller at stå på venteliste til næste runde. Da det i dette tilfælde ikke var muligt at fordele deltagerne tilfældigt til Familieklub eller på venteliste, er evalueringen gennemført som et kvasi-randomiseret forsøg. Dette indikerer, at der er en vis tilfældighed i forhold til tildeling af indsatsen, men at det ikke er fuldstændig tilfældigt.

Etisk set betyder ventelistedesignet, at alle kommer til at blive tilbudt indsatsen, men at nogle familier kommer til at vente op til et halvt år på at deltage. Eftersom det blev vurderet, at det i hvert fald nogle steder var muligt at skaffe flere udsatte familier, end der er plads til, er ventelistedesignet ideelt i dette tilfælde. Alternativet til ventelistedesign ville være, at alle familier skulle randomiseres til enten indsats eller kontrolgruppe. Dermed ville kontrolgruppefamilierne ikke modtage indsatsen. Ved ventelistedesignet kommer alle familier til at modtage indsatsen, nogle dog efter ventetid.

Ventelistedesignet er skitseret i Figur 2.1. Familier, der gerne vil deltage, fordeles så tilfældigt som muligt til enten at deltage i familieklub med det samme eller til at være i venteliste-kontrolgruppen, indtil forløbet igen udbydes i nærheden. Familier kan deltage i familieklubben i flere runder.

Figur 2.1 Ventelistedesign

2.1.1 Rekruttering af familier

Inden en familieklub kan sættes i gang, skal der rekrutteres nok familier. Familier tilmelder sig via den centrale hjemmeside til at deltage i en konkret familieklub. I udgangspunktet er pladserne blevet fordelt efter først til mølle-princippet og familier, der har henvendt sig, efter at der er fyldt op i den enkelte familieklub, er blevet tilbudt at komme på ventelisten til næste runde. For at sikre en hensigtsmæssig fordeling af familier til de enkelte familieklubber har projektmedarbejderne haft mulighed for at rykke rundt på familier. Dette har fx givet mulighed for at sikre, at der ikke er for mange meget sårbare eller mange familier med begrænsede dansk kundskaber i en familieklub. I sådanne tilfælde har projektmedarbejderen så tilfældigt som muligt udpeget, hvem der skal tilbydes at starte i familieklub med det samme, og hvem der skal på venteliste, så der sikres en ligelig fordeling. Familierne får besked, når fordelingen er lavet. Familier, der af forskellige relativt tilfældige årsager ikke er kommet til at deltage i en familieklub, indgår også i kontrolgruppen. Dette gælder fx familier, der har tilmeldt sig, men som bor i dele af landet, hvor der endnu ikke er en familieklub; familier, som ikke kan deltage, fordi de har andre aktiviteter netop den dag, familieklubben foregår; eller familier, der er tilmeldt en familieklub, hvor opstart udskydes minimum fire måneder af forskellige årsager. De fleste familier, der indgår i venteliste-kontrolgruppen, er familier, der har tilmeldt sig i områder, hvor der endnu ikke er en familieklub.

2.1.2 Samtykke

Når familierne har tilmeldt sig en familieklub på den centrale hjemmeside, er de blevet bedt om at give samtykke til, at forskere fra VIVE må kontakte dem angående deltagelse i evalueringen. For de familier, der gav samtykke, har KFUM's Sociale Arbejde, der administrerer tilmeldingerne, sendt en liste til VIVE med navne, kontaktoplysninger og information om, hvorvidt de er tilknyttet en familieklub eller er på venteliste. VIVE har derefter sendt en e-mail til deltagerne med information om studiet og et link til det elektroniske spørgeskema.

For at kunne deltage i effektmålingen skal familierne opfylde følgende krav:

- Have minimum ét barn i alderen 2-12 år
- Have dansk kundskaber til at kunne udfylde spørgeskemaet eller have nogen til at hjælpe.

For at kunne gennemføre en effektmåling var udgangspunktet, at der skulle rekrutteres 200 sårbare familier til evalueringen, hvoraf omkring 120 skulle modtage familieklub, og omkring 80 skulle fungere som kontrolgruppe. Rekruttering begyndte i september 2018 og forløb frem til december 2020. Da både sårbare og ikke-sårbare familier får tilsendt de samme spørgeskemaer, var ambitionen at få i alt 250 deltagende familier.

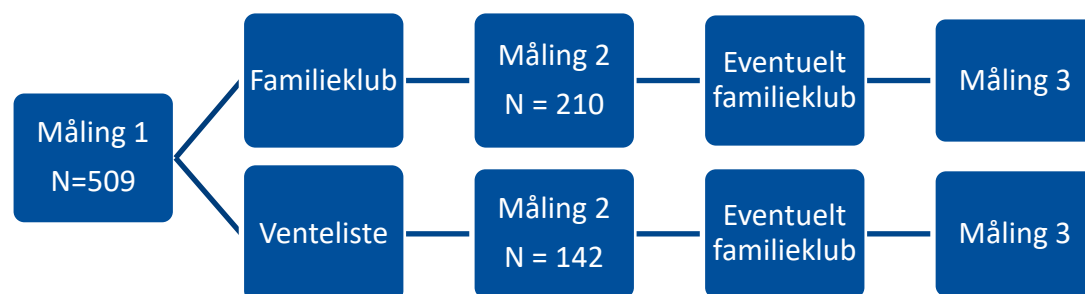
Der var i alt 952 individer, der gav tilladelse til, at VIVE måtte kontakte dem i forhold til deltagelse i evalueringen. Individerne kommer fra i alt 712 familier, fordelt på 293 i familieklub og 419 på venteliste. I alt 509 familier har besvaret baseline-skemaet helt eller delvist. Det vil sige, at besvarelsesprocent på baseline på 71 %. Ud af de 509 familier er de 139 svarende til 27 % rekrutteret i den seneste runde i efteråret 2020, der blev relativt hårdt ramt af covid-19 nedlukning.

Ved 6-måneders opfølgningen har 456 individer besvaret spørgeskemaet. Disse fordeler sig på 409 familier, hvoraf det kun er 352 af disse familier, som også har besvaret baseline-spørgeskemaet. De 352 besvarelser svarer til 69 % af besvarelserne på baseline. De 352 familier fordeler sig på 210 i familieklub og 142 på venteliste. 277 ud af de 352 er sårbare familier, hvoraf 163 har deltaget i familieklub, og 114 er kontrolfamilier.

2.1.3 Dataindsamling

Processen for ventelistedesignet vises i Figur 2.2.

Figur 2.2 Proces for ventelistedesign

Dataindsamlingen består af tre spørgeskemaer med omkring 100 spørgsmål hver. Hvert skema tager omkring 20 minutter at besvare. Spørgsmålene er i forhold til både emner og formuleringer udvalgt, så de passer til en sårbar målgruppe.

Familierne har så vidt muligt udfyldt det første spørgeskema, inden de begyndte i familieklubben, men i en del tilfælde har familierne påbegyndt deltagelsen, når de har udfyldt spørgeskemaet. Både familieklub- og kontrolfamilier har fået tilsendt de opfølgende spørgeskemaer henholdsvis 6 og 12 måneder efter modtagelsen af det første spørgeskema. Det andet skema skulle således blive udfyldt omkring det tidspunkt, familien har deltaget i et helt forløb i familieklubben.

Familier har mulighed for at deltage i en ekstra runde i familieklubben, hvis de ønsker det. Hvis VIVE har modtaget kontaktoplysninger på både mor og far/partner, har de begge fået tilsendt spørgeskemaer. Da der kun er få familier, hvor både mor og far/partner har besvaret, anvender vi kun én besvarelse pr. familie. I de fleste tilfælde er det den samme person, der har svaret over tid. Ved den første besvarelse har familierne fået en kagebog som tak. Ved de opfølgende besvarelser har de fået et elektronisk gavekort på henholdsvis 150 og 100 kr.

Spørgeskemaerne er udsendt via SMS eller e-mail til deltagerne. Familierne har modtaget to påmindelser vedr. besvarelse af spørgeskemaet via SurveyXact, hvorefter de har modtaget en manuel e-mail og en personlig SMS. Hvis familierne stadig ikke har afgivet en besvarelse, har vi ringet dem op og forsøgt at overtale dem til at besvare spørgeskemaet. Familier, der var sprogligt udfordret men gerne ville svare på spørgeskemaet, har fået hjælp til besvarelsen over telefon.

Indholdet i spørgeskemaerne er udvalgt i dialog med KFUM's Sociale Arbejde og projektmedarbejderne og omfatter spørgsmål omkring følgende emner, som fremgår af Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Indholdet i de tre spørgeskemaet til forældrene

		1	2	3
<i>Forældre, mål</i>				
Baggrund	Alder, køn, sprog, uddannelse, arbejde	✓	✓	✓
Familie	Partner, børn	✓	✓	✓
Trivsel	Warwick-Edinburgh Mental Wellbeing Scale	✓	✓	✓
Mestringsevne	Fra general self-efficacy scale	✓	✓	✓
Forældre stress	Parental Stress Scale	✓	✓	✓
Familie konflikter	Partner, børn	✓	✓	✓
Familieliv	Fritidsaktiviteter	✓	✓	✓
Daglige rutiner	Måltider, pligter, putning, lektier	✓	✓	✓
Netværk	Ensomhed, praktisk hjælp, fortrolige	✓	✓	✓
Forældrekompetencer	Fra Parent Behavior Inventory	✓	✓	✓
Leg	Leg med børn	✓	✓	✓
Skærmtid	Forældre	✓	✓	✓
Familie økonomi	Økonomi, bekymringer	✓	✓	✓
Tilfredshed	Deltagelse, netværk		✓	
<i>Barn, mål</i>				
Trivsel barn (< 8)	Trivsel	✓	✓	✓
Trivsel barn (≥ 8)	Kidscreen 10	✓	✓	✓
Netværk	Venner	✓	✓	✓
Skærmtid	Mobil, computer, TV	✓	✓	✓
Læringsaktiviteter	Læse, tale, synge	✓	✓	✓

Anm.: Tallene 1, 2 og 3 i højre side angiver de antal, gange familierne får tilsendt spørgeskema. Det angives, om temaet er indeholdt i spørgeskemaet.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Det primære effektmål er forældres trivsel målt med 7-item versionen af:

- **Short Warwick-Edinburgh Mental Wellbeing Scale (SWEMWBS).** En total score beregnes ved at summe de syv items og konvertere råscorer i overensstemmelse med publicerede konverteringstabeller. Total score går fra 7-35. Høj score er godt (Stewart-Brown et al., 2009).

Sekundære effektmål omfatter følgende skalaer:

- **Parent Behavior Inventory (PBI)** er en 20-item skala, der måler forældrekompetencer. Skalaen har to subskalaer: støttende/engageret og kontrollerende/tvang. Vi har anvendt fem items fra hver subskala for at reducere det samlede antal spørgsmål. Scoren for hver subskala går fra 0-30. Høj score er godt for støttende/engageret subskalaen, hvorimod lav score er god for kontrollerende/tvang subskalaen (Lovejoy et al., 1999)
- **The Parenting Stress Scale (PSS)** er en 16-item skala, der måler oplevet stress i forælderrollen. Den danske version består af to subskalaer: forældrestress og mangel på tilfredshed i forælderrollen. Total score går fra 7-35 (Parental Stress subscale) og 7-35 (Lack of Parental Stress subscale). Lav score er godt for begge subskalaer (Berry & Jones, 1995; Nielsen et al., 2020). På grund af en teknisk fejl i opsætningen af spørgeskemaet mangler to spørgsmål fra subskalaen forældrestress.
- **General self-efficacy scale (GSE)** er en 10-item skala, der måler optimistisk tro på sig selv i forhold til at håndtere dagligdagslivet. Vi har anvendt tre spørgsmål fra dette skema. Total score går fra 3-12, og høj score er godt.
- **Selvverd:** Vi bruger tre spørgsmål inspireret fra Rosenbergs concept om self-esteem. Total score går fra 3-15, og høj score er godt (Stewart-Brown et al., 2016).
- **Familierutiner:** Vi bruger fem spørgsmål fra Child Routine Inventory (CRI – 39-item version) og har suppleret med fem spørgsmål, vi selv har udviklet om måltider og sprog. Total score går fra 0-40, og høj score er godt.
- **Kidscreen-10** er en 10-item skala, der måler skolebørns trivsel. Spørgsmålene handler om fysisk aktivitet, følelser, fritid, relationer til voksne og jævnaldrende samt oplevelse af at gå i skole. En høj score er godt (Ravens-Sieberer et al., 2010). Da skemaet kun kan bruges i forhold til børn fra fem år, bruger vi spørgsmål om barnets trivsel fra småbørnsskemaet i BørnUngeLiv til børn under otte år. På grund af en teknisk fejl i opsætningen af spørgeskemaet har en del af forældrene svaret på disse spørgsmål senere end planlagt

Alle spørgeskemadata er indsamlet via SurveyXact, og kun medarbejdere tilknyttet projektet har haft adgang til data.

2.1.4 Spørgeskema til de frivillige

De frivillige i projektet er blevet inviteret til at udfylde to spørgeskemaer i løbet af evalueringen. Det første skema får de tilsendt af KFUM's Sociale Arbejde i slutningen af deres første træningsdag. Her bliver der spurgt ind til, hvordan de frivillige har oplevet træningsdagen. Sidst i skemaet bliver de frivillige bedt om at opgive en e-mail adresse.

Det andet spørgeskema sendes ud, når de frivillige har været i gang i omkring fire-fem måneder. For dem, hvis e-mailadresse vi har haft, har vi sendt et direkte link. Link til det

opfølgende spørgeskema er også blevet sendt ud via KFUM's Sociale Arbejde til de frivillige, som VIVE ikke har haft e-mailadresse til. I det opfølgende spørgeskema spørges de frivillige om, hvem de er (alder, uddannelse osv.), hvordan de er blevet engageret, samarbejdet blandt de frivillige i familieklubben, motivation for at være frivillig, samt hvorvidt de oplever at have praktisk og organisatorisk støtte og føler sig rustede til at udføre familieklub.

Spørgeskemaet, som de frivillige modtog i slutningen af træningsdagen, blev besvaret fuldt af 132 frivillige og delvist besvaret af 11 frivillige. Besvarelserne er rapporteret i den tidligere rapport. Det opfølgende spørgeskema er besvaret fuldt af 106 frivillige og delvist besvaret af 36 frivillige.

2.1.5 Implementering af familieklub

For at undersøge nærmere, hvad der konkret foregår i familieklubberne, er der blevet gennemført semistrukturerede interviews med de frivillige ledere. Her er der blevet spurgt til, hvornår klubben har forløbet, hvor mange sessioner der har været, hvor mange familier der har deltaget, hvor mange frivillige de har været tilknyttet, hvordan de har brugt konceptbogen og værdiplakater, hvilke madretter de har fået, og hvilke aktiviteter de har lavet, om de har givet rådgivning og lavet brobygning, deres vurdering af familiernes udbytte, samt hvad der har været godt og mindre godt ved at være frivillig i HDF. Frivillige, der har gennemført flere runder af familieklubber, har skullet svare for hver runde.

Disse interviews er gennemført telefonisk af medarbejdere i KFUM's sociale arbejde i maj-juni 2021 på baggrund af en liste af klubber, som VIVE har udarbejdet. VIVE har udviklet spørgsmålene i samarbejde med KFUM's Sociale Arbejde. Der blev gennemført 91 interviews med frivillige ledere.

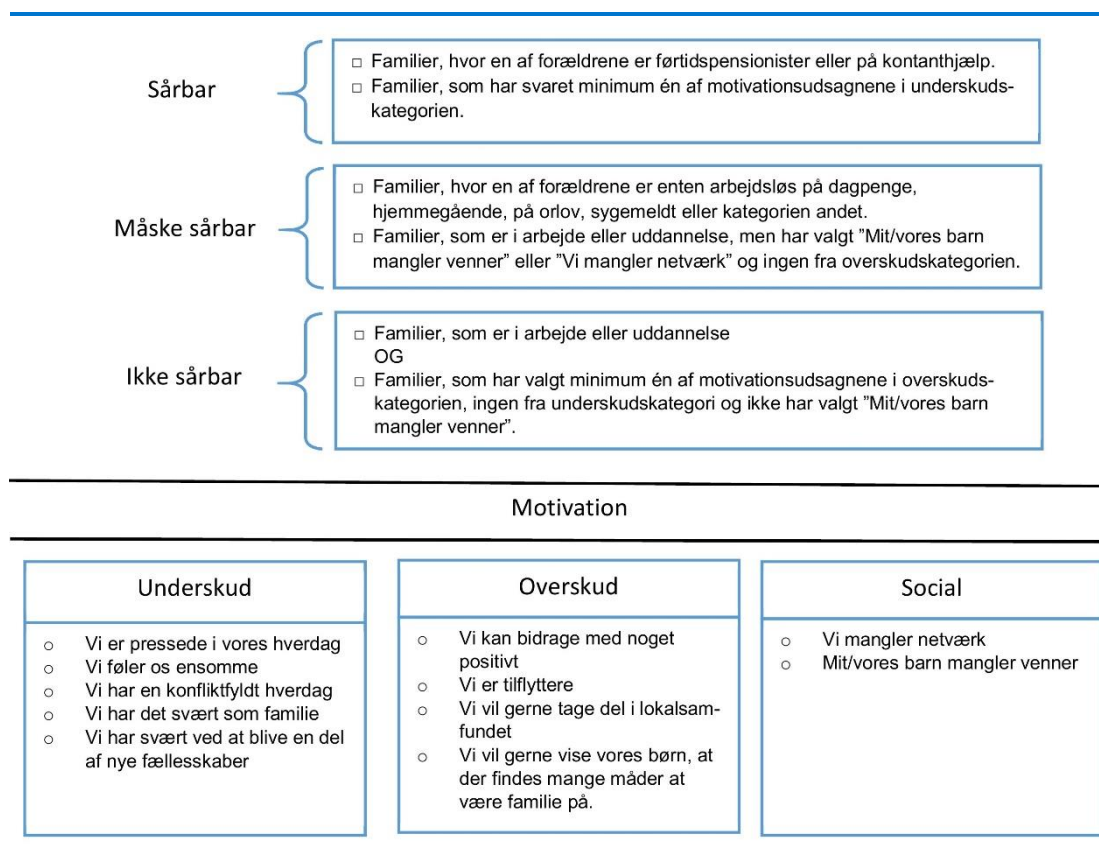
2.1.6 Kategorisering i sårbare og ikke-sårbare familier

Eftersom det var vigtigt, at der ikke blev gjort forskel på sårbare og ikke-sårbare familier, deltager de alle på lige fod i evalueringen. Vi forventer dog ikke umiddelbart nogen målbar effekt på de ikke-sårbare familier. Disse familier må forventes at have en god trivsel ved start, og det er derfor svært at forbedre trivslen. Derfor gennemføres effektanalyser kun på de sårbare familier. De ikke-sårbare familier kan naturligvis sagtens have stort personligt udbytte af at deltage i familieklub.

Familierne blev under tilmeldingsproceduren bedt om at angive minimum tre grunde til, at de gerne vil deltage i en familieklub. Det er disse svar kombineret med den enkeltes arbejdsmarkedsstatus, som vi har anvendt til at gruppere familierne i følgende tre grupper: ikke-sårbare, måske sårbare og sårbare. Vi ved fra forskningen, at detaljer om arbejdsmarkedsstatus er en god indikator for sårbarhed, da fx det at være førtidspensionist eller på kontanthjælp kan være forbundet med større risiko for sårbarhed. Omvendt er risikoen for at være sårbar mindre, hvis man er i arbejde eller uddannelse. Vi mener derfor, at kombinationen af deres egne svar på, hvorfor de gerne vil deltage, og deres arbejdsmarkedsstatus er en god indikator for sårbarhed. Selvom der er risiko for, at nogle familier ender i en forkert kategori ved denne opdeling, vurderer vi, at det er den bedste metode til at få fokus på de familier, der er hovedmålgruppen for familieklubberne

– de sårbare familier. Kategoriseringen af familierne er foretaget ud fra de principper, der er beskrevet i Figur 2.3.

Figur 2.3 Principper for kategorisering af familier

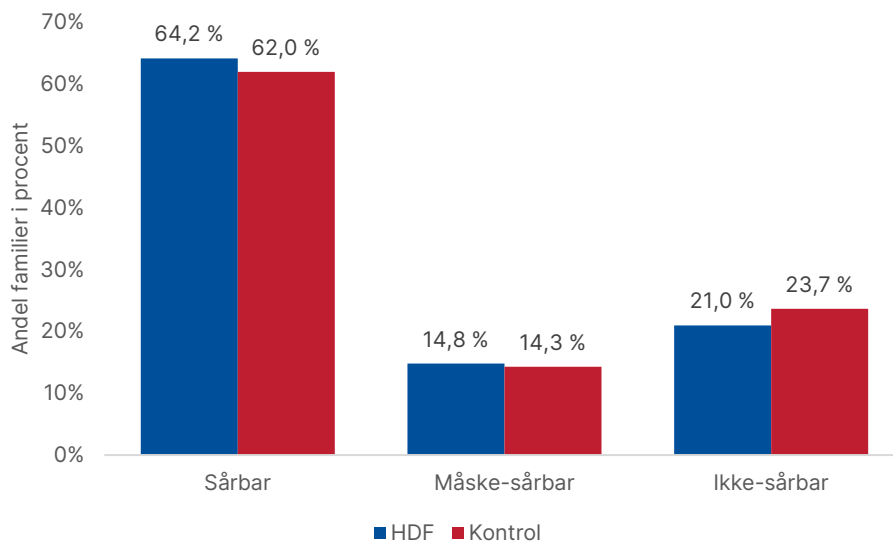
Anm.: Data fra familiernes tilmelding til familieklub registreret af KFUM's Sociale Arbejde.

Kilde: VIVEs kategorisering af ikke-sårbare, måske sårbare og sårbare i spørgeskemaundersøgelsen til familier.

På baggrund af besvarelserne vedrørende motivation for deltagelse samt information om forældrenes arbejdsmarkedsstatus fordeler de 509 baselinebesvarelser sig på 321 sårbare familier (63 %), 74 måske sårbare (15 %) og 114 ikke-sårbare (22 %). Dette afspejler, at deltagerne i familieklubber i overvejende grad er familier fra lav socioøkonomisk baggrund.

Figur 2.4 viser, hvorledes familierne fordeler sig i de tre kategorier, og hvordan sårbarheds-grupperne fordeler sig i familieklub og venteliste. Da gruppen af måske sårbare er relativt lille, er de to sårbarhedsgrupper slået sammen i de efterfølgende analyser. I det efterfølgende udgør sårbare familier i baselinemålingen således 78 % (395) mod 22 % (114) ikke-sårbare familier. De 352 familier, som har besvaret både baseline- og opfølgningsskemaet, fordeler sig på stort set samme måde: 79 % (277) sårbare og 21 % (75) ikke-sårbare familier.

Figur 2.4 Fordeling på sårbarhedsstatus

Anm.: N = 509.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

2.1.7 Statistiske analyser

I denne rapport præsenteres resultaterne af effektanalysen ved 6-måneders opfølgningen. Formålet med effektanalysen er at beregne et effektestimater, der udtrykker en årsagssammenhæng – det vil sige, at der er tale om en kausal effekt – med deltagelse i familieklub. Effekten af en indsats er defineret som forskellen mellem de to potentielle udfald, med og uden modtagelse af indsatsen. Det fundamentale problem ved at estimere kausale effekter er, at de kontrafaktiske udfald ikke kan observeres, da den samme person ikke både kan modtage og ikke-modtage indsatsen. Det betyder, at for deltagende familier kan vi ikke ved 6-måneders opfølgningen observere, hvad deres fx trivsel ville have været, hvis de ikke havde deltaget i familieklub, og modsat kan vi ikke observere, hvad trivselsniveauet ville have været for kontrolgruppen, hvis de havde deltaget i familieklub frem for at stå på venteliste. Vi har derfor brug for en kontrolgruppe af familier, der er så sammenlignelige med indsatsgruppen, at vi kan antage at udfaldsmålene for kontrolgruppen i gennemsnit svarer til det, man ville observere for indsatsgruppen, hvis de ikke havde deltaget i familieklub.

Ventelistedesignet giver os mulighed for at observere to grupper af familier på samme tidspunkt, men hvor kun den ene gruppe har deltaget i familieklub, og ved en succesfuld tilfældig fordeling forventes der kun minimale forskelle i familiernes baggrundskarakteristika og dermed sammenlignelighed mellem de to grupper. Den statistiske analyse indledes med en præsentation af baseline data, hvor vi benytter deskriptiv statistik til at karakterisere familierne. I denne beskrivende analyse fokuseres der på forskelle mellem familieklubbet deltagere og kontrolgruppen for at vurdere sammenligneligheden. Vi benytter statistiske tests – t-test og Chi-2 test på henholdsvis skalaer og kategoriske variable – til at vurdere den statistiske signifikans af forskelle, det vil sige, om forskellene er så store, at de skyldes andet end en tilfældig variation.

Til effektmålingen benyttes regressionsanalyse til at estimere effekten af deltagelse i familieklub på primære og sekundære mål (se Tabel 2.1). Regressionsanalysen måler sammenhængen mellem et udfaldsmål målt ved 6-måneders opsamlingen og deltagelse i familieklub og tillader, at vi samtidigt kan kontrollere for en række andre faktorer (såkaldte kontrolvariable), der kan påvirke denne sammenhæng. Effekten af deltagelse i familieklub måles ved denne metode som merændringen i udfaldsmålet hos indsatsfamilier sammenlignet med kontrolfamilier, hvor vi samtidigt fjerner virkningen fra de inkluderede kontrolvariable. Gruppen af kontrolvariable inkluderer baselineværdien af udfaldsmålet samt eventuelle statistisk signifikante forskelle i baggrundskaraktistika mellem indsats- og kontrolgruppen. Derudover inkluderes en kontrolvariabel for, om besvarelsen af 6-måneders skemaet er gennemført under covid-19-krisen (marts 2020-juni 2021). Se Boks 2.4 for en mere detaljeret beskrivelse af regressionsanalyse og statistisk signifikans.

Boks 2.4 Regressionsanalyse og statistisk signifikans

Regressionsanalyse er en statistisk analysemetode, som anvendes til at estimere sammenhænge mellem en såkaldt responsvariabel, y_{i1} , og en række forklarende variable:

$$y_{i1} = \alpha + \delta y_{i0} + \gamma HDF_i + \beta X_{i0} + \varepsilon_i$$

hvor y_{i1} , er udfaldsmålet observeret ved 6-måneders opfølgningen for person i . De inkluderede forklarende variable er baselineværdien af udfaldsmålet, y_{i0} , en indikator for tildeling af plads i familieklub, HDF_i , samt en række kontrolvariable målt på baseline, X_i (variable, hvor der er statistisk signifikant forskel mellem familieklubdeltagere og kontrolgruppen på baseline, en indikator for covid-19 samt en indikator for baseline-spørgeskemaet er besvaret delvist).

Med regressionsanalysen ønsker vi at måle sammenhængen mellem deltagelse i familieklub og udfaldsmålet ved 6-måneders opfølgningen. Effekten måles ved koefficientestimatet af γ . Denne skal tolkes som sammenhængen mellem y_{i1} og tilbuddet om deltagelse i familieklub (intention-to-treat), når der er kontrolleret for de andre inkluderede forklarende variable. Ved en randomiseret fordeling i familieklub og venteliste kan vi kalde denne sammenhæng for en kausal effekt.

Da undersøgelsen er baseret på en stikprøve, vil effekttestimatet indeholde en statistisk usikkerhed. For at drage konklusioner på baggrund af estimatet opstiller vi en såkaldt **nulhypotese**, $H_0: \gamma = 0$, og en **alternativhypotese**, $H_1: \gamma \neq 0$, som en hypotesetest af effekttestimatet, hvorved vi med statistisk analyse kan vurdere den statistiske signifikans af effekttestimatet. På baggrund af effekttestimatet og standardfejlen (vi benytter robuste standardfejl) af estimatet beregnes en teststatistik og fra denne en p-værdi. P-værdien angiver sandsynligheden for at observere en tilsvarende teststatistik, givet at nulhypotesen er sand. Ved lave p-værdier ($p < 0,05$) afviser vi nulhypotesen ($\gamma = 0$) og kalder størrelsen af effekttestimatet for statistisk signifikans. Ved høje p-værdier ($p > 0,05$) kan vi ikke afvise nulhypotesen, således at vi heller ikke kan afvise, at den estimerede effekt er nul.

Bemærk dog, at selv om et effekttestimat er statistisk ikke-signifikant, er det ofte værd at diskutere den praktiske relevans af effekttestimatet. Særligt i små stikprøver kan man opleve, at et effekttestimat med en praktisk relevant størrelse kan være statistisk ikke-signifikant. I sådanne diskussioner skal man samtidigt være opmærksom på, at et effekttestimat med en praktisk relevant størrelse kan skyldes en stikprøve: en anden stikprøve ville have givet et anderledes resultat.

2.1.8 Frafaldsanalyse

På baseline har vi komplette eller delvise besvarelser fra 509 familier, som dermed danner grundlaget for vores analysestikprøve. Ved 6-måneders opfølgningen har 352 af disse familier besvaret det opfølgende skema. Da der er en del familier, der er faldet fra undervejs, er det vigtigt at undersøge, om de 352 familier, vi har data fra, er markant anderledes end den gruppe, vi havde data fra ved baseline. For at sikre, at der ikke er et systematisk frafald af familier med bestemte karakteristika, har vi foretaget en frafaldsanalyse. Frafaldsanalysen præsenteres i Bilag 2. Analysen viser, at der overordnet set ikke er de store forskelle på de forældre, der ikke besvarer 6-måneders opfølgningen, og dem, der besvarer 6-måneders opfølgningen. De få forskelle, vi finder er, at familier på venteliste har en større tendens til at falde fra end familier i familieklub, at familier, der angiver at have nemt ved at danne nye relationer eller angiver bedre selvværd, i højere grad falder fra, samt at forældre, hvor vi på baseline kun har modtaget delvise besvarelser af spørgeskemaet, ligeledes i højere grad falder fra. Sammenhængen mellem frafald og forældres evner til at danne venskaber, selvværd samt hvorvidt de har besvaret baseline-skemaet delvist er lille og forventes ikke at påvirke resultaterne væsentlig. Familierne på venteliste har dog en væsentlig forhøjet sandsynlighed for frafald på 16 %. Dette er problematisk, hvis det er en selektiv gruppe ventelistefamilier, som frafalder. Selvom frafaldsanalysen generelt ikke viser væsentlige sammenhænge mellem specifikke karakteristika på baseline og frafald, kan vi ikke udelukke, at der er en sammenhæng mellem forventet gavn af familieklubben og frafald. For eksempel hvis familier på venteliste, som forventer at have en lille gavn af familieklub, også har en højere sandsynlighed for frafald, vil det betyde, at vi overestimerer effekterne.

2.2 Kvalitativ analyse

I den første rapport fremgik det af den kvalitative analyse, at mange sårbare familier oplevede deltagelse i familieklubben som et frirum fra både børnefamiliens ulvetime og fra krav fra det offentlige og arbejdsmarkedet. Derudover gav flere af de mest sårbare af familierne udtryk for at have et svagt netværk, som de gerne ville styrke. I den første rapport undersøgte vi familiernes oplevelser af netværk under et igangværende 6-måneders familieklubforløb. Da vi også ønskede at opnå viden om familiernes oplevelser af netværk og frirum efter et 6-måneders familieklubforløb, gennemførte vi 15 ekstra interviews med familier efter et 6-måneders familieklubforløb.

Analysen af de 15 interview bygger videre på analyserne fra den første rapport, der bl.a. identificerede fem forskellige typologiserede familietyper. Disse familietyper anvendes også i analyserne i denne rapport.

Boks 2.5 Fem familietyper i familiekлубberne

Forældre uden for arbejdsmarkedet udgør ifølge spørgeskemaundersøgelsen omkring halvdelen af forældrene, og de giver i interview udtryk for, at de gerne vil have nye venner via familiekлубberne, og at de mangler tætte relationer i deres liv. De oplever også mange konflikter i hverdagen og trænger til at komme ud. Nogle af dem har svært ved at komme ud og mangler selvtillid, og flere af dem giver udtryk for, at de ikke kan overskue at komme hver gang. De værdsætter familiekлубben som et forventningsfrit frirum, hvor der ikke er krav om, at de skal udvikle sig i en bestemt retning, men at de i stedet er gode nok, som de er.

Ny i Danmark er en kategori for familier af anden etnisk oprindelse end dansk, der har været i Danmark i kortere eller længere tid. De giver udtryk for, at de gerne vil lære dansk og lære dansk kultur at kende. Enkelte vil gerne netværke med ligesindede, men langt de fleste er optaget af at blive integreret i dansk kultur og omtaler de andre deltagere som 'venner'. Flere ny i Danmark-forældre beskriver sig selv som ensomme og isolerede, og beskriver det at være i familiekлубbens fællesskab som "kærlighed", der er dulmende for deres problemer. At deltage i familiekлубben giver dem en oplevelse af at være integreret i lokalområdet og integreret i et fællesskab.

Tilflytter forældre er ofte ressourcestærke forældre, der for nylig er flyttet til området og mangler et lokalt netværk. De har venner, der bor langt væk, men ønsker en tættere forankring i lokalområdet, som de gerne vil bidrage til. Nogle af dem udtrykker i interview, at de frivillige er for dominerende, og at de ikke "bliver brugt". Nogle tager meget ejerskab over familiekлубben og kommer med mange forslag. Andre deltager mest for at være sammen med andre familier og egne børn samt for at netværke og lære lokalområdet at kende.

Enlig forældre er især enlige mødre, men også enkelte fædre. De udtrykker i interviews, at de mangler voksenkontakt i hverdagen. Nogle gange udtrykker de ensomhed og oplevelser af isolation. Nogle enlige forældre er i arbejde, andre er uden for arbejdsmarkedet. Nogle af dem ønsker egentlige venskaber, mens andre ønsker mere uforpligtende samvær. Nogle opfatter også familiekлубben som en konkret støtte til de daglige opgaver i hverdagen med mad og lege og praktiske gøremål. Der er både sårbare og ressourcestærke familier i denne kategori, men især de sårbare enlige forældre efterlyser et stærkere netværk og egentlige venner.

Kernefamilie i arbejde er karakteriseret ved at være inviteret ind i familiekлубben som ressourcestærke eller ved at være kommet af sig selv. De er motiveret af at dyrke fokuseret tid med familien hver fjortende dag og har en presset hverdag. Kernefamilier i arbejde vil gerne tage del i lokalsamfundet og oplever sammenholdet i familiekлубben som givtigt. De er meget interesserede i at styrke den sociale sammenhængskraft i lokalområdet. De søger ikke egentlige venskaber eller kontakter, som de kan være sammen med uden for familiekлубben.

2.2.1 Metode og design kvalitativ analyse

Boks 2.6 Fokus for de kvalitative interview

- Hvordan familierne oplever netværk under og efter familiekлубbens 6-måneders forløb
- Hvad der karakteriserer de frirum familierne oplever i familiekлубberne
- Hvorfor nogle familier holder op i familiekлубberne, før de har deltaget i et helt forløb svarende til seks måneder?

De kvalitative analyser baserer sig på 15 interviews, hvoraf tre er interviews gennemført med familier, der er ophørt i familieklub inden afslutningen af et 6-måneders forløb. Vi vil også i mindre omfang anvende eksisterende data fra den første rapport (Espersen et al., 2020) om familiernes oplevelse af netværk og frirum i forbindelse med deres deltagelse i familieklubberne.

2.2.2 Gennemførelse

Familierne er inviteret til interview på baggrund af ekstra spørgeskema udsendt i april 2020 til 213 respondenter, da de på grund af en teknisk fejl i dataindsamlingen ikke havde fået spørgsmål om barnets trivsel ved 6-måneders opfølgningen. Der skal derfor tages forbehold for, at vi alene har kunnet ringe til familier, der har givet os tilladelse hertil i spørgeskemaet. Det betyder, at familierne ikke, som i den første rapport, er valgt på baggrund af strategisk variation. Det kan give en bias i data.

De 15 interviews er på grund af covid-19 gennemført via telefon i juni 2020 og varede omkring en time. I juni 2020 var der relativt få restriktioner i forhold til covid-19, men det kan ikke afvises, at covid-19 har haft en indflydelse på deltagernes besvarelser. Fire af de interviewede angiver at have deltaget i familieklub under covid-19, mens resten har deltaget før covid-19.

I interviewet har vi spurgt ind til familiernes motivationer for deltagelse og oplevelser af at deltage i familieklubberne med fokus på netværk og oplevelser af frirum. Interviewguiden var semistruktureret, hvorved vi sikrede os, at familierne kunne bringe væsentlige erkendelser og emner på banen, som vi ikke selv havde forudset.

Interviewguiden var struktureret med følgende temaer:

- Frirum
- Motivation
- Netværk
- Stoppet i familieklub.

Derudover handlede enkelte af interviewene om familieklub under covid-19, idet enkelte af familierne fortsat deltog i familieklub og derfor havde erfaringer med familieklub via Facebook og takeaway-måltidsfællesskab, hvor familierne lavede mad hjemme og mødtes virtuelt i stedet for fysisk fremmøde.

2.2.3 Beskrivelse af data og diskussion af bias

Fra spørgeskemabesvarelsen kan vi se, at de 15 interviewede forældre har deltaget i 13 forskellige familieklubber med geografisk spredning. Hovedparten af familieklubberne er fra KFUM's Sociale Arbejde (11), og to er fra FDF. Der er således ingen familieklubber fra KFUM-spejderne repræsenteret. Det er dog VIVEs vurdering, at denne skævvridning ikke er af stor betydning for den supplerende undersøgelses fokus. Dette med baggrund i, at data fra den tidligere rapport viser, at temaerne omkring motivation, netværk og frirum går på tværs af familieklubtyper.

Af de 15 interviewede forældre er to mænd, og 13 er kvinder. De fleste af de interviewede forældre (12 ud af 15) er kategoriseret som sårbare i den kvantitative del af undersøgelsen. En er kategoriseret som ressourcestærk, og to er kategoriseret som 'måske sårbare'. Det fremgår af interview, at de to konkrete 'måske sårbare' forældre er væsentlig mere ressourcestærke end de 12 sårbare. Dette identificerer vi med baggrund i et højt uddannelsesniveau. I analysen opererer vi derfor med tre ressourcestærke familier og 12 sårbare familier, som udtrykker meget forskellige forståelser, positioner og erfaringer. Vi skal naturligvis tage forbehold for, at da familierne selv har meldt sig, er de ikke nødvendigvis repræsentative for den kategori, de analytisk er placeret i (sårbar, måske sårbar eller ikke-sårbar), og at det kunne have været anderledes, hvis det var nogle andre konkrete familier fra spørgeskemaundersøgelsen. Derudover betyder det lave antal respondenter, at vi får en dybtgående indsigt i disse konkrete familier som eksempler på deltagelse i familieklub, men at disse ikke kan fortolkes som generelle erfaringer med at deltage i familieklub.

2.2.4 Familietyper

Det fremgik af den første rapport, at mere end 75 % angav, at de manglede netværk som motivation for at deltage i familieklubben. Dette gælder også for de fleste af de 15 interviewede forældre, hvor 12 af de 15 interviewede ved tilmelding angav, at de er motiveret af at mangle netværk. Desuden tilhører tre af de interviewede forældre kategorien, som VIVE i den første rapport har kaldt 'Ny i Danmark'. Kategorien omfatter familier med anden etnisk oprindelse end dansk og borgere fra andre europæiske lande (fx Rusland, Syrien og Somalia). En af mødrene er startet i klubben som familie, men er nu blevet frivillig, og en af fædrene er gift med en af de frivillige i klubben.

Fire af de interviewede forældre beskriver sig selv om 'tilflyttere', det vil sige som nytilflyttede i en by eller en kommune og dermed uden lokalt netværk. Tre af familierne har ikke gennemført et helt familieklubforløb. Nogle har deltaget i flere familieklubforløb, andre kun i et enkelt forløb. En enkelt familie er startet sent inde i familieklub forløbet. Fire mødre deltager stadig i et familieklubforløb på interviewtidspunktet og har dermed deltaget i familieklubbernes takeaway- og onlinetilbud under covid-19.

2.3 Covid-19 og Hele Danmarks Familieklub

Både 2020 og 2021 har i høj grad været præget af de restriktioner, som covid-19 har ført med sig. Både deltagere, frivillige og medarbejdere i projektet har skullet finde nye måder at samarbejde omkring at få familieklubberne til at kunne passe ind i den nye hverdag præget af restriktioner og social afstand.

Efter den første nedlukning den 11.3.2020 meldte regeringen relativt hurtigt ud, at støtte til socialt udsatte og sårbare borgere skulle fortsætte på trods af covid-19 restriktioner og nedlukning. Dette betød, at Familieklubberne kunne fortsætte i et eller andet format.

2.3.1 Afvikling af familieklubber under covid-19

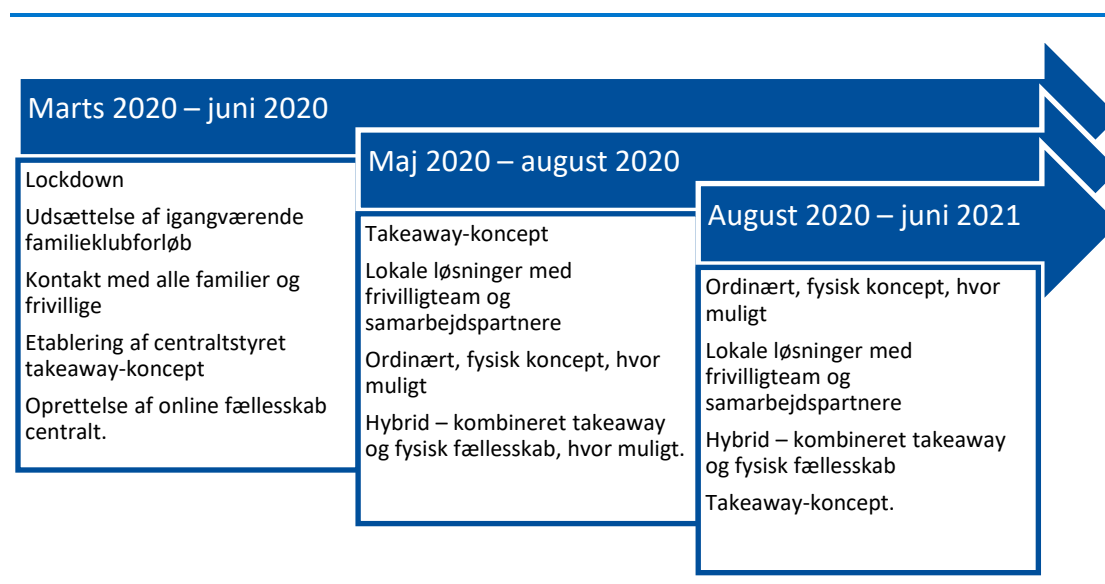
De justeringer, der blev foretaget af familieklubforløbet under covid-19, havde fokus på at sikre, at de bærende elementer af konceptet fortsat var de samme. Fokus var på at:

- Fastholde relationer og fællesskab mellem familier og familier og frivillige
- Fastholde lærende aktiviteter og måltidsfællesskabet
- Sikre kontakt og relation til frivilligteam og projektet
- Sikre støttende tilbud til familier.

De familiekubber, der har fortsat med fysisk fremmøde under covid-19, har oplevet ændringer, fx i forhold til nationale restriktioner med afstandskrav, kvadratmeterkrav, forsamlingsforbud og maskeforbud. De kan desuden have oplevet restriktioner hos samarbejdspartnere og lokale aktører. Det betyder, at en del familiekubber har været nødt til at have færre deltagere, og at mange aktiviteter har været afholdt udendørs i denne periode.

De tre perioder, hvor familiekubber var påvirket af covid-19, er beskrevet i Figur 2.5.

Figur 2.5 Familiekubber under covid-19

Kilde: Oplysninger fra KFUM's Sociale Arbejde.

2.3.1.1 Koncepter udviklet under covid-19

De koncepter, der blev udviklet under covid-19, er online fællesskab, takeaway og hybrid (kombination af fysisk fremmøde og takeaway).

Onlinefællesskab:

Efter nedlukningen af familiekubberne i marts 2020 blev der dannet en facebookgruppe for børnefamilier. Formålet var at skabe et sted, hvor børnefamilier kunne dele hverdagsøjeblikke med hinanden – både de gode og de udfordrende. Gruppen skulle være en mulighed for at give familierne en fornemmelse af, at de ikke stod alene. I første omgang blev alle familier i eksisterende familiekubber inviteret til at være med, og efterfølgende blev gruppen åben for alle interesserede. Gruppen nåede på kort tid et medlemsantal på knap 500 personer.

Der blev delt mange ideer og inspiration til lege og aktiviteter i familielivet, og familiernes delte egne ideer og drøftede de udfordringer, de pludselig stod med. Gruppen blev administreret fra centralt hold, men derudover blev to erfarne frivillige koblet på gruppen for at kunne inspirere og "samtale" med familierne i gruppen.

Der blev fra centralt hold taget initiativ til at få lavet følgende materiale til gruppen:

- Fysioterapeut fortæller i en video om "At få ro i kroppen"
- Familiepsykolog fortæller i en video om, "Hvordan tackler jeg en ny coronahverdag i min familie"
- Muligheder for støtte blev slået op og delt med familierne.

Disse centrale initiativer blev også delt med frivillige og på Hele Danmarks Familieklubs centrale facebookside.

Aktiviteten i facebookgruppen klingede af i den første del af efteråret 2020 i takt med lempelser i restriktioner, men blev mere aktuel igen omkring december 2020 og i den første del af 2021.

Takeaway-konceptet består af:

- Tre-fem mødegange med takeaway.
- Måltidsfællesskab med samme opskrift og madvarer til hver familie. I tidsrummet, hvor familieklubben almindeligvis ville have mødtes fysisk, blev der tilberedt samme måltid og lavet samme aktiviteter – blot i hver familie for sig.
- Aktivitetspakke til hver familie til hver gang takeaway. Der var forskellige aktivitetspakker: bevægelse, port, udeliv, kreativitet og familiespil. Med aktivitetspakkerne fulgte inspirationskatalog til mange ideer til leg og aktivitet hos familierne.
- Måltidsposen og aktivitetspakkerne blev i alle familieklubber enten leveret af frivilligteamet til de enkelte familier eller afhentet af familierne hos frivilligteamet for at sikre kontakt og relation.
- Måltid og aktiviteter blev af hver familie delt på familieklubbens lukkede facebookside.
- Flere familieklubber spiste og lavede desuden aktiviteter virtuelt.

Hybrid-konceptet er en kombination af en fysisk familieklub og takeaway, som kan tilpasses den aktuelle covid-19 situation, men sikre fortsat kontakt i familieklub forløbet.

Strategi og prioritering imellem de forskellige koncepter har været følgende:

- Hvis muligt så fysisk familieklub i overensstemmelse med konceptet.
- Hvis fysisk familieklub ikke kan etableres på grund af restriktioner, så søges der efter lokale løsninger, hvor fysisk familieklub med udeaktiviteter kombineres med takeaway.
- Hvis familieklub slet ikke kan gennemføres fysisk, så gennemføres der takeaway.
- Ved lokale eller regionale covid-19 hot-spots holdes der pause for den fysiske familieklub, og der søges lokale løsninger, der kan fastholde familierne i relationen med hinanden og de frivillige i den periode, der måtte være nødvendig.

KFUM's Sociale Arbejde har oplyst, at familieklubberne i 2020 fordeler sig, som det fremgår af Tabel 2.2.

Tabel 2.2 Familieklubber under covid-19

Koncept	Forår 2020	Efterår 2020	Forår 2021
Fysisk, ordinært koncept	9	26	54
takeaway-forløb	24	8	2
Hybrid	13	13	12

Note: Fysisk, ordinært koncept blev flere steder justeret på antal deltagende familier og mødegange på grund af afstandskrav, kvadratmeterkrav, lokale restriktioner mv. – mange steder omlægning til udendørs familieklub.

Kilde: Information fra KFUM's Sociale Arbejde.

2.3.2 Covid-19 og deltagere i evalueringen

Ud over ændringerne i familieklubberne har covid-19-pandemien haft stor betydning for de deltagende familier og deres liv, hvilket kan have betydning for evalueringens resultater.

For nogle familier har tiden med covid-19 været en svær tid, hvor forældrene skulle håndtere både arbejde og pasning af børn samt eventuelle helbreds- og økonomiske bekymringer, mens det for andre har været en overvejende positiv oplevelse, hvor den ekstra tid sammen i familien har givet ro og overskud (Hirani et al., 2021). Nogle børn har trivedes godt med de mere faste rammer og mindre grupper i daginstitution og skole, mens andre har haft svært ved fx at være mere hjemme (EVA, 2020).

For deltagerne i projektet må vi forvente, at der har været store individuelle forskelle i forhold til fx deres arbejdssituation, deres økonomiske situation, og hvordan de har håndteret hjemmepasning og hjemmeskole for børnene. Det gælder ligeledes i forhold til, om deltageren eller nære familiemedlemmer har haft helbredsudfordringer, der er forbundet med høj risiko i forhold til covid-19, samt hvor bekymret deltagerne generelt har været i forhold til covid-19.

Disse personlige forhold kender vi ikke noget til og kan derfor ikke inddrage på nogen måde i analyserne, men det er alt sammen forhold, der kan have betydning for trivslen i familien hos de familier, der deltog i evalueringen under covid-19.

En forælder skriver en kommentar i spørgeskemaet, der meget fint beskriver de udfordringer, covid-19 har givet for effektmålingen:

Jeg synes ikke, at dette spørgeskema eller svarene har validitet, da vi kun var til familieklub nogle få gange pga. corona. Så den ønskede effekt af klubben var umulig at opnå. Plus vi var en meget lille gruppe, og det påvirkede også dynamikken i en negativ retning, mener jeg. Det, der har mest påvirket vores familie, er corona, og det at vi har været mere sammen, og det er dette, der afspejles i svarene og ikke familieklubben.

I forhold til at vurdere, om familierne, der deltog i evalueringen, er blevet påvirket af covid-19 eller ej, har vi anvendt tidspunktet for besvarelse af baseline. Vi har valgt dette

mål, da vi har denne oplysning for både indsats- og kontrolfamilier. Familier, der besvarer baseline før marts 2020, betragtes som ikke-påvirket, og familier, der besvarer baseline fra marts 2020 og frem, betragtes som påvirket. Der var ikke nogen besvarelser af baseline fra november 2019 frem til marts 2020.

I alt 33 % af de deltagende familier (fordelt på 59 % i kontrolgruppe og 41 % i familieklub) besvarede baseline spørgeskemaet under covid-19. Det betyder, at 69 indsatsfamilier har deltaget i en familieklub, der på en eller anden måde har været påvirket af covid-19. Det er sandsynligt, at den større distance og omlægning til mere virtuelle familieklubber har haft betydning for familiernes oplevede effekt af familieklubben.

De 15 kvalitative interview gennemført i juni 2020 er alle påvirket af covid-19, idet de alle er gennemført efter den første nedlukning i marts 2020, men de har dog alle erfaringer med familieklub før covid-19.

3 Hvem er familierne?

I dette og de næste kapitler analyseres data fra den kvantitative undersøgelse, hvor hovedformålet er at estimere effekten af deltagelse i Familieklub på forældres trivsel, forældreadfærd og netværk samt på børnenes trivsel.

Boks 3.1 Sådan læses tabellerne

Tabellerne med beskrivende statistik rapporterer de gennemsnitlige besvarelser på de enkelte spørgsmål. Ved kategoriske variable (fx køn eller uddannelse) angives procentandelen af besvarelserne, hvor dette karakteristika er gældende. Disse gennemsnitsværdier/procentandele er angivet separat for henholdsvis respondenter i familieklub (HDF) og på venteliste (kontrol) på tidspunktet for besvarelsen af baselineskemaet.

For hver af de enkelte karakteristika testes der for forskelle mellem familieklubdeltagere og kontrolgruppen med statistisk test, Chi² og t-test. Chi² testet anvendes til at teste forskelle ved kategoriske variable uden en naturlig rangering, og t-test benyttes, når variabelen måles i et interval/ratio, eller ved kategoriske variable med en naturlig rangering af svarmuligheder. Begge test beregner en teststatistik og en p-værdi, som anvendes til at vurdere, om de observerede forskelle mellem familieklubdeltagere og kontrolgruppen skyldes en statistisk tilfældighed. I tabellerne angives p-værdien for hver af disse tests. Ved en p-værdi under 0,05 vil man sige, at forskellen er statistisk signifikant, hvilket betyder, at forskellene er så store, at de skyldes andet end en tilfældig variation.

Analysen indledes med en beskrivende statistik af baggrundskarakteristika for de 509 familier, som har besvaret baseline-skemaet. I beskrivelsen af familierne anvendes én besvarelse pr. familie. I de tilfælde, hvor begge forældre har besvaret spørgeskemaet, anvendes morens besvarelse, da hovedparten (84 %) af det samlede antal besvarelser er fra mødre. Samlet set udelades 53 fædre-besvarelser på baseline og 35 ved 6-måneders opfølgningen. I familier med flere børn er forældrene blevet bedt om at vælge ét barn, om hvilket spørgsmål vedrørende barnet skal besvares, både ved baseline og ved opfølgning. Dette barn omtales som "target"-barnet.

Denne beskrivende analyse af det kvantitative data belyser deltagerne af undersøgelsen og giver dermed en gennemsnitlig karakteristik af, hvem familierne er. Den beskrivende statistik angives opdelt på familier, som på baseline er allokeret i henholdsvis Familieklub (HDF) og venteliste (kontrol). Tabellerne med den beskrivende statistik belyser derfor både, hvem familierne er, og hvorvidt der er forskelle mellem familierne i de to grupper. Som beskrevet i afsnit 2.1.7 er det afgørende for at kunne gennemføre en ordentlig effektmåling, at der er sammenlignelighed mellem indsats- og kontrolgruppen. Vi fokuserer derfor særligt på eventuelle forskelle mellem de to grupper i de gennemsnitlige karakteristika. En mere detaljeret gennemgang af resultaterne på baseline findes i den første rapport om projektet.

3.1 Demografisk baggrund

Tabel 3.1 viser demografiske baggrundskarakteristika for henholdsvis familieklubdeltagere og kontrolgruppen. Det fremgår af tabellen, at cirka 93 % af respondenterne fra

begge grupper af familier er kvinder. Den gennemsnitlige alder på respondenterne er 37-38 år på baseline. Derudover fremgår det, at knap halvdelen af respondenterne bor alene, nemlig omkring 45-46 % for begge grupper. Knap halvdelen af deltagerne i undersøgelsen er således enlige og bor ikke sammen med en partner. De kan dog godt have en partner, de ikke bor sammen med. I begge grupper har familierne i gennemsnit to hjemmeboende børn, hvoraf target-barnet i gennemsnit er fyldt seks år. På de ovennævnte karakteristika måles der ikke statistisk signifikante forskelle mellem indsats- og kontrolgruppen, hvilket indikerer en sammenlignelighed mellem de to grupper.

Tablet 3.1 Demografisk baggrund

	Baseline				Forskel på baseline
	<i>HDF</i>	<i>Kontrol</i>			<i>P-værdi</i>
	Gns. / Andel	N	Gns. / Andel	N	
Kvinde	92,9 %	267	93,0 %	242	0,97
Alder	37,09	253	37,93	175	0,24
Bor alene	44,9 %	267	46,0 %	237	0,81
Antal børn i hjemmet	1,96	267	1,97	253	0,97
Alder på target-barn	6,27	258	6,60	194	0,27
Andet sprog end dansk i hjemmet	29,5 %	254	23,4 %	184	0,15
Gymnasialuddannelse eller lavere	26,2 %		16,1 %		
Kort eller erhvervsfaglig uddannelse	31,5 %		24,8 %		
Mellemlang eller lang uddannelse	37,5 %		35,1 %		
Mangler uddannelsesinformation	4,8 %	267	24,0 %	242	0,00
I arbejde	43,8 %		42,1 %		
I uddannelse	10,5 %		7,0 %		
Sygemeldt/Arbejdsløs med understøttelse	10,1 %		10,3 %		
Uden for arbejdsmarkedet	30,7 %		16,5 %		
Mangler arbejdsmarkedsinformation	4,9 %	267	24,1 %	242	0,00
Økonomisk situation (1-5)	2,98	254	3,03	184	0,63
Økonomiske bekymringer (1-5)	3,26	254	3,17	184	0,42

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

I hver fjerde familie bliver der talt andre sprog end dansk. Andelen er cirka 6 %-point højere i indsatsfamilierne, hvor 29,5 % angiver at tale et andet sprog end dansk i hjemmet mod 23,4 % i kontrolfamilierne. Blandt de angivne sprog nævnes engelsk (13 %), tysk (3 %), arabisk (3 %), tyrkisk (1,4 %), og derudover nævnes af under 1 % én af følgende farsi, fransk, færøsk, italiensk, kurdisk, litauisk, mandarin, norsk, polsk, portugisisk, rumænsk, russisk, somalisk, spansk, svensk, ukrainsk, urdu eller vietnamesisk. Forskellen mellem indsats- og kontrolgruppen i andelen af familier med anden etnisk herkomst end dansk er dog ikke statistisk signifikant, og det vurderes derfor ikke at have indflydelse på effektanalyserne.

Familierne er desuden blevet bedt om at angive højeste uddannelse opnået samt deres arbejdsmarkedsstatus på baseline. Uddannelsesniveauerne er grupperet i tre kategorier;

gymnasial uddannelse eller lavere, kort (akademisk) eller erhvervsfaglig uddannelse, mellemlang (professionsbachelor) eller lang (universitets-)uddannelse. Tabel 3.1 viser den procentvise fordeling på de tre uddannelseskategorier. Umiddelbart ser der ud til at være markante forskelle i uddannelsesniveaut mellem familiekubdeltagere og kontrolgruppen. Denne forskel skyldes dog udelukkende, at der er en stor andel respondenter i kontrolgruppen, hvor spørgsmålet om uddannelse ikke er blevet besvaret. Alle spørgsmål i spørgeskemaet er obligatoriske og kræves besvaret, for at man kan gå videre i skemaet. Spørgsmålene om uddannelse og arbejdsmarkedsstatus indgår sidst i spørgeskemaet, og den manglende information skyldes derfor, at spørgeskemaet er blevet afsluttet før gennemførelse. Hvis man ser bort fra disse manglende besvarelser, måles der ikke nævneværdige forskelle i fordelingen. For de familier, der har besvaret spørgsmål om uddannelsesniveau, ser vi en bred fordeling, hvor alle tre uddannelsesgrupper er godt repræsenteret, men i overvejende grad familier med mellemlang eller lang uddannelse.

Det samme gør sig gældende i fordelingen på arbejdsmarkedsstatus. Her er arbejdsmarkedsstatus inddelt i fire grupper; I arbejde, i uddannelse, sygemeldt/arbejdsløs med understøttelse eller uden for arbejdsmarkedet (førtidspensionist, kontanthjælp, hjemmegående, orlov eller andet). Igen observeres der umiddelbare forskelle i fordelingen på arbejdsmarkedsstatus, da flere kontrolfamilier ikke har svaret på de sidste spørgsmål i skemaet. For kontrolgruppen kunne det tyde på, at særligt familier uden for arbejdsmarkedet ikke har besvaret på spørgsmålet vedrørende arbejdsmarkedsstatus. Generelt kan dog ses fra fordelingen af arbejdsmarkedsstatus, at en stor del af familierne ikke er i beskæftigelse (enten uden for arbejdsmarkedet eller sygemeldt/arbejdsløse). Det tyder altså på, at en stor andel af familierne har en lavere socioøkonomisk status.

Selvom 24 % af respondenterne fra kontrolgruppen ikke har besvaret spørgsmålene vedrørende uddannelse og arbejdsmarkedsstatus, forventer vi ikke væsentlige forskelle i socioøkonomisk status. Dette underbygges af, at der ikke observeres statistisk signifikante forskelle i familiernes egen vurdering af økonomisk status og omfanget af økonomiske bekymringer.

3.2 Familieliv

Udover demografiske karakteristika indeholder spørgeskemaet en række spørgsmål vedrørende familielivet og aktiviteter i hjemmet. Med besvarelserne på disse spørgsmål kan vi undersøge, om familiekubdeltagerne og kontrolfamilierne er sammenlignelige i forhold til deres almindelige familieliv. Tabel 3.2 viser forskellige aspekter af respondenternes familieliv. Vi har anvendt forskellige måleredskaber til at måle forskellige aspekter. I tabellen viser vi de gennemsnitlige værdier for de to grupper og en p-værdi i forhold til forskellen imellem de to grupper.

Tabel 3.2 Familieliv

	Baseline				Forskel på baseline
	<i>HDF</i>	<i>Kontrol</i>		<i>P-værdi</i>	
	Gns. / Andel	N	Gns. / Andel	N	
Hyppighed af konflikter med partner (0-3)	1,06	151	1,32	113	0,03
Hyppighed af konflikter med børn (0-3)	1,90	259	1,96	198	0,55
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende (1-5)	2,52	257	2,54	193	0,83
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre (1-5)	2,91	257	2,92	193	0,89
Forældres skærmbrog (2-12)	5,03	254	5,10	185	0,73
Læringsaktiviteter i hjemmet (5-25)	14,58	254	14,67	185	0,75
Hyppighed af fælles aftensmad (0-4)	3,63	258	3,57	194	0,37
Barn leger oftest alene (0-1)	16,9 %	255	17,0 %	188	0,97
Barn leger oftest med jævnaldrende (0-1)	71,4 %	255	71,8 %	188	0,92
Barn leger oftest med forældre (0-1)	11,8 %	255	11,2 %	188	0,85
Forælder har let ved at få nye venner (1-5)	3,01	255	2,86	188	0,16
Barn har let ved at få nye venner (1-5)	3,79	255	3,86	188	0,47
Barnet har en eller flere nære venner (0-1)	83,5 %	255	79,8 %	188	0,31

Note: Spørgsmålet om konflikter med partner stilles kun til deltagere, der angiver at have en partner. Derfor er N mindre end for de andre spørgsmål.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Generelt viser analysen, at der er få forskelle imellem familieklubdeltagernes og kontrolgruppen i forhold til familieliv, og at de derfor er sammenlignelige. En undtagelse hertil er hyppigheden af konflikter mellem respondenter og vedkommendes partner. Her angiver deltagere i kontrolgruppen at have signifikant flere konflikter end familieklubdeltagerne. På skalaen 0-3 for hyppighed af konflikter har kontrolgruppen et gennemsnit på 1,32, mens familieklubdeltagerne har et gennemsnit på 1,06. Det vil sige, at selvom forskellen er signifikant, så er det en forholdsvis lille forskel i konfliktniveauet. Til gengæld er der ikke nogen signifikant forskel imellem de to grupper, når forældrene vurderer hyppigheden af konflikter mellem target-barnet og forældrene samt target-barnet og jævnaldrende børn. Samlet set ser det derfor ikke ud til, at der er markante forskelle i familiernes konfliktniveau i kontrolgruppen sammenlignet med familieklubdeltagerne.

4 Vurdering af effekten af deltagelse i HDF

I det kapitel præsenteres og vurderes resultaterne effektanalysen. Effekten måles som den gennemsnitlige merudvikling, som familieklubdeltagerne oplever relativt til familierne på venteliste (kontrolfamilier). Analysen indledes med at undersøge den generelle udvikling fra baseline til 6-måneders opfølgningen for den samlede gruppe af familier. Herefter præsenteres effektresultaterne, som fokuserer på den gruppe af familieklubdeltagere, der er karakteriseret som sårbare. Hovedanalyserne baseres primært på de sårbare familier, da vi forventer, at det er disse familier, der har bedst mulighed for at skabe en forandring. Resultaterne baseret på alle familier (både sårbare og ikke-sårbare) er præsenteret i Bilag 3.

Ud over hovedanalysen på den samlede gruppe af sårbare familier vil effektanalysen inkludere en række underanalyser, som belyser eventuelle forskelle i effekten af familieklubdeltagelse på baggrund af familierne arbejdsmarkedstilknytning, deltagelsesgange samt covid-19.

I Tabel 4.1 ses en oversigt over de analyser, vi præsenterer i dette kapitel.

Tabel 4.1 Oversigt over analyser, der præsenteres i kapitel 4

Analyse	Formål med analyse	Hvor
Forskel imellem baseline og 6-måneders opfølgning for alle sårbare familier (både familieklub og kontrolgruppe).	At undersøge, om der sker nogen ændringer over tid for den samlede gruppe af deltagere	Afsnit 0
Forskel imellem sårbare familieklubdeltagere og kontrolfamilier ved 6-måneders opfølgning	At undersøge, om der er nogen forskel imellem de to grupper sårbare familier (om der er nogen effekt af familieklub)	Afsnit 4.2 (udfald for forældre) og 4.3 (udfald for børn)
Forskel imellem familieklubdeltagere og kontrolfamilier ved 6-måneders opfølgning (for alle uanset sårbarhedsstatus)	At undersøge, om der er nogen forskel imellem de to grupper, når alle deltagere inddrages (om der er nogen effekt af familieklub)	Afsnit 4.4.1 og Bilagstabel 3.1
Forskel imellem sårbare familieklubdeltagere og kontrolfamilier ved 6-måneders opfølgning – opdelt i forhold til deres arbejdsmarkedstilknytning	At undersøge, om der er forskellig effekt af familieklub for familier med forskellig arbejdsmarkedstilknytning	Afsnit 4.4.2
Forskel imellem sårbare familieklubdeltagere og kontrolfamilier ved 6-måneders opfølgning – opdelt i forhold til angivelse af deltagelse i familieklub	At undersøge, om der er forskellig effekt af familieklub for familier, der deltager flere gange	Afsnit 4.4.3
Forskel imellem sårbare familieklubdeltagere og kontrolfamilier ved 6-måneders opfølgning – opdelt i forhold til, om de har været påvirket af covid-19	At undersøge, om der er forskellig effekt af familieklub for familier, der har deltaget i familieklub under covid-19	Afsnit 4.4.4
Robusthedsanalyse	At undersøge, om resultaterne ændrer sig markant ved at vælge andre analysestrategier	Afsnit 4.5

Anm.: Analysen markeret med fed tekst er den primære analyse.

Når vi undersøger effekten af familieklub, laver vi groft sagt en sammenligning af, hvordan gennemsnittet for familier, der deltager i familieklub, ser ud i forhold til gennemsnittet for familier, der ikke har deltaget i familieklub. Analysen laves i udgangspunktet på den måde, at alle familier, der har fået tildelt en plads i en familieklub, betragtes som en indsatsfamilie, uanset hvor meget de vælger at deltage i familieklubben eller ej. Familier tilknyttet klubber, der blev helt aflyst i forbindelse med covid-19, er dog ændret til kontrolfamilier. Der er enkelte kontrolfamilier, der angiver i spørgeskemaet at have deltaget i en familieklub. Disse familier betragtes som familieklubdeltagere.

I analyserne undersøger vi derfor effekten af at have fået tilbudt en plads i en familieklub (en såkaldt intention-to-treat-analyse). I virkeligheden vil der altid være familier, der ikke deltager, selvom de er blevet tilbudt en plads. Ved at foretage analyserne på baggrund af alle familier, som er blevet tilbudt en familieklubplads – modsat udelukkende deltagende familier – gi er resultaterne dermed det bedste bud på, hvordan effekten af indsatsen ser ud i den virkelige verden. I den supplerende robusthedsanalyse i Bilag 5 ser vi på, om resultaterne er anderledes, når vi ser på dem, der rent faktisk har deltaget i familieklub (efter vores kendskab).

I Boks 4.1 gives en kort beskrivelse af de vigtigste statistiske elementer, som indgår i effektmålingen til vejledning i, hvordan resultaterne skal læses.

Boks 4.1 Sådan læses effektmålingsresultater

I tabellerne opsummeres resultaterne af effektmålingen med et effektestimater, standardfejl, p-værdien og effektstørrelsen målt ved Cohens d .

Effektestimater er den estimerede værdi af effekten af familieklub beregnet i regressionsanalysen (se evt. Boks Boks 2.4). Værdien af effektestimateret måler merændringen i udfaldsmålet som følge af en plads i familieklub, når der er tages højde for de inkluderede kontrolvariable (baselineværdi af udfaldsmål, ubalancerede variable fra balancetest samt en indikator for covid-19). Jo større effektestimateret er, jo større forskel er der imellem de to grupper i udviklingen ved 6-måneders opfølgningen. En stor positiv forskel betyder, at deltagere i familieklub klarer sig bedre for de udfald, hvor en høj værdi er godt (det omvendte gælder for de udfald, hvor lavt er godt).

Standardfejlen og **p-værdien** benyttes til at vurdere, om den estimerede effekt er af en størrelse, der kan vurderes statistisk signifikant. Standardfejlen måler usikkerheden i effektestimateret. En lavere standardfejl betyder mindre usikkerhed, mens en højere standardfejl betyder større usikkerhed. P-værdien beregnes på baggrund af effektestimateret og standardfejlen. Ved p-værdier $< 0,05$ betragtes effektestimateret som statistisk signifikant. Jo mindre p-værdien er (fx $p=0,001$), jo mere signifikant er resultatet statistisk set. Vurderingen om statistisk signifikans anvendes til at sandsynliggøre, hvorvidt den estimerede effekt kan tilskrives familieklubben eller blot skyldes en tilfældighed pga. stikprøveusikkerhed.

Cohens d er et standardiseret mål til at vurdere størrelsen af den estimerede effekt og kan tolkes på følgende måde. Hvis værdien er positiv, svarer det til, at indsatsgruppen scorer højere end kontrolgruppen, mens en negativ værdi svarer til, at indsatsgruppen scorer lavere. Om en høj eller lav score er bedst afhænger af den enkelte skala eller spørgsmålet.

- $d = (-)0,20$: svarer til en lille effekt
- $d = (-)0,50$: svarer til en mellemstor effekt
- $d = (-)0,80$: svarer til en stor effekt.

4.1 Baselinesammenligning og udvikling over tid

I Kapitel 3 fandt vi, at der er minimale forskelle, når vi sammenligner familieklub-deltagere og kontrolgruppen på baseline. Det er et udtryk for, at det er lykkedes at skabe en kontrolgruppe, der er sammenlignelig med indsatsgruppen, hvilket er afgørende for effektmålingen.

Inden vi gennemfører effektanalyserne har vi set på, hvordan den samlede gruppe af sårbare familier (både familieklub og kontrol) klarer sig ved 6-måneders opfølgningen i forhold til, hvordan de scorede ved baseline. Tabel 4.2 viser de gennemsnitlige værdier af udfaldsmålene ved hhv. baseline og 6-måneders opfølgningen. En sammenligning af gennemsnitsværdierne viser, at der overordnet set kun er mindre ændringer over tid. Det betyder, at de fleste familier (uanset om de er i familieklub eller ej) ikke har oplevet en større ændring i løbet af de seks måneder i forhold til de udfald, vi måler på. P-værdierne fra de statistiske test af, om der er signifikante ændringer i gennemsnittene fra baseline til 6-måneders opfølgningen, peger generelt heller ikke på markante ændringer. Den eneste statistisk signifikante (p -værdi $< 0,05$) ændring ses i scoren for mangel på tilfredshed i forælderrollen, hvor der observeres en reduktion i den gennemsnitlige score, hvilket vil sige større tilfredshed i forælderrollen over tid. Derudover ses der en stigning i forældres trivsel, samt hvorvidt target-barnet har nære venner, der begge er tilnærmelsesvis statistisk signifikante (p -værdi $< 0,10$).

Tabel 4.2 Udvikling i effektmål fra baseline til 6-måneders opfølgning for alle sårbare familier

	Baseline		Seks-mdr.		Forsk. over tid P-værdi
	Gns./An-del	N	Gns./An-del	N	
Trivsel (forælder)	21,80	275	22,36	277	0,08
Mestringsevne	9,25	272	9,37	277	0,44
Selvverd	10,13	272	10,50	277	0,10
Mangel på tilfredsstillelse i forælderrollen	10,59	272	9,86	277	0,02
Forældrestress	17,24	271	17,46	277	0,61
Familierutiner	42,29	267	42,60	273	0,42
Støttende forældreadfærd	26,74	261	26,68	269	0,84
Kontrollerende forældreadfærd	13,02	261	12,94	269	0,79
Praktisk netværk	2,84	262	2,95	277	0,35
Fortroligt netværk	3,63	262	3,76	277	0,20
Ensom	3,25	262	3,12	277	0,14
Hyppighed af konflikter med børn	1,98	268	2,04	273	0,52
Hyppighed af konflikter med partner	1,20	142	1,20	152	1,00
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	29,5 %	268	27,1 %	277	0,53
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	4,22	262	4,12	269	0,17
Har brug for hjælp til leg med barn	1,57	262	1,51	269	0,27
Forælder tager initiativ til leg med barn	10,8 %	277	11,9 %	277	0,69
Forældres skærmbrug	5,15	261	4,94	277	0,26
Læringsaktiviteter i hjemmet	14,40	261	14,61	269	0,42
Hyppighed af fælles aftensmad	3,59	267	3,64	273	0,38
Forælder har let ved at få nye venner	2,72	262	2,87	277	0,11
Kidscreen (8+ år)	42,99	96	43,25	94	0,84
Trivselsscore (under 8 år)	33,83	168	33,78	132	0,91
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre	3,00	266	2,97	263	0,78
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	2,57	266	2,53	263	0,61
Barn deltager i fritidsaktiviteter	55,4 %	267	50,2 %	263	0,23
Barnets helbred (angivet af forældre)	3,82	96	3,84	95	0,88
Barnets hyppighed af søvnproblemer	2,16	264	2,09	263	0,37
Barn har én eller flere nære venner	80,5 %	262	86,2 %	269	0,08
Barnets hyppighed af skærmbrug	3,67	261	3,76	269	0,39
Barn har let ved at få nye venner	3,73	262	3,74	269	0,87

Anm.: Tabellen sammenligner de gennemsnitlige værdier af effektmålene ved baseline med 6-måneders opfølgningen for alle sårbare respondenter (både kontrol og familieklubdeltagere). P-værdien kommer fra en t-test af forskellen mellem baselineværdien og værdien ved 6-måneders opfølgningen.

Note: □ Lavt er godt.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

4.2 Samlet effekt på udfaldsmål for sårbare forældre

I dette afsnit vil vi først se på effekter i forhold til de udfald, der handler om forældrene. Analyserne af udfald, der handler om børnene, følger i det næste afsnit.

I effektanalysen har vi sammenlignet udviklingen hos familier, der har deltaget i familieklub, med kontrolfamilierne, for at se, om der er nogen forskel imellem dem.

Tabel 4.3 viser de gennemsnitlige niveauer af udfaldsmålene for sårbare forældre, herunder blandt andet trivsel, selvværd, forældreadfærd og netværk, for henholdsvis familieklub-deltagere og kontrolgruppen på baseline og ved 6-måneders opfølgningen. En sammenligning af udviklingen i de gennemsnitlige værdier af udfaldsmålene mellem indsats- og kontrolgruppen giver et umiddelbart bud på effekten af familieklub. Da vi i det forrige afsnit fandt små ændringer fra baseline til 6-måneders opfølgningen både for indsats- og kontrolgruppen forventer vi ikke at finde store effekter af indsatsen.

Effektmålingen er gennemført på baggrund af de statistiske metoder beskrevet i afsnit 2.1.7. I Tabel 4.3 er resultaterne af effektmålingen opsummeret ved effekttestimatet, antal observationer, p-værdien for test af, om effekttestimatet er nul, samt den standardiserede effektstørrelse angivet ved Cohens d (se Boks 2.4 for uddybelse af de enkelte parametre). På baggrund af p-værdierne finder vi overordnet set, når vi sammenligner udfaldsmål for forældrene i de to grupper ved 6-måneders opfølgningen, ikke nogen statistisk signifikante ($p < 0,05$) forskelle imellem de to grupper, bortset fra ét udfald.

Effekttestimaterne er generelt meget små og ikke statistisk signifikante. For at undersøge nærmere, om der kan være nogle forskelle, der er væsentlige, selvom de ikke er statistisk signifikante, har vi beregnet effektstørrelser for alle analyser. Her finder vi, at af effektstørrelserne, d , generelt ligeledes er små. Dette betyder, at der kun er minimale forskelle imellem deltagerne i familieklub og kontrolgruppen ved 6-måneders opfølgningen i forhold til resultatudfald, og at disse ikke er store nok til at konkludere en statistisk signifikant effekt af deltagelse i familieklub på udfaldsmål for forældrene.

Det ene udfald, hvor vi finder en positiv signifikant effekt, er på forældrenes tilpashed i leg med deres børn. Det betyder, at forældre, der har deltaget i familieklub ved opfølgningen, angiver, at være mere tilpasse i forhold til at lege med deres børn end forældre i kontrolgruppen. Ser vi på udviklingen i de gennemsnitlige niveauer fra baseline til 6-måneders opfølgningen målt for hhv. indsats- og kontrolgruppen, fremgår det, at effekten særligt skyldes en fastholdelse af tilpashedsniveau for indsatsgruppen, hvorimod kontrolgruppen oplever et fald over perioden. Effektstørrelsen er 0,30, hvilket svarer til en lille-mellemstor effekt.

De eneste yderligere udfald, der er i nærheden af at være signifikante, er mestringsevne og forældres oplevede behov for hjælp til leg med barn. Analysen viser her, at forældrene, som har deltaget i familieklub, rapporterer en smule lavere mestringsevne end familier i kontrolgruppen ($p = 0,13$). I forhold til forældres oplevede behov for hjælp til leg angiver familieklubdeltagere et mindre behov for hjælp ved 6-måneders opfølgningen end kontrolfamilierne ($p = 0,08$).

Da vi tester en lang række af udfaldsmål, er der en risiko for, at den statistisk signifikante effekt på tilpashed i leg med barn skyldes en statistisk tilfældighed (også kaldet for multipel hypotesetest-problemet). Dette problem opstår, når man foretager tests på mange udfaldsmål. Ved at vi anvender en p-værdi under 0,05, som er grænsen for at vurdere statistisk signifikans, betyder det, at man må forvente, at der i 1 ud af 20 analyser (eller 5 %) fremkommer en statistisk signifikant sammenhæng, som alene skyldes en statistisk tilfældighed. Det betyder, at et effektestimater kan fremstå statistisk signifikant, selvom dette ikke er sandt. Vi har foretaget en ekstra analyse, der korrigerer p-værdierne, således at der tages højde for, at der foretages adskillige tests. I Bilagstabel 4.1 vises p-værdier fra denne analyse, og her fremgår det, at vi ikke kan være sikre på, at effekten af familieklubdeltagelse på forældrenes tilpashed i leg er statistisk signifikant.

Tabel 4.3 Effekter på sårbare forældre

	Baseline		6-måneders op- følgning		Effektmåling			
	HDF	Kontrol	HDF	Kontrol	Effekt	N	P-værdi	Cohens d
Trivsel	22,01	21,49	22,53	22,10	0,07	275	0,85	0,02
Mestringsevne	9,20	9,32	9,28	9,51	-0,24	272	0,13	-0,13
Selvværd	10,08	10,20	10,49	10,52	-0,05	272	0,85	-0,02
Mangel på tilfredsstil- lelse i forælderrollen	10,38	10,91	9,52	10,37	-0,43	272	0,27	-0,12
Forældrestress	17,33	17,12	17,46	17,45	0,05	271	0,91	0,01
Familierutiner	42,21	42,40	42,38	42,94	-0,15	263	0,70	-0,04
Støttende forældrefærd	26,90	26,49	26,66	26,73	-0,33	255	0,32	-0,11
Kontrollerende foræl- drefærd	13,04	13,00	12,91	12,99	-0,09	255	0,80	-0,03
Praktisk netværk	2,98	2,64	3,02	2,83	-0,08	263	0,50	-0,07
Fortroligt netværk	3,67	3,56	3,82	3,67	0,02	263	0,85	0,02
Ensom	3,23	3,28	3,07	3,20	-0,05	263	0,59	-0,05
Hyppeghed af konflikter med børn	1,93	2,06	1,97	2,14	-0,07	264	0,45	-0,08
Hyppeghed af konflikter med partner	1,11	1,37	1,12	1,35	-0,01	136	0,95	-0,01
Forælder deltager i fri- tidsaktiviteter	0,33	0,25	0,26	0,28	-0,06	268	0,22	-0,14
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	4,30	4,09	4,26	3,91	0,24	256	0,01	0,30
Har brug for hjælp til leg med barn	1,52	1,66	1,44	1,62	-0,12	256	0,08	-0,21
Forælder tager initiativ til leg med barn	0,11	0,10	0,13	0,10	0,03	277	0,52	0,08
Forældres skærmbrug	5,01	5,36	4,78	5,16	-0,14	262	0,48	-0,07
Læringsaktiviteter i hjemmet	14,37	14,45	14,55	14,70	0,00	255	1,00	0,00
Hyppeghed af fælles af- tensmad	3,61	3,56	3,66	3,61	0,04	263	0,53	0,07
Forælder har let ved at få nye venner	2,82	2,57	2,93	2,78	0,00	263	1,00	0,00

Note: □ Lavt er godt.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

I den overordnede analyse på alle de sårbare familier, tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub for forældre (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,01^*$)
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,08$)
- Forældre oplever lidt lavere mestringsevne ($p = 0,13$).

4.3 Samlet effekt på udfaldsmål for sårbare børn

I dette afsnit udfører vi samme analyse som i det forrige afsnit, men hvor vi har fokus på de udfald, der handler om børnene.

I Tabel 4.4 præsenteres resultaterne af effektmålingen for deltagelse i familieklub på udfaldsmål for børn. Ligesom ved forældrenes udfaldsmål observeres der ikke store forskelle imellem indsatsgruppen og kontrolgruppen ved 6-måneders opfølgningen.

Det eneste udfaldsmål, hvor der er en statistisk signifikant effekt af familieklubdeltagelse, er hvorvidt barnet har let ved at danne nye venskaber. Effektestimatet angiver her en negativ effekt, hvilket indikerer, at børn i kontrolgruppen har forbedret deres evner til at danne venskaber i højere grad end børn, der deltager i familieklub. Omvendt ser vi dog, at børn, som har deltaget i familieklub, i højere grad har én eller flere nære venner ved 6-måneders opfølgningen, hvor p-værdien angiver en tilnærmelsesvis signifikant effekt. Det er derfor ikke entydigt, hvilken betydning deltagelse i familieklub har for børnenes venskaber. Et andet resultat, der ligeledes er tilnærmelsesvis statistisk signifikant, er på børnenes deltagelse i andre fritidsaktiviteter. Vi finder her, at børn i familieklub i mindre grad deltager i andre fritidsaktiviteter. Der kan være flere forklaringer på dette resultat. Det kan fx skyldes, at familieklubben er et alternativ til anden fritidsaktivitet.

For udfaldsmålet vedrørende børnenes trivsel er der lavet separate analyser for børn under og over otte år, da vi har anvendt to forskellige spørgeskemaer, der er tilpasset deres alder. Selvom effektestimaterne viser tegn på en øget trivsel blandt børnene, er der dog ingen af disse effekter, som er statistisk signifikante. Dette kan dog skyldes små stikprøver. Jo færre observationer, der indgår i en analyse, jo sværere er det statistisk at måle en signifikant forskel. Effektstørrelserne målt ved Cohens d angiver dog ligeledes relativt små effekter.

Tabel 4.4 Effekter på børn fra sårbare familier

	Baseline		6-måneders opfølgning		Effektmåling			
	HDF	Kon-trol	HDF	Kon-trol	Effekt	N	P-værdi	Cohens d
Kidscreen (8+ år)	42,48	43,69	43,39	43,09	0,34	76	0,85	0,04
Trivselsscore (under 8 år)	33,63	34,18	33,88	33,62	0,41	124	0,48	0,11
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre	2,96	3,06	2,88	3,13	-0,11	218	0,29	-0,12
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	2,56	2,58	2,54	2,53	0,08	218	0,37	0,11
Deltager i fritidsaktiviteter	0,53	0,59	0,46	0,57	-0,10	219	0,12	-0,19
Helbred (angivet af forældre)	3,95	3,65	3,89	3,79	0,01	76	0,97	0,01
Hyppighed af søvnproblemer	2,14	2,20	2,09	2,08	0,15	217	0,19	0,16
Har én eller flere nære venner	0,84	0,75	0,90	0,80	0,09	216	0,06	0,27
Hyppighed af skærmbrug	3,72	3,60	3,80	3,68	0,09	215	0,45	0,08
Har let ved at få nye venner	3,68	3,80	3,61	3,94	-0,31	216	0,01	-0,32

Note: □ Lavt er godt.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

I den overordnede analyse på alle de sårbare familier, tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub for børnene (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,01^*$)
- Lidt flere venskaber hos børn ($p = 0,06$).
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,12$).

4.4 Supplerende analyser i forhold til effekt af familieklub

I de følgende afsnit præsenterer vi forskellige supplerende analyser. I den første analyse ser vi på, om der er nogen effekter, hvis vi ser på den samlede gruppe af deltagere inklusiv ikke-sårbare familier. Derefter gennemfører vi forskellige analyser på den sårbare gruppe for at undersøge, om der kan være forskel på, om nogen grupper af deltagere oplever en effekt af at deltage i familieklub. Der er mange ting, der varierer, fx karakteristika ved deltagerne (fx om de er i arbejde eller ej), hvor mange gange deltagerne angiver at have deltaget, og om de har været påvirket af covid-19. Vi undersøger betydningen af de forskellige forhold her.

4.4.1 Effekt i forhold til alle deltagere uanset sårbarhedsstatus

I den overordnede analyse i afsnit 4.2 og 4.3 har vi udelukkende fokuseret på sårbare familier, da vi forventer at denne gruppe af familier har størst mulighed for at opleve forandringer som følge af familieklubdeltagelsen. Vi har dog foretaget effektmålingsanalysen for den samlede gruppe af både sårbare og ikke-sårbare familier. Hvis der kun er

minimale eller ingen effekter for gruppen af ikke-sårbare, forventer vi, at resultaterne baseret på den fulde stikprøve er i forholdsvis overensstemmelse med resultaterne vi finder for den sårbare gruppe (Tabel 4.3 og Tabel 4.4), men med mindre effektestimater. Hvis gruppen af ikke-sårbare tilmed oplever tilsvarende effekter som de sårbare, vil den større stikprøve mindske usikkerheden omkring resultaterne og reducere p-værdien ved de udfaldsmål, hvor der er en potentiel effekt.

Bilagstabel 3.1 opsummerer resultaterne af effektmålingen foretaget på baggrund af den fulde stikprøve uanset sårbarhed. Resultaterne af denne analyse viser, at to forældred-fald er statistisk signifikante. Forældre i familieklub rapporterer en større tilpashed i leg med deres børn ($p=0,01$) samt en reduktion i forhold til behov til hjælp i leg ($p=0,02$). Førstnævnte effekt på forældres tilpashed i leg blev ligeledes fundet som statistisk signifikant, når kun sårbare familier blev analyseret, og værdien af effektestimateret stemmer ligeledes overens. Det tyder dermed på, at ikke-sårbare familier oplever tilsvarende positive forandringer fra deltagelsen i familieklub. Effektestimateret på forældrenes oplevede behov til hjælp i leg viser en marginalt større effekt i den samlede stikprøve sammenlignet med analysen baseret på sårbare udelukkende. Dette, koblet med en større stikprøve, kan forklare, hvorfor effekten er statistisk signifikant for den fulde stikprøve og kun tilnærmelsesvist i subgruppen af sårbare familier. Effekten på forældrenes oplevede behov for hjælp til leg indikerer dermed, at både sårbare og ikke-sårbare familier oplever et mindre behov for hjælp efter deltagelse i familieklub.

På de resterende udfaldsmål for forældrene ses kun marginalt ændrede effektestimater i forhold til analysen baseret på udelukkende sårbare, men ingen af disse er særligt store effekter og heller ikke (tilnærmelsesvist) statistisk signifikante.

Bilagstabel 3.1 viser desuden resultaterne på børns udfaldsmål. I forhold til hovedanalysen på de sårbare ses der fortsat et statistisk signifikant fald i børnenes lethed ved at danne nye venskaber, når ikke-sårbare familier inkluderes i analysen. En sammenligning af effektestimateret fra Tabel 4.4 med Bilagstabel 3.1 viser dog en reduktion i effektestimaterets størrelse i analysen med den fulde stikprøve (uanset sårbarhedsstatus). Dette kunne indikere, at børn fra ikke-sårbare familier i mindre grad oplever denne effekt. Vi ser et tilsvarende mønster for effektestimateret for, hvorvidt barnet har én eller flere nære venner. I analysen på baggrund af den fulde stikprøve er effektestimateret mindre og effekten er ikke længere tilnærmelsesvist statistisk signifikant. Endelig ses der fortsat en reduktion i, hvorvidt børnene deltager i fritidsaktiviteter, som er tilnærmelsesvist statistisk signifikant.

Den overordnede analyse på alle familier (både sårbare og ikke-sårbare) tyder på, at der kan være følgende effekter af familieklub for forældre (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,01^*$)
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,02^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,04^*$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,09$).

4.4.2 Effekter i forhold til arbejdsmarkedstilknytning

I denne analyse undersøger vi, om der er forskel på den oplevede effekt, alt efter hvilken tilknytning til arbejdsmarkedet deltageren har.

Gruppen af sårbare udgøres af mange forskellige familier, der på en eller anden måde er karakteriseret af sårbarhed eller underskud, fx familier på førtidspension eller kontanthjælp eller familier, der udtrykte en form for underskud som motivation for deltagelse i familieklub (se Figur 2.3). Selvom disse familier samlet kategoriseres som sårbare, er der dog væsentlige forskelle mellem familierne – særligt socioøkonomisk. Det er muligt, at der er forskel på, hvordan forskellige familier oplever at have deltaget i familieklub. Vi har derfor lavet en supplerende analyse, hvor vi ser på, om der er noget, der tyder på, at der er forskellige effekter, alt efter om man står uden for arbejdsmarkedet eller ej.

Tabel 4.5 præsenterer resultaterne af effektmålingen for de sårbare familier opdelt i følgende to grupper:

1. Sårbare familier, der er arbejdsløse eller uden for arbejdsmarkedet
2. Sårbare familier, der er i arbejde eller uddannelse.

Når vi opdeler resultaterne i de to grupper, finder vi tegn på, at der kan være forskel på, hvad de to grupper får ud af at deltage i familieklub. I den overordnede analyse fandt vi en positiv effekt i forhold til forældrenes tilpashed leg med barnet, men i denne analyse ser vi, at den positive effekt i høj grad er drevet af sårbare familier, som ikke er i arbejde eller uddannelse (gruppe 1). For samme subgruppe ses endda en tilnærmelsesvis statistisk signifikant reduktion i hyppigheden af konflikter med partner, hvor effektstørrelsen tilmed er middelstor. For sårbare familier i arbejde eller uddannelser (gruppe 2) viser effekten på hyppighed af konflikter med partner derimod en stigning i konfliktniveau, som er tilnærmelsesvis signifikant, for familieklubdeltagere.

I forhold til det overordnede resultat, hvor vi fandt tegn på en reduktion i mestringsevne, ser vi i denne analyse, at reduktionen er drevet af gruppen af sårbare, der er i arbejde eller uddannelse. For denne gruppe ser vi en tilnærmelsesvis signifikant lavere mestringsevne for familieklubdeltagerne ved opfølgningen, mens vi ikke ser nogen forskel imellem familieklubdeltagerne og kontrolgruppen for dem, der ikke er i arbejde eller uddannelse. Derudover indikerer effektestimaterne, at der blandt gruppen af sårbare familier i arbejde eller uddannelse ses en tilnærmelsesvis signifikant reduktion i familierutiner samt en stigning i forældrenes initiativ til leg med sit barn.

Igen skal man være varsom med at drage konklusioner på baggrund af p-værdien, da vi foretager mange test. Effekterne på tilpashed i leg med barn og hyppigheden af konflikter med partner for sårbare familier uden for arbejdsmarkedet har dog en størrelse, hvor det er relevant at diskutere både praktisk og statistisk signifikans. Den praktiske størrelse af effekterne (målt ved Cohens d) peger på væsentlige effekter af deltagelse i familieklub på disse udfaldsmål for denne gruppe.

Udover at se på, hvilke resultater der er signifikante, er det interessant at sammenligne effektestimaterne for de to grupper. Her er der flere interessante forskelle at spore. I

flere tilfælde ser det ud til, at de to grupper oplever modsatrettede effekter af deltagelsen i familieklub. Dette gælder for trivsel, mestringsevne, selvværd, familierutiner, netværk, forældrestress, kontrollerende forældreadfærd og konflikter med barn og partner. At vi ser en forbedring i den ene gruppe men en forværring i den anden gruppe kan forklare nuleffekterne fra den samlede analyse i Tabel 4.3, da disse resultater samlet set ophæver hinanden. I så fald er det bemærkelsesværdigt, at særligt sårbare familier med lavere socioøkonomisk status (uden for arbejdsmarkedet) ser ud til at kunne drage fordele af deltagelse i familieklub, mens sårbare familier i arbejde eller uddannelse ikke nødvendigvis oplever samme effekter. Forskel i deltagelsesniveau i familieklubben mellem de to grupper af familier kunne være en umiddelbar forklaring på resultaterne i Tabel 4.5, men vi kan ikke måle nogen forskel i forældrenes angivne fremmøde.

Tabel 4.5 Effekter på sårbare forældre opdelt på arbejdsmarkedsstatus

	Sårbare (uden for arbejdsmarked eller arbejdsløse)				Sårbare (i arbejde eller uddannelse)			
	Effekt	N	P-værdi	d	Effekt	N	P-værdi	d
Trivsel	0,59	142	0,21	0,16	-0,39	133	0,45	-0,10
Mestringsevne	0,07	141	0,79	0,04	-0,46	131	0,03	-0,25
Selvværd	0,35	141	0,36	0,13	-0,33	131	0,38	-0,13
Mangel på tilfredsstillelse i forælderollen \square	-0,40	141	0,51	-0,11	-0,47	131	0,40	-0,13
Forældrestress \square	-0,31	140	0,64	-0,06	0,18	131	0,79	0,04
Familierutiner	0,37	135	0,57	0,09	-1,11	128	0,09	-0,27
Støttende forældreadfærd	-0,42	131	0,26	-0,15	-0,57	124	0,30	-0,20
Kontrollerende forældreadfærd \square	-0,32	131	0,57	-0,09	0,35	124	0,49	0,10
Praktisk netværk	-0,11	136	0,49	-0,09	-0,08	127	0,66	-0,06
Fortroligt netværk	0,08	136	0,65	0,07	-0,08	127	0,71	-0,06
Ensom \square	-0,15	136	0,22	-0,15	-0,01	127	0,95	-0,01
Hyppighed af konflikter med børn \square	-0,20	136	0,16	-0,22	0,11	128	0,41	0,12
Hyppighed af konflikter med partner \square	-0,44	62	0,09	-0,45	0,25	74	0,14	0,26
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	-0,07	138	0,38	-0,15	-0,04	130	0,60	-0,10
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	0,35	132	0,01	0,43	0,09	124	0,55	0,11
Har brug for hjælp til leg med barn \square	-0,09	132	0,37	-0,15	-0,13	124	0,19	-0,23
Forælder tager initiativ til leg med barn	-0,02	144	0,69	-0,08	0,09	133	0,10	0,29
Forældres skærmbrug \square	-0,19	135	0,54	-0,10	-0,07	127	0,83	-0,03
Læringsaktiviteter i hjemmet	-0,08	131	0,86	-0,03	-0,28	124	0,48	-0,09
Hyppighed af fælles aftensmad	0,13	135	0,17	0,22	-0,06	128	0,48	-0,11
Forælder har let ved at få nye venner	-0,07	136	0,69	-0,06	0,05	127	0,75	0,04

Note: \square Lavt er godt.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

I Tabel 4.6 laver vi en tilsvarende analyse (opdeling i gruppe 1 og 2 alt efter arbejdsmarkedsstatus) på udfaldsmålene for børnene. Generelt skal det bemærkes, at stikprøverne ved opdelingen bliver forholdsvis små, hvilket gør det sværere at måle statistisk signifikans af ændringerne. I den overordnede analyse (Tabel 4.4) så vi en reduktion af børns lethed ved at danne nye venskaber fra deltagelse i familieklub. Ved opdelingen efter forældres arbejdsmarkedsstatus ses det, at effekten er stærkest for børn, hvis forældre er uden for arbejdsmarkedet ($p = 0,03$). Ud over denne effekt ser vi ikke andre statistisk signifikante resultater i nogen af grupperne, hvilket i nogen grad kan tilskrives små stikprøver.

I forhold til børnenes udfaldsmål ser det ud til, at de to grupper oplever modsatte effekter af deltagelsen i familieklub i forhold til et enkelt udfald: helbred.

I analysen af alle sårbare familier i det foregående kapitel (Tabel 4.4) så vi indikationer på effekter på børns deltagelse i fritidsaktiviteter og børns nære venskaber. Når vi deler de sårbare familier op i forhold til arbejdsmarkedstilknytning, ser vi effektestimater af nogenlunde samme størrelse for begge grupper og tilsvarende for estimerne fra den samlede analyse. At disse effekter ikke længere kan betragtes som tilnærmelsesvis statistisk signifikante, kan tilskrives de mindre stikprøvestørrelser.

Samlet set ser vi ikke markante effekter af familieklubbet deltagelsen på børnenes udfaldsmål, heller ikke når resultaterne opdeles efter forældrenes arbejdsmarkedsstatus. Målt på statistisk signifikans er der ikke væsentlige effekter, slet ikke hvis der korrigeres for multipel hypotese problemet, og ses der på effektstørrelsen, er disse i de fleste tilfælde ligeledes forholdsvis små.

Tabel 4.6 Effekter på børn af sårbare forældre opdelt på arbejdsmarkedsstatus

	Sårbare (uden for arbejdsmarked eller arbejdsløse)				Sårbare (i arbejde eller uddannelse)			
	Effekt	N	P-værdi	d	Effekt	N	P-værdi	d
Kidscreen (8+ år)	-2,97	41	0,28	-0,32	0,10	35	0,97	0,01
Trivselsscore (under 8 år)	0,74	60	0,40	0,19	0,35	64	0,66	0,09
Hyppeghed af konflikter mellem target-barn og forældre	-0,11	109	0,47	-0,12	0,00	123	0,99	0,00
Hyppeghed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	0,11	109s	0,46	0,15	0,10	123	0,39	0,14
Deltager i fritidsaktiviteter	-0,08	109	0,43	-0,15	-0,07	124	0,37	-0,15
Helbred (angivet af forældre)	-0,27	41	0,36	-0,33	0,25	35	0,31	0,31
Hyppeghed af søvnproblemer	0,21	108	0,25	0,22	-0,06	123	0,66	-0,06
Har én eller flere nære venner	0,09	108	0,19	0,27	0,06	124	0,38	0,18
Hyppeghed af skærmbrug	0,14	107	0,43	0,12	0,06	124	0,71	0,05
Har let ved at få nye venner	-0,41	108	0,03	-0,41	-0,19	124	0,17	-0,19

Note: □ Lavt er godt.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Når vi deler de sårbare familier op i forhold til arbejdsmarkedsstatus, finder vi således, at der for både forældre og børn er enkelte udfald, der er i nærheden af at være signifikante (p -værdi $< 0,15$), og hvor effektstørrelsen peger på potentielle effekter. Vi viser derfor her en opsamling af resultaterne for begge grupper. Det er dog væsentligt, at det kun er de tre udfald, der er signifikante (markeret med * nedenfor).

For gruppe 1, sårbare familier, der ikke er i arbejde eller uddannelse, ser vi tegn på følgende:

- Føler sig bedre tilpas i leg med barnet hos familieklubdeltagere ($p = 0,01^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn i familieklubdeltagelse ($p = 0,03^*$)
- Lidt færre konflikter med partner hos familieklubdeltagere ($p = 0,09$).

For gruppe 2, sårbare familier, der er i arbejde eller uddannelse, ser vi tegn på følgende:

- Lidt lavere mestringsevne hos familieklubdeltagere ($p = 0,03^*$)
- Lidt færre familierutiner hos familieklubdeltagere ($p=0,09$)
- Forælder tager mere initiativ til leg hos familieklubdeltagere ($p = 0,10$)
- Lidt flere konflikter med partner hos familieklubdeltagere ($p = 0,14$).

4.4.3 Resultater i forhold til deltagelse i familieklub

Forældrene er ved opfølgningen blevet spurgt, hvor mange gange de har deltaget i familieklub. Der er stor variation i, hvor mange gange familierne har deltaget. I gennemsnit angiver de at have deltaget 5,8 gange, og knap halvdelen af deltagerne har angivet, at de har deltaget nul-fire gange i familieklubben. Dette kan naturligvis have en betydning for den oplevede effekt, eftersom det er svært at opleve en forbedring, hvis man kun har deltaget meget få gange i familieklubben. En fordeling over deltagelse følger senere i rapporten i **Figur 5.1**.

I Tabel 4.7 undersøger vi sammenhængen mellem deltagelsesniveau og udviklingen i forældres udfaldsmål. Effektestimatet i denne analyse skal forstås som merændringen i udfaldsmålet ved én ekstra deltagelsesgang. Eksempelvis betyder effekten på $-0,09$ for forældrestress, at for en gennemsnitlig familieklub-familie vil en ekstra deltagelsesgang være associeret med en $0,09$ lavere score i forhold til forældrestress.

Der kan være mange forskellige årsager til, at deltagelsesniveauet varierer mellem familierne. Familierne vælger selv, hvor mange gange de vil komme og deltage i familieklubben, og det er muligt, at de familier, der deltager flere gange, er anderledes end dem, der deltager færre gange. Derfor kan resultaterne i Tabel 4.7 ikke tolkes som kausale sammenhænge. Desuden er antallet af gange, familien har deltaget, baseret på forældrenes egen vurdering, og der kan derfor være usikkerhed om, hvor korrekt angivelsen er.

Tabel 4.7 Resultater af varierende deltagelsesniveau

	Korrela- tion	N	P-værdi
Trivsel	0,03	275	0,36
Mestringsevne	-0,01	272	0,70
Selvværd	-0,05	272	0,06
Mangel på tilfredsstillelse i forælderrollen α	0,01	272	0,81
Forældrestress α	-0,09	271	0,09
Familierutiner	0,06	263	0,20
Støttende forældreadfærd	-0,02	255	0,41
Kontrollerende forældreadfærd α	0,00	255	0,91
Praktisk netværk	0,01	263	0,65
Fortroligt netværk	0,02	263	0,11
Ensom α	-0,01	263	0,27
Hyppighed af konflikter med børn α	-0,01	264	0,42
Hyppighed af konflikter med partner α	-0,02	136	0,14
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	0,00	268	0,78
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	0,01	256	0,20
Har brug for hjælp til leg med barn α	-0,01	256	0,45
Forælder tager initiativ til leg med barn	0,00	277	0,26
Forældres skærmbrug α	0,03	262	0,19
Læringsaktiviteter i hjemmet	-0,01	255	0,79
Hyppighed af fælles aftensmad	-0,01	263	0,55
Forælder har let ved at få nye venner	-0,02	263	0,13
Kidscreen (8+ år)	0,04	76	0,82
Trivselsscore (under 8 år)	0,00	124	0,96
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre α	0,00	255	0,99
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende α	0,01	255	0,16
Barn deltager i fritidsaktiviteter	-0,01	256	0,03
Barnets helbred (angivet af forældre)	0,01	76	0,52
Hyppighed af søvnproblemer for barn α	0,00	254	0,63
Barn har én eller flere nære venner α	0,00	256	0,51
Hyppighed af skærmbrug for barn	0,00	255	0,80
Barn har let ved at få nye venner	-0,02	256	0,06

Anm.: Korrelationsestimater er udtryk for merændring i udfaldsmålet ved én ekstra deltagelsesgang.

Note: α Lavt er godt.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Resultaterne i Tabel 4.7 viser generelt ikke statistisk signifikante sammenhænge mellem antallet af deltagelsesgange og udfaldsmålene, bortset fra et enkelt udfald. Resultaterne indikerer dog, at forældrene med højere deltagelse oplever et lavere niveau af forældrestress ($p = 0,09$), lidt færre konflikter med partner ($p = 0,14$) og et lidt større fortroligt netværk ($p = 0,11$). At sammenhængen ikke er stærkere i forhold til netværk, skal ses i lyset af, at kun knap hver tredje familieklubdeltager vurderer at have fået nye venskaber fra familieklubben (se kapitel 5).

Derudover viser resultaterne, at forældre med højere deltagelse oplever et lavere selvværd ($p = 0,06$), og at det er sværere at danne nye venskaber ($p = 0,13$). For udfaldsmål for børn ser vi, at børn fra familier, der deltager flere gange i familieklubben har sværere ved at få nye venner ($p = 0,06$) og deltager i mindre grad i andre fritidsaktiviteter ($p = 0,03$).

Disse sammenhænge skyldes ikke nødvendigvis, at familierne har deltaget i familieklub, men kan også skyldes, at familier, som har lavere selvværd, og hvor forældre og børn har svært ved at danne nye venskaber, i højere grad prioriterer at deltage flere gange i familieklub.

I forhold til sårbare familiers deltagelse i familieklub tyder det på, at der kan være følgende sammenhænge med højere deltagelse i familieklub (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

Deltagelse i flere sessioner er relateret til:

- Lidt lavere deltagelse i fritidsaktiviteter for børn (0,03*)
- Lidt sværere ved at danne nye venskaber for børn (0,06)
- Lidt lavere selvværd ($p = 0,06$)
- Lidt lavere niveau af forældrestress ($p = 0,09$)
- Lidt større fortroligt netværk ($p = 0,11$)
- Lidt sværere ved at danne nye venskaber for forældre ($p = 0,13$)
- Lidt færre konflikter med partner ($p = 0,14$).

4.4.4 Resultater i forhold til covid-19

Som nævnt tidligere i rapporten har covid-19 nedlukninger og restriktioner haft betydning for, hvordan familieklubberne er blevet afholdt fra marts 2020. Generelt har covid-19 vanskeliggjort afholdelsen af familieklubberne og gennemførelse af de planlagte aktiviteter. Eksempelvis siger 70 % af de frivillige, som har kørt en familieklub under covid-19, at de har anvendt takeaway, mens 18 % angiver, at de har været nødsaget til at afholde onlinemøder.

Vi har derfor undersøgt, om der er forskel på, hvor mange gange familierne angiver at have deltaget i familieklub, alt efter om de deltog før covid-19 eller under covid-19. Her finder vi, at familierne i gennemsnit rapporterer at have deltaget 7,5 gange før covid-19, hvorimod familier deltagende under/efter covid-19 har et gennemsnitligt fremmøde på 3,9 gange. Disse gennemsnit er baseret på de familier, der har angivet at deltage mindst 1 gang. Hvis vi tæller dem med, der har angivet, at de har deltaget 0 gange, er gennemsnittene henholdsvis 7,0 og 3,2 (vises i kapitel 5 i Tabel 5.1).

At familieklubberne har haft begrænsede muligheder for fysisk fremmøde og for gennemførelse af fælles aktiviteter og måltider, betyder derfor, at det er sandsynligt, at oplevelsen af at deltage i en familieklub før og efter covid-19 er forskellig.

Covid-19 har som nævnt i afsnit 2.3 haft en betydning for den enkelte families hverdagsliv og trivsel, som er forskellig alt efter familiens arbejdssituation, adgang til børnepassning, økonomi, helbred og så videre. Vi kender ikke til disse forhold og kan derfor alene undersøge, om familien deltog før eller efter covid-19.

I Tabel 4.8 har vi undersøgt, om der måles forskellige effekter afhængigt af, om familien har besvaret baseline i perioden før eller efter marts 2020. De familier, der har besvaret baseline fra marts 2020 og derefter betragtes som værende i den gruppe, der er blevet påvirket af covid-19.

Tabel 4.8 Deltagelse før/efter covid-19

	Før covid-19			Efter/under covid-19			Forskel
	Effekt	N	P-værdi	Effekt	N	P-værdi	
Trivsel	-0,08	181	0,84	0,39	94	0,61	0,47
Mestringsevne	-0,32	178	0,10	0,03	94	0,93	0,35
Selvværd	-0,16	178	0,62	0,23	94	0,58	0,40
Mangel på tilfredsstillelse i forældre- rollen α	0,05	178	0,90	-0,91	94	0,29	-0,96
Forældrestress α	-0,78	178	0,18	1,61	93	0,04	2,39*
Familierutiner	-0,08	173	0,88	-0,65	90	0,31	-0,57
Støttende forældreadfærd	-0,41	166	0,33	-0,45	89	0,39	-0,04
Kontrollerende forældreadfærd α	0,13	166	0,77	-0,71	89	0,23	-0,83
Praktisk netværk	-0,03	172	0,84	-0,22	91	0,40	-0,19
Fortroligt netværk	0,17	172	0,30	-0,12	91	0,55	-0,30
Ensom α	-0,06	172	0,64	-0,06	91	0,71	-0,01
Hyppighed af konflikter med børn α	-0,07	173	0,56	-0,15	91	0,39	-0,08
Hyppighed af konflikter med part- ner α	-0,05	90	0,78	0,21	46	0,35	0,26
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	-0,08	175	0,25	-0,01	93	0,86	0,06
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	0,28	167	0,02	0,21	89	0,24	-0,07
Har brug for hjælp til leg med barn α	-0,06	167	0,51	-0,25	89	0,03	-0,19
Forælder tager initiativ til leg med barn	0,07	183	0,11	-0,03	94	0,68	-0,10
Forældres skærmbrug α	0,02	171	0,95	-0,57	91	0,12	-0,59
Læringsaktiviteter i hjemmet	0,10	166	0,80	-0,40	89	0,41	-0,50
Hyppighed af fælles aftensmad	0,05	173	0,50	0,04	90	0,77	-0,01
Forælder har let ved at få nye venner	-0,03	172	0,84	0,10	91	0,53	0,13
Kidscreen (8+ år)	-0,61	44	0,75	0,75	32	0,84	1,36
Trivselsscore (under 8 år)	0,19	70	0,80	0,73	54	0,42	0,54
Hyppighed af konflikter mellem tar- get-barn og forældre α	-0,14	165	0,27	-0,26	90	0,17	-0,12
Hyppighed af konflikter mellem tar- get-barn og jævnaldrende α	0,02	165	0,82	0,09	90	0,54	0,07
Deltager i fritidsaktiviteter	-0,15	166	0,04	-0,02	90	0,80	0,12
Helbred (angivet af forældre)	-0,08	44	0,73	0,17	32	0,61	0,25
Hyppighed af søvnproblemer α	0,03	164	0,80	0,17	90	0,38	0,14
Har én eller flere nære venner α	-0,01	167	0,86	0,25	89	0,00	0,26**
Hyppighed af skærmbrug	0,11	166	0,39	0,01	89	0,97	-0,10
Har let ved at få nye venner	-0,32	167	0,01	-0,32	89	0,08	0,00

Anm.: Tabellen viser effekttestimatet, standardafvigelsen af effekttestimatet samt p-værdien fra regressioner base-
ret på delstikprøver opdelt efter, om baseline-skemaet er besvaret før eller efter 2020. Den sidste kolonne
måler forskellen i de to effektestimater.

Note: α Lavt er godt. * p < 0,05, ** p < 0,01.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Af Tabel 4.8 ser vi, at i forhold til den overordnede effekt, vi finder i forhold til forældres
tilpashed i leg med barnet, kun er signifikant for familieklubdeltagere, som har deltaget

før covid-19. Hvis vi sammenligner effektestimaterne før og efter covid-19, er der dog ikke markant forskel i effekterne. Eftersom der ikke er nogen signifikant forskel imellem de to effektestimater, kan vi statistisk set ikke udelukke, at effekten på forældres tilpasning i leg med børn er tilsvarende både før og under/efter covid-19. I forhold til udfaldsmålene for børn ser vi, at i forhold til hovedanalysen så er den potentielle reduktion i børns deltagelse i andre fritidsaktiviteter primært drevet af familier deltagende i familieklub før covid-19. Dette er ikke overraskende, eftersom mange fritidsaktiviteter blev omfattet af restriktioner under covid-19.

For familier, der har deltaget i familieklub, finder vi, uanset om de har deltaget før eller efter covid-19, at børnene oplever at have sværere ved at danne nye venskaber. Effekt-estimatet før og under/efter covid-19 er ens.

For familier, som har deltaget under covid-19, observerer vi en reduktion i behovet for hjælp til leg med børn. Dette kan forklares ved, at mange familier har modtaget forslag til lege og aktiviteter fra de frivillige i klubben, når fysisk fremmøde ikke var en mulighed. Igen i dette tilfælde er forskellen i effektestimaterne for hhv. før og efter covid-19 ikke statistisk signifikante, og vi kan derfor ikke statistisk set konkludere, at effekterne af familieklub har været anderledes efter covid-19.

Vi finder en statistisk signifikant forskel på effektestimaterne før og efter covid-19 for to udfald: forældrestress, og hvorvidt barnet har én eller flere nære venner. I forhold til effektestimaterne på forældrestress finder vi, at der for familier, der har deltaget under covid-19, er en signifikant stigning i forældrestress, mens vi for familier, der har deltaget i familieklub før covid-19, ser en lille potentiel reduktion i forældrestress. I forhold til hvorvidt barnet har én eller flere nære venner, er der ingen effekt før covid-19, men en positiv effekt efter.

At vi observerer signifikante modsatrettede effekt i familieklubberne under covid-19 kan, skyldes de begrænsede muligheder for fysisk fremmøde, hvorfor forældrene ikke har haft muligheden for at kunne deltage fysisk i familieklubben. At forældrene, der deltager i familieklub før covid-19, oplever en reduktion i forældrestress, er i overensstemmelse med oplevelsen af at have et frirum, som vi både fandt i den første rapport og i de 15 ekstra interviews i denne rapport. At de oplever, at barnet i højere grad har en eller flere nære venner efter covid-19, kan skyldes, at familieklubtilbuddet har været et af de eneste tilbud, som barnet har kunnet deltage i, hvor det har været sammen med andre børn.

Når vi sammenligner effektestimaterne før og efter covid-19, er der yderligere forskelle, som dog ikke er statistisk signifikante. Eksempelvis ses der modsatrettede effektestimater for trivsel, mestringsevne, mangel på tilfredshed i forældrerollen, kontrollerende forældreadfærd, praktisk og fortroligt netværk, hyppighed af konflikter med partner, forældres initiativ til leg, læringsaktiviteter i hjemmet og de største børns trivsel. Statistisk kan vi ikke konkludere, at der er forskel i effekterne på disse udfaldsmål før/efter covid-19, og i alle tilfælde er effekterne i sig selv ikke statistisk signifikante, men estimerne indikerer en potentiel forskel i effekten af familieklub på familiernes udfaldsmål, afhængigt af om man har deltaget før eller efter covid-19.

I forhold til covid-19 tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub for sårbare forældre (forskelle, der er statistisk signifikante enten før eller efter covid-19, er markeret med *, og signifikante forskelle imellem de to tidspunkter er markeret med en #):

Effekt af familieklub før covid-19:

- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,01^*$)
- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,02^*$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,04^*$)
- Forældre oplever lidt lavere mestringsvne ($p = 0,10$)
- Forælder tager mere initiativ til leg ($p = 0,11$).

Effekt af familieklub efter covid-19:

- Lidt flere venskaber hos børn ($p = 0,00^*$) #
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,03^*$)
- Forældre oplever lidt højere forældrestress ($p = 0,04^*$) #
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,08$)
- Lidt mindre skærmbrug hos forældre ($p = 0,12$).

4.5 Robusthedsanalyse

I dette afsnit gennemfører vi en robusthedsanalyse af vores resultater. Nødvendigheden af dette skyldes, at selvom tildelingen af pladser i familieklub er kvasi-randomiseret (det vil sige nærmest tilfældig), fremgår det alligevel af data, at ikke alle familier efterkommer denne fordeling. Vores data viser, at der blandt familier, der ifølge vores informationer er blevet tildelt en plads i en familieklub, er nogen, der angiver, at de aldrig har deltaget i familieklub. Ligeledes ser vi, at familier, der ifølge vores oplysninger skulle være på venteliste, selv har angivet, at de har deltaget i en familieklub. I ovenstående analyser har vi estimeret effekterne på baggrund af en familieklubindikator, hvor ventelistefamilier, som har angivet at deltaget i familieklub, er blevet behandlet, som var de tilbudt en plads i familieklub. Ligeledes er familier, som ifølge vores data er blevet tilbudt en plads i familieklub, men selv angiver aldrig at have deltaget i en klub, pga. covid-19, blevet flyttet til kontrolgruppen. Disse justeringer til indsatsindikatoren skaber usikkerhed omkring, hvor tilfældig fordelingen i familieklub og på venteliste er. For at undersøge, hvor robuste resultaterne er i forhold til denne justering af den kvasi-randomiserede fordeling, har vi foretaget en robusthedsanalyse.

Robusthedsanalysen gennemgås i detaljer Bilag 2. Samlet set viser analysen, at vores resultater er robuste. Det første robusthedstest anvender en alternativ metode – instrumentvariabel-metoden – til at estimere effekten af deltagelse i familieklub. Denne metode benytter den oprindelige fordeling til familieklub vs. kontrolgruppe til at estimere effekten af den faktisk angivne deltagelse i familieklub på udfaldsmålene. Analysen på baggrund af denne metode giver resultater tilsvarende til dem fundet i afsnit 4.2 og 4.3, hvilket indikerer, at hovedanalysen er robust til de justeringer, der er foretaget i indikatoren for deltagelse i familieklub.

Derudover skete der en fejl i indsamlingen af data vedrørende børns trivsel, hvorfor og derfor blev en stor andel af observationerne på disse udfaldsmål indsamlet væsentligt forsinket. For at undersøge, hvordan dette påvirker resultaterne, har vi foretaget en robusthedsanalyse af resultaterne på børns trivsel, hvor analysen kun baseres på rettidigt besvaret spørgeskemaer.

I robusthedsanalysen af effekterne på børnenes udfaldsmål, hvor der kun anvendes rettidigt/komplette besvarelser, finder vi generelt effektestimater, der størrelsesmæssigt er i overensstemmelse med hovedanalysens resultater i Tabel 4.4.

Baseret på rettidige besvarelser tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub for sårbare børn (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Lidt flere venskaber hos børn ($p = 0,04^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,06$).

Derudover viser robusthedsanalysen en interessant afvigelse i effektestimater på de mindste børns trivsel. I resultaterne baseret udelukkende på rettidige besvarelser ser vi, at både effektestimater og effektørrelsen er næsten dobbelt så store sammenholdt med hovedanalysen. I hovedanalysen anvender vi både rettidige besvarelser på børns trivsel og besvarelser, som er indhentet ved en ekstra ekstrainsamling, der i nogle tilfælde er forsinket med helt op til et år. Hvis effekterne af deltagelse i familieklub på de mindste børns trivsel kun er kortvarige, kan dette være forklaringen på de større effekter i analysen baseret på rettidige besvarelser. I robusthedsanalysen er effekterne på børns trivsel dog ikke statistisk signifikante, men dette kan sandsynligvis tilskrives små stikprøver.

4.6 Opsummering og perspektivering af effektanalyser

Vi har i dette kapitel foretaget en række analyser af de potentielle effekter af deltagelse i familieklub for forældre og børn. I dette afsnit samler vi op på alle de forskellige analyser, vi har lavet i forhold til effekten af familieklub, og perspektiverer nogle af resultaterne.

Når vi ser på tværs af de samlede analyser, finder vi, for de fleste udfald, ikke nogen forskel på de sårbare familier, der har deltaget i familieklub og kontrolfamilierne, der ikke har deltaget i familieklub. Vi finder små effekter på udfaldsmål for både voksne og børn, men hovedparten af disse er ikke statistisk signifikante. Disse insignifikante resultater skal dog ses i lyset af, at halvdelen af familierne angiver, at de har deltaget nul-fire gange, og at det derfor ikke er overraskende, at vi finder meget små eller ingen effekter. Desuden har en stor del af familieklubberne været aktive under covid-19 og er derfor blevet gennemført på en anden måde, end ifølge det oprindelige fysiske koncept for familieklubber.

Vi fremhæver resultater, som er enten statistisk signifikante ($p < 0,05$ uden korrektion for multipel hypotese problemet) eller tilnærmelsesvis signifikante ($p < 0,15$). Vi vurderer, at disse resultater kan betragtes som potentielle effekter af familieklub.

Alle sårbare familier

I den overordnede analyse på alle de sårbare familier, tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,01^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,01^*$)
- Lidt flere venskaber hos børn ($p = 0,06$)
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,08$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,12$)
- Forældre oplever lidt lavere mestringssevne ($p = 0,13$).

Det er vigtigt at være opmærksom på, at resultaterne er en gennemsnitsbetragtning, og at den enkelte forælder eller det enkelte barn kan have oplevet både positive og negative effekter af deltagelsen, uanset hvad det samlede resultat er.

I robusthedsanalysen undersøger vi blandt andet, om det har nogen betydning for effektresultaterne for udfald for børn, hvornår forældrene har svaret på spørgsmål om barnets trivsel. På grund af en teknisk fejl har nogle forældre først svaret på disse spørgsmål op til et år efter, de skulle have svaret. Robusthedsanalysen giver generelt resultater tilsvarende hovedanalysen, hvilket styrker tilliden til resultaterne. I analysen baseret på de rettidige besvarelser for udfald for børn finder vi desuden tegn på, at de mindste børns trivsel potentielt forbedres efter deltagelse i familieklub. Effektestimerne er ikke statistisk signifikante, selvom effektstørrelsen er næsten dobbelt så stor i analysen med rettidige besvarelser, men analysen er også foretaget på en relativt lille stikprøve.

Nogle af resultaterne står lidt i kontrast til hinanden, fx at børnene har lidt sværere ved at få nye venner samtidig med at der ses lidt flere venskaber hos børnene. Dette understreger, at resultaterne skal tolkes med varsomhed.

Alle familier (både sårbare og ikke-sårbare)

I analysen af alle deltagere (både sårbare og ikke-sårbare) finder vi følgende effekter af familieklub (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,01^*$)
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,02^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,04^*$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,09$).

Disse resultater understøtter resultaterne fra analysen af sårbare familier og indikerer, at både sårbare og ikke-sårbare familier føler sig mere tilpas i forhold til leg med barnet og oplever et mindre behov for hjælp til leg, og at barnet har lidt sværere ved at få nye venner efter deltagelse i familieklub.

At både sårbare og ikke-sårbare forældre, der har deltaget i familieklub, oplever, at de er mere tilpasse i legen med deres barn, er en potentiel væsentlig effekt. Børn lærer igennem leg, og legeaktiviteter sammen med forældre er væsentlige for et barns udvikling. Hvis forældrene i højere grad føler sig tilpasse i legen med barnet, kan det derfor

skabe en hyggelig stund imellem barn og forælder, hvilket potentielt kan bidrage positivt til barnets udvikling og til at styrke relationen imellem forælder og barn (Runcan et al., 2012; Zosh et al., 2017).

Det er uvist, hvorfor vi i flere af analyserne finder, at familier, der deltager i Familieklub, i højere grad end kontrolfamilierne føler, at deres barn har sværere ved at få venner. Det kan måske hænge sammen med, at familierne ved at deltage i familieklub bliver mere opmærksomme på deres barns evne til at skabe nye venskaber.

Ud over de overordnede analyser har vi lavet analyser på forskellige subgrupper, da noget tyder på, at forskellige grupper af familier har haft forskellige effekter. Dette kan betyde, at der er for meget variation i data til at kunne få et entydigt svar i de overordnede analyser. Hertil skal man huske på at familieklubberne er blevet udført meget forskelligt, og at der særligt i perioden med covid-19 har været markante ændringer, da klubberne her hovedsageligt har bestået af onlinemøder og takeaway i stedet for fysisk fremmøde med måltidsfællesskab og lege/aktiviteter.

Sårbare familier delt op efter arbejdsmarkedsstatus

Vi har delt de sårbare deltagere op i to grupper i forhold til deres arbejdsmarkedsstatus: Gruppe 1 omfatter dem, der står uden for arbejdsmarkedet (kontanthjælp, arbejdsløs, orlov, hjemmegående, sygemeldt), mens gruppe 2 omfatter dem, der er i arbejde (uddannelse eller arbejde).

I analysen, hvor vi opdeler de sårbare familier i to grupper alt efter deres arbejdsmarkedsstatus, finder vi således tegn på, at der kan være følgende effekter af familieklub (signifikante resultater er markeret med *):

For gruppe 1, sårbare familier, der ikke er i arbejde eller uddannelse, ser vi tegn på følgende:

- Føler sig bedre tilpas i leg med barnet hos familieklubdeltagere ($p = 0,01^*$)
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn i familieklubdeltagelse ($p = 0,03^*$)
- Lidt færre konflikter med partner hos familieklubdeltagere ($p = 0,09$).

For gruppe 2, sårbare familier, der er i arbejde eller uddannelse, ser vi tegn på følgende:

- Lidt lavere mestringsevne hos familieklubdeltagere ($p = 0,03^*$)
- Lidt færre familierutiner hos familieklubdeltagere ($p=0,09$)
- Forælder tager mere initiativ til leg hos familieklubdeltagere ($p = 0,10$)
- Lidt flere konflikter med partner hos familieklubdeltagere ($p = 0,14$).

Denne analyse viser således, at det særligt er for gruppe 1, altså dem der står uden for arbejdsmarkedet, at vi ser tegn på positive effekter af indsatsen, mens vi ser blandede resultater (og endda negative) for den anden gruppe. Der er således noget, der tyder på, at der især er familier, som både er sårbare familiemæssigt (fx har mange konflikter eller mangler netværk) og står uden for arbejdsmarkedet, der kan profitere af at deltage i Familieklubben.

Deltagelse

I forhold til antal sessioner, familierne har deltaget i familieklub, finder vi, at deltagelse i flere sessioner er relateret til mindre deltagelse i fritidsaktiviteter for børn.

I forhold til sårbare familiers deltagelse i familieklub, tyder det på, at der kan være følgende sammenhænge med højere deltagelse i familieklub (forskelle, der er statistisk signifikante, er markeret med *):

Deltagelse i flere sessioner er relateret til:

- Lidt lavere deltagelse i fritidsaktiviteter for børn (0,03*)
- Lidt lavere selvværd ($p = 0,06$)
- Lidt sværere ved at danne nye venskaber for børn (0,06)
- Lidt lavere niveau af forældrestress ($p = 0,09$)
- Lidt større fortroligt netværk ($p = 0,11$)
- Lidt sværere ved at danne nye venskaber for forældre ($p = 0,13$)
- Lidt færre konflikter med partner ($p = 0,14$).

Eftersom det ikke er tilfældigt, hvem der deltager mange gange, er disse resultater ikke nødvendigvis kausale.

Covid-19

I forhold covid-19 finder vi tegn på forskelligrettede effekter, alt efter om familien har deltaget før eller efter covid-19. Vi finder, at familier, der har deltaget i familieklub under covid-19, har oplevet en stigning i forældrestress, mens familier, der har deltaget i familieklub før covid-19 har oplevet en reduktion i forældrestress. Vi finder desuden en positiv effekt af familieklub, i forhold til hvorvidt barnet har én eller flere nære venner efter covid-19, men ingen effekt før covid-19.

I forhold til covid-19 tyder det på, at der kan være følgende effekter af familieklub for sårbare forældre (forskelle, der er statistisk signifikante enten før eller efter covid-19, er markeret med *, og signifikante forskelle imellem de to tidspunkter er markeret med #):

Effekt af familieklub før covid-19:

- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,01^*$)
- Forælder føler sig lidt mere tilpas i forhold til leg med barnet ($p = 0,02^*$)
- Lidt færre fritidsaktiviteter hos børn ($p = 0,04^*$)
- Forældre oplever lidt lavere mestringssevne ($p = 0,10$)
- Forælder tager mere initiativ til leg ($p = 0,11$).

Effekt af familieklub efter covid-19:

- Lidt flere venskaber hos børn ($p = 0,00^*$) #.
- Forælder udtrykker lidt mindre behov for hjælp til at lege med barnet ($p = 0,03^*$)
- Forældre oplever lidt højere forældrestress ($p = 0,04^*$) #
- Lidt sværere ved at få nye venner hos børn ($p = 0,08$)

- Lidt mindre skærmb brug hos forældre ($p = 0,12$).

Perspektivering

Det er vigtigt at være opmærksom på, at vi foretager mange analyser, hvilket øger sandsynligheden for at observere statistisk signifikante sammenhænge ved tilfældighed. Derudover er det også vigtigt i forhold til at konkludere på resultaterne, at selvom vi for denne type af studier har et stort sample, så kræves der generelt større effekter for at måle statistisk signifikans, des mindre stikprøven er. Når vi ser på effektstørrelserne (målt ved Cohens d), ser vi for de fleste udfald små effekter, men dette er ikke overraskende med de udfordringer, familieklubberne har været underlagt i form af fx covid-19 nedlukninger og deltagelsesniveau, som vi vil diskutere i det følgende afsnit.

I forhold til resultaterne er det desuden vigtigt at nævne, at analyserne er baseret på selvrapporterede data fra forældrene. Det betyder, at der er en risiko for, at svarene ikke korrekt afspejler virkeligheden, fordi forældrene fx enten overdriver, undervurderer eller ønsker at fremstå bedre, end de er (social desirability). Det er dog helt almindelig praksis at anvende data baseret på selvrapportering i denne slags studier, da observationelle data som videooptagelse, interview eller observation er meget omkostningstunge.

I gennemgangen af den eksisterende litteratur om effekter af frivilligindsatser rettet mod sårbare familier i afsnit 1.3.1 fremgik det, at der var en relativt stor variation i forhold til, om studier fandt positive effekter af indsatserne eller ej. Det er således ikke kun dette studie, der har uklare resultater. Mange af de eksisterende studier er ligeledes karakteriseret ved udfordringer som en meget heterogen målgruppe og stor variation i, hvordan indsatsen tilbydes til familierne. De studier, der finder positive effekter af indsatsen, er kendetegnet ved, at det er frivillige, der har en relevant faglig baggrund, og som har modtaget en relativt grundig træning, inden de udfører indsatsen (Chacko & Scavenius, 2018; Christensen & Sonne-Schmidt, 2015; Gardner et al., 2006; Luoto et al., 2021). De adskiller sig derfor væsentligt fra familieklub-indsatsen. Dette studie kan dog ikke konkludere noget om betydningen af de frivilliges baggrund.

Homestart-indsatsen, der er baseret på, at en frivillig kommer på besøg i hjemmet ugentligt, er nok den indsats, der minder mest om familieklub, men studierne af Homestart finder på samme måde som dette studie en stor tilfredshed med indsatsen både fra familier og frivillige, men ikke nogen sikre resultater i forhold til effekt (Asscher et al., 2008; Barnes et al., 2009; Gentry et al., 2018; Hermanns et al., 2013; van Aar et al., 2015).

5 Familiernes oplevelse af at deltage i familieklub – spørgeskemadata

I de næste to kapitler vil vi se på, hvordan familierne oplever at komme i familieklubben. Først ser vi i dette kapitel på, hvordan de svarer i det opfølgende spørgeskema (breddeanalyse), og derefter dykker vi i kapitel 6 dybere ned i familiernes oplevelser med interviewdata (dybdeanalyse).

Spørgeskemadata baserer sig på familiernes besvarelse af opfølgningsskemaet, hvor de er blevet spurgt om forskellige aspekter ved deltagelsen i familieklub seks måneder, efter de svarede på baselinespørgeskemaet. Data består af 201 besvarelser fra familier, der har deltaget i en familieklub. Der indgår således besvarelser fra både sårbare og ikke-sårbare familier, men ingen besvarelser fra kontrolfamilier her.

Som udgangspunkt forløber et familieklub-forløb over 12 mødegange, men de enkelte familier bliver i spørgeskemaet bedt om at angive, hvor mange gange de har deltaget, og hvor mange gange de har været fraværende. Af Tabel 5.1 og Figur 5.1 fremgår henholdsvis den gennemsnitlige deltagelse og fordelingen deraf. Generelt er der stor spredning på, hvor mange gange familierne deltager. Den gennemsnitlige deltagelse er omkring seks gange, og 41 % af respondenterne har deltaget seks eller flere gange. Hvis vi udelader indsatsfamilier, som har angivet nul deltagelsesgange, er den gennemsnitlige deltagelse 6,4 gange. Sammenligner vi sårbare med ikke-sårbare familier, ses ingen forskel i den gennemsnitlige deltagelse, og den relativt lave deltagelse er derfor generel på tværs af sårbarhedsstatus. Det tyder på, at familiens manglende deltagelse ikke alene kan begrundes i deres sårbarhed.

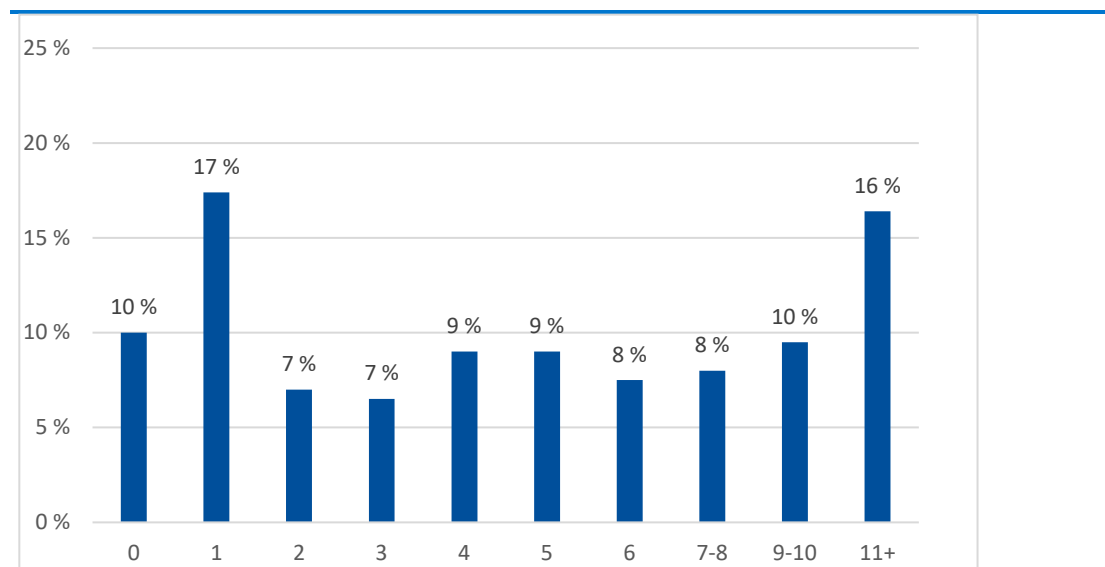
Det kan til gengæld forventes, at covid-19-krisen har haft betydning for familiernes deltagelse, da en lang række af familieklubber er blevet gennemført uden fysisk fremmøde eller helt aflyst/udskudt. Af Tabel 5.1 fremgår det, at det gennemsnitlige deltagelsesniveau blev halveret under covid-19. Før nedlukningen i marts 2020 havde deltagerne i familieklubberne et gennemsnitligt fremmøde på syv gange. Familieklubber afholdt under/efter covid-19 har derimod været præget af et betydeligt lavere fremmøde, hvor familier i gennemsnit har deltaget 3,2 gange. Det er væsentligt at bemærke, at det gennemsnitlige afbud (2,7 gange) ændres minimalt før/efter covid-19, hvorfor forskellen i den gennemsnitlige deltagelse derimod må forventes at skyldes kortere familieklubforløb og andre årsager.

Tabel 5.1 Gennemsnitlig deltagelse i Familieklub

	Alle		Sårbare		Ikke-sårbare	
	Gns.	SD	Gns.	SD	Gns.	SD
Samlet indsatsperiode:						
Deltagelse	5,8	5,2	5,7	5,3	6,0	4,9
Afbud	2,7	3,7	2,8	4,0	2,4	2,1
N	201		162		39	
Efterår 2018 – efterår 2019 (før covid-19):						
Deltagelse	7,0	5,5	7,0	5,6	7,3	5,1
Afbud	2,8	3,2	2,9	3,4	2,6	2,2
N	135		107		28	
Forår 2020 – forår 2021 (under/efter covid-19)						
Deltagelse	3,2	3,3	3,2	3,5	2,9	2,3
Afbud	2,5	4,5	2,5	4,9	2,0	1,9
N	66		55		11	

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Af **Figur 5.1** ses det, at der er en markant spredning i deltagelsesniveauet blandt familierne, som er blevet tildelt en plads i en familieklub. I alt 10 %, har slet ikke deltaget, og yderligere 17 % har kun deltaget en enkelt gang. Blandt de familier, som har angivet en deltagelse på nul eller en gang, er det i knap 49 % af tilfældene fra familieklubber med opstart i efteråret 2020, og nedlukninger/restriktioner som følge af covid-19 kan derfor være en overvejende årsag i dette tilfælde.

Figur 5.1 Hvor mange gange har du deltaget i Familieklub?

Anm.: N = 201.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Samlet set er det således 59 % af familierne, der angiver at have modtaget mindre end halvdelen af det planlagte antal sessioner (nul-fem sessioner), og en fjerdedel har enten

slet ikke deltaget eller kun deltaget en enkelt gang. På den anden side har mere end hver tredje deltaget syv eller flere gange.

Der kan være adskillige forklaringer på, at familierne ikke har deltaget flere gange. Covid-19 har betydet, at familiekлуб forløbene i mange tilfælde blev væsentligt afkortet. Da den gennemsnitlige deltagelse før covid-19 er syv gange, er det derfor ikke hele forklaringen. Det er dog ikke overraskende at børnefamilier med omkring to mindre børn kan have svært ved at have et stabilt fremmøde. Der kan fx være udfordringer i forhold til sygdom, ferie og andre arrangementer. Dette gælder for både sårbare og ikke-sårbare familier og stemmer overens med, at familierne i gennemsnit angiver af have meldt afbud 2,7 gange. Årsager, der nævnes af flere i forhold til afbud, er ferie, andre aktiviteter, corona, og at tidspunktet ikke passer med et lille barns sovetid. Som beskrevet i et tidligere afsnit er det en velkendt udfordring, at det kan være svært at få sårbare familier til at deltage stabilt i interventioner.

For nogle familier og frivillige kan det være demotiverende, når der er nogle familier, der ikke deltager stabilt. Dette fandt vi også i den første rapport. En forælder skriver fx:

Synes en del af de familier, vi har været i gruppe med, har virket useriøse. Det er tit, de ikke har gidet komme. Så vi har kun været tre faste, som har været der. Og der var meningen, at vi også skal kunne mødes uden for klubben, men aldersforskellen er for stor, så det er der ingen, der gider.

Både familier og frivillige oplever fraværet som udfordrende for fællesskabets sammenhængskraft. Der kan derfor være behov for, at familiekлубbernes frivillige og medarbejdere arbejder med familiekлубbens rummelighed over for ustabilitet, hvis nogle af de mest sårbare familier skal kunne rummes i familien.

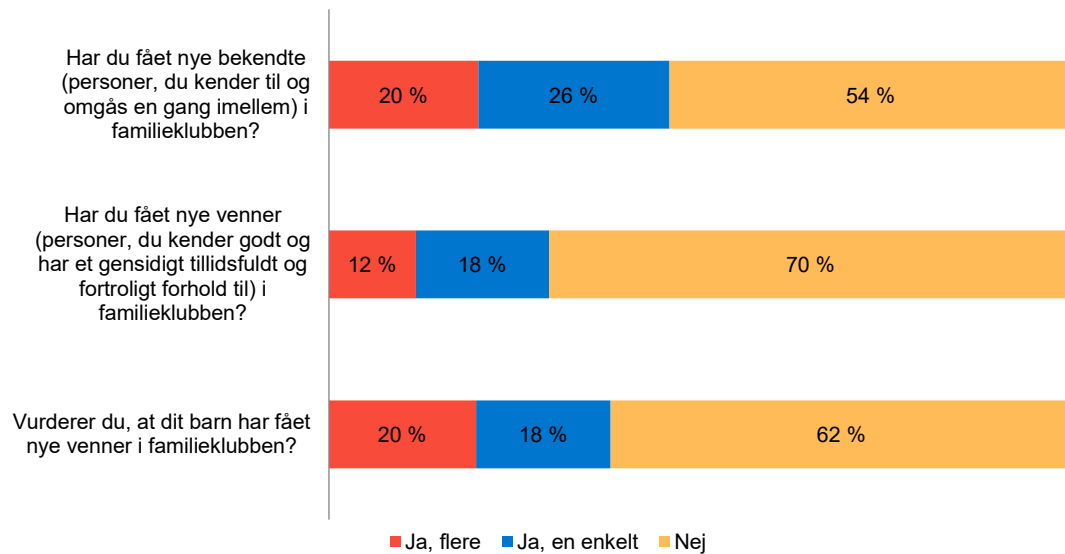
Covid-19 har generelt vanskeliggjort familiekлубbernes arbejde med facilitering og gruppedynamikker. Nogle familier angiver i spørgeskemaet, at de har svært ved at svare på spørgsmålene, da de enten slet ikke har deltaget eller kun har kunnet mødes enkelte gange. Nogle familiekлубber fortsatte i nye former under covid-19 nedlukninger, men det var ikke gældende for alle. En forælder skriver fx:

Vi var desværre kun med få gange, inden covid-19 lukkede alt ned. Og vi har siden da ikke hørt noget, hvilket er lidt ærgerligt. Jeg synes, de frivillige var rigtig søde, men jeg manglede lidt initiativ fra deres side til at samle os som en gruppe. Men jeg håber da, der kommer en ny mulighed for at komme med i en gruppe igen.

5.1 Relationer

Et af de aspekter ved familiekлубben, som forældrene er blevet bedt om at vurdere, er, om de oplever, at de selv eller deres børn har fået dannet nye relationer i Familiekлубben. Det er et væsentligt formål med HDF og et væsentligt element af civilsamfundsorganisationers virke (Boje, 2017; Edwards, 2014; Putnam, 2000).

Figur 5.2 Nye bekendtskaber og venskaber

Anm.: N = 179.

Note: Baseret på besvarelser, hvor familien har deltaget en eller flere gange.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Figur 5.2 viser, at 46 % oplever at have dannet én eller flere nye bekendtskaber, og en lidt mindre andel, nemlig 30 %, har fået nye venskaber. Når det gælder børnene, vurderer 20 % af forældrene, at deres barn har fået mere end én ny ven i familieklubben, og 18 % vurderer, at de har fået en enkelt ny ven. Ifølge forældrene har børnene således i højere grad dannet venskaber end forældrene selv. Dog vurderer 62 %, at deres barn ikke har fået nye venner i familieklubben. I forhold til muligheden for at danne venskaber i familieklubben er det væsentligt at huske på, at halvdelen af deltagerne har deltaget nul-fire gange. Set i det lys er det forventeligt, at der vil være en stor del af deltagerne, der ikke når at danne nogen relationer. Det skal også bemærkes, at familiernes kulturelle baggrund kan være afgørende for, hvad man opfatter som venskab. Det fremgik af den første rapport, at flere familier af anden etnisk oprindelse end dansk havde en tendens til at kalde alle de andre deltagere i familieklubben for venner, mens danske deltagere typisk kun kalder mere nære og intime relationer for venner.

Forældrene er også blevet spurgt, om de eller deres børn mødes med familieklub-deltagere på andre tidspunkter end i familieklubben, jf. Figur 5.3. I tråd med besvarelserne vedrørende dannelse af nye relationer angiver 36 % af forældrene, at de selv en gang imellem eller ofte mødes med andre fra familieklubben. En lidt mindre andel, 27 %, angiver, at deres børn ses med andre børn fra familieklubben.

Der er flere familier, der i de åbne svar beskriver deres udbytte af familieklubben relateret til relationer. En mor beskriver fx.:

Jeg håber, at min besvarelse giver et billede af, at jeg har én person i mit netværk, som er fantastisk til at hjælpe med Sofie, men derudover er jeg meget alene/føler mig meget alene. Jeg prøver at bryde den sociale arv i vores familie, hvor alle har nok i sig selv og ikke interesserer sig for børn – derfor er det

fantastisk at gå i familieklubben, hvor Sofie bliver mødt af børn og voksne, der er glade for at se hende, og jeg får gode venner, så hun mærker, at "mor også er glad". Jeg hviler meget i mig selv, er glad for rollen som mor, men er også meget bekymret for min økonomi og det manglende netværk. Jeg ønsker, at Sofie vokser op og ser, hvor mange dejlige mennesker der er derude, og her sætter familieklubben et godt eksempel. Sofie tager initiativ og blomstrer i omgivelserne, hvor både hende og jeg føler os velkomne. Jeg håber virkelig, at familieklubben fortsætter :-)

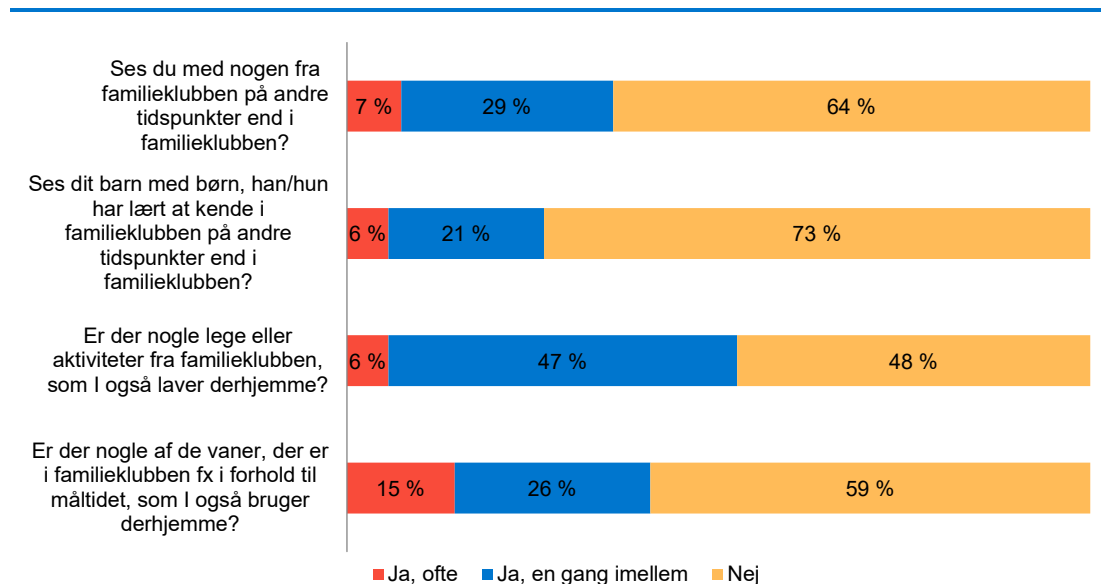
Omvendt er der også enkelte forældre, der har haft en dårlig oplevelse med at komme i familieklubben i forhold til at danne relationer, fx skriver en forælder i forhold til, hvorfor han/hun ikke vil fortsætte:

Jeg fik ingen nævneværdige relationer, der var ikke meget kontakt med de andre medlemmer, og jeg følte mig udenfor.

5.2 Lege og aktiviteter

Hvor omtrent en tredjedel af familierne oplever at have dannet relationer, der strækker sig ud over familien, har en større andel udbytte af lege og aktiviteter fra familieklubben – 52 % af forældrene svarer nemlig, at de ofte eller en gang imellem laver de samme lege eller aktiviteter derhjemme som i familieklubben.

Figur 5.3 Aktiviteter uden for familieklubben

Anm.: N = 177.

Note: Baseret på besvarelser, hvor familien har deltaget en eller flere gange.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Som vi også ser i de kvalitative interview (kapitel 6), angiver familierne i de åbne svar i spørgeskemaet, at hvorvidt det er muligt at danne nogle relationer i familieklubben afhænger af, om der er andre i familieklubben, man har noget til fælles med. En forælder har fx oplevet, at gruppen ikke rigtig fungerede:

Familieklubben generelt er en god ide, men jeg synes, I skal overveje sammensætning af grupper noget bedre. Vi følte ikke rigtig, at vi passer ind i gruppen, fordi vi havde ikke særligt meget til fælles med andre i gruppen. Og så var vores barn det yngste, så der har ikke rigtig været nogen interaktion med de andre børn.

Som vi også fandt i den første rapport, er hovedparten af deltagerne familieklubberne kvinder, og det kan for forældrene opleves både som positivt og negativt. En enkelt forælder giver udtryk for, at det har haft betydning i forhold til, om familien vil fortsætte i familieklubben:

Vi fungerer ikke i grupper med flest kvinder og små/yngre børn. For sidst på dagen er vi trætte og har brug for andre kreative input end leg med de små og en masse kvindesnak.

En far gør også opmærksom på, at det kan være svært som far at indgå i familieklubben:

Det er en mødregruppe, hvor det er mindre/større børn i stedet for babyer, og jeg føler ikke, jeg som mand passer ind.

Lige under halvdelen af familierne har taget nogle af vanerne fra familieklubben med hjem. Det kan fx handle om bordskik eller om mobiler, når man spiser. Dog har 59 % svaret, at de ikke bruger vanerne fra familieklubben derhjemme. Flere familier nævner i kommentarerne, at de er blevet inspireret af den mad, de har fået i familieklubben.

Som vi også fandt det i den første rapport, angiver nogle forældre i spørgeskemaets åbne svar, at der kan være sprogudfordringer i familieklubben, hvilket kan gøre det svært at deltage og danne relationer. En forælder skriver:

Vi syntes det var hyggeligt at komme i klubben men desværre oplevede vi, at vi var de eneste med dansk herkomst, der deltog, og at de andre deltagere ikke rigtig ville snakke eller sidde ved siden af os. Deres børn blev flyttet væk fra vores dreng, når han satte sig hen og ville deltage i aktiviteterne. Ellers super initiativ, og vi var glade for det trods.

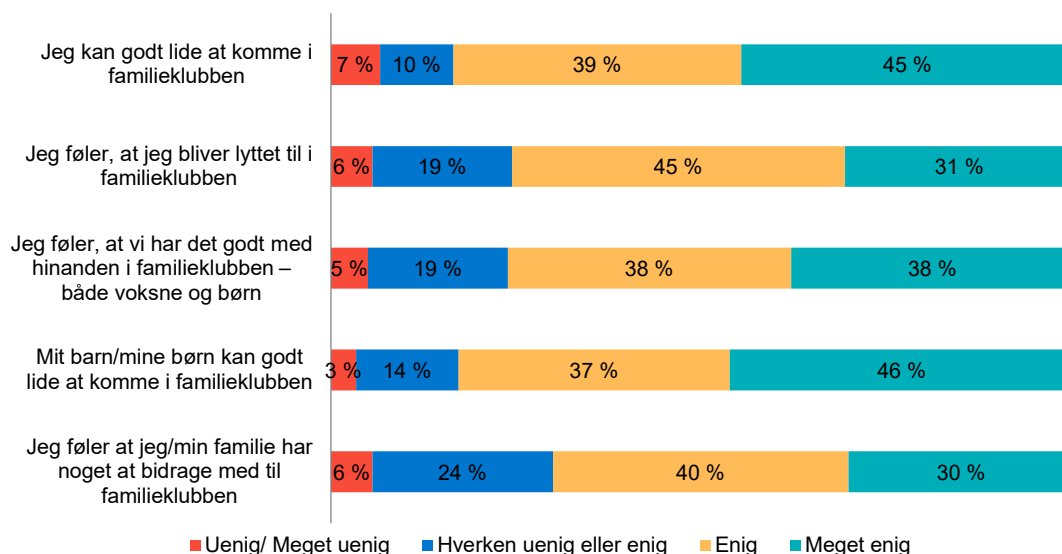
For andre familier har mangfoldigheden i familieklubben været et plus. En forælder skriver, at det bedste ved familieklubben er, *at det giver gensidig kulturel forståelse.*

5.3 Oplevelse af familieklubben

Ifølge konceptet for HDF består en familieklub af både ressourcestærke og mindre ressourcestærke familier, og mange klubber består af en mangfoldig blanding af frivillige og familier. Det er ikke meningen, at den enkelte familie skal vide eller forholde sig til, om de er det ene eller det andet, og på projektets hjemmeside står der, at familieklub er for *alle* familier. At familieklub er for alle fremgår tydeligt af dette citat, hvor en forælder skriver, at det bedste ved familieklubben er, *at alle kan deltage på lige vilkår, uanset hvem man er.*

I Figur 5.4 opsummeres forældrenes besvarelser vedrørende deres generelle oplevelse af familieklubben. Overordnet set er familierne meget positive over for at deltage i familieklubben. 45 % har svaret, at de er meget enige i, at de godt kan lide at komme i familieklubben. Yderligere 39 % har svaret, at de er enige, hvilket sammenlagt betyder, at 84 % af familierne har afgivet et positivt svar på, om de kan lide at komme i familieklubben. 10 % er hverken enige eller uenige, mens samlet 7 % er enten uenige eller meget uenige i, at de kan lide at komme i Familieklubben.

Figur 5.4 Oplevelse af familieklubben

Anm.: N = 181.

Note: Baseret på besvarelser, hvor familien har deltaget 1en eller flere gange.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Forældrene bliver i de åbne svar i spørgeskemaet bedt om at nævne de tre bedste ting ved familieklubben. Der er meget stor variation i svarene, men overordnet set er det fællesskabet, det sociale, samværet, netværk, sammenhold, maden, aktiviteter og hygge med børn og friluftsliv, der går igen i besvarelserne. Enkelte nævner også tryghed og at snakke med andre voksne.

Nedenfor ses et lille udpluk af forældrenes besvarelser af, hvad det bedste ved familieklubben er:

- *At man ikke skal tænke på aftensmad :-)*
- *Inspiration til at lave mere mad med mine børn*
- *Mulighed for mit barn at lege med andre børn*
- *Ser glæde på børnenes ansigter*
- *Jeg snakker med nogle flere voksne*
- *Skønne, skønne børn på tværs af alder og baggrund og dejlige frivillige*
- *At komme lidt hjemmefra og prøve at skabe et netværk for vores familie.*
- *Hygge og samvær med andre*
- *Aktiviteter for børnene*

- *Fast dag, hver anden uge man kom ud af hjemmet*
- *Samværet på tværs af typer, kultur og religion*
- *Muligheden for at deltage med små midler*
- *Lære andre at kende i lokalområdet.*

At det har betydning for børnefamilier, at aftensmåltidet indgår i familiekлубben, går igen i mange af kommentarerne. En forælder skriver fx, at det bedste ved familiekлубben er:

En dagligdagsaktivitet, som jeg kan lave med mit barn, hvor vi ikke skal tænke på at komme hjem til spisetid.

Som vi også beskrev det i første rapport, er der også enkelte familier, der fremhæver mangfoldigheden i familiekлубben ved fx at skrive, at det bedste ved at deltage i familiekлубben er, "at man (og ens børn) møder folk fra forskellige sociale samfundslag". Nogle familier kan dog komme i tvivl om, hvem projektet egentlig er rettet imod, fx skriver en forælder:

Der er blevet lidt en forventning om eller holdning til, at dem, der deltager i familiekлубben, har sociale problemer eller er udsatte. Jeg ser vores familie som ressourcestærk og med overskud, og god økonomi. Har været med, fordi det ville være hyggeligt for mit barn, og ikke for at få en masse støtte selv eller løfte andre. Jeg forstod tilbuddet, at det var for alle, og fik en folder i vores lokale kirke om tilbuddet, fandt senere ud af, at det var for udsatte familier.

Der er forskel på, hvor meget familierne bliver inddraget som ressource i familiekлубben. Nogle af de ressourcestærke familier udtrykker et ønske om at blive brugt mere. En forælder skriver fx:

Synes, det var ærgerligt, at os, der var med som ressourcestærke familier ikke blev inddraget mere i forhold til at dele ud af viden omkring vores netværk: tænker fritidsmuligheder, foreninger.

Dette var også et gennemgående fund og ønske blandt nogle af familierne i den første rapport.

For en del forældre giver familiekлубben mulighed for at få et pusterum og blive aflastet, fx i forhold til at skulle lave mad og lave aktiviteter sammen med barnet. Dette fandt vi også i den første rapport, hvor det blev beskrevet som frirum. At familiekлубben for nogle mere sårbare forældre kan hjælpe dem i forhold til deres hverdag, giver en forælder fx udtryk for i dette citat:

Børnene var eksemplariske og legede rigtig godt med de ældre børn, så jeg blev aflastet en smule den aften.

Det fremgår af den første rapport, at det er meget forskelligt, hvor meget information familierne får forud for en familiekлубben. I spørgeskemabesvarelsen finder vi ligeledes, at

det er forskelligt, hvor meget forældre har brug for at få af information inden en familieklubften. Nogle forældre nyder bare at kunne dukke op og være sammen, mens enkelte andre forældre giver udtryk for, at de godt kunne tænke sig at være mere forberedt på, hvad der skal ske i familieklubben:

Ville ønske, at der blev meldt lidt ud på forhånd for hvert møde, hvad det omhandler, og fx hvad skal vi have at spise, hvad er aktiviteten, skal vi være ude.

I nogle familiekubber bliver der informeret om, hvad der skal ske i familieklubben, på forhånd, men det afhænger af de enkelte frivillige, der er tilknyttet klubben.

Af Figur 5.4 fremgår det, at 3 ud af 4 familier oplever, at de er meget enige eller enige i, at de bliver lyttet til i familieklubben. En forælder skriver:

De frivillige er rigtig rare, og de er gode til at få alle med i de ting, vi laver sammen.

Tilsvarende er 76 % meget enige eller enige i, at de i familieklubben har det godt med hinanden – både børn og voksne. En forælder skriver fx, at *familiekubben ligner en stor familie*. Det var også et af resultaterne i den første rapport.

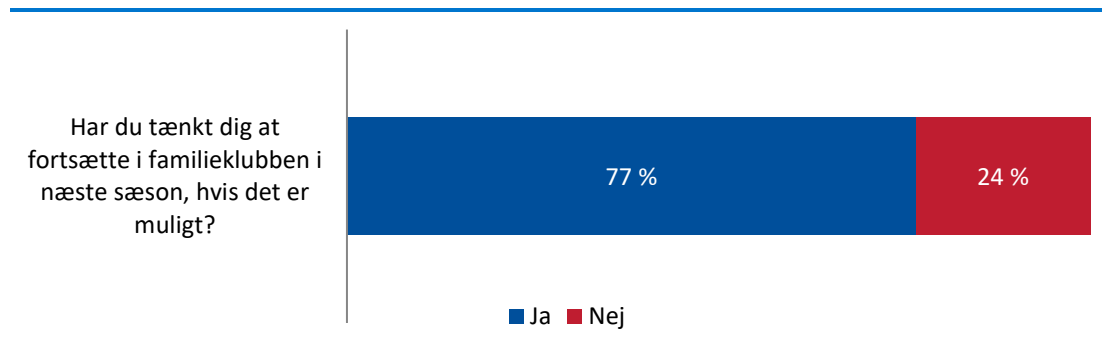
Når det gælder børnene, var forældrene i den første rapport meget positivt stemt, og det er de også i deres angivelser i dette spørgeskemaet. 83 % af forældrene vurderer, at de er meget enige i, at deres børn kan lide at komme i familiekubben. Kun 3 % erklærer sig uenige i, at deres børn kan lide at komme i familiekubben. Endelig ses det, at 70 % af familierne oplever, at de har noget at bidrage med til familiekubben. En forælder skriver, at det bedste ved at komme i familiekubben er:

Det er altid så hyggeligt at være med andre voksne og børn, hvor vi alle sammen kan lege sammen, snakke sammen og grine sammen.

Det stemmer overens med resultaterne i den første rapport og med tidligere beskrevet forskning, der viser, at inddragelsen af de sårbare familier som aktive bidragsydere er væsentlig for deres deltagelse og ejerskab.

Figur 5.4 viser, at langt hovedparten af familierne generelt vurderer, at deltagelse i familiekubben har været en god og positiv oplevelse. Dette afspejler sig også i, at der fortsat er stor interesse for at fortsætte i familiekubben blandt familierne. Af Figur 5.5 fremgår det, at 77 % af familierne har angivet, at de ønsker at fortsætte i familiekubben, hvis det er muligt.

Figur 5.5 Har du tænkt dig at fortsætte i familieklubben i næste sæson, hvis det er muligt?

Anm.: N = 179.

Note: Baseret på besvarelser, hvor familien har deltaget 1 eller flere gange

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Som det også fremgår af den kvalitative analyse i kapitel 6, er der nogle familier, der holder op med at komme i familieklub før tid. De 24 % af forældrene, der ikke har tænkt sig at fortsætte i familieklubben, er blevet bedt om at uddybe, hvorfor i åbne svar i spørgeskemaet. Bland dem, der har svaret, nævnes det særligt, at det er covid-19 og tidspress, der gør, at de ikke fortsætter i familieklubben. Flere nævner også, at der er lang transporttid, og at der er for få familier i klubben. En forælder skriver, at de ikke vil fortsætte fordi:

Det var ikke noget for vores familie. Det var dårligt afviklet, og der var for få familier med. Vi følte, vi spildte vores familietid ved at være der

En forælder er i tvivl, om de vil fortsætte i familieklubben, fordi det praktiske har fyldt for meget:

Jeg ved ikke, om vi vil fortsætte i familieklubben. Der har været en del udskiftning, og det meste af tiden er gået med fælles madlavning og afrydning, så jeg har stort set ikke haft tid til at lege med mit (og andres) børn. Der har dog også været nogle gange, hvor vi først kunne komme kl. 17 eller 17.30, så det har selvfølgelig begrænset den tid, vi har haft, men jeg havde håbet på at få en mulighed for lidt positiv tid sammen på en hverdag i stedet for hver dag at have fokus på madlavning og alt det andet praktiske, og det synes jeg ikke er lykkedes.

Det er vigtigt, at man som familie føler sig godt tilpas i familieklubben. Det er ikke alle forældre, der oplever det. En forælder skriver fx om, hvorfor de ikke vil fortsætte:

Vi har meldt os ud af familieklubben efter i sommers. Jeg følte, der var en lidt dårlig stemning, og de frivillige virkede ikke særlig engagerede. Min søn var ikke glad for at komme der, og der var ikke rigtig nogen børn, han kom godt ud af det med.

5.4 Opsummering af forældrenes oplevelse af at deltage i familieklubben

Familierne har i gennemsnit deltaget 5,8 gange, men der er stor spredning i, hvor meget familierne har deltaget. Før covid-19 har familierne deltaget 7 gange i gennemsnit og 3,2 gange efter covid-19. Samlet set har halvdelen af familierne deltaget 0-4 gange, og en tredjedel har deltaget 7 eller flere gange. Mange familier har derfor deltaget mindre end de 12 gange, som et helt forløb består af. I gennemsnit har familierne meldt afbud 2,7 gange.

Knap halvdelen af forældrene oplever, at de har dannet et eller flere nye bekendtskaber og 38 % angiver, at deres barn har fået en eller flere nye venner i familieklubben. For hver tredje rækker relationen ud over familieklubben, da de angiver, at de enten selv (36 %) eller deres barn (27 %) mødes med nogen fra familieklubben.

Omkring halvdelen af familierne vurderer, at de bliver inspireret af lege, aktiviteter og madretter i familieklubben og laver dem derhjemme. Knap halvdelen af familierne oplever også at tage vaner fra familieklubben med hjem.

Overordnet set er langt de fleste forældre og børn i langt de fleste af familierne rigtig glade for at komme i familieklubben. Hele 84 % er enige eller meget enige i, at de godt kan lide at komme i familieklubben. 3 ud af 4 føler, at de bliver lyttet til i familieklubben, og at de har det godt med hinanden. I alt 70 % angiver også, at de føler at deres familie har noget at bidrage med til familieklubben.

Når familierne bliver bedt om at fremhæve de tre bedste ting ved familieklubben fremhæver de særligt fællesskabet, det sociale, samværet, netværk, sammenhold, maden, aktiviteter og hygge med børn og friluftsliv. For mange familier har det stor betydning, at aftensmåltidet indgår i familieklubben. Den positive oplevelse af familieklubben afspejler sig også i, at 77 % af familierne ønsker at fortsætte i næste sæson. Blandt de familier, der ikke vil fortsætte, er covid-19 og tidspres de grunder, der nævnes mest.

Baseret på dette kapitel peger vi på følgende opmærksomhedspunkter:

- Der kan være behov for at understøtte de frivilliges forståelse af at balancere deltagelsen af sårbare og ikke-sårbare familier, så inklusionen i familieklubberne styrkes og opretholdes
- Der kan være behov for at være opmærksom på fædre/mænd i familieklubberne.

6 Familiernes oplevelse af at deltage i familieklub – interviewdata

I dette kapitel præsenterer vi en analyse af 15 interviews om familiernes oplevelser, der blev gennemført i juni 2020.

I den første rapport fandt vi, at netværk blandt familierne især fandt sted inden for familieklubbens rammer. Kun enkelte familier fortalte i interview, at de så hinanden uden for familieklubben. I spørgeskemaundersøgelsen (kapitel 5) kan vi se, at omkring en tredjedel af familierne i familieklubberne angiver, at de selv eller deres børn mødes med andre familieklubdeltagere uden for familieklubben. Derudover oplever mange familier en tættere forankring i lokalsamfundet, der giver dem en oplevelse af at høre til i et lokalt fællesskab, og denne oplevelse er tæt sammenhængende med deres oplevelser af frirum, som vi fandt i den første rapport.

På baggrund af de 15 ekstra interviews afdækker og nuancerer vi nogle af familiernes motivationer for deltagelse i familieklubben i relation til netværk og deres forskellige forståelser af netværk, samt hvad der for dem har været afgørende for, at de har dannet eller ikke har dannet netværk. Analysen supplerer således analysen i det forrige kapitel. Derved bliver vi klogere på, hvordan netværk kan skabes eller ikke skabes i familieklubberne for nogle (men ikke alle) familierne. Til forskel fra den første rapport interviewer vi her familierne, efter at de har gennemført familieklubben, frem for mens den gennemføres. Vi får derfor deres retrospektive oplevelser af familieklubben samt deres erfaringer med netværk *efter* familieklubben. Dette, selvom flere af dem fortsat er i et familieklubforløb.

I det sidste afsnit analyserer vi udviklingen af netværk i, under og efter familieklubberne. Formålet er at give viden om de 15 familiers oplevelser af forholdet mellem deres motivationer vedr. netværk, deres forståelser af netværk og deres oplevede udbytte vedr. netværk både *under* og *efter* familieklubbernes 6-måneders forløb. Analysen uddyber fund og analyser relateret til netværk fra den første rapport. Der skal tages forbehold for, at analysen alene vedrører 15 familier, og at disse ikke er repræsentativt udvalgte, men derimod giver indsigt i nogle udvalgte familiers erfaringer.

6.1 Udviklingen af familiernes netværk under og efter familieklubberne

6.1.1 *Netværk motiverer til deltagelse*

Ud af de 15 forældre beskriver 12, at deres primære motivation for at tilmelde sig familieklubben var mangel på netværk. De øvrige forældre fortæller, at de tilmeldte sig for at få en pause i hverdagen, blive bedre til dansk og vise familiens børn, at der er mange måder at være familier på.

Den udtrykte motivation i de 15 ekstra interviews er således sammenlignelig med de motivationer, langt flere familier udtrykte i interview, *mens* familieklubben foregik, og som blev fremanalyseret i den første rapport. De var følgende:

- At få et større netværk for sig selv og/eller sine børn
- At være en del af et fællesskab
- At vise sine børn forskellige måder at være familie på og styrke børnenes sociale kompetencer
- At føle sig forbundet til sit lokalsamfund
- At opleve at være fri for forventninger og krav og i stedet have fokuseret tid med familien
- At ønske at lægge afstand til sociale problemer i hverdagen og/eller at modtage støtte til oplevede udfordringer.

På baggrund af analyse af de 15 ekstra interviews fremgår det, at disse familiers motivationer for at deltage retrospektivt især kredsedede om mangel på netværk og lyst til at deltage i familiefællesskaber.

De 15 familier udtrykker i øvrigt meget forskellige forståelser af, hvilke netværk de efterlyser, og forskellige forventninger til, hvad familieklubben bidrager med/har bidraget med i deres liv. Mens de mere sårbare familier blandt de 15 familier er optaget af at få nære venner og dybere relationer i deres liv, og overhovedet at komme væk hjemmefra, er de mere ressourcestærke familier (som i højere grad består af familietyperne kernefamilier og tilflyttere) især motiveret af at prioritere tid med familien og at deltage i et mere uforpligtende, lærende og socialiserende 'hverdagsfællesskab' omkring aktiviteter sammen med andre familier, som giver dem en oplevelse af at 'falde til' og 'høre til' i et lokalområde.

Indledningsvist resumeres indsigter om netværk fra den første rapport. Herefter uddybes familiernes oplevelser af netværk i analyse af de 15 nye interviews.

6.1.2 Mangel på netværk – indsigter fra den første rapport

De sårbare familiers mangel på netværk som primær motivation uddybes af flere af de 15 forældre, der giver udtryk for, at de mangler tætte relationer og sociale fællesskaber i deres liv. En mor fortæller fx, at hun "føjte sig ensom og søgte nogen at være sammen med og hygge sig med". En anden giver tre grunde til, at hun meldte sig til familieklubben:

Fordi for det første er jeg alenemor med to børn. For det andet har mine børn ikke noget familie her i Danmark. For det tredje kan jeg godt lide at komme ud og snakke med mennesker og blive mere aktiv. Selvom jeg har mange ting, men jeg kan godt lide alt det liv i mit liv. Ja. Og man bliver mere social. [...] Og bare det at komme ud og få snakket med andre og lære med andre. [...] og man føler sig ikke ensom eller alene.

En anden mor fortæller tilsvarende:

Nu har vi ikke noget netværk, så det var jo også rart for os bare at komme ud og opleve, og ungerne kom ud og var sammen med nogle andre.

Det fremgår af analyser i den første rapport, at mange af de sårbare forældre er optaget af overhovedet at komme uden for hjemmet og at møde og være sammen med andre mennesker uden for familiens private ramme. For nogle forældre er det vanskeligt og

forbundet med social angst eller almindelig utryghed på baggrund af oplevelser af isolation. For andre er deltagelse i familieklubben et fællesskab, der kan bryde oplevelser af isolation, der er forbundet med, at forælderen er enlig forælder, uden for arbejdsmarkedet og/eller har et svagt netværk. Som tidligere beskrevet er netværk og fællesskaber en væsentlig ingrediens i civilsamfundsorganisationers ingredienser (Boje, 2017).

Som det også fremgår af den første rapport, er det især de enlige og de mere sårbare forældre uden for arbejdsmarkedet, der har forventninger om, at familieklubben kan give dem nye venskaber. Flere beskriver, at de ser familieklubben som et sted, hvor relationer kan udvikle sig og blive til venskaber. En af mødrene fortæller, at hun havde håbet, at familieklubben kunne være "et første skridt på vejen" til at skabe stærke relationer og få nogle venskaber og et stabilt netværk i andre mennesker".

6.1.3 Netværk, motivation og udtrykte behov – nye data

De familier, der er kategoriseret som sårbare, udtrykker et fundamentalt behov for at være sammen med andre mennesker og have et netværk. De fortæller også om manglende netværk og nære relationer i deres liv. Det at komme ud og være en del af et fællesskab med andre mennesker hver 14. dag er for nogle af de sårbare familier et væsentligt netværk i deres liv, og mange udtrykker, at de har haft forventninger om, at familieklubben kunne give dem nye venskaber. Flere beskriver, at de ser familieklubben som et sted, hvor relationer kan udvikle sig og blive til nære venskaber.

De familier, der er kategoriseret som mere ressourcestærke tilflyttere og kernefamilier, udtrykker, at de har et "weekendnetværk" af familie og venner, der bor længere væk, som de ser i weekenden. Derfor ønsker de mere ressourcestærke familier, at familieklubben udgør det, som en mor beskriver som et "hverdagsnetværk". En tilflytterforælder udtrykker:

Vi savnede sådan et ... jamen lidt sådan et, altså et hverdagsfællesskab. [...] vi ser jo stadigvæk familie og venner i weekendene, og nogle engang imellem om eftermiddagen [...] Så vi savnede lidt det der med spontant lige at kunne invitere nogle over at spise eller ned at lege på legepladsen eller sådan noget. At få udvidet vores netværk her i (byen)

Et "hverdagsfællesskab" er lokale relationer, der kan give tilflyttere en oplevelse af at være "faldet til" i lokalområdet og samtidig gøre det muligt at mødes med andre familier om aktiviteter i lokalområdet, fx centreret omkring børnenes fritids aktiviteter. De sårbare familier søger i højere grad et mere "altomfavnende" og nært netværk, da de mangler tætte relationer i deres liv. To af de sårbare forældre ønsker også, at familieklubben blev afholdt i weekenden, hvilket ville udelukke nogle af de andre mere ressourcestærke familier, der bruger weekenden på at se familie og venner.

6.1.4 Familiefællesskaber og netværk

Flere af de interviewede forældre udtrykker yderligere, at de søgte et fællesskab med *andre familier*. I den tidligere rapport fremgår det, at børnene er omdrejningspunktet for deltagelsen i familieklubben. Det fremgår af observationer og interviews i den første rapport, at familieklubberne er tilrettelagt i forhold til mad og aktiviteter, så de foregår på

børnenes præmisser. Flere klubber har fx oplevet at skulle rykke måltidet for at imødekomme børnenes behov og også de frivillige tilrettelægger lege og måltidsfællesskab med udgangspunkt i børnenes behov.

Også i de 15 ekstra interviews er børnene i centrum i forældrenes udtrykte motivation for at tilmelde sig familiekлубben. En mor beskriver, at hun manglede:

et netværk, hvor der også var børn involveret til mine egne børn

En anden mor fortæller ligeledes, at hun tilmeldte sig familiekлубben, fordi hun "ikke har et særlig stort netværk med børnene". Flere af forældrene er motiveret af at indgå i familiefællesskaber, hvor der er plads til og fokus på deres børn. Dette behov for "at hygge sig" og "gøre noget sammen som familie" går igen hos flere forældre på tværs af sårbare og ressourcestærke familier. En far fortæller, at han oplevede, at alle var optaget af, at "ikke bare ens egne børn skulle have en god aften, men at alle børn skulle have en god aften".

Nogle af forældrene fortæller yderligere, at de er motiveret af at styrke deres børns sociale kompetencer gennem netværk i familiekлубben. En af de mere sårbare mødre fortæller, at, idet hendes familie ikke har noget netværk, ønsker hun gennem familiekлубben at give sine børn oplevelsen af at have et socialt liv og dermed give børnene "muligheden for at opbygge en styrket selvtillid". Hun udtrykker:

At de (børnene red.) ligesom fik fundet ud af, at man var god nok med ... at man kunne godt leges med, selvom man måske ikke lige legede med så mange derhjemme, så var det meget rart, at der var nogle andre at være sammen med derude.

Denne mor er optaget af at give sine børn en god oplevelse sammen med andre børn. Dette i kontrast til, at de derhjemme ikke "leger med så mange" og har "et begrænset netværk". En anden forælder fortæller, at hun kæmpede med angst i familiekлубben, men tvang sig selv til at indgå i fællesskabet på grund af sin søn:

Fordi jeg vil jo også gerne vise min søn, at det er godt at – at føle, at man skal have få tætte venner, men man kan godt have mange bekendte man kan, du ved, bare lige tage hjem til en kop kaffe og sludre eller. Ja, altså. Der var han jo så ikke startet i skole på det tidspunkt, fordi, øh - så jeg ligesom kunne vise ham, "sådan her kan man danne nye relationer".

Denne motivation omkring børnenes socialisering og netværk fremgår også af den første rapport og er afgørende for, hvordan netværk i familiekлубberne skabes gennem fokus på børnene og børnenes leg.

De mere ressourcestærke forældre er også eksplicit optagede af deres børns socialisering, men med en anden dimension. En mere ressourcestærk forælder forklarer, at hun søgte:

Et fællesskab, hvor børnene var i centrum for det netværk [...] Vi savnede, også det der med at være sammen med nogle andre, altså, men nogle, der ikke mindede om os. Fordi vi har også vildt mange akademikervenner. Og der

synes jeg, det var vigtigt også at være sammen med nogle, der ikke lignede os. Også for vores datters skyld.

Denne mor er motiveret af at vise sine børn, at der er mange måder at være familie på, og at mennesker lever under forskellige livsvilkår. En af de mere ressourcestærke fædre fortæller på samme måde, at det var interessant for hans børn at møde "nogle lidt andre familiestrukturer". Han fortæller om sin oplevelse i familieklubben:

Jeg vil sige, for mig har det også været sådan lidt en øjenåbner. Så sidder nogle af dem og snakker om deres sagsbehandler, fordi der "connectede" de lige. Der tænker jeg, at det er godt nok ikke noget vores børn – de kender altså ikke sagsbehandleren. Og det var et eller andet med, at sagsbehandleren lige havde ringet, og så havde barnet jo sagt "ej mor, du skal det her" og "nej, nej, for det var altså vigtigt det her, når sagsbehandleren", og det vidste barnet godt. [...] det var sådan puha, det er i hvert fald ikke sådan noget, vores børn de oplever så tit.

Denne far observerer, hvordan nogle af de andre familier finder hinanden, fordi de har sager i gang hos en kommunal sagsbehandler og dermed har sammenlignelige problemstillinger i deres liv. Familieklubben bliver for både hans børn og ham selv en social læring, udi at sårbare familier med udfordringer har andre problemstillinger i livet, som også børnene er inddraget i.

Når familierne er motiverede af at socialisere deres børn, sker det således ud fra forskellige bevæggrunde og med forskellige forventninger, men der er også fælles træk. En mor opsummerer familieklubbens sammenhængskraft således:

Vi er familier med børn. Det er jo det, vi har til fælles. Vores baggrund og vores historie er vidt forskellige, men vi er familier med børn, der ønsker det her samvær sammen, og vi ønsker at have en god oplevelse med vores børn og have lov til at gøre det hver anden torsdag.

Alle forældrene har fokus på deres børn. Men mens de sårbare familier især kommer i familieklubben, fordi de og deres børn mangler kontakt til andre mennesker i deres dagligdag, ønsker at opbygge selvtillid og savner venner og netværk i hverdagen, er de mere ressourcestærke familier mere optagede af at "få en god oplevelse sammen som familie", indgå i et "hverdagsnetværk", bidrage til et lokalt forankret fællesskab og skabe læring og social indsigt i andre familiers vanskeligere levevilkår. Mens de ressourcestærke forældre gerne vil lære deres børn om mangfoldighed og tolerance, vil de sårbare familier især give deres børn netværk og opbygge deres selvtillid. Denne forskel så vi også i den første rapport, men i de 15 interviews har vi spurgt mere dybtgående ind til dette.

Det er også en væsentlig forskel, at de ressourcestærke familier ikke udtrykker forventninger til, at fællesskabet rækker ud over familieklubbens rum. En enkelt ressourcestærk familie udtrykker i interview, at de efter familieklubbens ophør er blevet inspireret til at opbygge en spiseklub med deres egne venner, som de har mere til fælles med end familierne i familieklubben. For flere af de sårbare børnefamilier er ønsket om nære venskaber det udtrykte endemål med deres deltagelse i familieklubben.

For at identificere, hvilken betydning familieklubbens netværk får for familierne, analyserer vi i det følgende, hvordan de 15 forældre opfatter og italesætter "et godt netværk".

6.2 Forskellige forståelser af netværk

De 15 forældrene blev i interview bedt om at beskrive deres forståelse af netværk og forklare, hvad et godt netværk er, og hvad det skal kunne. Deres forståelser af et godt netværk er tæt sammenhængende med deres motivation omkring netværk. I det følgende analyserer vi, hvordan sårbare familier (enlige, nye i Danmark og forældre uden for arbejdsmarkedet) og mere ressourcestærke familier (kernefamilie og tilflyttere) har forskellige opfattelser af netværk i de 15 interviews.

Både de sårbare og ressourcestærke familier udtrykker, at man skal "ligne hinanden", "have fælles værdier" og "klikke" for at kunne danne "gode" netværk uden for familieklubben. Men der er også forskelle i deres forståelser, som fremanalyseres i det følgende.

En af forældrenes definition af netværk har netop fokus på at modvirke ensomhed og over tid give en positiv indvirkning på sociale kompetencer, overskud, frihed og glæde. En mor forklarer, at et godt netværk skal:

skabe frihed – gøre, så man ikke er ensom eller føler sig udenfor. Et godt netværk, det kan jo sådan samle og skabe energi og ... livsglæde og overskud og ... udvikle sociale kompetencer og være med til at have den her følelse af at være med i et fællesskab, som er så vigtig.

Moren understreger vigtigheden af at føle sig som en del af et fællesskab og derigennem at føle sig anerkendt og inkluderet af andre mennesker. Denne forståelse går igen hos flere af de interviewede forældre. En anden forælder definerer netværk således:

Netværk, det er fx, at man finder venskaber, man snakker med andre mennesker, man bliver mere social, man føler sig ikke ked af det, man føler sig ikke alene eller ensom.

Det er især de sårbare forældre, der udtrykker, at et godt netværk udvikler venskaber, der modvirker ensomhed og skaber en oplevelse af "fælleshed" igennem det at være social sammen med andre. Det betyder, at man er mindre ked af det. De to citater indeholder også begge en tidslighed, en udvikling af netværk og venskab over tid. Denne kobles med en forventning om, at man er "ligesindede" og på den baggrund udvikler egentlige venskaber over tid. Flere af de sårbare forældre beskriver dette, eksempelvis denne mor:

[...] Måske når man med tiden bliver så tætte, at man mødes til kaffe og på den måde udvikler et nærgående venskab med dem, man forhåbentlig ender op med. Det er jo det, man forhåbentlig skulle ende op med. Så for mig handler det meget om at være sammen med andre som, hvad kan man sige, er ligesindede på en eller anden måde.

Her er venskabet igen endemålet for netværket. Man stræber efter at nå til et punkt, hvor man har et "nærtgående venskab" med en eller flere "ligesindede".

De mere ressourcestærke forældre tilslutter sig dette karakteristika omkring "ligesindethed". En far udtrykker, at netværk er;

nogen, man deler værdier med. Og så nogen, man har lyst til at hjælpe, og som har lyst til at hjælpe: mentalt og praktisk støtte, [...] nogen at snakke med, dele sine frustrationer med.

Denne ressourcestærke far lægger vægt på, at man i "et godt netværk" ligner hinanden. Det indebærer, at man "deler værdier" og "har lyst til at hjælpe hinanden gensidigt".

Men det er ikke den form for nære "gode netværk", som de ressourcestærke familier forventer at høste af familiekubberne. De ressourcestærke familier beskriver i stedet, at de forventer et "hverdagsnetværk" eller et "hverdagsfællesskab", der har en høj grad af fleksibilitet og spontanitet, og som – i lighed med i familiekubben – er centreret om aktiviteter og måltidsfællesskaber. En mere ressourcestærk tilflytter forælder udtrykker det således:

Det kunne være super fint for os at have nogen, man kunne mødes og spise med, du ved, måske en gang imellem om fredagen, eller man lige kunne mødes ovre på en legeplads, eller man lige kunne følges med nogen, hvis man skulle i Legoland eller. Sådan du ved, at man ligesom havde et netværk der.

Et 'hverdagsnetværk' består af mennesker, man spiser sammen med og har kontakt med. Det lille biord *lige* afslører en vis spontanitet; man kan *lige* mødes eller *lige* følges, dvs. at der ikke kræves så meget forudgående organisering. Dette taler godt ind i børnefamiliernes travlhed og omskiftelighed.

En anden mere ressourcestærk mor definerer ligeledes netværk, som "nogen man kan ringe til", og en tredje beskriver et netværk, hvor man kan skrive åbne invitationer til legepladstur eller grillaften. Det går igen, at denne forståelse af netværk er mere løs, uforpligtende og let tilgængelig i den forstand, at den er fysisk og geografisk let tilgængelig, lokalt forankret og centreret omkring konkrete aktiviteter, der inkluderer børnene. Det er nogen, man lige kan trække på, når man har behov og lyst til at se andre mennesker og lave nogle aktiviteter.

Denne analyse af forskellige forståelser af "et godt netværk" viser, at det kan være svært at etablere "fælleshed" og "ligesindethed" i familiekubber, der er sammensatte af meget forskellige mennesker med forskellige forventninger og forståelser af henholdsvis uforpligtende "hverdagsnetværk" og behov for egentlige venskaber. Især er det vanskeligt at etablere netværk mellem ressourcestærke familier og sårbare familier, der har meget forskellige forståelser. Familierne er fælles om at ønske "familiefællesskaber" centreret omkring børnene. Men mens de ressourcestærke familier er mest optaget af at dyrke et uforpligtende "hverdagsnetværk" gennem aktiviteter, er de sårbare familier især optaget af at blive set, hørt og genkendt og ønsker at udvikle venskaber, hvor ligesindede deler sorger og bekymringer og støtter hinanden i gensidige og mere dybe venskabelige relationer.

De forskellige forståelser og forventninger til netværk skaber forskellige kulturelle rammer for opbygning af netværk mellem ressourcestærke og sårbare familier og kan vanskeliggøre opbygningen af netværk mellem familierne uden for familieklubbernes rum.

6.2.1 At være forankret i et lokalt afgrænset fællesskab

Familierne udtrykker også en anden afgørende forståelse af netværk. På tværs af ressourcestærke og sårbare familier fremhæver mange af forældrene også følelsen af at være lokalt forankret og "høre til" i et lokalområde, som en afgørende del af et "godt netværk" og dets funktion. Især for tilflytterne er det et væsentligt element:

Jeg synes, det er fedt at kunne genkende nogle i ens nærområde, når man er tilflytter. Så man måske kender nogle, når ens barn skal starte i den nye børnehave eller skole, sådan når de rykker op til næste trin.

En af mødrene med anden etnisk baggrund udtrykker det gode ved et lokalt netværk således:

hvis vi bor i én by, så måske når jeg går i en butik, og så møder jeg nogen og så siger jeg, "hej", og lidt snak og sådan, "hvordan går det med jer?". Eller nogle gange kan vi også komme og drikke sammen, kaffe, te og sådan.

For denne mor er netværket både det tilfældige møde på gaden og den nabolignende relation, hvor man kan komme forbi til en kop kaffe, fordi man bor tæt på hinanden.

En anden mor fortæller, at selvom hun ikke har etableret nye relationer i form af venskaber, har hun lært forældre fra hendes datters klasse bedre at kende gennem familieklubben. Her oplever hun et lokalt forankret fællesskab, hvor man *vil kunne* hjælpe hinanden, hvis der opstår behov:

der tror jeg da også, at hvis der var et eller andet, så ville jeg da også kunne ringe til dem. Men det var ikke sådan, at vi var tætte, altså.

Moren oplever, at selvom de ikke er tætte venner, vil hun kunne tage fat i nogle af familierne fra familieklubben, hvis "der var et eller andet", og hun har brug for støtte. En anden forælder fortæller ligeledes, at hun er;

sikker på, at jeg kunne række ud til dem [de andre familier], hvis det var. Jeg ved da, at der er nogle, der er ved at renovere deres hus, og der er der andre fra gruppen, der vist har prøvet at hjælpe dem, når de havde tid. Der er da nogle, der har fået dannet nogle gode venskaber.

Flere af de familier, der ikke har fået netværk, der i deres egen forståelse rækker ud over familieklubben, oplever på denne måde, at de er blevet en del af et lokalt forankret fællesskab, som de kan trække på ved behov. Det bidrager med en oplevelse af "at høre til" og at blive set, mødt og anerkendt som menneske i et fællesskab lokalt. De mest netværkssvage af familierne giver udtryk for, at det har en stor betydning for dem at føle sig som en del af et lokalt fællesskab. Derudover kan et lokalt netværk bidrage med

forskellige former for støtte, hvis man har behov for det. Det skaber en væsentlig oplevelse af "at høre til", som især familierne uden for arbejdsmarkedet har brug for, da de i mindre grad er en del af andre fællesskaber i samfundet.

Der er også familier, der beskriver, at de i kraft af covid-19-krisen i stedet "snakker sammen med de andre familier på Facebook" og derfor deltager i et virtuelt fællesskab med nogle af de andre familier. En mor fortæller fx, at de "snakker med to-tre familier på Facebook nu". En anden mor fortæller ligeledes, at de er blevet facebookvenner med mange af de andre familier fra familieklubben og dermed "ved lidt om, hvad der foregår i hinandens liv, når man så endelig ses".

En tredje forælder fortæller om den samme oplevelse af at have fået øget kendskab til de andre familier fra familieklubben. Det har givet hende oplevelsen af, at have et lokalt netværk, som hun kan sludre med, når de mødes tilfældigt. Hun fortæller:

Der var en dreng derude, som jeg så fandt ud af, at hans mor var næsten nabo til mig [...]. Og så en pige, ja, og hendes familie snakker jeg så stadig lidt med, for de går i 0. klasse sammen. Så på den måde, der lærte jeg da nogle at kende der. Men ikke nogle, jeg sådan ses med privat, men hvis man ser hinanden ved skolen eller et eller andet, så er der ingen problemer med at falde i snak.

I denne forståelse af netværk er det væsentligt, at netværket forankres i et fysisk afgrænset lokalmiljø, idet man kan genkende og bliver genkendt i gadebilledet eller på skolen. En anden forælder beskriver det sådan: "Vi er på hilser", og en tredje fortæller, at der især er én anden familie, hun ser rundt omkring i byen til arrangementer eller i Bilka, og at hun har fået nye "bekendtskaber".

6.2.1.1 Anerkendelse af at være menneske

Denne form for lokalt forankrede netværk har en stor betydning og opleves som en væsentlig anerkendelse og markering af tilhørsforhold til lokalområdet. Det fremgår af interviewet, at det at blive genkendt i gadebilledet kan betyde rigtig meget for især de sårbare og netværkssvage familier. Da en mor bliver spurgt, hvad det betyder, at man kan møde nogen, man kender, svarer hun:

Det betyder rigtig meget for vores vedkommende, at vi er meget isolerede her, hvor vi bor. Vi har ikke noget socialt netværk – her er der ikke en nabo, der siger "hej", når man møder hinanden, fordi vi kender ikke folk. Og folk er ikke interesserede i at få ... at få os ind på livet, så det. [...] Det er helt mærkeligt, at der står nogen (fra familieklubben) og siger, "Hej, dig kender vi", altså. Det er sådan lidt, ej det er lidt hyggeligt. [...] Man bliver sådan lidt varm ikk', fordi det er da fedt, at der er nogen, der hilser på dig.

Det ses i ovenstående, at for denne mor og familie har familieklubben givet familien en oplevelse af at blive genkendt, anerkendt og hilst på, og at denne oplevelse har haft stor betydning for familien – man bliver "varm". Moren fortæller i interviewet, at det ikke er så tit, at de støder på nogen fra familieklubben, da de bor et stykke derfra, men hun fortæller at:

Det er lige før, jeg kan få min knægt til at cykle de seks kilometer for at handle bare i tilfælde af, at det kunne jo være, at vi mødte nogen (fra familieklubben) [griner].

Det ses i dette citat, at sønnen også er meget optaget af de nye relationer fra familieklubben. Han er så glad for den følelse, det giver ham at deltage, at han vil tage en ekstra lang cykeltur for at møde nogen fra familieklubben. Det viser, at også børnene i de sårbare familier har svage netværk og savner venner. Da hun bliver spurgt, hvorfor hun tror, at han har det sådan, svarer hun, at;

det er jo anerkendende, at man bliver hilst på, altså at man ... får fornemmelsen af, at man eksisterer, kan man sige ikk', altså. At der er nogen, der har set dig i dag.

Moren udtrykker et fundamentalt menneskeligt behov for at "at være til som menneske" i mødet med andre mennesker. Det opstår, når man bliver set og anerkendt af nogen andre i en netværksmæssig udveksling i lokalområdet. Det betyder meget, når man i øvrigt har et svagt netværk og står uden for arbejdsmarkedet. Der er flere af de sårbare forældre, der taler om denne følelse af "at eksistere" og anerkendes gennem andres blikke. To andre forældre udtrykker det således:

Så bliver man jo lagt mærke til, og det er jo noget, alle mennesker synes er rart, at, "Nå, der er faktisk nogle, der lægger mærke til, at jeg eksisterer".

Det giver bare en følelse af at ... at have noget samvær eller en følelse af, at man er tæt til nogen. Det er jo bare rart at have nogen, man har en tilknytning til. Det er jo rent menneskeligt. Den følelse, at man har behov for at ... at kende andre og folk ved, hvad der sker i ens liv.

Disse forældre sætter ord på et behov for at omgås og blive set af andre mennesker, som de til dels kan få opfyldt gennem bekendtskaber skabt i familieklubben. For de sårbare familier med svage netværk og ofte manglende tro på sig selv, mange uden for arbejdsmarkedet i hverdagen, er denne interaktion – om end flygtig og overfladisk – af væsentlig betydning for deres oplevelse af at blive mødt, anerkendt og rummet som mennesker.

Selvom der alene er 3 ud af de 15 interviewede forældre, der har udviklet relationer, hvor familierne aktivt ses uden for familieklubbens rammer, viser denne netværksforståelse værdien af at føle sig som en del af et lokalt fællesskab i et afgrænset lokalområde.

Selvom mange af de sårbare børnefamilier havde håbet på, at de kunne høste venskaber af familieklubben, viser denne netværksforståelse et ligeså fundamentalt behov for at føle sig som en del af et fællesskab. Denne netværksforståelse er også anerkendt af de ressourcestærke familier, men er langt mere essentielt vigtig for de sårbare familier, idet de er mere netværks- og relations svage. De mere ressourcestærke familier deltager også i andre fællesskaber i hverdagen.

6.3 Skabelse af netværk *i, uden for og efter* familiekлубberne

Af de 15 familier giver 12 udtryk for, at de ikke har nogen relation til de andre deltagere af familiekлубben uden for familiekлубbens rum. Det er lidt færre end den tredjedel af familierne, der i spørgeskemaet (kapitel 5) angiver, at de eller deres børn mødes med andre familiekлуб deltagere uden for familiekлубben.

Med baggrund i den foregående analyses viden om motivationer og forskellige forståelser af og behov for netværk og lokal forankring hos de 15 familier vil vi i dette afsnit gå tættere på, hvad de 15 familier selv udtrykker som afgørende for, hvordan netværkene skabes og udvikles både *i, uden for og efter* familiekлубbernes 6-måneders forløb. Dette med forbehold for, at det er 15 familiers oplevelser og ikke et repræsentativt udsnit af den samlede gruppe af familiekлубdeltagere.

Flere af de 15 familier udtrykker først og fremmest, at netværk handler om "kemi", dvs. psykologi og biologi i det personlige møde mellem mennesker. En af de 12 familier, for hvem det ikke er lykkedes at høste venskaber og netværk uden for familiekлубbens forløb, trods ønsker herom, udtrykker, at det skyldes:

Jamen, jeg tror alting handler om kemi. Og jeg tror det handler om, at man møder, altså, det kommer vel an på, hvem man er i gruppe med, og hvordan man sådan lige svinger med hinanden, tænker jeg.

Flere familier bruger også andre udtryk om "kemi" i relationen mellem mennesker som fx "connection" og at "falde i hak". Men familiernes forskellige forventninger og værdier, jf. tidligere afsnit, er afgørende for, om der er "kemi" eller "connection" mellem familierne. I det følgende analyseres øvrige afgørende faktorer omkring dannelse af netværk blandt de 15 familier. Derved etableres en sammenhængende analyse af, hvordan forskellige former for netværk kan skabes i og omkring familiekлубberne.

6.3.1 At lære hinanden at kende gennem børn og aktiviteter

Familiekлубberne er struktureret omkring fire ben, nemlig måltidsfællesskab, leg og aktiviteter, brobygning samt støtte og rådgivning. I de 15 forældres beskrivelse af familiekлубberne lægger mange vægt på, at aktiviteter, måltidsfællesskab samt tid og rum til snak og uformelt samvær skaber netværk og socialt samvær i familiekлубben. En af mødrene beskriver fællesskabet således:

Jeg tror bare, det er en gruppe, der er god til at sidde og sludre og have det hyggeligt sammen. Og det er bare vigtigt, at man måske kan dele lidt om, hvad der foregår i ens dagligdag eller give til kende, at man godt forstår, at "Årh, det må da også have været en træls uge". Eller roser hinanden for ting. Det er bare sådan helt afslappet, hvor der er en snak for en sludder om ingenting eller alting.

For denne mor er fællesskabet afslappet, men også et rum, hvor man kan dele det, der er svært eller godt, men det har taget tid at skabe tillid og fortrolighed sammen:

Det er sådan lidt langsommere, vi er begyndt at snakke om ting. Det har taget sådan lidt. Men det, vi egentlig har gjort, det er, at vi egentlig bare har lavet de

aktiviteter, vi skulle sammen med vores børn, og så bare langsomt er åbnet op over for hinanden. Så, "nå, du arbejder med det", og eller, "du er i gang med det". Sådan langsomt begyndt at åbne op. Så det har taget lidt tid, tror jeg, for os som gruppe at komme ind på hinanden.

Det fremgår af interview, at familierne gennem aktiviteter, dialoger og samvær med de andre familier nogle steder har åbnet op for hinanden og langsomt har lært hinanden at kende. En af de andre mødre fortæller også om udviklingen over tid med fokus på hendes forhold til en af de andre mødre, som hun har udviklet et venskab til. Det sker gennem aktiviteter og mad:

Det betyder meget med mad. Det er hyggeligt og vi bliver bekendte med hinanden. Vi skaber venskaber. For eksempel var der en person, jeg ikke kendte. Når vi går ud og leger, så bliver hun meget, meget genert og ligesom skjuler sig. Og jeg siger "kom bare!", kom og hils på hendes døtre, og børnene leger sammen. Første gang sad hun på græsset, men anden gang rejste hun sig op og smilede og kiggede. Tredje gang deltager hun. Hun er kommet med på de samme lege. Ja, det er forskelligt fra start af til nu.

Som vi også så det i den første rapport, faciliterer madlavning og aktiviteter kontakt og virker netværksskabende, når der samtidig er plads til uformel dialog og relationsdannelse og familierne ikke er for forskellige i værdier og forventninger (jf. ovenfor), og relationerne udvikler sig over tid.

Denne mor har også taget et ansvar for de andre familier i familieklubben og er nu blevet frivillig. Moren, der er ny i Danmark, fortæller, at hun lige fra begyndelsen har deltaget meget aktivt i faciliteringen af familieklubben, herunder bidraget til madlavningen. En af de andre mødre, der også er ny i Danmark, fortæller ligeledes, at hun hjalp meget til med madlavningen og også lavede retter fra sit hjemland. På den måde har hun bidraget til familieklubben. Det har betydet, at hun har følt sig vigtig, værdsat, imødekommet og inddraget i et dansk lokalt fællesskab og derigennem styrket sit selvværd og selvtillid. Det fremgår af den første rapport, at der er flere af familierne af anden etnisk oprindelse end dansk (ny i Danmark), der oplever familieklubberne som inklusion i et dansk fællesskab. Det fremgår også af den tidligere rapport, at netop familiernes ejerskab og aktive bidrag til skabelse af familieklubberne kan være væsentligt for, at de kan opleve en personlig udvikling og evt. empowerment-proces i forbindelse med familieklubben. Det kan dog være svært at bidrage i en mellemposition. Enten er man deltagende familie eller frivillig i familieklubben. Det fremgår af den tidligere rapport, at det kan være vanskeligere at bidrage uden at være frivillig, og at nogle af de mest sårbare familier kan have brug for stor fleksibilitet frem for en enten/eller-position og en forventning om kontinuerligt fremmøde.

Som det også fremgår af analyserne i den første rapport, er det også væsentligt, at faciliteringen af familieklubberne balancerer orkestreringen af aktiviteter med hensynet til uformel dialog og relationsdannelse mellem familierne. Analysen af denne netværksskabelse uddyber analysen i den første rapport med en indsigt i, at balanceringen af disse hensyn kan virke netværksskabende for nogle af familierne og bidrage til væsentlige erfaringer med at høre til i et lokalt afgrænset lokalområde (jf. forståelserne af netværk

ovenfor). Det er væsentligt, at balancere aktiviteter med børnene i centrum og uformel netværksdannelse mellem forældrene.

6.3.2 Netværk i lokalområdet efter familieklubbernes forløb

Tre af de 15 interviewede forældre fortæller, at de gennem familieklubben har udviklet nye venskaber og relationer for sig selv og deres børn, som de aktivt ses med uden for familieklubbens rammer. Ved at se nærmere på omstændighederne omkring disse netværk kan vi få viden om fremmere og hæmmere for dannelse af netværk og venskaber familierne imellem uden for familieklubberne, for nogle af familierne.

En af mødrene fortæller, at hun og hendes datter deltog i familieklubben i to runder, fordi hun lærte nogle af de andre at kende, som hun "synes var hyggelige at være sammen med". Hun fortæller om relationen:

Uden for familieklubben ser jeg en pige, som har en otteårig pige, på alder med min, og de leger rigtig fint sammen, [...] og så har vi simpelthen set hinanden uden for familieklubben også. På biblioteket og på legepladsen. (efter familieklubben) tænkte vi, "nå men så må vi hellere holde fast på en eller anden måde, hvor vi nemt kan se hinanden", og hun havde faktisk foreslået, "jamen, skal vi prøve at finde et eller andet, som ungerne kan gå til, som de begge to synes er fedt?", så er det en anledning til, at os voksne kan se hinanden, ikk'? Så det går vi faktisk og overvejer lidt nu.

Her er udgangspunktet for relationen legen mellem de to piger, og det bliver også præmissen for at udvikle relationen mellem de voksne og fortsætte relationen uden for familieklubben. De vil finde en fritidsaktivitet, pigerne kan gå til sammen. Det skal være "nemt" og er samtidig en anledning til, at de voksne også ses. Derudover har de to kvinder haft samme forventninger og ønsker til at styrke deres eget og børnenes netværk. Det er også en pointe, at det har taget tid at opbygge relationen. Familierne har deltaget i samme familieklub over to perioder af seks måneder, og tiden er derfor også en væsentlig faktor. At opbygge netværk kan tage tid.

En anden mor fortæller ligeledes, at det var deres børn, både sønner og døtre, der begyndte at lege bedre og bedre sammen – især de to drenge. Hun fortæller:

Det er lige som om, at de to (drenge) havde fundet noget, som de fandt frem til sammen. Så det var hurtigt igennem børnene, at vi kunne se, at hvis de havde det så super godt, så kunne vi også.

Børnene kommer godt ud af det med hinanden, deres forhold udvikler sig over tid, og de leger bedre og bedre sammen. Relationen opstår på børnenes præmisser og ud fra en logik om, at hvis børnene kommer godt ud af det med hinanden, kan forældrene også.

Børnenes netværk og socialisering er, som allerede beskrevet, et af flere afgørende omdrejningspunkter for familiernes motivation. Det fremgår af interview, at det også er helt afgørende for opbygningen af relationer, der rækker ud over familieklubben, for de konkrete tre familier. Af den første rapport fremgik det, at børnene også er et afgørende

omdrejningspunkt for de frivilliges strukturering af familiekлубbernes forløb og aktiviteter. Der er derfor sammenhæng imellem familiekлубbernes strukturering, familiernes motivation og værdier (omkring netværk og børn) og børnenes netværk med de andre børn. Det kan med andre ord være afgørende for muligheden for at danne netværk i familiekлубben, at der i familiekлубben er børn, som leger godt sammen. Det sker især, når børnene har nogenlunde samme alder. Vi ved også fra den første rapport, at børnene især leger sammen på kryds og tværs (også af alder), når der også faciliteres relationer mellem forældrene.

Udover at børnene skal lege sammen, beskriver en af mødrene, hvordan relationen mellem hende og den anden mor udviklede sig:

Det var den der mulighed for at tale med nogle mennesker, som handler om andet end bare at aftale tidspunkter eller koordinere, som størstedelen af min kommunikation med andre voksne handler om. [...] det var en mulighed for at tale med et menneske og opdage, at vi har en god kemi. Så der var et vindue til det. Og jeg vidste, at det her var også et menneske, der var interesseret i at få nogle nye venskaber.

Denne mor peger på to andre ting, der var afgørende for, at de to mødre etablerede en relation: 1) at de befandt sig i en ramme, hvor det handlede om at være og tale sammen, og 2) at de begge var interesserede i at mødes og at få nye venner. De to mødre deltog begge i familiekлубben med en forventning om at danne relationer og venskaber, der rakte ud over klubben, og fandt hinanden gennem børnenes leg.

Det kan derfor være en fremmer af netværk, at forældrene har 1) børn, der kan lege sammen, 2) samme behov for reelle venskaber. Derudover fremgår det af tidligere afsnit, at det også kan være nødvendigt, at de har værdier til fælles og "ligner hinanden".

Et tredje afgørende parameter for at skabe netværk, der rækker ud over familiekлубbens rammer, kan være forankringen i lokalområdet. Den tredje interviewede forælder, der fortæller, at hun har fået netværk, der rækker ud over familiekлубben, beskriver, at relationerne udspringer af forankringen i lokalområdet. Den konkrete familiekлуб ligger i et almennyttigt boligområde. Det betyder, at deltagerne i familiekлубben bor meget tæt på hinanden og kender hinanden fra opgangene. Moren beskriver, hvordan deres møder i lokalområdet har udviklet sig, efter hun har deltaget i familiekлубben:

Fordi nu, hvis vi så hinanden på vejen, ville vi hilse på hinanden, og vi ville stå og snakke og spørge ind til hinandens familier, og hvordan det går, og alt muligt. Men før (familiekлубben) kigger man bare på hinanden og måske siger man, "hej", eller går bare videre.

Familiekлубben har skabt et større kendskab familierne imellem. De kan efter deltagelse i familiekлубben bedre stoppe op og spørge ind til hinanden, når de møder hinanden i lokalområdet. Forældrene har også etableret et netværk, hvor de hjælper hinanden med stort og småt:

(Hvis) der er nogen, der har brug for hjælp, så kan jeg godt hjælpe dem. Eller hvis jeg har brug for hjælp, kan de godt hjælpe mig. [...] Nogle gange ringer de

til mig og siger, "Der er ikke nogen, der kan køre mig, og jeg skal til lægen", "Ja, det kan jeg godt". Eller "Hvor er du henne?", "Jeg er inde i byen", "Gider du at købe et brød med til mig eller nogle grøntsager?" "Ja". Selvom de betaler, men vi hjælper hinanden. Ja, vi kender hinanden meget bedre nu. [...] Vi hjælper hinanden uden for familieklub, fordi vi kender hinanden fra familieklub.

I kraft af den fysiske nærhed til hinanden har familierne i denne familieklub etableret et netværk, hvor de kan hjælpe hinanden med praktiske ting i hverdagen, så som indkøb og transport. Moren fortæller også, at de har kontakt med hinanden og inviterer hinanden på kaffe. Derudover har børnene også etableret relationer:

Børnene, de leger sammen i skolen, de leger sammen her ved fodboldmålene.

I dette tilfælde er afgrænsningen af et lokalområde afgørende for relationerne. Denne mor fortæller også, at relationerne har udviklet sig over tid. I starten var de tilbageholdende, men langsomt har de lært hinanden at kende.

Opsummerende har analysen vist, at der kan være fremmere og hæmmere for skabelse af netværk, der rækker ud over familieklubbens rum:

Fremmere kan være:

- At have fælles værdier og forventninger til karakteren af netværk
- Fælles ønske om "hverdagsnetværk" eller venskab
- At ligne hinanden, have fælles værdier og have tillid til hinanden
- Have børn, der leger godt sammen
- At familieklubben balancerer aktiviteter med uformel dialog og relations skabelse
- Fysisk nærhed til hinanden i lokalområdet
- At give tilstrækkelig tid til at opbygge relationer.

Det skal bemærkes, at for nogle af familierne, særligt de ressourcestærke, er fællesskabet i familieklubben tilstrækkeligt. De har tilstrækkelig netværk og støtte i deres liv allerede og opfatter det lokalt forankrede netværk som en tilstrækkelig værdi i sig selv.

6.3.3 Netværk mellem sårbare og ressourcestærke familier

Det er således forskellige former for netværk, der skabes i familieklubberne, for de 15 familier og der er forskellige faktorer, der kan være afgørende for succes med netværkskabelse.

Konceptet omkring Hele Danmarks Familieklub vil skabe netværk mellem sårbare og ressourcestærke familier. Det fremgår af både analysen i den første rapport og de 15 ekstra interviews, at familieklubbernes sammensætning er præget af stor variation, hvad angår motivation og udbytte og typer af familier, måske sårbare, sårbare og ressourcestærke, og af oplevelser af netværk.

Flere af de interviewede ressourcestærke forældre er ikke interesseret i netværk, der rækker ud over familieklubben i betydningen venskaber eller bekendtskaber, som man ses med privat. Nogle af de ressourcestærke familier oplever også, at de skal løfte socialt

i familieklubben, og dermed ikke kan indgå i relationer på lige fod med de sårbare. En mor beskriver fx, at hun på et tidspunkt efter at have deltaget i familieklubben i noget tid lænede sig tilbage, da hun tænkte, at hun ikke "skulle være socialpædagog hele tiden". En anden mere ressourcestærk forælder beskriver, hvordan han oplevede, at han var "lidt på arbejde i forhold til at skubbe noget [socialt] i gang". For de mere ressourcestærke familier kan sammensætningen af familieklubberne således betyde, at de ikke etablerer relationer, fordi de er for forskellige fra de andre familier. Flere af de ressourcestærke beskriver dog samtidig, at de har nydt at være med og at deltage i familieklubben. De værdsætter den lokale forankring, jf. de forskellige forståelser af netværk, om end de ikke udtrykker det samme eksistentielle behov for dette, da de i forvejen er en del af mange fællesskaber (familie, arbejde, uddannelse, foreninger, venner m.m.).

Når netværkene i 12 ud af 15 tilfælde ikke rækker ud over familieklubbens rum i betydningen netværk, man ses med ud over familieklubbens rum, skyldes det for disse familier flere faktorer.

Analysen har identificeret følgende mulige hæmmere:

- At familierne er meget forskellige, ikke ligner hinanden og ikke har fælles værdier.
- At faciliteringen af familieklubben ikke balancerer aktiviteter med rum til netværk og uformel dialog. Der kan være for løs facilitering eller for stram facilitering.
- At der ikke er fælles forventninger til, hvad familieklubbens netværk skal skabe.
- At børnene ikke leger sammen.
- At der ikke har været tilstrækkelig tid til at opbygge relationer
- At familieklubbens deltagere bor geografisk spredt, så det er svært at opnå nærhed i det daglige.
- At ressourcestærke kan opleve, at familieklubben stiller for store krav.

Men analysen viser også, at der for de 15 familier skabes en væsentlig oplevelse af "at høre til" og at kende mennesker i lokalområdet, som man kan hilse på. Denne form for lokal forankring er især vigtig for de sårbare familier, der er uden for arbejdsmarkedet og svage på netværk.

Opsummerende kan forholdet mellem motivationer/forventninger, forståelser af netværk og oplevelser af netværk fremstilles som angivet i nedenfor i Tabel 6.1. De 15 familier er inddelt i sårbare og mere ressourcestærke familier, som de er typologiseret gennem den kvalitative analyse i den første rapport.

Tabel 6.1 Typologi

Familietyper	Motivation for deltagelse i familieklub	Forståelse af netværk	Behov for netværk	Oplevelser af udbytte af netværk
Sårbare familier (især uden for arbejdsmarkedet, Ny i Danmark og enlige forældre)	Komme ud og møde og være sammen med andre familier/mennesker. Socialisere børn til at få selvtilid.	Bekendtskaber, der udvikler sig til venskaber over tid og modvirker isolation og ensomhed. Lokalt forankret tilhørsforhold.	Venskaber og nære relationer Lokale fællesskaber, der anerkender at man "findes".	Nogle gange netværk uden for familieklubben, der kan udvikle sig til venskaber. Lokalt forankret fællesskab giver oplevelse af at blive anerkendt for sin eksistens.
Ressourcestærke forældre (især tilflytterforældre og kernefamilie)	Lokale relationer og et "hverdagsfællesskab" At lave en aktivitet sammen som familie i en presset hverdag. Socialisere børn til indsigt i sårbare børnefamilier.	Spontant uforpligtende "hverdagsfællesskab" med fokus på aktiviteter. At høre til i et lokalområde.	Uforpligtende "hverdagsnetværk". Samvær om aktiviteter med børn. Lokale fællesskaber, der giver oplevelser af at høre til.	Lokalt forankret fællesskab og værdier om mangfoldighed Oplevelser af at kunne bidrage til lokalområdet.

6.4 Familieklubberne som frirum

I de 15 interview har vi også spurgt ind til familiernes oplevelser af frirum. Det fremgik af den første rapport, at familierne oplevede familieklubberne som et frirum fra hverdags-trommerum og ulvetime med små børn og fra andres krav og forventninger, herunder det offentlige forventninger om progression og udvikling i relation til sociale problemer.

Familierne oplever familieklubberne som et frirum, hvor de bliver mødt og accepteret som dem, de er. Et rum, hvor de ikke bliver mødt med forventninger om, at de skal udvikle sig i bestemte retninger.

Ifølge den første rapport har frirummet to forskellige afgørende ingredienser: frirum fra praktiske opgaver og ulvetime med små børn (manglende (ene)ansvar) og frirum fra andres krav og forventninger, herunder det offentlige forventninger om progressioner og udvikling. Dette fund nuanceres og belyses yderligere i det følgende set med de 15 familiers øjne.

6.4.1 Manglende (ene)ansvar

I de 15 interviews uddyber de interviewede forældre, hvad det betyder, at man slipper for det praktiske arbejde i ulvetimen:

Det var jo fedt det der med, at der var en onsdag, hvor vi ikke skulle tage stilling til, hvad vi skal have at spise, og hvem skal handle ind, og alle de der ting. At det var det der afbræk og det der frirum, som lige gjorde, at der var en dag, hvor der bare stod i kalenderen, at der skulle vi ned i familieklubben.

Det der med, at man slap for at handle, nu har vi selv skullet lave maden, og det har været, hvad det har været, men vi har ikke skullet sætte tid af til det hele, så der har været det der frirum til, at der er blevet ordnet noget for én, og det har været luksus.

Disse forældre oplever en lettet hverdagen, fordi de ikke skal bruge tid og energi på de praktiske ting, der er forbundet med ulvetimen og aftenmåltidet i en børnefamilie. Der er nogle andre, der har taget beslutningerne og ordnet det praktiske for én. Nogle gange har familierne selv bidraget, men så har det stadigvæk været et frirum, for man skulle ikke "sætte tid af til det hele". Det giver mulighed for 'at slappe af'. En mor fortæller:

Der er ligesom nogen, der tager ansvaret lidt af skuldrene, og så sætter man sig lidt mere tilbagelænet og siger, "Jamen, det er andre, der har styr på det i dag, så du kan godt slappe lidt af". Og være sådan lidt mere med på en anden måde. Mere en medspiller end en, der skal tage ansvaret. Altså, man har jo stadigvæk ansvar, men man kan ligesom slappe lidt af i det ansvar og så sige, "Der er nogle, der har lyst til at tage byrden lidt på og styre det hele", så man kan [...] flyde lidt med strømmen og så tage imod det positive, der er i det.

Denne mor oplever at kunne overlade dele af ansvaret til nogle andre. Samtidig oplever hun sig selv som "medspiller". Når hun ikke har hovedansvaret for det praktiske arrangement, kan hun få lov til at "flyde med strømmen" og bidrage i mindre omfang og på en anden måde, end når hun selv står med hele ansvaret derhjemme, alene.

Mange af de 15 forældre udtrykker, at idet de ikke skal tænke på praktiske opgaver, har de mere overskud til at være nærværende sammen med deres børn. At være fritaget fra ansvaret omkring det praktiske arrangement på en hverdagsaften betyder, at familierne oplever et større overskud til deres børn:

Hvis det er en eller anden sport, så skal vi til at tænke det ind i planlægningen og sådan, og ens tankegang, og man skal have nogle ting med – det her det var bare, "spis noget aftensmad", det skal vi alligevel. Det var ikke noget stort og revolutionerende, men det var en mulighed til at se nogle mennesker. Og til at få lavet nogle af de ting, der alligevel skal laves i hverdagen, men sammen med nogle andre, så det kunne blive lidt hyggeligere. Det var min første tanke, og det er også det, jeg helt klart holder fast i.

Moren her fremhæver muligheden for at se andre mennesker og være social i hverdagen, uden at det behøver at være "stort og revolutionerende" og stille krav om ansvar for en række praktiske opgaver. Familieklubben muliggør en ramme, hvor der er tid og plads til det sociale uden samtidig at være eneansvarlig for et praktisk arrangement.

En anden forælder, der er optaget af overhovedet at komme ud af hjemmet og se andre mennesker, betoner, at frirummet består i at være "ude blandt andre mennesker" og være social. Familieklubbens frirum er derfor også en ramme for voksenkontakt i hverdagen, hvor forældre kan netværke og udveksle erfaringer, selvom det er svært. En familieklub kan fx skabe rammer for et uformelt netværk, hvor de voksne drikker kaffe og snakker efter maden, mens børnene leger. For flere af de mest netværkssvage forældre uden for arbejdsmarkedet er det en væsentlig og værdifuld oplevelse.

For andre mere ressourcestærke forældre har familieklubbens frirum især været en mulighed for efter arbejde at være nærværende sammen med deres børn. En mor beskriver eksempelvis:

Jeg tror, det mest for mig var, at jeg kunne få lov til at hygge mig med mine børn. Og ligesom at vi selvfølgelig udvider vores netværk med de mennesker, vi mødte, men også bare at komme til et sted, hvor vi kunne ligesom vide, at her, de dage, kunne vi have ro på og gøre en aktivitet sammen, uden at jeg stod og skulle skynde mig med aftensmad, der skulle ryddes op, og sådan nogle ting. Vi kunne lave noget sammen. Det der med, at man kunne få noget kvalitetstid sammen. [...] Og vi nyder det. Det er vores, ligesom, det er vores lille ting det her – for vores familie.

Denne mor lægger vægt på familieklubben som noget, der binder familien sammen – det er deres "lille ting" og samvær som familie. Der er ro på og ingen praktiske ting, der skal ordnes. Hun fremhæver desuden aktiviteterne, at de som familie kan "lave noget sammen". Dette går igen hos flere af forældrene. En far formulerer det som følger:

Der var plads til, at man kunne spille bold eller klippe-klistre med børnene

En anden mor fortalte, at hun fik inspiration til nye lege med sin søn gennem aktiviteterne i familieklubben, og at hun:

fandt ud af, at (min søn) faktisk syntes, at det var skide hyggeligt det der med at sidde og lave bål, og jeg fandt ud af, at han var god til at skifte imellem aktiviteterne, så jeg blev egentlig, du ved, lidt klogere på ham.

Det praktiske frirum består derfor både i at kunne være sammen med andre mennesker og være en del af et fællesskab, hvor man ikke selv står for alle opgaverne, og at kunne være nærværende sammen som familie omkring konkrete aktiviteter. Oplevelserne går på tværs af sårbare og ressourcestærke familier. Der er en tendens til, at de sårbare familier især betoner deltagelse i fællesskabet, og at de mere ressourcestærke familier især vægter at kunne være nærværende sammen som familie.

6.4.2 Forventningsfrihed

Det fremgik af den første rapport, at familieklubberne også er et forventningsfrit frirum, hvor familier kan deltage, uden at andre mennesker har ambitioner på deres vegne og stiller krav om forandring og udvikling. For de sårbare familier kan det være et frirum fra det offentliges forventninger om progression, og for de ressourcestærke et frirum fra formålsdrevne aktiviteter og travlhed i hverdagen. Et sted, hvor man accepteres som den, man er og kan "være" uden formål.

I de 15 interview beskriver flere forældre også disse aspekter af frirummet i familieklubberne. Særligt én mor uddyber, hvordan familieklubben står i kontrast til forventningerne i resten af samfundet:

Det der med, at man skal lave et eller andet forkromet, det synes jeg, gennemsyner ens hverdag så meget, at, "uha, det skal have et vildt og voldsomt og

stort og målrettet formål", men det, der får en til at slappe af, er måske, at man ikke absolut skal have et stort og forkromet formål. Det her handler om at spise sundt (og) bare at være sammen med nogle mennesker. Det synes jeg, får mig til at slappe af. Vi skal ikke noget, der er ikke noget mål, der er ikke noget, der kræves af mig, andet end at jeg tropper op med mine børn. Og det synes jeg, virkelig er noget, jeg mangler.

Denne mor beskriver familieklubben som et sted, hvor der ikke var noget specifikt formål med at være der ud over at være til stede i et fællesskab. Hun lægger vægt på at slappe af og være sammen med nogle andre familier, og at der ikke kræves noget af hende. Senere i interviewet uddyber hun denne form for frirum:

Der er en åbenhed. At det ikke handler om, at her skal vi præstere og vise, hvor politisk korrekte vi er, eller vise, hvilken social status vi har, som alt kommer af, synes jeg, i rigtig mange andre sammenhænge [...] det her ikke handlede om, at nu skal vi lige vise, hvor gode mødre vi er, eller hvor meget styr på det vi har. Næ, det er nogen der, faktisk ligesom mig, også har lyst til at dele ud af, "det her synes jeg, er lidt svært, og det her er naturligt".

Familieklubben er for denne mor et frirum for en præstationskultur, også som forælder. I hendes beskrivelse fornemmer man i familieklubben som et åbent og ærligt rum, hvor forældrene kan udveksle erfaringer og ikke føle sig dømt eller fordømt af andre. Hun lægger også vægt på, at dette rum i høj grad bliver skabt, fordi der er andre, der ligesom hende også har lyst til at dele. Frirummet rummer en gensidighed og tillid familierne imellem.

En anden mor fortæller, at det var rigtig rart at komme et sted, hvor man bare kunne være sig selv, og hvor hendes søn med autistiske træk blev accepteret. Samme oplevelse går igen hos en af de andre forældre, som fortæller:

Der er ikke nogen, der kigger skævt på én og sådan, "Hvorfor ter hendes barn sig?", eller "Hvorfor er hun ikke social?". Du ved, alle de der fordømmende spørgsmål og tanker og alt sådan noget. Dem følte jeg i hvert fald overhovedet ikke, at der var nogle af i familieklubben. Fordi man er der jo alle sammen af en grund, jo. [...] Jeg følte bare, "Jamen, vi er alle sammen lige".

Det fremgår af interview, at denne forælder værdsætter ikke at blive mødt med fordømmende spørgsmål og tanker.

En anden forælder indrammer frirummets karakter ved at opremse både det praktiske frirum fra ulvetime og praktiske opgaver, og det mentale frirum fra andres vurderinger og fordømmelser. Hun beskriver en accept og rummelighed over for den, man er:

Det lyder måske sjovt, men 1) vi skal ikke stå for at lave mad den aften, 2) vi skal simpelthen bare stå for at gøre noget hyggeligt, og 3) det er et sted, man bare kommer. Der er ikke nogle forventninger til, hvem man er, eller hvad man laver, hvad ens baggrund er. Men det er bare et sted, hvor man kommer, og man er en familie, og vi alle er accepterede.

Der er en tendens til, at de sårbare børnefamilier især understreger frirum fra forventningspres af både praktisk karakter (ulvetime, madlavning etc.) og psykosocial karakter (oplevelser af accept af den, man er, manglende forventninger om forandringer og præstationer), mens de ressourcestærke familier især betoner muligheden for at være sammen som familie under mere afslappede og hyggelige former, uden formål. For de netværkssvage sårbare familier kan frirummet opleves som en væsentlig anerkendelse og imødekommelse af deres eksistens, samt et frirum fra andres krav og forventninger, der kan skabe rum for, at de kan finde ind til deres egne drømme og ressourcer. Frirummets forventningsfrie karakter kan skabe rum for, at sårbare børnefamilier kan styrke troen på sig selv og eventuelt generobre autoriteten over eget liv.

Endnu andre af forældrene har slet ikke oplevet familieklubben som et frirum. Det gælder fx de ressourcestærke forældre, der har oplevet familieklubben som et "for stort socialt arbejde", og det gælder familier, der ikke har oplevet familieklubben som inkluderende. Det gælder fx en mor, der oplevede familieklubben som et lukket fællesskab mellem mennesker, der allerede kendte hinanden.

Opsummerende kan forholdet mellem motivationer/forventninger, forståelser af netværk og oplevelser af netværk samt oplevelser af frirum blandt de 15 familier fremstilles som angivet nedenfor i Tabel 6.2. Her er der overblik over de 15 familiers oplevelser af både netværk og frirum fordelt på sårbare og ressourcestærke, som de typologiseres i den første rapport. Oplevelsen af frirum er tilføjet og er baseret på denne rapports analyse.

Tabel 6.2 Oplevelse af frirum

Familietyper	Motivation for deltagelse i familieklub	Forståelse af netværk	Behov for netværk	Oplevelser af udbytte af netværk	Oplevelser af frirum
Sårbare familier (uden for arbejdsmarkedet, Ny i Danmark og enlige forældre)	Komme ud og møde og være sammen med andre familier/mennesker. Socialisere børn til at få selvtillid.	Bekendtskaber, der udvikler sig til venskaber over tid og modvirker isolation og ensomhed. Lokalt forankret tilhørsforhold.	Venskaber og nære relationer Lokale fællesskaber, der anerkender at man "findes"	Nogle gange netværk uden for familieklubben, der kan udvikle sig til venskaber. Lokalt forankret fællesskab giver oplevelse af at blive anerkendt for sin eksistens.	Frirum fra praktiske opgaver og fra forventninger om forandringer + oplevelser af accept af at være den, man er.
Ressourcestærke forældre (tilflytterforældre og kernefamilie)	Lokale relationer og et "hverdagsfællesskab", at lave en aktivitet sammen som familie i en presset hverdag. Socialisere børn til indsigt i sårbare børnefamilier.	Spontant uforpligtende "hverdagsfællesskab" med fokus på aktiviteter. At høre til i et lokalområde.	Uforpligtende "hverdagsnetværk". Samvær om aktiviteter med børn. Lokale fællesskaber, der giver oplevelser af at høre til.	Lokalt forankret fællesskab og værdier om mangfoldighed Oplevelser af at kunne bidrage til lokalområdet.	Frirum fra travl hverdag og fokus på hygge med familien og andre familier i lokalområdet

Analysen af de 15 interview bekræfter fund fra den første rapport om, at det er væsentligt for opnåelse af frirum, at der sker en facilitering af aktiviteter og relationer, der hverken er for løs eller stram, og at familierne oplever at være en del af et fællesskab. Det fremgår af interview og af den første rapport, at ikke alle familieklubber opleves som et frirum. Frirummet stiller krav om frivillige, der formår at arbejde relationelt og inkluderende og mestre den vanskelige balance mellem at igangsætte aktiviteter og skabe rum for uformelt samvær og relationsdannelse familierne imellem. Det indebærer også, at de frivillige både skal skabe ejerskab og inddragelse blandt familierne og invitere ind og være igangsættere og understøttende. De frivillige skal kunne se de konkrete familiers konkrete ønsker og behov og facilitere familieklubben responsivt i forhold til deres konkrete behov. At være frivillig i familieklubberne kan derfor stille store krav til relationelle og faciliterende kompetencer.

Når der er for løs eller for stram facilitering, opstår der ikke noget frirum, og det kan betyde, at familierne holder op i familieklubben.

6.5 Afbrudt familieklubforløb

Af de 15 interviewede forældre er der tre familier, der har afbrudt deres familieklubforløb og stoppet med at komme i familieklubben før de seks måneder er gået. To mødre stoppede efter henholdsvis to og tre gange i familieklub, mens en anden mor deltog over nogle måneder. To af disse er mere ressourcestærke familier. Derudover fortæller en fjerde mor, at hun kom ind midt i et forløb og derfor også kun har deltaget fire gange. Hendes oplevelser inddrages også i dette afsnit, da hendes oplevelser er sammenlignelige med de øvrige. Denne analyse supplerer således tematiseringen af afbrudt familieklubforløb i kapitel 5.3, hvor enkelte forældrene har skrevet om, hvorfor de ikke vil fortsætte i familieklub, i åbne svar kategorier i spørgeskemaet.

En af de mødre, der afbrød sit familieklubforløb, fortæller, at hun netop søgte et frirum fra praktiske opgaver, som beskrevet i forrige afsnit. Hun fortæller:

Det, jeg kunne sælge det på til min kæreste, det var, "Vi skal bare møde op", sådan havde jeg forstået det, og så er der nogen, der sørger for mad, og så kan vi bare være sammen, og vi kan være sammen med de andre. Og det var lige præcis det, jeg slet ikke synes, det var. Det var virkelig ikke et pusterum.

Familiens motivation for at melde sig til familieklubben var – ud over et pusterum – at de var tilflyttere til byen og ønskede at etablere et lokalt netværk og et "hverdagsfællesskab". Hun fortæller, at hun oplevede, at hun måtte tage et for stort ansvar i familieklubben, og at selvom hun synes, det er en styrke med sammensatte familieklubber, var der for mange sårbare familier i deres familieklub. Hun oplevede, at hun var for anderledes. Moren fortæller, at familieklubben ikke levede op til hendes forventninger:

Jeg synes faktisk, det var mere stressende at være der end at være hjemme. Fordi det endte meget med, at min kæreste og jeg tog os af de frivilliges børn. Altså, så jeg kunne godt mærke, at jeg var helt kørt over, når vi kom hjem, fordi jeg havde haft travlt med at passe andre børn end mine egne. Og, ja. Altså, jeg

synes det krævede mere af mig end at være hjemme. Uden at jeg gik derfra med plus på kontoen.

For denne mor var familiekлубben krævende for hende og hendes kæreste, der oplevede, at de var nødt til at tage "for stort et ansvar". Hun fortæller, at det føltes som om, det var dem, der "havde lavet en gang frivilligt arbejde". Dette går igen hos en af de andre mødre. En anden mere ressourcestærk mor fortæller om tilsvarende oplevelser af, at "det nærmest tog mere energi at møde op til familiekлуб end bare at blive væk".

Disse mere ressourcestærke forældre oplevede alle at bruge mere energi på familiekлубben, end de fik. Disse oplevelser står i stærk kontrast til oplevelsen af familiekлубben som frirum.

Hvordan de frivillige orkestrerer opgaver og inddragelse af familierne, spiller således en stor rolle for forældrenes oplevelser i familiekлубben. Det kan være vanskeligt at være en af de ressourcestærke blandt sårbare familier, idet man dels kan opleve, at man er nødt til at tage et for stort ansvar, dels kan opleve, at man er for forskellig fra de andre. Faciliteringen af familiekлубben og fordelingen af ressourcestærke og sårbare familier kan være afgørende for disse oplevelser. Man kan som frivillig facilitere inddragelse af alle familier i praktiske opgaver og planlægning, hvorved enkelte deltagere ikke oplever at stå med hele ansvaret. Man kan også aktivt facilitere relationer mellem familierne.

En af de andre mødre, der også afbrød sit familiekлубforløb, udtrykker en sammenlignelig oplevelse af manglende facilitering af familiekлубben:

Det var som om, at os, der kom skulle sætte det i gang, hvor jeg sådan mere havde forventet, at de frivillige ville gøre lidt mere for at sætte gang i noget. Man kommer måske og er lidt usikker, og der var flere, der også var enlige. Så kan det måske være lidt svært at komme ind et sted, hvor man ikke kender nogen at få sat gang i noget og få snakket med folk og sådan noget.

Som angivet ovenfor har denne mor en oplevelse af at tage (et for stort) ansvar. Hun oplever, at der var en "nervøs og usikker stemning" blandt forældrene. Hun fortæller om forskellen mellem første og anden familiekлубgang:

Første gang, vi var der, der var det faktisk rigtig fint, syntes jeg. Der var nogle gode frivillige med, og de legede sådan med børnene og var udenfor. Det var bare meget hyggeligt. Men så anden gang var der en eller to af de frivillige, som ikke var der, og så var der bare sådan lidt, jeg ved ikke rigtig, hvordan man skal beskrive det, men det var bare som om, at der ikke var så god stemning, og der var ikke sådan så meget energi. Det var lidt som om, at vi kom, og så skulle vi bare selv finde ud af, hvad vi så skulle gøre. Der var også mange familier, som ikke var der, så var der nogen, der kom, og så kom de ikke igen.

Et ustabil fremmøde blandt både familier og frivillige kan give en dårligere og mere stresset stemning, og de frivilliges facilitering er vigtig for oplevelsen af at træde ind i familiekлубbens rum. Som allerede beskrevet i den første rapport er det væsentligt at finde en passende balancen mellem stram og løs facilitering i orkestreringen af familiekлубben. Blandt de 15 familier er det især en for løs facilitering, der giver anledning til

afbrudt familiekulobforløb, idet det betyder, at de ressourcestærke familier oplever at tage et "for stort" ansvar, og mere sårbare familier kan opleve det som "for kaotisk". En mor fortæller fx:

Vi oplevede det meget sådan, at de frivillige var sådan ekstremt uforberedte, at når vi kom, så kiggede de lige på hinanden om, hvad skulle der egentlig ske i dag.

En andet tilfælde af en oplevelse af mangel på frivillig facilitering kommer fra en mor, der fortæller, at hun efter at have deltaget i familiekuloben fire gange, stadig ikke vidste, hvem der var hvem. Hun fortæller, at det var meget forvirrende at starte i kuloben midt i et forløb:

Jeg fandt aldrig rigtig ud af, hvem der stod for det. Nogle af dem, fandt jeg ud af, hvem der stod for, og andre kunne jeg simpelthen ikke finde ud af, for de havde så mange børn med, om det var nogle af dem, der arrangerede det eller [...] Jeg havde svært ved at finde ud af, hvem der egentlig var interesserede i noget netværk, og hvorfor folk var der. Så den introduktion, den kom aldrig.

Moren mangler en introduktion til de andre og deres behov for netværk. Det var svært at finde ud af, hvilke behov for netværk de andre familier havde, og det var svært at finde rum til at opbygge relationer. Hun fortæller, at fordi hun kom ind midt i et forløb, kendte hun ikke de andres navne.

Derudover kan stemningen mellem de frivillige være væsentlig. Konflikter mellem de frivillige kan skabe dårlig facilitering og dårlig stemning i familiekuloben, men de frivillige kan også være lukkede omkring deres eget fællesskab, og det kan også hæmme fællesskabet i den samlede familiekulob. En mor fortæller:

Der var især to-tre af dem [frivillige], der kørte noget med at gå og hakke på hinanden for sjov. Og det fløj bare henover bordet med sådan en virkelig hård ironi. [...], så sad mange af de andre forældre bare og var helt stille, ikke, fordi de fyldte så meget.

En anden mor, der stoppede før tid, havde også en oplevelse af at komme ind "midt i noget", der allerede var i gang. Der var allerede et fællesskab mellem nogle af familierne, som hun ikke kunne blive en del af. Moren følte sig direkte udenfor:

Jeg kunne godt mærke, at denne her gruppe var en gruppe, der havde kendt hinanden længe og også så hinanden privat. Så på den måde synes jeg, det var svært at komme ind i den. Selvom de alle sammen var søde og venlige, men man kunne godt mærke, at når de så sad og snakkede sammen sådan om – når vi spiste, så, "Jamen, om de kom og hjalp med det sidste med terrassen", og du ved lala, sådan noget. Så føler man sig sådan lidt, ja, udenfor. Og så mistede jeg bare lidt lysten og modet. [...] det er sådan lidt svært at hamle op med nogle, der havde kendt hinanden så længe, at de så også ses privat. Der kunne jeg bare ikke følge med. Og jeg reagerer bare på den måde, at der trækker jeg mig.

Denne mor kom ind i en familiekлуб, hvor de andre familier allerede havde deltaget i et forløb og nu var i gang med deres andet 6-måneders forløb. Denne mor fortæller, at de mange private snakke og sammenholdet i klubben, fik hende til at stoppe. Hun vil kun være interesseret i at deltage i familiekлубben igen, hvis alle var nye, og alle startede på lige vilkår.

Opsummerende viser analysen af de 15 ekstra interviews, at forældrene kan afbryde familiekлубforløb på baggrund af ubalancer i de frivilliges facilitering og oplevelser af, at være for forskellige fra de andre (for ressourcestærk eller for ny i et allerede eksisterende fællesskab).

- Ubalancer i faciliteringen af familiekлубben. Især for løs facilitering, der giver oplevelser af kaos og manglende rum til relations dannelse
- Ressourcestærke familier, der oplever for løs facilitering af familiekлубben og oplever at være nødt til at tage et (for) stort ansvar for familiekлубben
- Nye familier blandt allerede eksisterende fællesskaber mellem familier
- Frivillige, der dyrker deres eget fællesskab uden familierne
- Ressourcestærke familier, der oplever sig for forskellige fra de sårbare familier
- Oplevelser af ikke at vide, hvem de andre familier og frivillige er
- Oplevelser af ikke at vide, hvilke behov for netværk de andre familier har.

6.6 Familiekлуб på Facebook under covid-19-krise

I foråret 2019 ramte den globale pandemi i form af covid-19 også Hele Danmarks Familiekлуб.

Fire af de 15 forældre har været en del af Hele Danmarks Familiekлубs alternative familiekлуб under nedlukningen af Danmark i foråret 2020. Heraf kan tre karakteriseres som sårbare og én ikke sårbar. Forsamlingsforbuddet betød, at familiekлубberne ikke kunne fortsætte som vanligt, men en del klubber fortsatte i perioden med takeaway (hvor familierne fik bragt mad/råvarer og aktiviteter ud, som de kunne gennemføre hjemme samtidigt med de andre familier), og virtuelle fællesskaber i form af fællesspisning via Facebook. En af de interviewede mødre blev frivillig i denne periode.

De fire forældre fortæller, at der er opstået fællesskaber online, som i nogle tilfælde opleves mere givtige end netværkene i den fysiske familiekлуб. En mor, der har deltaget i et havårligt forløb før covid-19-krise, fortæller, at hun i det første forløb ikke rigtig "kom ind på livet" af nogle af de andre familier. I det andet forløb valgte de en familiekлуб tættere på bopælen. Her blev familiekлубben virtuel på grund af covid-19, og moren fortæller i interview, at det har bragt hende tættere på de andre forældre. Det skyldes det fællesskab, der er opstået på Facebook. Moren fortæller:

Nu snakker vi da på Facebook med en to-tre familier. Vi har holdt fast i det, men mødes bare online i stedet for at mødes fysisk, så længe vi ikke må mødes fysisk. Det er faktisk også en god måde at holde fast i det på. Og så spiser vi sammen over nettet i stedet for, så laver vi mad og sådan noget sammen nu her.

Moren fortæller, at der er meget "liv" i facebookgruppen: "Der er aktivitet derinde, så man får sådan lyst til at deltage noget mere, fordi det her bare er hyggeligt". De frivillige har lagt aktiviteter op og opfordret til at dele oplevelser gennem billeder. Måltidsfællesskabet og aktiviteterne er med andre ord opretholdt virtuelt. Moren fortæller:

Så har vi så haft sådan noget ... "Vi spiser hver for sig" kalder de det, øh, takeaway, og det har faktisk været super hyggeligt. Så vi spiser egentlig alle

sammen det samme, men det er så også lige måden, det så bliver tilberedt på, og så har vi sådan et billede af, hvor vi sådan spiser sammen hver for sig, og sådan noget der. Det har også været en rigtig god måde at få sat noget ... noget snak i gang på siden også, måske "Hvordan gør du lige det der?" eller, altså, så man har sådan kunnet sparre lidt fra siden i stedet for at stå fysisk og sparre hinanden, så det har været rigtig, rigtig fint. [...] Så har der ligget en A4-side med ... måske tre sætninger på, "Vi vil gerne have, at I går ud og finder to ting man kan lave med en bold", og så lægge billeder op af det. Det giver også lidt debat bagefter, fordi "Jamen, vi gjorde sådan her", og "Det var en kreativ løsning I fandt", eller. Det har sådan ligesom givet noget liv, selvom man sad hver for sig.

En anden af mødrene, der også har fået familieklub takeaway under sit andet familieklubforløb, fortæller omvendt, at onlinefællesskabet har været "bedre end ingenting", men at det ikke helt "slår det der rigtige samvær". Hun fortæller, at de i familieklubben har lavet opslag i deres facebookgruppe hver uge, hvor man har kunnet dele ting med de andre. Hun fortæller, hvad hun har tænkt for sig selv om opslaget:

"Jamen hvad har du lyst til at skrive? Det er ikke, hvad bør du skrive? Det er: Har du lyst til at dele et eller andet med de andre?", og det har jeg næsten altid, uanset hvor brugt jeg har været. Så kan det være, at jeg har ventet til næste dag, hvis jeg var alt for træt, men jeg synes altid, at jeg har haft lyst til at dele et eller andet med de andre. [...] Så lysten har været der til at have en eller anden interaktion med de andre.

Denne mor har været motiveret til at deltage og have et fællesskab med de andre forældre via Facebook. En af de andre mødre, der også har deltaget i et familieklubforløb før covid-19, fortæller, at Facebook også har spillet en stor rolle for interaktionen i deres familieklub siden nedlukningen i marts 2020. Her er de fleste deltagende familier blevet venner på Facebook. Moren fortæller:

Så sidder man jo lidt og sludrer og snakker og ser, hvad hinanden laver, og kan kommentere på hinanden og ved lidt, hvad der foregår i hinandens liv, og det synes jeg, også betyder meget. Fordi så ved man lidt, hvad der foregår, når man så endelig ses. Så kan man jo så sige "Jamen, jeg kunne så forstå, det ene eller det andet er sket". Så bliver man lidt tættere tilknyttet på en måde. [...] Folk lægger jo personlige ting op. Så begynder man jo at lære lidt mere om hinanden.

Ifølge denne mor bruges Facebook som afsæt for samvær og samtale i den fysiske familieklub, fordi man har set et opslag fra en af de andre forældre og kan snakke ud fra det i familieklubben. Man lærer hinanden at kende uden at være i direkte fysisk kontakt.

Facebookplatformen har gjort det muligt at interagere på afstand og være sammen og dele erfaringer virtuelt.

Denne analyse af familieklub på Facebook er alene baseret på interview med fire familier. VIVE har derfor ikke tilstrækkelig datamateriale til at konkludere, hvordan onlinefællesskaber under covid-19 har fungeret. Dette er en mindre analyse, der tentativt peger på,

at den virtuelle kontakt kan indgå som et væsentligt element i udviklingen af relationer mellem familierne.

6.7 Opsummering af interview med familier

Analysen af de 15 interview har vist, at de 15 familiers oplevelser af netværk i og efter familieklubforløbene relaterer sig til en lang række af faktorer, der kan være afgørende for, at der skabes tillidsfulde relationer og netværk mellem familierne i eller uden for familieklubberne. Denne analyse af 15 ekstra interview nuancer ved at vise forskellige forståelser af netværk samt mulige afgørende fremmere og hæmmere for netværksskabelse.

Analysen har også vist, at oplevelsen af at deltage i og bidrage til et lokalt forankret fællesskab kan have stor og forskellig betydning for henholdsvis sårbare familier og ressourcestærke familier. For de netværkssvage sårbare børnefamilier kan oplevelsen af at deltage i et lokalt forankret fællesskab som familieklubben have en eksistentiel betydning i forhold til at føle sig set, mødt og anerkendt som menneske i et fællesskab. De mere ressourcestærke familier oplever den lokale forankring som et hyggeligt bidrag til den lokale sammenhængskraft og kendskab til mennesker og andre familier i lokalmiljøet.

Den lokale forankring kan for de sårbare børnefamilier være afgørende i forhold til at føle sig anerkendt, mødt og inkluderet som menneske. Denne betydning er for de 15 familier tæt sammenhængende med deres oplevelser af familieklubberne som et frirum for andres forventninger og fra ulvetime og praktiske gøremål med små børn.

7 De frivilliges oplevelse af familieklubben

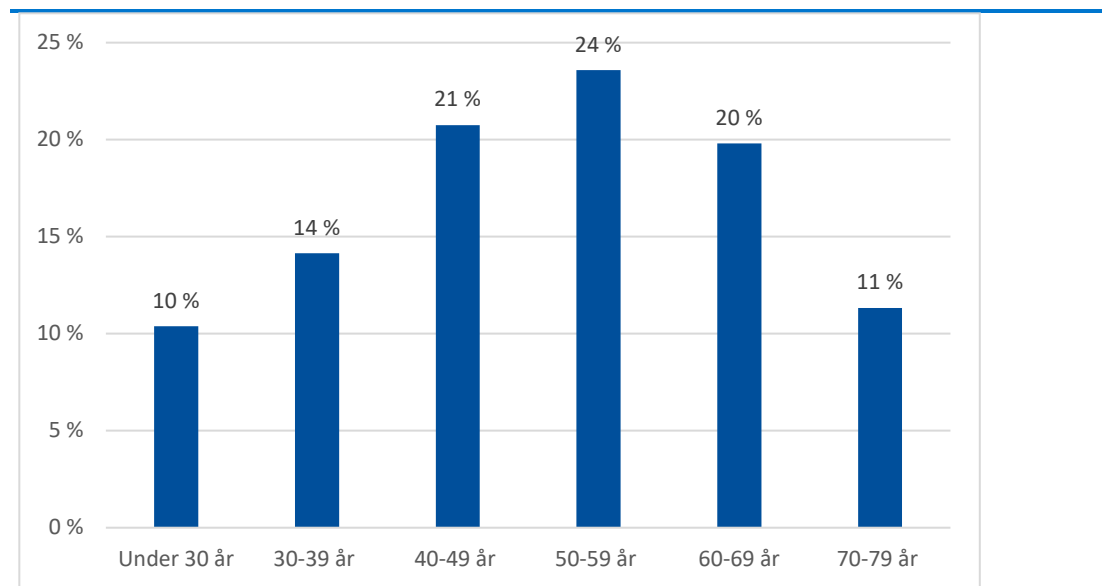
I dette sidste kapitel undersøger vi, hvordan de frivillige har oplevet at være en del af familieklubben. Vi anvender to forskellige slags data til at beskrive de frivilliges oplevelser: 1) et opfølgningsspørgeskema, som er sendt ud til alle frivillige sidst i forløbet, samt 2) semistrukturerede telefoninterview med de frivillige ledere gennemført af medarbejdere i KFUM's sociale arbejde. Derudover bygger afsnittet på indsigter vedrørende de frivillige fra den første rapport. Det opfølgende spørgeskema er sendt ud via SurveyXact (af VIVE) og besvaret helt eller delvist af 142 frivillige fra 63 forskellige familieklubber. Vi inkluderer de delvise besvarelser for at få mest muligt information ud af data. Da det er varierende, i hvilket omfang spørgeskemaerne er blevet udfyldt, vil antallet af besvarelser, som figurerne er baseret på, variere. Mange af spørgsmålene er de samme som i Center for Frivilligt Socialt Arbejdes nationale frivilligrapport fra 2016-2018 (Hjære et al., 2018). Spørgsmålene i VIVEs seneste frivilligrapport fra 2021 er dog anderledes og kan derfor ikke anvendes til direkte sammenligning for en del af spørgsmålene (Espersen et al., 2021). Hvor det er muligt har vi sammenlignet med de nyeste nationale data fra VIVEs rapport. KFUM's sociale arbejde har gennemført telefoninterviews med 91 frivillige ledere på baggrund af en liste over klubber udarbejdet af VIVE.

7.1 Hvem er de frivillige?

Dette afsnit er baseret på besvarelser af spørgeskemaet, som VIVE har sendt til de frivillige. Respondenterne udgøres af 79 % kvinder, som aldersmæssigt spænder fra under 30 år til 70+ år. Figur 7.1 viser den aldersmæssige fordeling af de frivillige. Knap hver tredje er mere end 60 år, og den gennemsnitlige alder for de frivillige er 51 år, hvilket er noget ældre end de deltagende forældre. Aldersforskellen mellem frivillige og forældre bliver kommenteret af enkelte frivillige, der i et fritekstfelt skriver, at de godt kunne ønske sig nogle flere yngre frivillige i deres familieklub.

Hvis vi sammenligner de frivillige i familieklubben i forhold til frivillige generelt i Danmark (Espersen et al., 2021; Hjære et al., 2018) finder vi både ligheder og forskelle. I VIVEs seneste oversigt over frivillige i Danmark er andelen af mænd lidt større end andelen af kvinder. Her adskiller frivillige i familieklubben sig ved i højere grad at være kvinder. Dette er ikke overraskende, da der generelt er flere kvinder end mænd, der beskæftiger sig med det sociale område. Den gennemsnitlige alder på 51 år er omtrent den samme som gennemsnittet for frivillige generelt, der er 49 år. Aldersfordelingen for de frivillige i familieklubberne er dog anderledes end for frivillige generelt, hvor de er nogenlunde ligeledes fordelt i alle aldersgrupper. Der er således færre yngre og ældre frivillige, men flere midaldrende frivillige i familieklubben i forhold til frivillige generelt.

Figur 7.1 Alder på frivillige

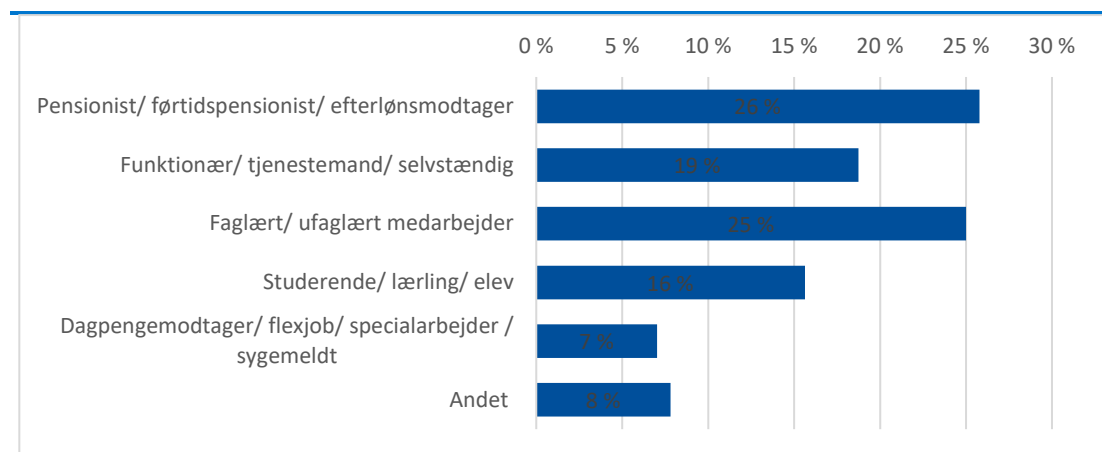

Anm.: N = 106.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Den relativt høje gennemsnitlige alder blandt de frivillige kommer desuden til udtryk, når vi ser på de frivilliges beskæftigelse. Af Figur 7.2 fremgår det, at 26 % af de frivillige er pensionister, førtidspensionister eller efterlønsmodtagere. Knap halvdelen er i en eller anden beskæftigelse, 16 % er i uddannelse, 7 % er arbejdsløse, i fleks-/specialjob eller sygemeldt, mens 8 % har angivet "andet" som deres beskæftigelse. I forhold til frivillige generelt i Danmark er de frivillige i familieklubben i lidt højere grad i arbejde, men til gengæld er de i mindre grad enten studerende/lærlinge eller pensionister/førtidspensionister/efterlønsmodtagere (Hjære et al., 2018). Vi ser her, at det er en mindre del af de frivillige (7 %), der står uden for arbejdsmarkedet uden at være pensionister. Det indikerer, at de frivillige ikke er så ressourcetsvage, som vi så indikationer på i den første rapport. Dog ved vi ikke, hvor mange i pensionistkategorien, der er førtidspensionister og derfor særligt kan være potentielt sårbare.

Figur 7.2 Beskæftigelse

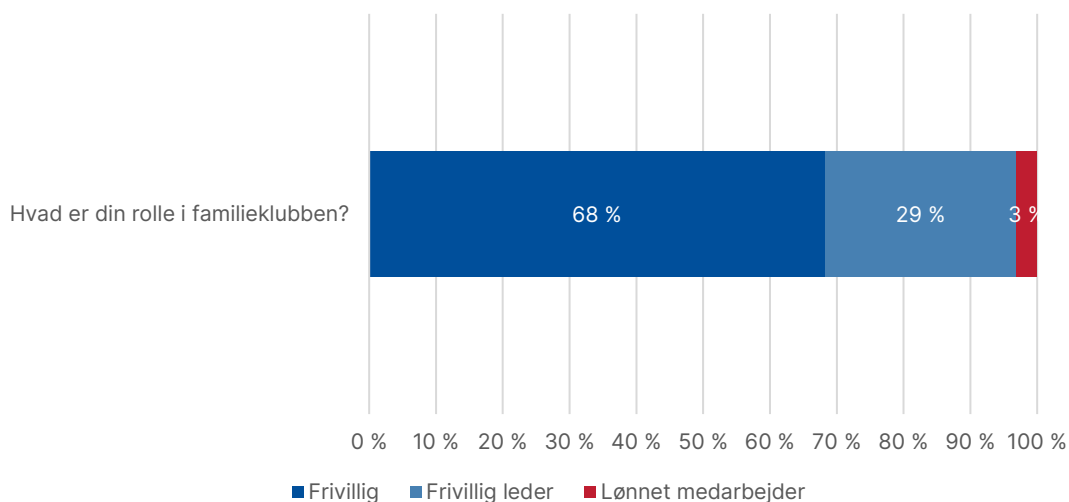

Anm.: N = 128.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Figur 7.3 viser, hvorledes respondenterne fordeler sig på de forskellige roller i klubberne. 68 % af respondenterne er "almindelige" frivillige, 29 % er frivillige ledere, mens 3 % er lønnede medarbejdere og dermed ikke frivillige. Hver familieklub har mindst én frivillig leder (eller lønnet medarbejder), der har det overordnede ansvar og er primær kontakt til projektmedarbejderne. De lønnede medarbejdere er fx ansat i en kirke eller i en bolig-social helhedsplan.

Figur 7.3 Rolle i familieklubben

Anm.: N = 129.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

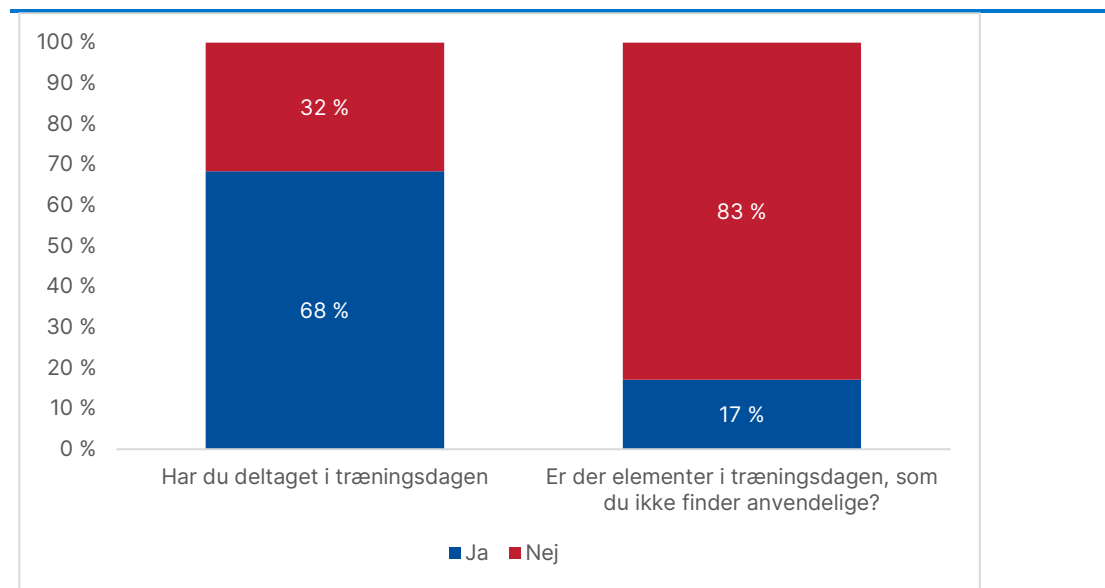
7.2 Træning og erfaring

Dette afsnit er baseret på besvarelser af spørgeskemaet, som VIVE har sendt til de frivillige. I den første rapport beskrev vi, hvordan de frivillige oplevede træningen, umiddelbart efter at de havde deltaget i træningsdagen. Alle frivillige har kunnet svare på det opfølgende skema. Vi spørger derfor om, hvorvidt de frivillige har deltaget i træningsdagen, og hvordan de har kunnet anvende det, de lærte på træningsdagen, ude i familieklubben.

Af Figur 7.4 fremgår det at cirka to tredjedele af de frivillige angiver, at de har deltaget i træningsdagen. Blandt disse fandt langt størstedelen af de frivillige indholdet af træningsdagen anvendeligt for deres arbejde som frivillig i familieklubberne. Kun 17 % af deltagerne i træningsdagen fandt, at nogle elementer ikke var anvendelige i familieklubben.

Der er nogle frivillige, der i fritekstsvarene giver udtryk for, at de aktuelt har et behov for træningsdage. Dette er formodentligt frivillige, der er startet under covid-19, hvor mulighederne for træning har været væsentligt begrænset.

Figur 7.4 TræningsdagOverskrift

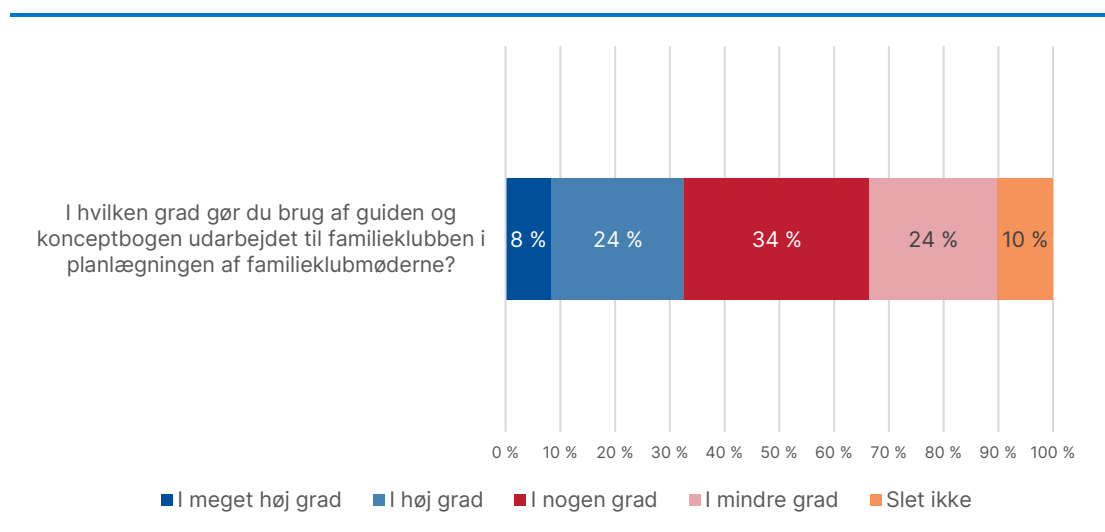

Anm.: N = 120.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

På træningsdagen introduceres de frivillige til konceptbogen og guiden, som er udarbejdet til at hjælpe de frivillige i planlægningen af familiekulbmøder. Der er stor variation, i forhold til om de frivillige anvender materialet. Som det fremgår af Figur 7.5, anvender 10 % af de frivillige ikke materialet i planlægningen, og 24 % kun i mindre grad. Flere frivillige angiver i spørgeskemaet, at de kørte familiekulbuen efter et mere "frit" program og tilpassede indholdet af familiekulbmøderne til de deltagende familier. Derimod anvender 32 % af de frivillige konceptbogen og guiden i meget høj eller høj grad. Denne forskellighed i anvendelsen af konceptmaterialet betyder, at strukturen og indholdet af familiekulbmøderne kan variere meget mellem de enkelte klubber.

Figur 7.5 Anvendelse af guide og konceptbogen

Anm.: N = 119.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Flere frivillige nævner i et fritekstsvar på spørgsmålet, "Hvad har konceptbogen og værdiplakaterne bidraget med?", at de særligt har fungeret som <inspiration til lege og aktiviteter, og som en måde at skabe struktur på møderne:

Vi har ladet os inspirere af lege og struktur, det med at lave en mødeplan/dagsorden for familierne – og så har vi gjort det meget til vores eget, så det passede i frivilligteamet og i forhold til familierne, altså målgruppen med børnene. Det har været vigtig for os, at vi har ramt det rette indhold i forhold til børnenes alder også.

Langt størstedelen har altså brugt konceptbogen og værdiplakaterne i et eller andet omfang, enten som en rettesnor for aftenen eller som inspiration til aktiviteter så som bagning. Det bekræfter resultaterne fra den første rapport. En del frivillige svarer dog også, at grundet sprogbarrierer blandt familierne var værdiplakaterne og konceptbogen ikke altid brugbar. Således svarer én frivillig:

Ikke så meget, for familierne forstod det ikke rigtigt. Der var kun én dansk familie, og de andre havde svært ved at læse det. Vi frivillige brugte den selv, og henviste og pegede på den, når det gav mening.

Dermed har konceptbogen og værdiplakaterne haft en varierende brugbarhed for de frivillige, særligt når man medtænker effekterne af COVID-19, som har betydet, at familierne ikke kunne mødes fysisk. Her blev der dog udviklet andre koncepter som takeaway og et større fokus på udendørs aktiviteter. Størstedelen af de frivillige har dog benyttet værktøjerne i et eller andet omfang til inspiration og/eller strukturering af familieklubben.

Når de frivillige bliver spurgt, om der er noget, de savner i materialet, er der flere der beder om mere hjælp til, hvordan man afslutter en familieklub. Desuden er der flere, der efterlyser materiale om, hvordan man håndterer sårbare familier, og hjælp til klubber, der overvejende består af etniske familier. En frivillig skriver fx:

I vores familieklub er der ingen danske familier med. I konceptet ser jeg, at målgruppen overvejende er danske familier. Værdiplakaterne er svære at bruge til vores målgruppe.

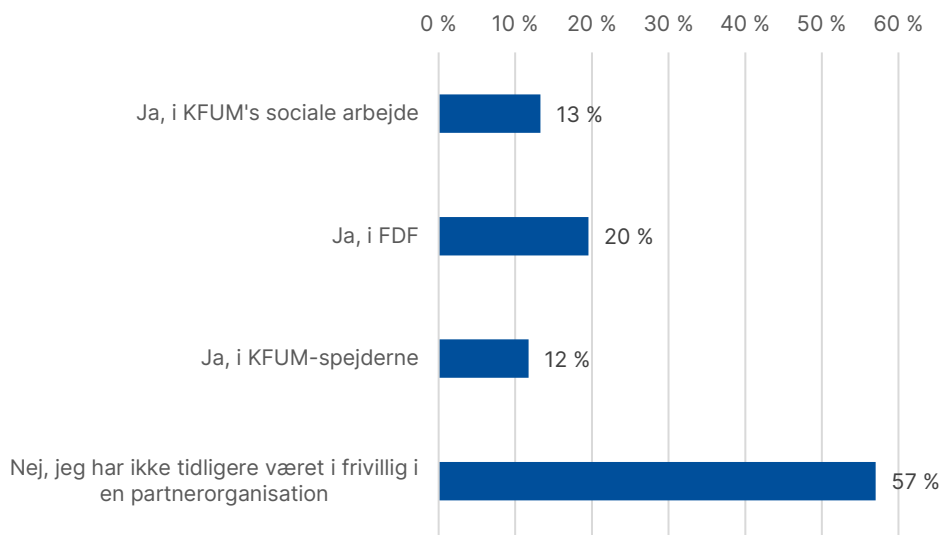
Der er også nogle frivillige, der efterlyser praktisk information om penge og afregning, og fx et ringbind med legene, som de så kan sætte flere lege ind i løbende.

Nogle af de frivillige har tidligere erfaring fra én af partnerorganisationerne (KFUM's sociale arbejde, KFUM-spejderne eller FDF), men lidt mere end halvdelen (57 %) har ikke erfaring fra nogen partnerorganisation. Blandt de frivillige med erfaring har størstedelen erfaring fra FDF. Andelene af de frivillige med og uden erfaring fra partnerorganisationerne er præsenteret i Figur 7.6. Det fremgik af resultaterne fra den første rapport, at det især er i KFUM-spejdernes og FDF's familiekubber, at de frivillige er aktive i partnerorganisationen allerede.

I forhold til de frivillige fra FDF er der flere, der nævner, at familiekub er en god måde at integrere kirke, FDF og familiefællesskab. En frivillig skriver fx, i forhold til hvad det giver

personligt at være frivillig i familieklub, at det giver "mening med kirke, FDF og familie i et godt fællesskab".

Figur 7.6 Tidligere erfaring fra frivilligt arbejde i partnerorganisationer

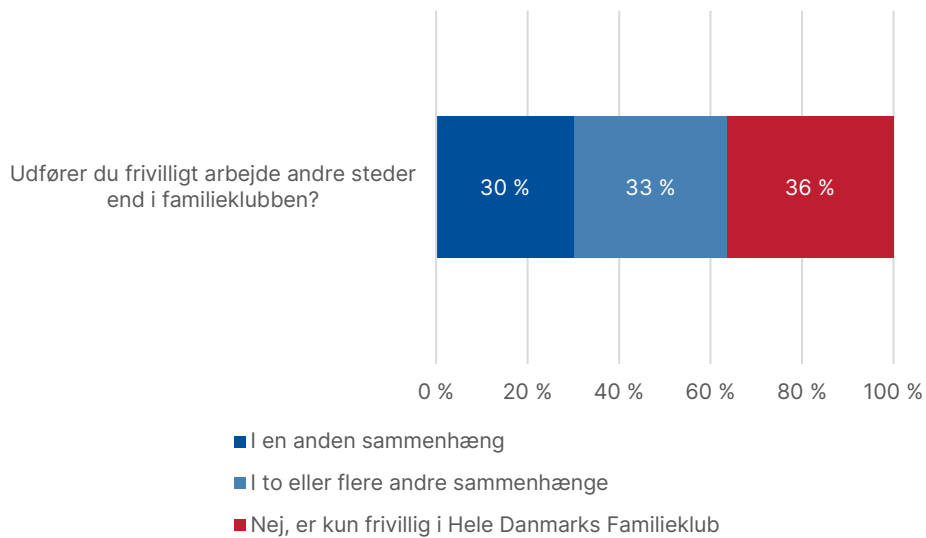
Anm.: N = 128.

Note: Tallet angiver procent af alle frivillige.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

De frivillige er desuden blevet spurgt, hvorvidt de udfører frivilligt arbejde andre steder end i familieklubben, se Figur 7.7. En væsentlig andel af de frivillige udfører frivilligt arbejde i én (30 %) eller flere (33 %) andre sammenhænge. Størstedelen af de frivillige har dermed erfaring med frivilligt arbejde ud over arbejdet i familieklubberne. I Center for Frivilligt Socialt Arbejdes nationale frivilligrapport angiver 35 %, at de er frivillige mere end ét sted (Hjære et al., 2018). Der er således væsentligt flere af de frivillige i familieklubben, der er frivillige mere end ét sted (63 %) end frivillige generelt i Danmark. Dette betyder, at mange af de frivillige i familieklubben er involveret i andre frivillige tiltag, som der muligvis kan drages nytte af i familieklubben i forhold til både erfaringer og kendskab til andre muligheder i lokalområdet.

Figur 7.7 Udfører du frivilligt arbejde andre steder end i familieklubben?

Anm.: N = 129.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

7.3 Motivation og bidrag

Dette afsnit er baseret på besvarelser af spørgeskemaet, som VIVE har sendt til de frivillige. De frivillige er blevet spurgt, hvad der motiverer dem i deres frivillige arbejde. Figur 7.8 viser, hvordan de frivillige vægter forskellige elementer af frivilligt arbejde

En stor andel tillægger det stor eller meget stor betydning, at det er sjovt, og at de er med til at hjælpe andre eller gøre en forskel. Kun meget få tillægger disse faktorer mindre betydning eller ingen betydning. Der er desuden mange, men lidt færre, som tillægger det stor betydning, at de indgår i et socialt fællesskab, at de får nye færdigheder, at de bruger deres faglige kompetencer og erfaring, eller at det bidrager til personlig udvikling. En frivillig skriver:

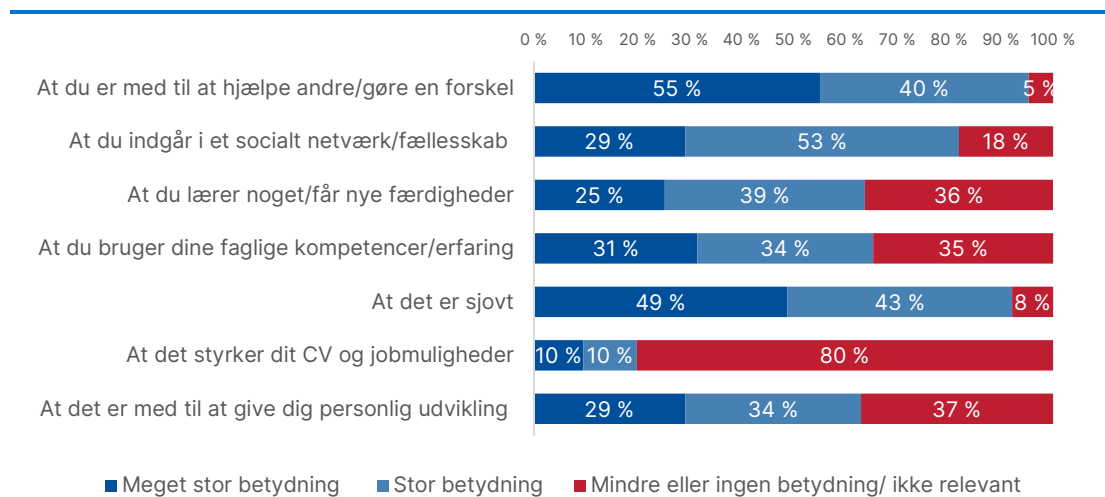
Jeg kan lide det. Man bliver en langt større menneskekender. Får masser af oplevelser, som både kan være berigende, men også sætte nye tanker i gang. Større kendskab til andres kultur, samt respekt for det enkelte menneske. Mange flere skulle kaste sig ud i frivilligt arbejde.

Meget få tillægger det betydning, at det styrker ens CV og jobmuligheder. Det svarer til resultaterne i VIVEs befolkningsundersøgelse vedrørende det frivillige engagement, hvor de instrumentelle motiver også tillægges meget lidt betydning for befolkningen som helhed. Til gengæld er der nogle af de frivillige, der i de åbne svar fremhæver, at de har fået lært noget mere om ledelse, organisering og gruppedynamikker ved at være frivillig. For flere frivillige er det måske også første gang, at de skal tale foran en forsamling. Her skriver en frivillig fx, at den største udfordring ved at være frivillig var:

At skulle tale første gang over for flere fremmede mennesker på en gang. Det havde jeg ikke prøvet før, men det gik rigtig godt.

Hvis vi sammenligner, hvad de frivillige i familieklubben angiver som motivation, med, hvad frivillige i Danmark generelt angiver, så er rækkefølgen for, hvad der prioriteres højest og lavest, stort set den samme. Dog er der en større andel af de frivillige i familieklubben, der svarer, at det har *meget stor betydning* eller *stor betydning* for alle kategorierne. I forhold til at hjælpe og gøre en forskel – som er det, flest har angivet – svarer i alt 95 % af de frivillige i familieklubben, at det har meget stor eller stor betydning, hvilket gælder for 82 % af frivillige generelt (Hjære et al., 2018).

Figur 7.8 Hvad motiverer dig i dit frivillige arbejde?

Anm.: N = 127.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

For nogle af de frivillige har det at være frivillig i familieklubben betydet, at de har fået styrket deres eget netværk. Det er kendt viden, at deltagelse i frivillige aktiviteter styrker menneskers netværk og sociale kapital (Boje, 2017; Edwards, 2014; La Cour, 2014; Putnam, 2000). Der er fx en frivillig, der skriver, at det at være frivillig i familieklub "forhindrer mig i at isolere mig i hjemmet", og en anden skriver, at det at have været frivillig i familieklubben har bidraget med:

Et fællesskab med de andre frivillige samt en glæde ved at vide, at jeg gør noget, der gavner andre.

I forlængelse heraf fremhæver de frivillige, at de især har været glade for at se og være en del af, at familierne blive styrket og finder nye bekendtskaber:

Der er blevet udviklet et sammenhold mellem familierne. Familierne kunne bygge videre fra forløbet i foråret. Familierne taler sammen på kryds og tværs. Vi har haft tid til den uformelle snak og fik talt med hinanden, som der ikke er tid til i skolerne og i institutionerne. Familierne har læst af på hinanden og delt de svære dilemmaer.

Flere nævner også, at der har været et godt sammenhold mellem de frivillige, og at der har hersket en rummelig og tolerant stemning, hvilket har været givende for både frivillige og familier:

Det, der har været godt, har været tolerance, næstekærlighed, forståelse for forskellige familiers situation. Især rummeligheden – familierne har virkelig oplevet, at her kunne de være sig selv.

Nogle frivillige betoner også, at de håber at have bidraget med at skabe hygge og glæde samt at give nærvær, omsorg og hjerterum. En frivillig skriver:

At tænde lys i andres øjne. At støtte og opbygge tro på egne evner og muligheder.

Andre frivillige håber at have bidraget med at styrke friluftslivet. En frivillig håber at have bidraget til:

At både børn og forældre har fået mere lyst til at være sammen i det fri og tage på opdagelse i naturen.

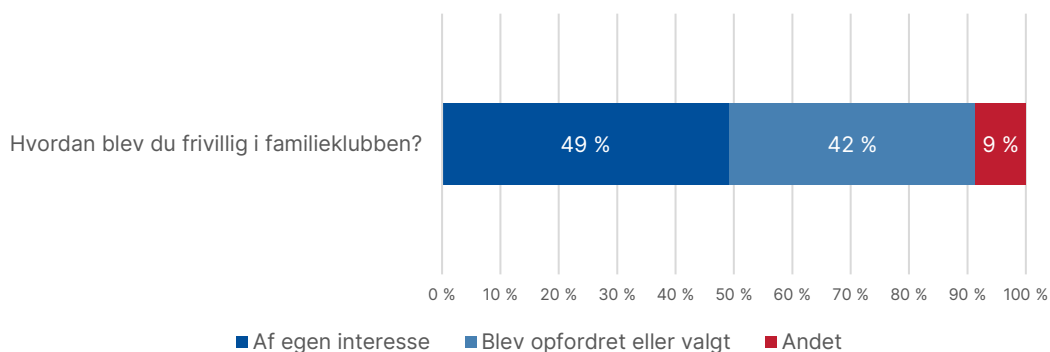
Det fremgik af den tidligere rapport, at friluftslivet især værdsættes blandt klubber, der drives af FDF og KFUM-spejderne. Desuden er der også flere, der nævner, at de håber at have bidraget med integration. Det handler fx om at vise, *at drenge også kan lave husligt arbejde*, og at snakke om drenge-pigeroller i arabiske grupper. I forhold til integration skriver en frivillig:

Jeg håber, at alle deltagende har lært nogen at kende. Jeg håber, de har fået et nyt/andet/positivt syn på Danmark (100 % af deltagerne i vores klub har anden etnisk oprindelse end dansk) og er blevet bedre til dansk (som de alle ønskede fra start).

De motivationer og det udbytte, som de frivillige angiver i de åbne svar, stemmer overens med, udbygger og nuancerer de kvalitative fund i den første rapport.

Den personlige motivation kommer ligeledes til udtryk i spørgeskemasvarene i forhold til, hvorfor de frivillige valgte at blive frivillige i HDF. Her ses det i Figur 7.9, at 49 % af de frivillige har valgt at blive frivillige i familiekлубberne af egen interesse, 42 % af de frivillige er blevet opfordret eller valgt til deres frivillige rolle (gælder for 51 % af frivillige generelt (Espersen et al., 2021)), mens 9 % er kommet i familiekлубbernes frivillige arbejde på anden vis.

Figur 7.9 Rekruttering

Anm.: N = 128.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Motivationen for arbejdet som frivillig i familieklubberne rækker desuden til, at mere end halvdelen af de frivillige ønsker at fortsætte i arbejdet efter afslutningen af indeværende forløb. Kun 14 % angiver, at de regner med at stoppe, mens 24 % ikke er afklaret endnu. De 14 %, der angiver, at de ikke vil fortsætte, er blevet spurgt om, hvorfor de ikke vil fortsætte. Svarene samler sig især omkring jobskifte/nyt arbejde eller tidspres. Der er også enkelte, der ikke synes, at det levede op til deres forventninger, eller at der var for mange udfordringer. For eksempel skriver en frivillig, der ikke vil fortsætte, at:

Der kom ingen familier, og hjælpen og kommunikationen fra HDF var for dårlig.

En anden frivillig, der også vil stoppe, gør sig følgende overvejelser:

Synes det var for svært at fastholde familierne. Kom i tvivl, om de i virkeligheden havde brug for familieklubben. Stort arbejde med planlægning, indkøb og lignende, og der så kun mødte ganske få op, måske meldte afbud kort tid inden mødetidspunktet.

Der er således flere frivillige, der finder det vanskeligt, at familierne er ustabile i deres deltagelse. Det var også tydeligt i den første rapport. Dette stemmer overens med forskning, der viser, at det kan være vanskeligt for sårbare familier at deltage stabilt i civile fællesskaber, og at de har brug for stor rummelighed og støtte (Espersen et al., 2018; Rosenberg, 2013; Sievers, 2016).

Blandt de frivillige, der gerne vil fortsætte, er der en del, der ikke synes, at de rigtig har prøvet at være frivillig på grund af covid-19, og at de derfor gerne vil fortsætte. Overordnet set er det glæden ved at være i familieklubben, der skinner igennem for dem, der gerne vil fortsætte. For nogle frivillige er det nærmest eksistentielt for dem at gøre noget for andre. For eksempel skriver en frivillig om, hvorfor han/hun vil fortsætte:

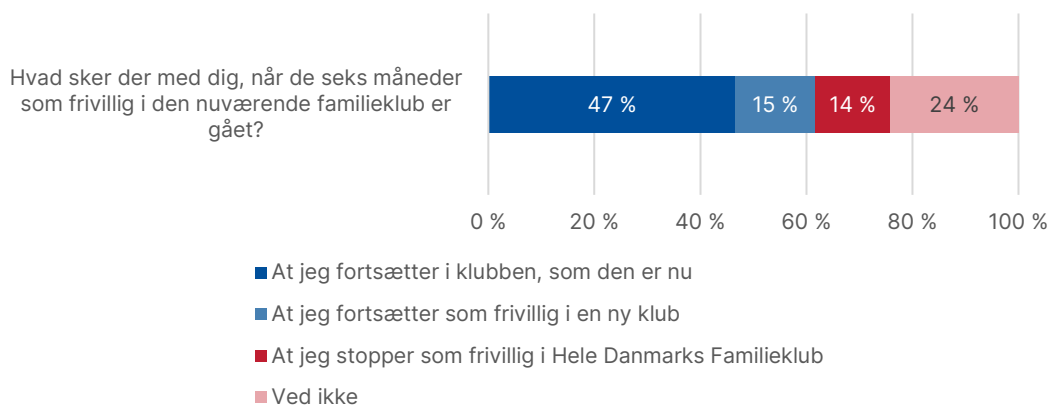
Det ligger vist i mit DNA, og så synes jeg det hyggeligt og en god måde at være sammen på.

Nogle af de frivillige oplyser, at de selv har været deltagere i familieklubben, før de blev frivillige. En frivillig, der bliver spurgt, hvorfor hun vil fortsætte som frivillig, skriver:

Det er en fantastisk klub, startede selv som deltager, hvor den præcist gav mig det, jeg havde brug for, nemlig nye relationer og nye veninder. Det ønsker jeg at kunne være med til at sørge for, at andre får den mulighed, og fordi jeg er frivillig sammen med veninderne.

Vi fandt det samme engement forbundet med deltagelse blandt de frivillige i den første rapport.

Figur 7.10 Efter endt forløb

Anm.: N = 120.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

7.4 Afholdelse af klub

Dette afsnit er baseret på både spørgeskemaet, som VIVE har sendt til de frivillige, og på de telefoninterviews, KFUM's Sociale Arbejde har gennemført med frivillige ledere. For hver figur/tabel fremgår det, hvor data stammer fra.

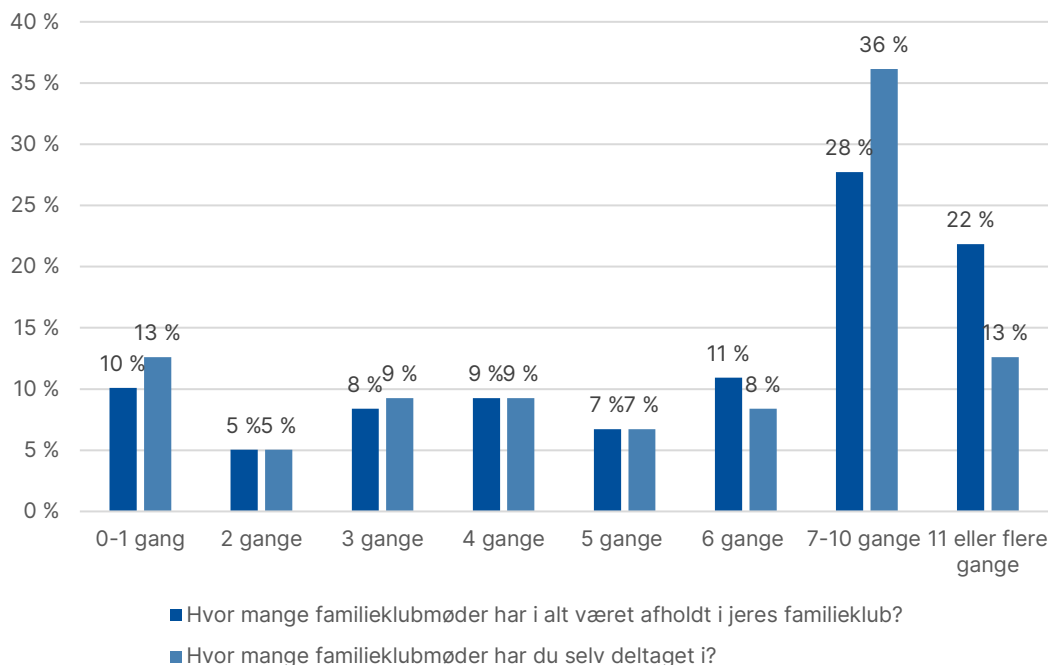
I forhold til hvor mange sessioner familieklubben har haft, har vi data fra både spørgeskemaet til alle frivillige og fra interviews med de frivillige ledere.

7.4.1 Antal sessioner, de frivilliges fravær og rammerne for familieklub

De frivilliges angivelse af, hvor mange sessioner de har afholdt i deres familieklub, og hvor mange af de sessioner, de selv har deltaget i, ses Figur 7.11. Som det fremgår af figuren, angiver omkring 50 % af de frivillige, at de har afholdt 6 eller færre familieklub-aftener, og den resterende halvdel har afholdt 7 eller flere sessioner. I gennemsnit angiver de frivillige at have afholdt 8 sessioner. De frivillige har modtaget spørgeskemaet sidst i forløbet, og det kan derfor være, at der har været afholdt flere sessioner end oplyst. I forhold til covid-19 angiver de frivillige, at der har været afholdt 8,8 sessioner før covid-19 og 5,9 sessioner efter covid-19. Ser vi på antallet af afholdte sessioner på baggrund af interviews fra de frivillige ledere, angives der et lidt højere antal sessioner, nemlig at der i gennemsnit er blevet afholdt 9,2 sessioner i løbet af et familieklubforløb. 28 % af de frivillige ledere angiver, at der er blevet afholdt 6 eller færre sessioner under familieklubforløbet. Det er således ikke helt klart, hvor mange sessioner der har været

afholdt i familiekлубberne, men det er omkring 8-9 sessioner i gennemsnit og med en relativt stor spredning, hvilket delvist skyldes færre sessioner under covid-19.

Figur 7.11 Familiekлубaften

Anm.: N = 119.

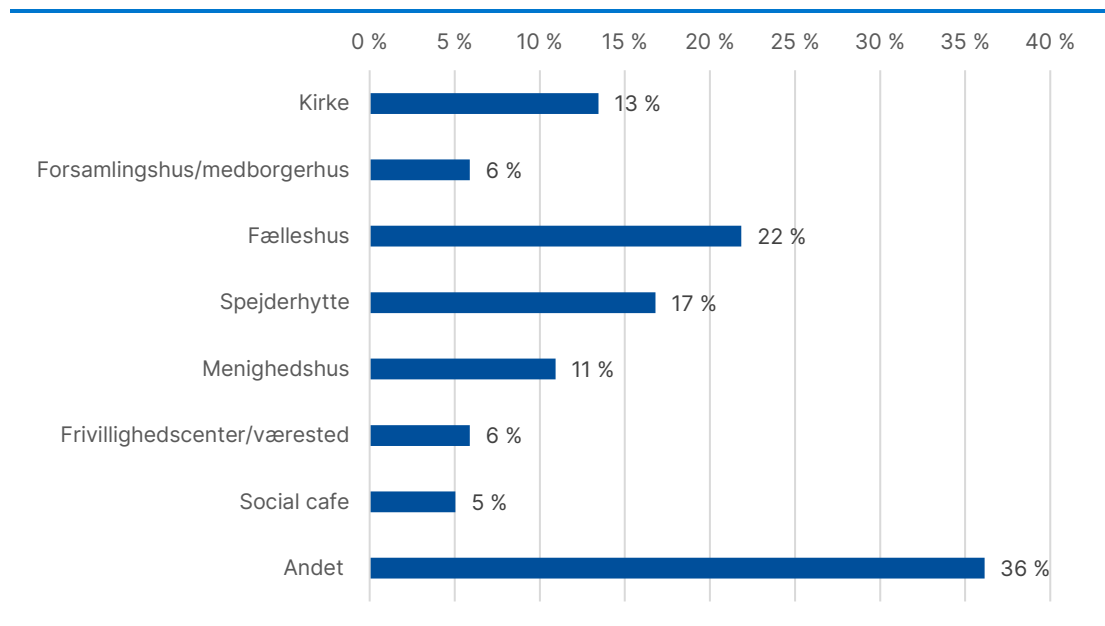
Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Det ses af Figur 7.11, at de frivillige har haft et ret begrænset fravær, da de angiver at have deltaget i hovedparten af de sessioner, der har været afholdt. Hver tredje af de frivillige har angivet, at de slet ikke har været fraværende. Årsager til fravær til familiekлубaftnerne for de frivillige er rejse/ferie (18 %), sygdom (16 %), arbejde/studie (12 %) og familiære anliggender (11 %). Derudover angiver 13 %, at der har været anden årsag til fraværet. At de frivillige overordnet set er pligtopfyldende, kommer også til udtryk i dette citat, hvor en frivillig skriver, at den største udfordring ved at være frivillig er:

At være i en situation, at man pga. personlige årsager gerne vil stoppe som frivillig, men ikke føler man kan, fordi man så svigter opgaven.

Som det fremgår af Figur 7.12 og af den første rapport, afholdes familiekлубberne mange forskellige steder. Det er relativt almindeligt at benytte spejderhytter, fælleshuse og kirker, og der er også nogle, som benytter menighedshuse, sociale caféer eller væresteder. Dog er der flest, som afholder familiekлуб et "andet" sted, uden at dette sted specificeres yderligere. Det fremgik af den første rapport, at det bl.a. kan være beboerlokaler i almenyttige boligafdelinger.

Figur 7.12 Lokaler til afholdelse af familiekлуб

Anm.: N = 119.

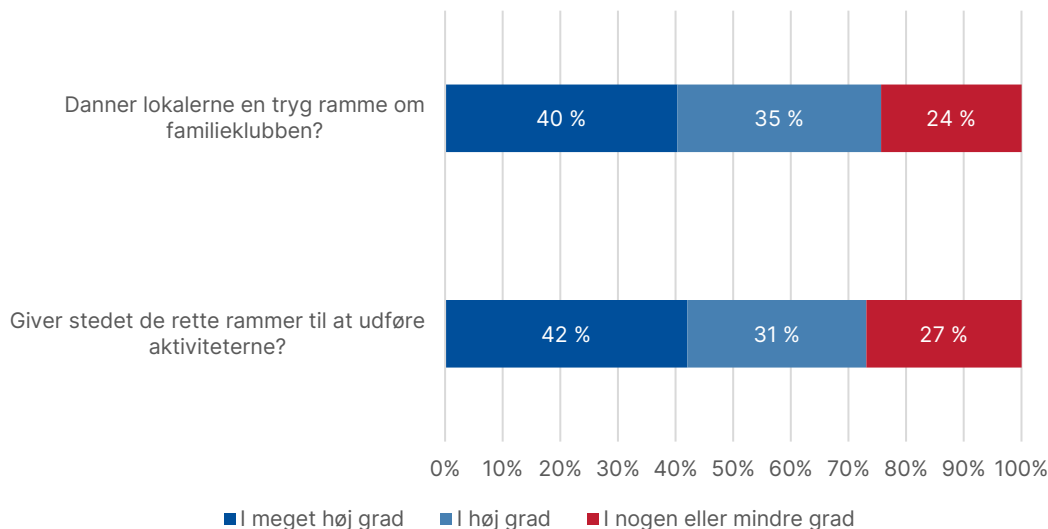
Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

I forhold til lokaler mener de frivillige generelt, at familiekлубens fysiske rammer giver god mulighed for at udføre aktiviteter og danner en tryk ramme om familiekлубen. Som det fremgår af Figur 7.13, mener 75 % af de frivillige, at lokalerne i høj eller meget høj grad danner en tryk ramme for familiekлубen. En tilsvarende andel, 73 %, mener, at lokalerne giver gode muligheder for at udføre aktiviteterne. Hver fjerde frivillige mener dog ikke, at lokalerne giver tilstrækkelige muligheder eller danner den nødvendige tryk-hed for familierne. Når de frivillige er blevet spurgt, hvad der gjorde, at stedet ikke var optimalt, er det særligt pladsmangel, der bliver fremhævet. Flere nævner, at lokalerne benyttes af mange forskellige grupper, som eksempelvis spejdere, og det skaber uro. Her skriver en frivillig:

Der er ofte mange mennesker. Både spejdere men også andre familier, som bruger stedet. Det kan give uro og mindske fællesskabsfølelsen.

Desuden peger en del på, at det køkken, de benytter, er for småt, og det giver komplikationer i forhold til at kunne udføre madlavningen på en ordentlig måde, så alle kan være med.

Figur 7.13 Rammerne for familieklub

Anm.: N = 119.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Måltidet er en væsentlig del af familieklubben. De frivillige ledere nævner eksempler på mange relativt nemme og familievenlige retter så som pasta, burger, pizza, pita, lasagne, boller i karry og gryderetter. Flere steder laves der også klassisk dansk mad som risengrød, flæskesteg og frikadeller, og også en del julemad og/eller julefrokost. Nogle nævner også mere udenlandsk inspireret mad som falafler, arabiske brød og marokkansk mad. Flere klubber har også lavet snobrød og andet bålmad. Mange af de frivillige ledere nævner også, at der bliver spist frugt og grønt i familieklubben.

7.4.2 Oplevede udfordringer ved afholdelse af klub

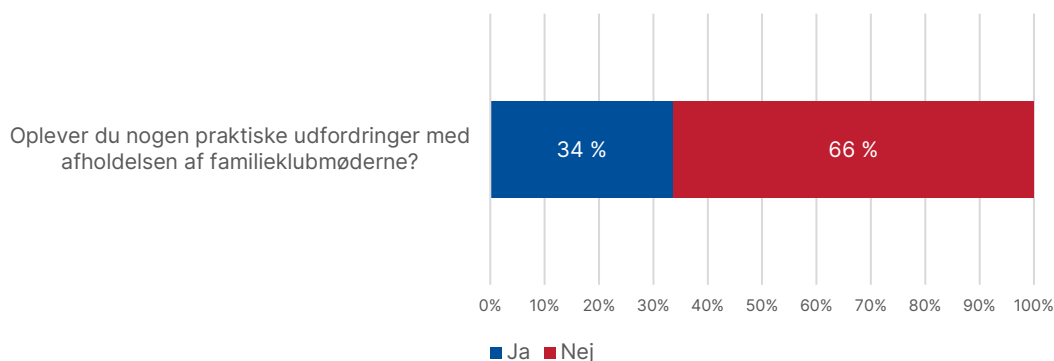
Ud over de begrænsede muligheder grundet lokalerne oplever 34 % af de frivillige praktiske udfordringer ved afholdelsen af familieklubmøderne. Disse udfordringer skyldes ofte mangel på køkkenudstyr, service og andre relaterede ting, så som rengøring, opvask og vask af karklude m.m.

Som vi også fandt i den første rapport beskriver de frivillige, at det især er mindre børn i førskolealderen, der kommer i familieklubberne. Der er i princippet ikke nogen aldersgrænse, og der kan være stor variation i alderen på de børn, der deltager i den enkelte familieklub. Der er enkelte frivillige, der har oplevet en stor aldersspredning som en udfordring. En frivillig skriver fx:

Det har været svært at fange alle børnene, når aldersgruppen er 1-13 år.

Hele 66 % har dog svaret, at de ikke oplever praktiske udfordringer med afholdelsen af familieklubmøderne.

Figur 7.14 Praktiske udfordringer

Anm.: N = 119.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Af Figur 7.15 fremgår det, at 22 % af de frivillige i meget høj grad eller høj grad har oplevet, at familiernes (ustabile) fremmøde var et problem, mens 36 % svarer i nogen grad. For en del frivillige har det krævet en del arbejde at få familierne til at dukke op og møde til tiden. Her skriver en frivillig, at den største udfordring ved at være frivillig var:

At familierne ikke dukkede op, så man hele tiden skulle i kontakt med nye familier, og fik ikke bygget den der bro, hvor at man kunne hjælpe, fordi der hele tiden bare var nye familier, som skulle køres ind i klubben.

En anden frivillig skriver:

Jeg håber, at de, der kom, fik en dejlig aften – desværre var der stor udskiftning og manglende opbakning, så det fællesskab, jeg havde håbet at kunne hjælpe med, blev ikke rigtig til noget.

Som det også fremgår af den første rapport har en stor del af de frivillige forsøgt at øge deltagelsen ved at skrive sms'er dagen før, ringe til familier der ikke kommer og være i direkte kontakt med familierne på Facebook. Desuden har de også forsøgt sig med "spændende" facebookopslag og "motiverende" indbydelser. Nogle frivillige beskriver, at det kræver vedholdenhed at støtte familierne i at deltage. For eksempel skriver en frivillig, at den største udfordring ved at være frivillig er:

At fastholde familierne – det kræver utrolig meget opfølgning og fastholdelse. Men det er det hele værd – familierne skal støttes i meget høj grad.

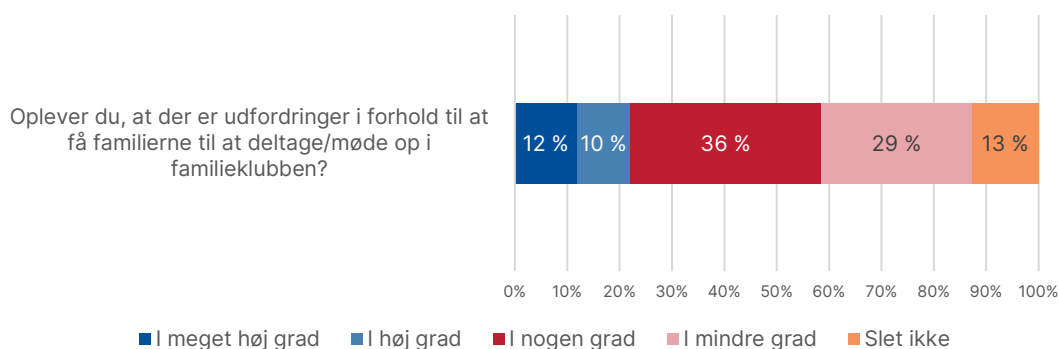
Som det også fremgik af den første rapport, er der en del af de sårbare familier, der skal støttes i at deltage stabilt, og mange, der trods støtte, stadig har svært ved at deltage stabilt. Udfordringer med fremmøde er en velkendt udfordring i forhold til sårbare familier (Pote et al., 2019). I gruppetilbud fra sundhedsplejen er det fx svært at få de sårbare og de etniske minoritetsfamilier til at møde op (Sundhedsstyrelsen, 2017). I et dansk studie af frivilligindsatsen Kærlighed i Kaos (KIK), som bestod af relativt veluddannede forældre til børn med ADHD-symptomer, deltog forældrene i gennemsnit i 9,5 ud af 12 gruppesessioner (Chacko & Scavenius, 2018).

Der er også flere studier af sårbare borgeres deltagelse i civile fællesskaber og eller/frivillige aktiviteter, der viser, at de har brug for rummelighed over for, at de ofte deltager ustabil (Espersen et al., 2018; Rosenberg, 2013; Sievers, 2016). For psykisk sårbare kan det fx opleves som afstigmatiserende, at der ikke sættes spørgsmålstejn ved, at de i perioder er fraværende, når de er mest sårbare (Espersen et al., 2018). I den første rapport fandt vi, at det for mange af de mest sårbare familier var et stort skridt overhovedet at komme ud af døren. Det er derfor ikke overraskende, at mange familier deltager ustabilt eller melder sig til uden at komme.

Det fremgik også af den første rapport, at det for nogle familier var afgørende, at de blev inviteret af og kunne følges med de frivillige (eller medarbejdere), som de var trygge ved. Studier viser også, at det kan være vigtigt at støtte opbygningen af social kapital og netværk omkring de sårbare borgere (Brandsen, 2021; Needham & Carr, 2009; Stougaard, 2020), samt at det kan være afgørende for sårbare borgeres motivation for at deltage, at de har ligeværdig indflydelse på aktiviteter (Stougaard, 2020). Hvis borgernes ejerskab og indflydelse overses eller nedprioriteres, kan det være svært at motivere dem til deltagelse (Kirkegaard, 2016; Nielsen, 2019; Stougaard, 2020; Vanleene et al., 2018). Frivillige og professionelle bør indtage en facilitatorrolle fremfor en dominerende og ledende rolle (Kirkegaard, 2016; Nielsen, 2019; Stougaard, 2020; Vanleene et al., 2018).

For 42 % af de frivillige har familiernes fremmøde dog i mindre grad eller slet ikke været noget problem.

Figur 7.15 Udfordringer med fremmøde

Anm.: N = 118.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Generelt har problemer med familiernes fremmøde dog en central plads, når de frivillige beskriver, hvad der har været den største udfordring ved netop deres familieklub. Flere af de frivillige fremhæver, at det er tidskrævende at række ud til familierne inden afholdelse, og at det kan være tomt og demotiverende, når nogle familier ikke dukker op. Desuden oplevede nogle, at familierne ikke var en aktiv del af klubben, men kom for sent og blot satte sig til bords for at spise. Det kunne gå ud over fællesskabsfølelsen, som en frivillig beskriver her:

Det var generelt familier med ret store udfordringer, og der var mange snakke om, hvordan man er i en familiekлуб. Flere havde svært ved at skulle lægge deres mobiler væk og indgå i fællesskabet. Det var nogen gange svært at få dem til at forstå, at vi hjælpes om at lave mad og rydde op bagefter.

Men de frivillige har også oplevet andre udfordringer. Sammenholdet i familiekлубben – det at *få familierne til at fungere sammen i stedet for hver for sig* – har også været udfordrende for en del af de frivillige. Det gælder i forhold til at få familierne til at deltage i lege/aktiviteter, men især også i forhold til oprydning efter madlavningen. Atter andre oplevede, at urolige eller udadreagerende børn, eller børn, der ikke vil deltage, var den største udfordring for deres familiekлуб.

Flere frivillige nævner også udfordringer i forhold til sprog og integration. Der kan fx være udfordringer med at lave aktiviteter og at bruge materialet i klubber, hvor mange af familierne ikke taler særlig godt dansk. Her efterspørger nogle af de frivillige materiale og hjælp til bedre at kunne håndtere andre kulturer i familiekлубben. Dette handler fx om kulturelle forskelle i forhold til opdragelse af børn, herunder hvordan børn skal opføre sig i en familiekлуб, og hvad der forventes af drenge og piger.

For nogle frivillige har det været en stor mundfuld at skulle få en familiekлуб i gang. En frivillig skriver, at den største udfordring ved at være frivillig var:

At vi har manglet en erfaren frivillig, som havde det, der skulle til, for at familiekлубben kører ordentligt fra starten af. Jeg føler virkelig, at jeg har stået på herrens mark i forhold til planlægning og afholdelse af familiekлубben, da jeg ikke har den erfaring, som skal til.

I nogle familiekлубber har der også været enkelte familier, som har fyldt meget og krævet meget af de frivilliges energi. En frivillig skriver fx, at det kan være svært at rumme de meget sårbare familier:

Til gengæld har vi haft et par meget belastede familier inde over, og måske er det årsagen til, at der ikke er mange, der har meldt sig til. Det indikerer i hvert fald, at konceptet ikke henvender sig til de mest belastede. Selvom det for os frivillige har været fantastisk at se, hvor meget de "voksede" og blomstrede.

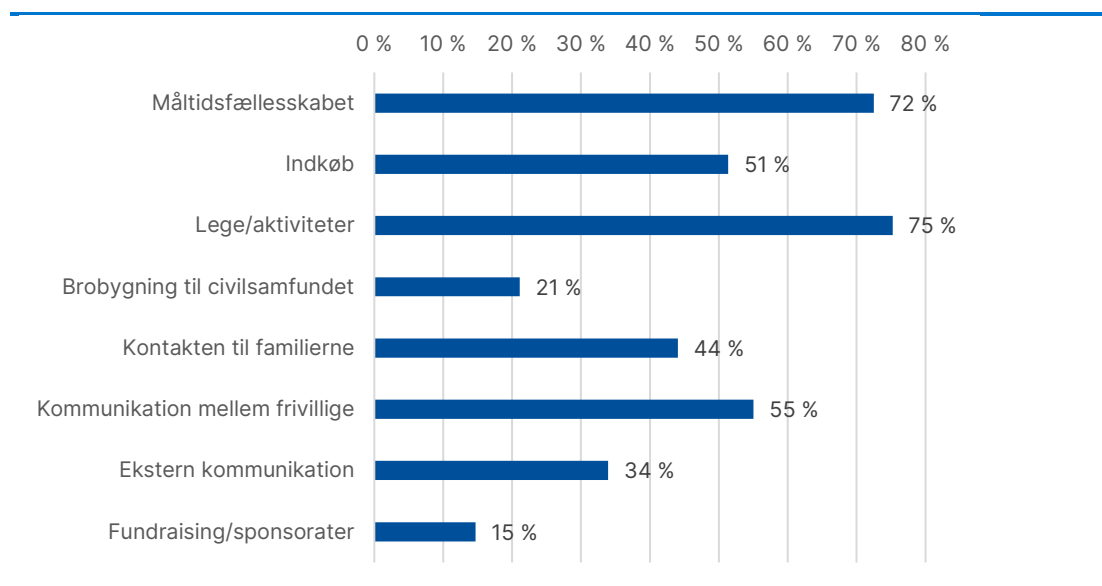
I forlængelse af dette er der også frivillige, der efterlyser hjælp til, hvordan man hjælper familierne personligt. Det er en kendt udfordring, at det kan være svært for frivillige at finde en balance i forhold til både at skulle være ven og inspireret af "professionel" viden i forhold til familierne (Gentry et al., 2018). Det kan i denne sammenhæng forstås som at være subjektiv, venskabelig, solidariserende og indlevende på den ene side og rådgivende på et fagligt grundlag på den anden side.

7.4.3 Opgaver i familiekлубben

I familiekлубben varetager de frivillige i familiekлубberne mange forskellige opgaver. I Figur 7.16 vises de typiske opgaver angivet af de frivillige. De primære opgaver, som varetages af størstedelen af de frivillige, vedrører måltidsfællesskabet (72 %) og lege og

aktiviteter (75 %). Andre væsentlige opgaver er kontakten til familierne (44 %) og kommunikationen mellem de frivillige (55 %). Det er derimod kun en mindre andel af de frivillige, som varetager opgaver vedrørende brobygning (21 %) og fundraising (15 %). Det stemmer overens med resultaterne i den første rapport, der også viste, at måltidsfællesskab og lege optager den største del af tiden i familieklubben, mens brobygning og rådgivningsaktiviteter fylder mindre.

Figur 7.16 Opgaver i forbindelse med familieklubben

Anm.: N = 109.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Blandt aktiviteterne til familieklubmøderne udgør lege og aktiviteter en væsentlig andel. 91 % af de frivillige ledere angiver, at lege og aktiviteter indgår i de fleste klubmøder. Når de frivillige skal nævne det bedste ved at være frivillig, fylder aktiviteterne med børn også meget. Det fremgår fx af dette citat, hvor en frivillig skriver, at det bedste ved at være frivillig er:

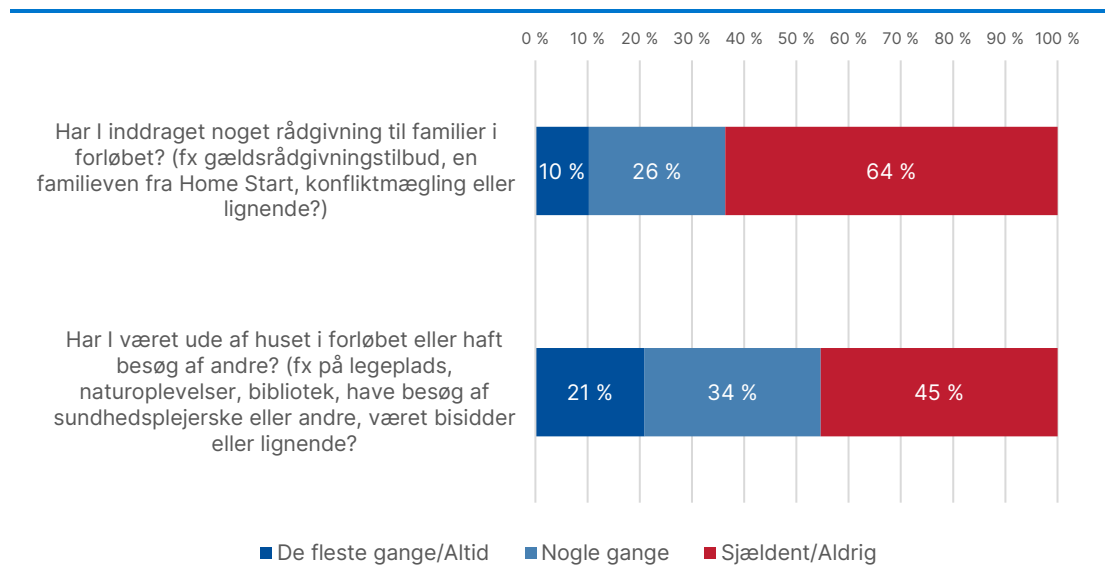
At mærke børnenes begejstring, når de opdager, at de kan finde vej ved hjælp af et kort, som de selv har tegnet. Og smilende forældre, der bliver mindet om, hvor sjovt det er at lave mad i en hule, man selv har bygget.

Mange af de gode oplevelser foregår ved aktiviteter i naturen. En anden frivillig skriver fx følgende om det bedste ved at være frivillig:

En gang imellem får man lov til at overvære et stort øjeblik, hvor mor og barn ligger på maven og er helt opslugt af en græshoppe.

Ud over måltidsfællesskabet samt lege og aktiviteter indgår støtte/rådgivning og brobygning til civilsamfundet som en del af familieklubkonceptet. Det varierer, hvorvidt disse elementer inddrages i familieklubmøderne. Som det fremgår af Figur 7.17, har 64 % af de frivillige angivet, at støtte og rådgivning sjældent eller aldrig indgår i familieklubmøderne, mens 45 % af de frivillige angiver tilsvarende for brobygning. Det fremgik også af den første rapport, at disse elementer ikke var en særlig stor del af familieklubberne.

Figur 7.17 Støtte/rådgivning og brobygning til familieklubmøder

Anm.: N = 88.

Kilde: Telefon interviews gennemført af medarbejdere i KFUM's Sociale Arbejde.

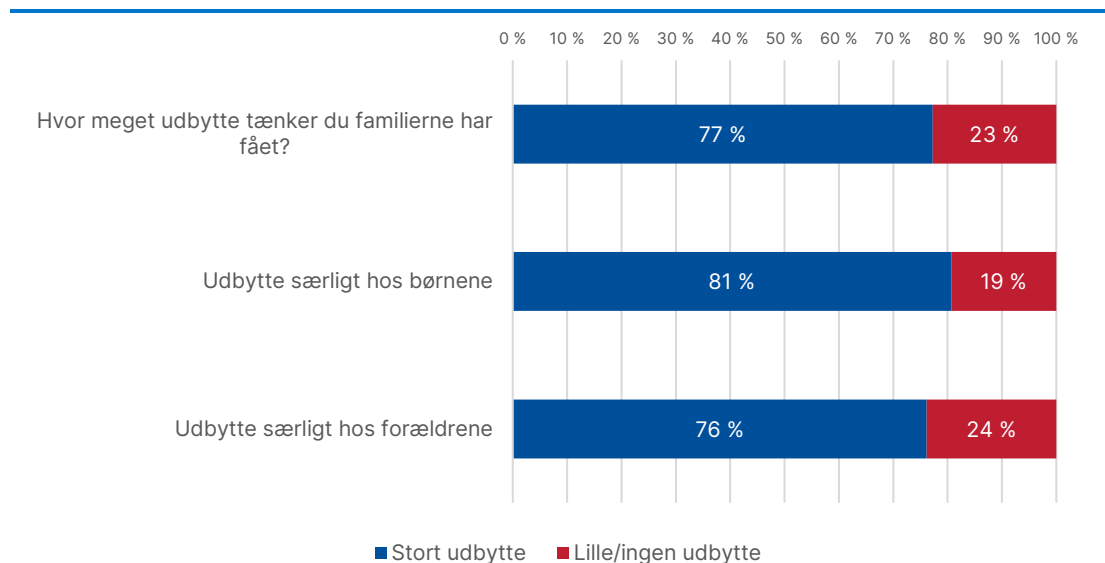
Blandt de familieklubber, hvor de frivillige har formået at inddrage støtte og rådgivning af familierne i programmet, er de frivillige blevet bedt om at give eksempler på støtte/rådgivning. En del har svaret, at de har udleveret støtte- og rådgivningsfolderen udviklet af Hele Danmarks Familieklub. Andre svarer eksempelvis, at de har hjulpet familier med at søge julehjælp fra blandt andet Røde Kors og BabySam eller med at finde en frivillig bisidder, henvist til kommunkontorer og udleveret kontaktinformation til konfliktmægling. Ud over dette nævner flere af de frivillige, at selve det at komme i familieklubben har været en kilde til støtte og rådgivning i hverdagens problemer for familierne. Både fordi familierne delte deres problemer med hinanden, og fordi de fik ekstra støtte fra de frivillige:

Vi har haft ringet til familierne, hvis de ikke er kommet og har spurgt til, hvordan det går. Og at vi glæder os til at se dem næste gang. En stor del af familierne blev der ringet til hver gang, eller de blev hentet. Det var nødvendigt at minde dem om at komme og støtte dem i det. (...) Der har været meget snak og støtte over madlavning eller ved aktiviteterne. Vi havde meget små børn, og der havde vi altid noget legetøj og et legehjørne. Der var altid nogle af de frivillige, som var gode til at tage sig af børnene, og imens kunne andre snakke med mor eller far. Mest støtte og snak fra frivilligteam til familier. Der var også sproglige udfordringer, men det klarede vi også.

7.4.4 Oplevelser af familiernes udbytte

I telefoninterviewet er de frivillige ledere også blevet spurgt, hvorvidt de tænker, forældre og børn har et udbytte af at komme i familieklubben. Generelt har de frivillige ledere et positivt indtryk af familiernes udbytte ved at deltage i familieklubben. 77 % af de frivillige ledere tænker, at familierne får et stort udbytte fra deltagelsen, og dette er gældende for både de deltagende børn og voksne, se Figur 7.18.

Figur 7.18 Familiernes udbytte

Anm.: N = 88.

Kilde: Telefon interviews gennemført af medarbejdere i KFUM's Sociale Arbejde.

Når de frivillige ledere skulle svare på, hvilket udbytte familierne har fået af familieklubben, peger de fleste på det udvidede netværk, afbrækket fra hverdagen og muligheden for at hygge sig og have det sjovt med andre familier. Nogle frivillige ledere fremhæver kun det gratis måltid mad, der er en del af at komme i familieklubben, men nogle af de frivillige peger på også på, at et vigtigt udbytte for familierne var nye varige bekendtskaber og venskaber, hvor familier efterfølgende tager på sommerferie sammen, holder nytårsaften og arrangerer legeaftaler mellem børnene. Der er også nogle af familierne, der har fået mod på selv at blive frivillig andre steder. Eksempelvis skriver en frivillig:

De får et fællesskab, et sted at tage hen, hvor det er hyggeligt og sjovt at være. Derudover har vi kunnet mærke, at familierne har fået mere selvtillid og er blevet mere trygge ved at lave andre ting med andre mennesker i lokalområdet. Nogle er endda selv blevet frivillige andre steder til arrangementer i byen.

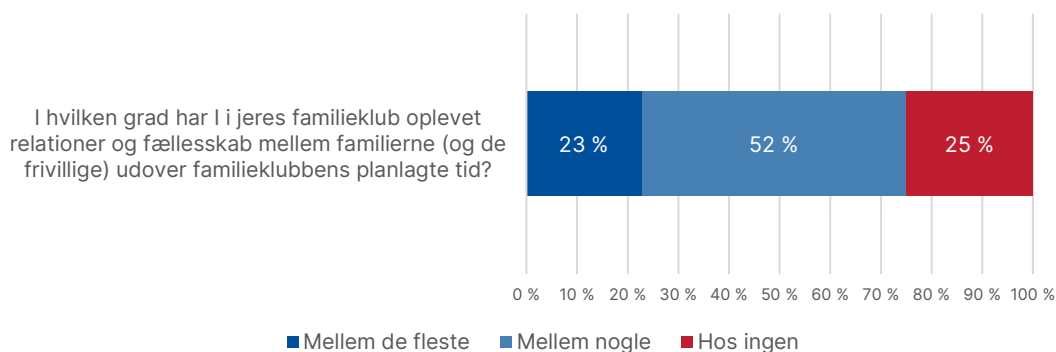
I forhold til familiernes udbytte er der en del frivillige ledere, der fremhæver, at COVID-19 har haft en dårlig effekt på familiernes udbytte. Flere skriver dog, at det har været muligt at opretholde en vis fællesskabsfølelse, og at familierne har glædet sig til at mødes i virkeligheden:

Alt interaktion mellem familierne har foregået på nettet. Det var svært at trække online fællesskabet ud i virkeligheden, men familierne glædede sig til at skulle mødes fysisk. Det sagde de alle sammen. Det har været et lyspunkt under nedlukningen.

De frivillige ledere er i telefoninterviewet desuden blevet spurgt til, om der er blevet dannet relationer og fællesskab imellem familierne i klubben. I Figur 7.19 ser vi, at de frivillige vurderer, at cirka tre fjerdedele af familierne formår at danne fællesskab med de andre familier. Dette er væsentligt højere, end hvad familierne selv angiver, når de bliver spurgt,

om de har dannet nye bekendtskaber i familieklubben. Her oplever 49 % af forældrene få nye bekendtskaber gennem familieklubben (se Figur 5.2 i kapitel 5).

Figur 7.19 Relationer og fællesskab

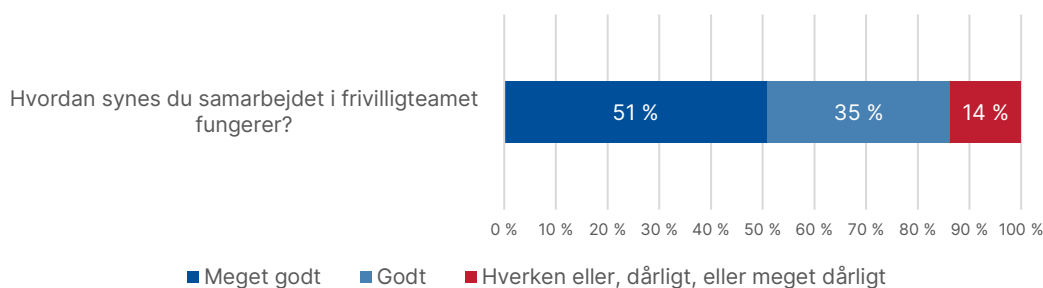
Anm.: N = 88.

Kilde: Telefon interviews gennemført af medarbejdere i KFUM's Sociale Arbejde.

7.5 Samarbejde med andre frivillige og projektmedarbejderen

De frivillige er også blevet spurgt, hvordan de har oplevet samarbejdet internt i frivilligteamet og med KFUM's projektmedarbejder. Dette afsnit er baseret på besvarelser af spørgeskemaet, som VIVE har sendt til de frivillige.

Figur 7.20 Samarbejde blandt frivillige

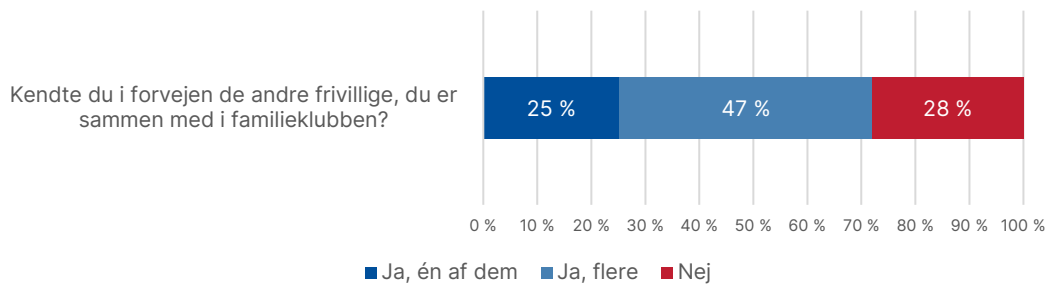

Anm.: N = 110.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Som det fremgår af Figur 6.20 ovenfor, så er der en overvejende positiv holdning til samarbejdet i frivilligteamet. Hele 86 % mener, at det enten fungerer meget godt eller godt, mens 14 % har svaret hverken eller, dårligt eller meget dårligt. Dette stemmer fint overens med, at det kun var et fåtal, der fremhævede problemer med frivilligteamet, som en udfordring ved at afholde familieklub. I fritekstfelterne er der dog nogle frivillige, der giver udtryk for, at det var en udfordring for deres familieklub, at de ikke var flere frivillige.

Figur 7.21 Kendskab til andre frivillige

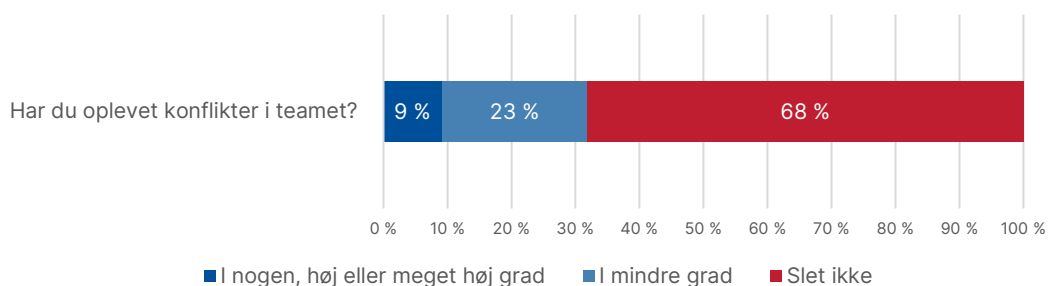

Anm.: N = 111.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Af Figur 7.21 fremgår det, at 72 % af de frivillige angiver, at de i forvejen kendte en eller flere af de andre frivillige i teamet. Dette medvirker sandsynligvis også til, at samarbejdet i de fleste af de undersøgte familiekubber fungerer godt. At mange af de frivillige allerede kender nogen i teamet, stemmer også fint overens med deres tidligere svar omkring, at 42 % af de frivillige er blevet frivillige, fordi de er blevet spurgt. Det er kendt viden, at mange frivillige bliver frivillige gennem netværk (Espersen et al., 2021) – 28 % kendte dog ikke nogen i forvejen.

Figur 7.22 Konflikter i frivilligteam

Anm.: N = 110.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

I forhold til konflikter i teamet ses det i Figur 7.22, at der er en lille andel af de frivillige, der oplever konflikter i teamet. 68 % har svaret, at der slet ikke har været konflikter, mens 23 % har svaret, at der har det i mindre grad. 9 % har oplevet konflikter i nogen, høj eller meget høj grad. Vi ved fra andre undersøgelser, at frivillige har en tendens til at ophøre med at være frivillige, hvis de oplever konflikter i forbindelse med deres frivillige engagement (Boje, 2017).

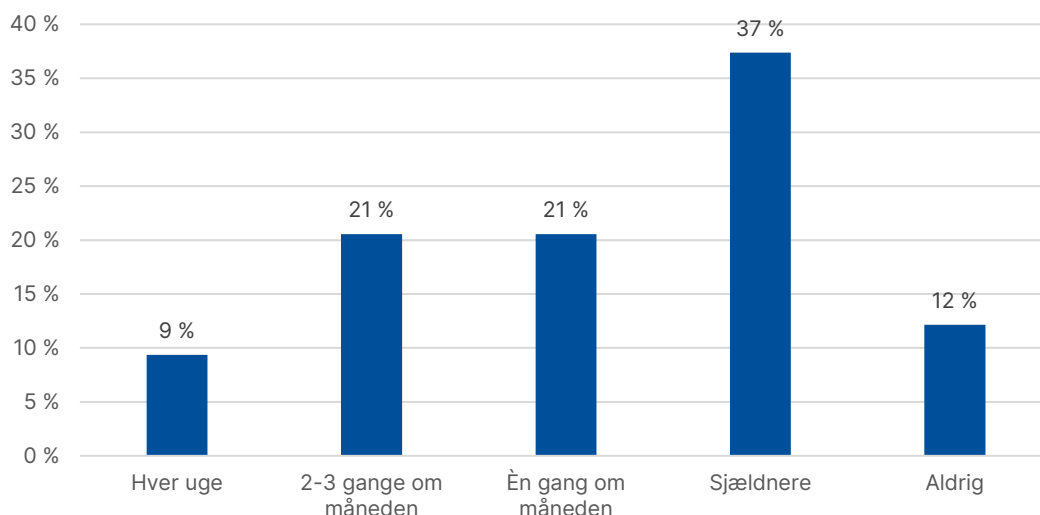
Når de frivillige bliver spurgt om, hvad de havde brug for mere støtte og vejledning til, handler en del af svarene om frivilligteamet, fx udfordringer med uddelegering af ansvar og samarbejdet som team, hvilket for nogle har ført til sociale spændinger blandt de frivillige. En frivillig skriver fx, at:

Det har også i perioder hen over de sidste 4 år været udfordrende at finde fælles fodslag mellem de frivillige

En anden frivillige skriver, at han/hun:

Havde brug for støtte og vejledning til, hvordan jeg skulle få snakket nogle ting igennem med de andre frivillige, da jeg ikke har følt mig som en del af klubben, efter at nye var startet som frivillige.

Figur 7.23 Hvor ofte har du kontakt med din projektmedarbejder?

Anm.: N = 107.

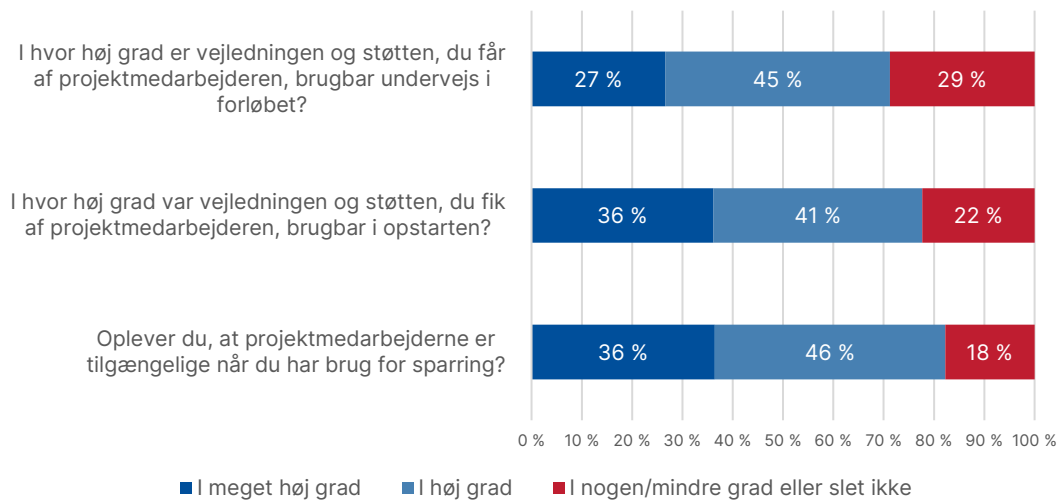
Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

7.5.1 Støtte fra og kontakt med projektmedarbejdere

De frivillige blev desuden stillet spørgsmål vedrørende omfanget og tilstrækkeligheden af støtte og kontakt fra projektmedarbejderen. Som det fremgår af Figur 7.21, er der en ret stor spredning, i forhold til hvor meget kontakt der har været til projektmedarbejderen. Omkring halvdelen af de frivillige angiver at have haft kontakt med deres projektmedarbejder sjældnere end en gang om måneden eller aldrig. I den anden halvdel har 9 % haft kontakt hver eneste uge, mens 21 % har været i kontakt 2-3 gange om måneden, og 21 % en enkelt gang om måneden. Disse data bygger på besvarelser fra alle de frivillige. Det skal bemærkes, at det fra projektets side alene er meningen, at de ledende frivillige har kontakt med projektmedarbejderne. Det er muligt, at det særligt har været en enkelt af de frivillige i temaet, der har haft kontakt til projektmedarbejderen, og at denne fordeling derfor ikke er helt retvisende.

Det ser ud til, at støtten og mængden af kontakt i overvejende grad har været tilstrækkelig for de frivillige. I forhold til opstarten af familieklubben angiver 77 %, at støtten i meget høj grad eller i høj grad var brugbar. Dette falder undervejs i familieklubforløbet til 72 %. Tilsvarende har 72 % af de frivillige oplevet, at projektmedarbejderne var tilgængelige, når der var brug for sparring. En femtedel af de frivillige har kun i nogen grad, mindre grad eller slet ikke oplevet, at projektmedarbejderen var til stede, når der var brug for sparring.

Figur 7.24 Vejledning og støtte fra projektmedarbejderen

Anm.: N = 107.

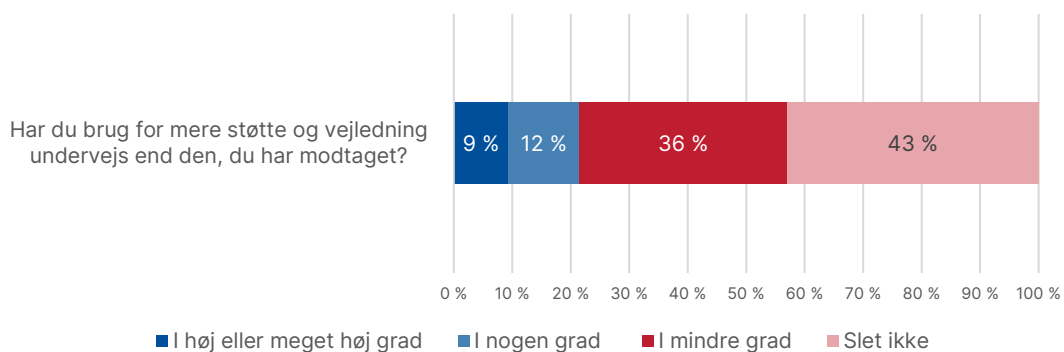
Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Vi ser nogenlunde det samme billede, når de frivillige bliver spurgt, om de har haft brug for mere støtte og vejledning, end de har modtaget. I Figur 7.25 fremgår det, at 21 % har svaret, at de enten i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad har haft brug for mere støtte og vejledning undervejs. Der er således en ikke uvæsentlig del af de frivillige, der kunne have brugt mere støtte, end de modtog. Dette uafhængig af, hvorvidt det fra projektets side har været planen at give dem støtte eller ej. 79 % har dog svaret, at de enten i mindre grad eller slet ikke havde brug for mere støtte.

En frivillig giver i dette citat udtryk for, at de godt kunne have haft brug for mere støtte undervejs:

Jeg ville gerne have haft en synlig projektleder. Jeg har ofte følt, at jeg var den praktiske i et forløb. Jeg kunne godt have tænkt mig, at vi kunne sparre med en fra familieklubben i situationer, hvor vi har været i tvivl. Det er ikke altid, vi har vidst, hvordan "man plejer", så vi har måttet finde på.

Figur 7.25 Behov for ekstra støtte

Anm.: N = 107.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Når de frivillige bliver spurgt om, hvad de har brug for mere støtte og vejledning til, handler det som tidligere nævnt om, hvordan man håndterer frivilligteamet, men også om, hvordan man håndterer og hjælper særligt de familier, der har nogle udfordringer. En frivillig skriver, at:

Det var svært at starte som frivillig uden nogen form for hjælp eller vejledning det første 1/2 år.

Der er også frivillige, der efterlyser mere støtte til de mere praktiske aspekter, så som sociale medier:

Lige i starten blev jeg – ufrivilligt – administrator for vores facebookside. Jeg meldte helt fra, og hvis jeg skulle have fungeret i forhold til facebookside, skulle jeg have haft hjælp.

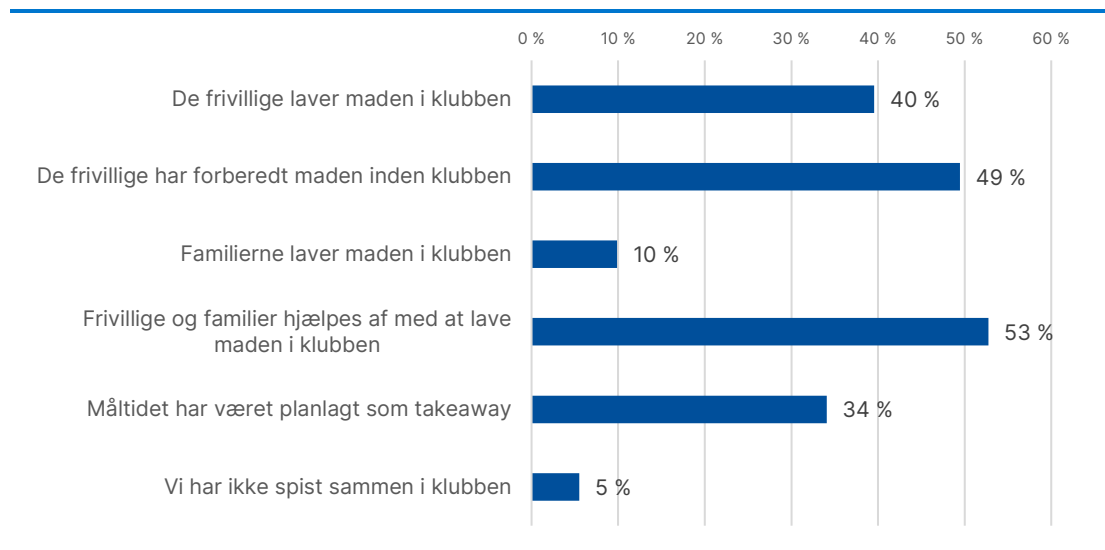
7.6 Frivillig under covid-19-krisen

Dette afsnit er baseret på VIVEs spørgeskema til de frivillige samt på de telefoninterviews KFUM's Sociale Arbejde har gennemført med frivillige ledere. For hver figur/tabel fremgår det, hvor data stammer fra.

Covid-19-krisen og nedlukningen af det danske samfund fra marts 2020 og frem fik en stor betydning for afholdelsen af familiekлубberne. Vi tilføjede i denne periode nogle spørgsmål om, hvordan klubben har forløbet i denne periode, og hvilke udfordringer det har medført for afholdelsen generelt. I alt 33 af de frivillige har i spørgeskemaet angivet, at de var frivillige i en familiekлуб under covid-19-krisen.

I spørgeskemaundersøgelsen blandt de frivillige angiver stort set alle, der har afholdt familiekлуб under covid-19-krisen, at familiekлубben har foregået anderledes. Figur 7.26 viser, hvordan de frivillige har angivet, at familiekлубben er gennemført anderledes under covid-19. De frivillige har haft mulighed for at vælge flere svar, hvis fx familiekлубben har mødtes fysisk noget af tiden, og det resten af tiden har foregået online.

Figur 7.26 Hvordan er familieklubben foregået under covid-19?

Anm.: N = 91.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til frivillige.

Eftersom både måltidsfællesskabet og lege/aktiviteter under normale forhold fylder en stor del af programmet i familiekлубberne, har det en stor betydning for afholdelsen af familiekлуб, når det foregår som fx takeaway, som 70 % af de frivillige angiver, at de har benyttet sig af. 55 % af de frivillige angiver dog, at de har haft mulighed for at mødes fysisk, men under særlige restriktioner, fx udenfor eller fordelt i flere lokaler. I flere klubber har de frivillige og familierne benyttet sig af online muligheder for at holde kontakten mellem familierne.

De frivillige skriver da også, at det har været udfordrende under covid-19 på grund af restriktioner, usikkerhed om nedlukning og genåbning, samt at man ikke har kunnet være sammen, og at man var nødt til at afholde klubben udenfor. En frivillig skriver, at det var svært under covid-19, da de oplevede:

at få taget mange af vores gode ideer fra os pga. restriktionerne og vores ansvar i at holde afstand.

Det kan være mere vanskeligt at danne relationer til andre, når man sidder hver for sig. En frivillig skriver fx om at afholde familiekлуб under covid-19, at det er

besværligt og op ad bakke med covid-19 som medpassager.

Det er dog også muligt, at det for nogle sårbare familier har været en fordel at kunne deltage virtuelt og med færre gange.

I forhold til fremmøde angiver 45 % af de frivillige, at covid-19 har betydet, at færre familier har deltaget i familiekлубben. Dette stemmer overens med, at de familier, der har deltaget under covid-19, har deltaget færre gange end familier, der har deltaget før covid-19.

7.7 Opsamling af de frivilliges oplevelse af familieklubben

Hovedparten af de frivillige i familieklubberne er kvinder på 40-69 år, som enten er i arbejde eller er på pension, førtidspension eller efterløn, og som udfører frivilligt arbejde i mindst ét andet sted end familieklubben. Mange af de frivillige har deltaget i en træningsdag, og de fleste finder træningen og materialerne anvendelige. I nogle klubber har sprogbarrierer dog gjort det svært at anvende materialerne.

De frivillige er motiveret af, at det er sjovt, og at de er med til at hjælpe andre eller gøre en forskel, og kun få tillægger det betydning, at det styrker deres jobmuligheder. De frivillige fremhæver især godt sammenhold i teamet, samt at de har kunnet skabe hygge, glæde og god stemning for familierne i klubben. Samlet set ønsker mere end halvdelen af de frivillige at fortsætte som frivillig, når forløbet slutter.

Der har i gennemsnit været afholdt otte-ni klubaftener, og de frivillige har et meget lavt fravær. Familieklubberne finder sted i mange forskellige rum, fx kirker/menighedshuse, fælleshuse, spejderhytter, frivillighedscentre og sociale caféer. Hovedparten af de frivillige er tilfredse med de fysiske rammer om familieklubben, men hver fjerde synes ikke, at lokalerne giver tilstrækkelige muligheder eller danner den nødvendige tryghed for familierne. 2 ud af 3 frivillige oplever ikke praktiske problemer i forbindelse med afholdelse af familieklub.

En udfordring, som går igen i en del af besvarelserne, er familiernes fremmøde, på trods af at de frivillige hjælper familierne til at deltage ved fx at skrive på facebookside, sende en sms eller hjælpe med transport. Vi ved fra studier i sårbare borgeres deltagelse i civile fællesskaber og/eller frivillige aktiviteter, at mange har brug for stor rummelighed over for, at de nogle gange deltager ustabil.

Andre udfordringer, der nævnes af de frivillige, er udfordringer med sprog og integration, uddelegering af ansvar og samarbejdet som team, eller urolige eller udadreagerende børn, eller børn, der ikke vil deltage.

De fleste frivillige varetager roller i forhold til måltidsfællesskabet samt lege og aktiviteter. Omkring halvdelen varetager enten kontakten til familierne eller kommunikationen mellem de frivillige, og en mindre del af de frivillige varetager opgaver vedrørende brobygning og fundraising.

Lege og aktiviteter samt måltidsfællesskabet er de bærende elementer i familieklubberne, og maden består især af relativt nemme og familievenlige retter. Lege, aktiviteter og naturoplevelser ligger også højt på listen, når de frivillige skal nævne det bedste ved at være frivillig. Mere end halvdelen af de frivillige angiver, at støtte og rådgivning sjældent eller aldrig gennemføres i familieklubmøderne, mens knap halvdelen svarer tilsvarende for brobygning.

De frivillige er overvejende positive, når de skal vurdere familiernes udbytte af at komme i familieklubben. De peger fx på mulighed for netværk, afbræk fra hverdagen, et gratis måltid mad samt muligheden for at hygge sig og have det sjovt med andre familier. 3 ud af 4 frivillige vurderer desuden, at familierne danner fællesskaber med andre familier i

familieklubben. Der er desuden flere, der nævner, at covid-19 har haft en dårlig effekt på familiernes udbytte.

Stort set alle frivillige angiver, at samarbejdet i frivilligteamet fungerer godt, og 2 ud af 3 angiver, at der ikke har været nogen konflikter i teamet.

Der er stor spredning i forhold til, hvor meget de frivillige har været i kontakt med deres projektmedarbejder. 3 ud af 4 oplever, at vejledningen fra projektmedarbejderen har været tilfredsstillende og tilgængelig, og kun en mindre del af de frivillige angiver, at de havde behov for mere støtte og vejledning, samt at projektmedarbejderen ikke var til stede, når de havde behov for det.

I alt 33 af de frivillige har været frivillige under covid-19-pandemien, og for hovedparten har det været udfordrende og haft væsentlig indflydelse på, hvordan familieklubben kunne forløbe i denne periode. Mange klubber blev fx omlagt til takeaway i stedet for fysisk fremmøde.

Overordnet set stemmer de resultater, vi finder i denne rapport, meget godt overens med de resultater, vi fandt i analyserne i den første rapport (Espersen et al., 2020).

Baseret på dette kapitel peger vi på følgende opmærksomhedspunkter:

- Familiernes ustabile deltagelse og fravær kan skabe frustrationer hos frivillige og familier – men det er vigtigt at kunne rumme familier, der ikke kan deltage stabilt, og tilpasse forventningerne til familierne
- Der kan være brug for hjælp til, hvordan de frivillige støtter meget sårbare familier – herunder balancen imellem at være subjektiv, venskabelig og solidariserende samt at rådgive på et fagligt grundlag
- Der kan være behov for mere hjælp og tilpassede materialer til familieklubber, hvor der er en stor andel af deltagere med anden etnisk baggrund end dansk
- Der kan være behov for at udvikle materiale om, hvordan familieklubben afsluttes efter forløbet
- Der kan være behov for mere støtte til at håndtere sociale medier for de frivillige, der synes, det er svært
- Måske er det muligt at styrke brobygningen i HDF ved at udnytte, at en stor andel af de frivillige også er frivillige andre steder.

Litteratur

- Alam, K., Tasneem, S., & Oliveras, E. (2012). Performance of female volunteer community health workers in Dhaka urban slums. *Social Science and Medicine*, 75(3), 511–515.
- Allen, R. S., Harris, G. M., Burgio, L. D., Azuero, C. B., Miller, L. A., Shin, H. J., Eichorst, M. K., Csikai, E. L., Decoster, J., Dunn, L. L., Kvale, E., & Parmelee, P. (2014). Can senior volunteers deliver reminiscence and creative activity interventions? results of the legacy intervention family enactment randomized controlled trial. *Journal of Pain and Symptom Management*, 48(4), 590–601.
- Andersen, L. L. (2018). Neoliberal drivers in hybrid civil society organizations: Critical readings of civiness and social entrepreneurship. In M. Kamali & J. H. Jönsson (Eds.), *Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges* (pp. 25–34). Oxfordshire: Routledge.
- Anderson, M. L. (2008). Multiple Inference and Gender Differences in the Effects of Early Intervention: A Reevaluation of the Abecedarian, Perry Preschool, and Early Training Projects. *Journal of the American Statistical Association*, 103(484), 1481–1495.
- Asscher, J. J., Hermanns, J. M. A., & Deković, M. (2008). Effectiveness of the home-start parenting support program: Behavioral outcomes for parents and children. *Infant Mental Health Journal*, 29(2), 95–113.
- Atif, N., Lovell, K., Husain, N., Sikander, S., Patel, V., & Rahman, A. (2016). Barefoot therapists: Barriers and facilitators to delivering maternal mental health care through peer volunteers in Pakistan: A qualitative study. *International Journal of Mental Health Systems*, 10(1), 1–12.
- Barnes, J., Senior, R., & MacPherson, K. (2009). The utility of volunteer home-visiting support to prevent maternal depression in the first year of life. *Child: Care, Health and Development*, 35(6), 807–816.
- Berry, J. O., & Jones, W. H. (1995). The Parental Stress Scale: Initial Psychometric Evidence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(3), 463–472.
- Bilukha, O., Hahn, R. A., Crosby, A., Fullilove, M. T., Liberman, A., Moscicki, E., Snyder, S., Tuma, F., Corso, P., Schofield, A., & Briss, P. A. (2005). The effectiveness of early childhood home visitation in preventing violence. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2), 11–39.
- Boje, T. P. (2015). Citizenship, democratic participation, and civil society. *Cursiv*, 15(2015), 27–44.
- Boje, T. P. (2017). *Civilsamfund, medborgerskab og deltagelse*. København: Hans Reitzels Forlag.

- Brandsen, T. (2021). Vulnerable Citizens: Will Co-production Make a Difference? In *The Palgrave Handbook of Co-Production of Public Services and Outcomes* (pp. 527–539). New York: Springer.
- Brijoux, T., Kricheldorf, C., Hüll, M., & Bonfico, S. (2016). Supporting families living with dementia in rural areas - A randomized controlled trial of quality of life improvement using qualified volunteers. *Deutsches Arzteblatt International*, *113*(41), 681–687.
- Carrell, S. E., Sacerdote, B., & West, J. E. (2013). From Natural Variation to Optimal Policy? The Importance of Endogenous Peer Group Formation. *Econometrica*, *81*(3), 855–882.
- Chacko, A., & Scavenius, C. (2018). Bending the curve: A community-based behavioral parent training model to address ADHD-related concerns in the voluntary sector in Denmark. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *46*(3), 505–517.
- Christensen, C. P., & Sonne-Schmidt, C. S. (2015). *Et felteksperiment med Kærlighed i Kaos: Et forældretræningsprogram til familier med ADHD eller ADHD-lignende vanskeligheder*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Deković, M., Asscher, J. J., Hermanns, J., Reitz, E., Prinzie, P., & van den Akker, A. L. (2010). Tracing Changes in Families Who Participated in the Home-Start Parenting Program: Parental Sense of Competence as Mechanism of Change. *Prevention Science*, *11*(3), 263–274.
- Dodd, S., Hill, M., Ockenden, N., Algorta, G. P., Payne, S., Preston, N., & Walshe, C. (2018). 'Being with' or 'doing for'? How the role of an end-of-life volunteer befriender can impact patient wellbeing: interviews from a multiple qualitative case study (ELSA). *Supportive Care in Cancer*, *26*(9), 3163–3172.
- Edgar, L. J., Remmer, J., Rosberger, Z., & Rapkin, B. (2003). Evaluating a Volunteer Cancer Support Service. *Journal of Psychosocial Oncology*, *21*(1), 53–72.
- Edwards, M. (2014). *Civil Society*. Cambridge: Polity Books.
- Espersen, H. H., Andersen, L. L., Petersen, A., & Olsen, L. (2018). *Inklusion og deltagelse af sårbare borgergrupper i samskabende arenaer: Evaluering af tre partnerskaber mellem civilsamfund og kommuner*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Espersen, H. H., Fridberg, T., Graa, A., & Brændgaard, N. W. (2021). *Frivillighedsundersøgelsen 2020: En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Espersen, H. H., Friis-Hansen, M., Solvang, J. N., Jensen, M. T., Iversen, K., Prescott, A. B., & Pontoppidan, M. (2020). *Hele Danmarks Familieklub# bedresammen: En analyse af deltagelse, udbytte og organisering af lokale familiefællesskaber*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- EVA. (2020). *Opsamling af erfaringer gjort under COVID-19 i danske dagtilbud - april til juni 2020*. København: EVA – Danmarks Evalueringsinstitut.
- Filene, J. H., Kaminski, J. W., Valle, L. A., & Cachat, P. (2013). Components Associated With Home Visiting Program Outcomes: A Meta-analysis. *PEDIATRICS*, 132(Supplement), 100–109.
- Frederiksen, M., & Hjære, M. (2009). *Viden & virkning: En håndbog om dokumentation af frivilligt socialt arbejde*. Odense: Center for Frivilligt Socialt Arbejde.
- Gardner, F., Burton, J., & Klimes, I. (2006). Randomised controlled trial of a parenting intervention in the voluntary sector for reducing child conduct problems: Outcomes and mechanisms of change. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 47(11), 1123–1132.
- Gentry, S. V., Powers, E. F. J., Azim, N., & Maidrag, M. (2018). Effectiveness of a voluntary family befriending service: a mixed methods evaluation using the Donabedian model. *Public Health*, 160, 87–93.
- Hamdani, S. U., Akhtar, P., Zill-e-Huma, Nazir, H., Minhas, F. A., Sikander, S., Wang, D., Servilli, C., & Rahman, A. (2017). WHO Parents Skills Training (PST) programme for children with developmental disorders and delays delivered by Family Volunteers in rural Pakistan: study protocol for effectiveness implementation hybrid cluster randomized controlled trial. *Global Mental Health*, 4, 1-11.
- Hamdani, S. U., Huma, Z. e., Suleman, N., Akhtar, P., Nazir, H., Masood, A., Tariq, M., Koukab, A., Salomone, E., Pacione, L., Brown, F., Shire, S., Sikander, S., Servilli, C., Wang, D., Minhas, F. A., & Rahman, A. (2021). Effectiveness of a technology-assisted, family volunteers delivered, brief, multicomponent parents' skills training intervention for children with developmental disorders in rural Pakistan: a cluster randomized controlled trial. *International Journal of Mental Health Systems*, 15(1), 1–17.
- Hatzipapas, I., Visser, M. J., & van Rensburg, E. J. (2017). Laughter therapy as an intervention to promote psychological well-being of volunteer community care workers working with HIV-affected families. *Journal of Social Aspects of HIV/AIDS*, 14(1), 202–212.
- Hermanns, J. M. A., Asscher, J. J., Zijlstra, B. J. H., Hoffenaar, P. J., & Deković, M. (2013). Long-term changes in parenting and child behavior after the Home-Start family support program. *Children and Youth Services Review*, 35(4), 678–684.
- Hiatt, S. W., & Jones, A. A. (2000). Volunteer services for vulnerable families and at-risk elderly. *Child Abuse & Neglect*, 24(1), 141–148.
- Hirani, J. L.-J., Pontoppidan, M., Wüst, M., & Rayce, S. B. (2021). *Trivsel og hverdagsliv i danske småbørnsfamilier under covid-19-nedlukningen foråret 2020*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Hjære, M., Jørgensen, H. E. D., & Sørensen, M. L. (2018). *Tal om frivillighed i Danmark: Frivilligrapport 2016-2018*. Odense: Center for Frivilligt Socialt Arbejde.
- Joyce, A. S., Piper, W. E., & Ogradniczuk, J. S. (2007). Therapeutic Alliance and Cohesion Variables as Predictors of Outcome in Short – Term Group Psychotherapy. *International Journal*, 57(3), 269–296.
- Kamerāde, D., Mohan, J., & Sivesind, K. H. (2015). *Third sector impacts on human resources and community. A critical review. TSI Working Paper No. 3. Working Paper Series No. 134*. Bruxelles: Third Sector Impact.
- Kelleher, L., & Johnson, M. (2004). An Evaluation of a Volunteer-Support Program for Families At Risk. *Public Health Nursing*, 21(4), 297–305.
- Kidman, R., Nice, J., Taylor, T., & Thurman, T. R. (2014). Home visiting programs for HIV-affected families: a comparison of service quality between volunteer-driven and paraprofessional models. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 9(4), 305–317.
- Kirkegaard, S. (2016). *Creating participation for youth with mental health problems: Cross-sector collaboration between public services and the civil society in Denmark and Sweden*. Stockholm: Nordens välfärdscenter/Nordic Welfare Centre.
- La Cour, A. (2014). *Frivillighedens logik og dens politik: En analyse af den personrettede frivillige sociale indsats og statens frivillighedspolitik*. København: Samfundslitteratur.
- List, J. A., Shaikh, A. M., & Xu, Y. (2019). Multiple hypothesis testing in experimental economics. *Experimental Economics*, 22(4), 773–793.
- Lovejoy, M. C., Weis, R., O'hare, E., & Rubin, E. C. (1999). Development and initial validation of the Parent Behavior Inventory. *Psychological Assessment*, 11(4), 534.
- Luoto, J. E., Lopez Garcia, I., Aboud, F. E., Singla, D. R., Fernald, L. C. H., Pitchik, H. O., Saya, U. Y., Otieno, R., & Alu, E. (2021). Group-based parenting interventions to promote child development in rural Kenya: a multi-arm, cluster-randomised community effectiveness trial. *The Lancet Global Health*, 9(3), 309–319.
- MacLeod, A., Skinner, M. W., & Low, E. (2012). Supporting hospice volunteers and caregivers through community-based participatory research. *Health and Social Care in the Community*, 20(2), 190–198.
- Mccreary, L. L., Kaponda, C. P. N., Davis, K., Kalengamaliro, M., & Norr, K. F. (2013). Empowering peer group leaders for HIV prevention in Malawi. *Journal of Nursing Scholarship*, 45(3), 288–297.
- McWilliams, L., Bellhouse, S., Yorke, J., Cowan, R., Heaven, C. M., & French, D. P. (2018). The acceptability and feasibility of lay-health led interventions for the prevention and early detection of cancer. *Psycho-Oncology*, 27(4), 1291–1297.

- Mooren, T., Rabaia, Y., Mitwalli, S., Reiffers, R., Koenen, R., & de Man, M. (2018). The Multi-Family Approach to facilitate a family support network for Palestinian parents of children with a disability: a descriptive study. *The Lancet*, *391* (Supp 2), 49.
- Mui, A. C., Glajchen, M., Chen, H., & Sun, J. (2013). Developing an Older Adult Volunteer Program in a New York Chinese Community: An Evidence-Based Approach. *Ageing International*, *38*(2), 108–121.
- Needham, C., & Carr, S. (2009). *Co-production: an emerging evidence base for adult social care transformation*. London: Social Care Institute for Excellence.
- Nielsen, S. K. (2019). *Samskabelse i socialpsykiatrien: En undersøgelse af grænser, performance og stigma i hverdagsinteraktionerne mellem professionelle, brugere og frivillige*. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Nielsen, T., Pontoppidan, M., & Rayce, S. B. (2020). The Parental Stress Scale revisited: Rasch-based construct validity for Danish parents of children 2–18 years old with and without behavioral problems. *Health and Quality of Life Outcomes*, *18*(1), 1-16.
- Paris, R., Gemborys, M. K., Kaufman, P. H., & Whitehill, D. (2013). Reaching Isolated New Mothers: Insights from a Home Visiting Program Using Paraprofessionals. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, *88*(4), 616–626.
- Pontoppidan, M., Klest, S. K., & Sandoy, T. M. (2016). The Incredible Years Parents and Babies Program: A Pilot Randomized Controlled Trial. *Plos One*, *11*(12), 1-21.
- Pontoppidan, M., Thorsager, M., Larsen, A. T., & Friis-hansen, M. (2020). Family Club Denmark # strongertogether - a volunteer intervention for disadvantaged families: study protocol for a quasi- experimental trial. *BMS Psychology*, *8*(1), 1–11.
- Porter DeCusati, C. L., & Johnson, J. E. (2004). Parents as Classroom Volunteers and Kindergarten Students' Emergent Reading Skills. *Journal of Educational Research*, *97*(5), 235–247.
- Pote, I., Doubell, L., Brims, L., Larbie, J., Stock, L., Lewing, B., Asmussen, K., Taylor, S., Berry, V., Challis, A., Penman, M., Rhodes, H., Symonds, J., Thomas, H., & Walker, J. (2019). *Engaging disadvantaged and vulnerable parents: An evidence review*. London: Early Intervention Foundation.
- Priebe, S., Chevalier, A., Hamborg, T., Golden, E., King, M., & Pistrang, N. (2020). Effectiveness of a volunteer befriending programme for patients with schizophrenia: Randomised controlled trial. *British Journal of Psychiatry*, *217*(3), 477–483.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- Rajaraman, D., Travasso, S., Chatterjee, A., Bhat, B., Andrew, G., Parab, S., & Patel, V. (2012). The acceptability, feasibility and impact of a lay health counsellor delivered health promoting schools programme in India: A case study evaluation. *BMC Health Services Research*, *12*(1), 1–12.

- Ravens-Sieberer, U., Erhart, M., Rajmil, L., Herdman, M., Auquier, P., Bruil, J., Power, M., Duer, W., Abel, T., Czemy, L., Mazur, J., Czimbalmos, A., Tountas, Y., Hagquist, C., & Kilroe, J. (2010). Reliability, construct and criterion validity of the KIDSCREEN-10 score: A short measure for children and adolescents' well-being and health-related quality of life. *Quality of Life Research, 19*(10), 1487–1500.
- Rosenberg, C. (2013). *SydhavnsCompagniet: Tilblivelser, relationer og muligheder i sribede og glatte rum*. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Runcan, P. L., Petracovschi, S., & Borca, C. (2012). The Importance of Play in the Parent-Child Interaction. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 46*, 795–799.
- Scavenius, C., Amilon, A., & Schultz, E. A. (2020). A Cost-effectiveness Analysis of Caring in Chaos—A Volunteer-delivered Parent Training Program in Denmark. *Journal of Child and Family Studies, 29*(10), 2836–2849.
- Sievers, S. M. M. (2016). *Social innovation i civilsamfundet: Kætteri og flertydigheder i arbejdet med socialt udsatte*. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Staiger, D., & Stock, J. (1994). *Instrumental Variables Regression with Weak Instruments. Technical Working Paper No. 151*. Cambridge, MA: Nationale Bureau of Economic Research.
- Stewart-Brown, S., Tennant, A., Tennant, R., Platt, S., Parkinson, J., & Weich, S. (2009). Internal construct validity of the Warwick-Edinburgh Mental Well-Being Scale (WEMWBS): A Rasch analysis using data from the Scottish Health Education Population Survey. *Health and Quality of Life Outcomes, 7*(1), 1–8.
- Stewart-Brown, S., Vinther-Larsen, M., Koushede, V., Meilstrup, C., Holstein, B. E., & Nielsen, L. (2016). High and low levels of positive mental health: are there socioeconomic differences among adolescents? *Journal of Public Mental Health, 15*(1), 37–49.
- Stougaard, M. S. (2020). Co-producing Public Welfare Services with Vulnerable Citizens: A Case Study of a Danish-Somali Women's Association Co-producing Crime Prevention with the Local Authorities. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 32*(6), 1389–1407.
- Sundhedsstyrelsen. (2017). *Tidlig indsats for sårbare familier: Afdækning af kommunernes indsats til gravide, spæd- og småbørn og deres forældre med udgangspunkt i sundhedsplejens ydelser*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Sweet, M. A., & Appelbaum, M. I. (2004). Is Home Visiting an Effective Strategy? A Meta-Analytic Review of Home Visiting Programs for Families With Young Children. *Child Development, 75*(5), 1435–1456.
- van Aar, J. V., Asscher, J. J., Zijlstra, B. J. H., Deković, M., & Hoffenaar, P. J. (2015). Changes in parenting and child behavior after the home-start family support program: A 10 year follow-up. *Children and Youth Services Review, 53*, 166–175.

- Vanleene, D., Voets, J., & Verschuere, B. (2018). The Co-production of a Community: Engaging Citizens in Derelict Neighbourhoods. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 29(1), 201–221.
- Vijayakumar, L., & Kumar, M. S. (2008). Trained volunteer-delivered mental health support to those bereaved by Asian Tsunami - An evaluation. *International Journal of Social Psychiatry*, 54(4), 293–302.
- Villiger, C., Hauri, S., Tettenborn, A., Hartmann, E., Näpflin, C., Hugener, I., & Niggli, A. (2019). Effectiveness of an extracurricular program for struggling readers: A comparative study with parent tutors and volunteer tutors. *Learning and Instruction*, 60, 54–65.
- Wijkström, F. (2011). "Charity Speak and Business Talk" The On-Going (Re) hybridization of Civil Society. In Wijkström, F. & Zimmer, A. (Eds.) *Nordic Civil Society at a Cross-Roads: Transforming the Popular Movement Tradition* (pp. 25–55). Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.
- Wittenberg-Lyles, E., Demiris, G., Ferrell, B., & Shaunfield, S. (2012). Volunteers as facilitators of communication about pain: A feasibility study. *Research on Aging*, 34(2), 246–253.
- Yoder, A. M., Larson, H., Washburn, F., Mills, S., Carter, D., Brausch, B., & Lee, J. (2013). Adaptation of the Child-Parent Relationship Therapy Model for use with senior citizen volunteers in school settings: A pilot study. *International Journal of Play Therapy*, 22(2), 75–89.
- Zhao, C., Zhou, X., Wang, F., Jiang, M., & Hesketh, T. (2017). Care for left-behind children in rural China: A realist evaluation of a community-based intervention. *Children and Youth Services Review*, 82, 239–245.
- Zosh, J. M., Emily J. Hopkins, Jensen, H., Liu, C., Neale, D., Hirsh-Pasek, K., Solis, S. L., & Whitebread, D. (2017). *Learning through play: a review of the evidence. White paper*. Kolding: LEGO Fonden.

Bilag 1 Beskrivende statistik ved baseline

Bilagstabel 1.1 Beskrivende statistik for alle sårbare familiekub- og kontrolfamilier ved baseline

	HDF			Kontrol		
	Gns.	SD	N	Gns.	SD	N
Kvinde	95,7 %	0,20	163	95,6 %	0,21	114
Alder	37,16	7,67	153	38,87	7,15	107
Bor alene	47,2 %	0,50	163	54,0 %	0,50	113
Antal børn i hjemmet	1,98	0,88	163	1,81	0,85	113
Alder på target-barn	6,41	3,10	158	6,59	3,14	109
Andet sprog end dansk i hjemmet	28,4 %	0,45	155	24,3 %	0,43	107
Gymnasialuddannelse eller lavere	28,2 %	0,45	163	20,2 %	0,40	114
Kort- eller erhvervsfaglig uddannelse	35,0 %	0,48	163	32,5 %	0,47	114
Mellemlang eller lang uddannelse	31,9 %	0,47	163	41,2 %	0,49	114
I arbejde	33,7 %	0,47	163	42,1 %	0,50	114
I uddannelse	8,0 %	0,27	163	9,6 %	0,30	114
Sygemeldt/Arbejdsløs med understøttelse	14,7 %	0,36	163	14,9 %	0,36	114
Uden for arbejdsmarkedet	38,7 %	0,49	163	27,2 %	0,45	114
Økonomisk situation (1-5)	2,79	1,10	155	2,96	1,18	107
Økonomiske bekymringer (1-5)	3,43	1,12	155	3,28	1,19	107
Hyppeghed af konflikter med partner (0-3)	1,10	0,89	90	1,39	1,01	52
Hyppeghed af konflikter med børn (0-3)	1,94	1,10	158	2,05	0,98	110
Hyppeghed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende (1-5)	2,56	0,85	157	2,58	0,81	109
Hyppeghed af konflikter mellem target-barn og forældre (1-5)	2,98	0,93	157	3,03	0,94	109
Forældres skærmbug (2-12)	5,00	2,23	155	5,36	2,23	107
Læringsaktiviteter i hjemmet (5-25)	14,37	2,84	155	14,42	2,72	107
Hyppeghed af fælles aftensmad (0-4)	3,61	0,68	158	3,56	0,73	109
Barn leger oftest alene (0-1)	19,2 %	0,40	156	19,6 %	0,40	107
Barn leger oftest med jævnaldrende (0-1)	70,5 %	0,46	156	68,2 %	0,47	107
Barn leger oftest med forældre (0-1)	10,3 %	0,30	156	12,1 %	0,33	107
Forælder har let ved at få nye venner (1-5)	2,78	1,07	156	2,63	1,06	107
Barn har let ved at få nye venner (1-5)	3,65	0,98	156	3,84	1,05	107
Barnet har en eller flere nære venner (0-1)	84,6 %	0,36	156	74,8 %	0,44	107
Trivselsskala (SWEMWBS) (7-35)	21,99	3,91	162	21,54	3,53	113
Mestringsevne (3-12)	9,18	1,89	160	9,34	2,02	112
Selvverd (3-15)	10,08	2,76	160	10,22	2,43	112
Mangel på tilfredshed i forældreren (7-35)	10,33	3,82	160	10,96	3,51	112
Forældrestress (7-35)	17,35	4,95	159	17,08	4,95	112
Familierutiner (10-50)	42,29	4,78	158	42,30	4,77	109
Støttende forældreadfærd (0-30)	26,90	2,81	155	26,50	2,73	107
Kontrollerende forældreadfærd (0-30)	13,05	3,30	155	13,00	3,63	107
Praktisk hjælpende netværk (1-5)	3,00	1,35	156	2,63	1,19	107

	HDF			Kontrol		
Fortroligt netværk (1-5)	3,66	1,30	156	3,58	1,23	107
Ensom (1-5)	3,21	0,94	156	3,30	1,10	107
Kidscreen (8+ år)	42,50	9,17	54	43,61	9,02	42
Trivsel af børn under 8 år	33,55	4,08	103	34,28	3,44	65
Forælder deltager i fritidsaktiviteter (0-1)	32,3 %	0,47	158	25,5 %	0,44	110
Barn deltager i fritidsaktiviteter (0-1)	52,5 %	0,50	158	59,6 %	0,49	109
Barnets helbred (1-5)	3,93	0,67	54	3,69	0,87	42
Barn har søvnproblemer (1-5)	2,14	0,96	157	2,20	0,98	107
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet (1-5)	4,30	0,72	156	4,10	0,82	107
Har brug for hjælp til leg med barn (1-3)	1,52	0,66	156	1,65	0,62	107
Forælder tager initiativ til leg med barn (0-1)	11,7 %	0,32	163	9,6 %	0,30	114
Barns skærmb brug (1-5)	3,71	1,09	155	3,61	1,10	107
N	163			114		

Anm.: Baseret på analysestikprøven bestående af 277 sårbare familier, som har besvaret både baseline- og opfølgningsskemaet.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Bilagstabel 1.2 Beskrivende statistik for sårbare familiekub- og kontrolfamilier ved 6-måneders opfølgning

	HDF			Kontrol		
	Gns.	SD	N	Gns.	SD	N
Kvinde	90,8 %	0,29	163	93,0 %	0,26	114
Alder	37,85	7,81	163	39,59	7,17	114
Bor alene	46,0 %	0,50	163	54,4 %	0,50	114
Antal børn i hjemmet	1,99	0,92	163	1,77	0,89	114
Alder på target-barn	6,76	3,10	158	6,87	3,19	105
Andet sprog end dansk i hjemmet	31,6 %	0,47	38	35,5 %	0,49	31
Gymnasialuddannelse eller lavere	9,2 %	0,29	163	6,1 %	0,24	114
Kort- eller erhvervsfaglig uddannelse	8,0 %	0,27	163	5,3 %	0,22	114
Mellemlang eller lang uddannelse	6,1 %	0,24	163	14,0 %	0,35	114
I arbejde	38,7 %	0,49	163	55,3 %	0,50	114
I uddannelse	9,8 %	0,30	163	9,6 %	0,30	114
Sygemeldt/Arbejdsløs med understøttelse	11,7 %	0,32	163	7,9 %	0,27	114
Uden for arbejdsmarkedet	39,9 %	0,49	163	27,2 %	0,45	114
Økonomisk situation (1-5)	2,90	1,05	163	3,03	1,14	114
Økonomiske bekymringer (1-5)	3,24	1,14	163	3,21	1,17	114
Hyppighed af konflikter med partner (0-3)	1,11	0,99	94	1,36	0,99	58
Hyppighed af konflikter med børn (0-3)	1,98	0,98	162	2,12	0,88	111
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende (1-5)	2,54	0,79	158	2,51	0,74	105
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre (1-5)	2,90	0,90	158	3,09	0,91	105
Forældres skærmb brug (2-12)	4,80	1,99	163	5,13	2,18	114
Læringsaktiviteter i hjemmet (5-25)	14,55	2,98	159	14,68	3,21	110
Hyppighed af fælles aftensmad (0-4)	3,67	0,58	162	3,60	0,66	111

Barn leger oftest alene (0-1)	14,5 %	0,35	159	21,8 %	0,42	110
Barn leger oftest med jævnaldrende (0-1)	78,0 %	0,42	159	70,9 %	0,46	110
Barn leger oftest med forældre (0-1)	7,5 %	0,27	159	7,3 %	0,26	110
Forælder har let ved at få nye venner (1-5)	2,90	1,13	163	2,83	1,14	114
Barn har let ved at få nye venner (1-5)	3,63	0,99	159	3,90	1,09	110
Barnet har en eller flere nære venner (0-1)	89,9 %	0,30	159	80,9 %	0,40	110
Trivselsskala (SWEMWBS) (7-35)	22,51	3,94	163	22,14	3,31	114
Mestringsevne (3-12)	9,26	1,95	163	9,54	1,70	114
Selvværd (3-15)	10,47	2,65	163	10,55	2,56	114
Mangel på tilfredshed i forælderrollen (7-35)	9,54	3,41	163	10,32	4,02	114
Forældrestress (7-35)	17,46	4,94	163	17,45	4,74	114
Familierutiner (10-50)	42,38	4,37	162	42,91	3,93	111
Støttende forældreadfærd (0-30)	26,70	3,13	159	26,66	2,95	110
Kontrollerende forældreadfærd (0-30)	12,89	3,18	159	13,02	3,84	110
Praktisk hjælpende netværk (1-5)	3,03	1,31	163	2,83	1,17	114
Fortroligt netværk (1-5)	3,81	1,22	163	3,69	1,19	114
Ensom (1-5)	3,06	1,05	163	3,21	0,93	114
Kidscreen (8+ år)	43,61	9,96	50	42,85	8,15	44
Trivsel af børn under 8 år	33,94	4,03	80	33,54	3,93	52
Forælder deltager i fritidsaktiviteter (0-1)	27,0 %	0,45	163	27,2 %	0,45	114
Barn deltager i fritidsaktiviteter (0-1)	45,6 %	0,50	158	57,1 %	0,50	105
Barnets helbred (1-5)	3,92	0,70	50	3,75	0,89	44
Barn har søvnproblemer (1-5)	2,08	0,96	158	2,11	0,98	105
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet (1-5)	4,26	0,69	159	3,93	0,94	110
Har brug for hjælp til leg med barn (1-3)	1,44	0,58	159	1,62	0,62	110
Forælder tager initiativ til leg med barn (0-1)	12,9 %	0,34	163	10,5 %	0,31	114
Barns skærmbrug (1-5)	3,79	1,18	159	3,71	1,14	110
N	163			114		

Anm.: Baseret på analysestikprøven bestående af 277 sårbare familier, som har besvaret både baseline- og opfølgningsskemaet.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Bilag 2 Frafaldsanalyse

På baseline har vi komplette eller delvise besvarelser fra 509 familier, som dermed danner grundlaget for vores undersøgelsesstikprøve. Ved 6-måneders opfølgningen besvarede 352 af disse familier det opfølgende skema. For at sikre, at der ikke er et systematisk frafald af familier med bestemte karakteristika, har vi foretaget en frafaldsanalyse. Frafaldsanalysen foretages som enkeltvise regressionsanalyser, der undersøger for en statistisk sammenhæng mellem et bestemt karakteristika målt på baseline med, hvorvidt familien har besvaret 6-måneders opfølgningsskemaet. **Hvis** der er et systematisk frafald af familier med bestemte karakteristika, vil frafaldsanalysen afsløre dette ved at estimere en statistisk signifikant sammenhæng mellem en frafaldsindikator og baseline-karakteristika.

Bilagstabel 2.1 viser resultaterne af frafaldsanalysen ved at rapportere effektestimaterne fra regressionerne. Effektestimaterne måler sammenhængen mellem det angivne karakteristika og sandsynligheden for frafald ved 6-måneders opfølgningen. Eksempelvis betyder effektestimateret på *Familieklub*, -0,16, at familier i indsatsgruppen har 16 % mindre sandsynlighed for ikke at besvare spørgeskemaet ved 6-måneders opfølgningen. Det vil sige, at kontrolfamilierne har et større frafald ved 6-måneders opfølgningen end indsatsfamilierne. P-værdierne er resultater fra t-tests af, om effekten er forskellig fra nul, og for familieklub-variablen afslører denne, at der er en statistisk signifikant sammenhæng ($p < 0,05$) mellem at være i indsatsgruppe og besvarelse af 6-måneders spørgeskemaet.

Bilagstabel 2.1 Analyse om systematisk frafald ved 6-måneders opfølgningen

	Outcome = Frafald		
	Effekt	P-værdi	N
Familieklub	-0,20	0,00	509
Sårbarhed	-0,04	0,38	509
Trivselsskala (SWEMWBS)	0,01	0,28	489
Mestringsevne	0,01	0,43	481
Selvværd	0,02	0,02	478
Mangel på tilfredshed i forælderrollen	-0,01	0,21	476
Forældrestress	0,00	0,46	469
Familierutiner	0,00	0,78	451
Støttende forældreadfærd	0,00	0,94	441
Kontrollerende forældreadfærd	0,00	0,69	441
Praktisk hjælpende netværk	0,00	0,95	442
Fortroligt netværk	0,03	0,09	442
Ensom	-0,03	0,17	442
Hyppighed af konflikter med partner	0,02	0,42	263
Hyppighed af konflikter med børn	-0,03	0,17	456
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	0,02	0,38	449
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre	-0,04	0,07	449
Forældres skærmb brug	-0,01	0,22	439
Læringsaktiviteter i hjemmet	0,00	0,98	439

Hyppighed af fælles aftensmad	0,00	0,90	451
Forælder har let ved at få nye venner	0,05	0,01	442
Barn har let ved at få nye venner	0,02	0,41	442
Barnet har en eller flere nære venner	0,01	0,85	442
Kvinde	-0,15	0,07	509
Alder (forældre)	-0,01	0,10	428
Bor alene	-0,04	0,38	504
Antal børn i hjemmet	0,02	0,42	502
Alder på target-barn	0,01	0,41	451
Andet sprog end dansk i hjemmet	0,07	0,15	438
Økonomisk situation	0,00	0,82	438
Økonomiske bekymringer	-0,01	0,58	438
Trivsels af børn under 8 år	0,01	0,16	284
Kidscreen (8+ år)	0,00	0,89	160
Beskæftigelse: I arbejde	(base)	(-)	509
Beskæftigelse: I uddannelse	-0,01	0,92	
Beskæftigelse: Sygemeldt/Arbejdsløs med understøttelse	-0,04	0,55	
Beskæftigelse: Uden for arbejdsmarkedet	-0,02	0,66	
Beskæftigelse: Mangler information	0,48	0,00	
Uddannelsesniveau: Gymnasialuddannelse eller lavere	(base)	(-)	509
Uddannelsesniveau: Kort eller erhvervsfaglig uddannelse	-0,03	0,55	
Uddannelsesniveau: Mellemlang eller lang uddannelse	0,01	0,90	
Uddannelsesniveau: Mangler information	0,49	0,00	

Anm.: Baseret på de 509 familier, som har besvaret baselineskemaet.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Bilagstabel 2.1 viser, at ud af de 35 undersøgte variable observerer vi kun få statistisk signifikante ($p < 0,05$) sammenhænge med frafald. Det fremgår, at familier på venteliste har en relativt større tendens til frafald end familier i familieklub. Da det er frivilligt for forældrene, om de vil udfylde spørgeskemaet, og det ikke er en betingelse for at deltage i familieklubber, kan denne sammenhæng mellem placering på venteliste og frafald på 6-måneders opfølgningen have flere årsager. Den kan fx skyldes tab af motivation for deltagelse i familieklub-projektet generelt. Det er dog også muligt, at disse familier efter ventetiden er kommet i familieklub, men bare har undladt at besvare spørgeskemaet. Det er relativt normalt, at der er et større frafald i kontrolgruppen i et studie som dette, hvor kontrolgruppen ikke bliver tilbudt nogen form for indsats i den første periode.

Derudover observeres en signifikant sammenhæng mellem frafald, og hvis forældre angiver, at de har let ved at danne nye venskaber eller scorer højt på selvværds målet. En meget stor andel af familierne angiver ved tilmeldingen, at mangel på netværk er en vigtig motivation for deres ønske om at deltage i familieklub. Derfor er det ikke overraskende, at familierne, som har lettere ved at danne nye relationer på egen hånd, i højere grad frafalder fra projektet. Det er dog også sandsynligt, at familier, hvor forældrene har højere selvværd eller større lethed ved at danne nye relationer, ligeledes er de familier, som kun ville have mindre effekter af deltagelse, da deres alternativ til deltagelse i familieklub er bedre. I så fald vil effektanalysen potentielt overestimere effekterne ved deltagelse i familieklub.

Til sidst ses det, at forældre, hvor vi mangler information om uddannelsesniveau og beskæftigelse, har et signifikant frafald. Sammenholdt peger dette på, at familier, som kun delvist har besvaret baseline-skema, i overvejende grad heller ikke besvarer 6-måneders opfølgningen.

Bilag 3 Supplerende effektmålingsanalyser

I Bilagstabel 3.1 ses resultaterne af effektanalysen, når vi inkluderer alle familier uanset sårbarhedsstatus.

Bilagstabel 3.1 Effekter på alle familier (både sårbare og ikke-sårbare)

	Effekt	N	P-værdi	Cohens d
Trivsel	-0,18	350	0,56	-0,05
Mestringsevne	-0,18	347	0,20	-0,10
Selvværd	-0,28	347	0,21	-0,10
Mangel på tilfredsstillelse i forælderrollen	-0,29	347	0,39	-0,08
Forældrestress	-0,17	346	0,65	-0,04
Familierutiner	-0,07	333	0,85	-0,02
Støttende forældreadfærd	-0,21	324	0,44	-0,07
Kontrollerende forældreadfærd	-0,32	324	0,31	-0,09
Praktisk netværk	-0,06	335	0,55	-0,05
Fortroligt netværk	-0,08	335	0,47	-0,06
Ensom	0,00	335	0,99	0,00
Hyppighed af konflikter med børn	-0,02	336	0,83	-0,02
Hyppighed af konflikter med partner	-0,15	184	0,21	-0,15
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	-0,05	341	0,26	-0,12
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	0,23	325	0,01	0,29
Har brug for hjælp til leg med barn	-0,14	325	0,02	-0,24
Forælder tager initiativ til leg med barn	0,02	352	0,64	0,05
Forældres skærmbrug	0,01	334	0,97	0,00
Læringsaktiviteter i hjemmet	-0,04	324	0,89	-0,01
Hyppighed af fælles aftensmad	0,04	333	0,48	0,07
Forælder har let ved at få nye venner	-0,06	335	0,48	-0,06
Kidscreen (8+ år)	1,93	92	0,23	0,21
Trivselsscore (under 8 år)	-0,06	163	0,90	-0,02
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre	-0,10	279	0,30	-0,10
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	0,10	279	0,19	0,14
Barn deltager i fritidsaktiviteter	-0,09	280	0,09	-0,18
Barnets helbred (angivet af forældre)	0,12	92	0,51	0,14
Hyppighed af søvnproblemer for barnet	0,06	278	0,49	0,07
Barnet har én eller flere nære venner	0,06	276	0,17	0,17
Hyppighed af skærmbrug for barn	0,09	275	0,38	0,08
Barn har let ved at få nye venner	-0,22	276	0,04	-0,22

Anm.: Baseret på de 352 familier, som har besvaret både baseline- og opfølgningsskemaet.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Bilag 4 Multipel hypotesetest-problemet

Multipel hypotesetest-problemet opstår, når man laver effektmålinger på adskillige udfaldsmål. For hver af disse effektmålinger opstilles en hypotesetest (se Boks 2.4), og når vi tester disse hypoteser enkeltvis med et kritisk niveau på 0,05, er sandsynligheden for at lave en eller flere falske afvisninger af nulhypotesen $1 - 0,95^{31} = 79,6\%$. For at minimere denne sandsynlighed kan man foretage justeringer af den estimerede p-værdi, som tager højde for, at man tester adskillige hypoteser. Vi har brugt to forskellige metoder til at justere p-værdien: *sharpened false discovery rate q-values* (Anderson, 2008) og *Familywise Error Rate (FWER)*-justerede p-værdier (List et al., 2019). I Bilagstabel 4.1 sammenlignes de ikke-justerede p-værdier med de justerede p-værdier. Som det fremgår af tabellen, finder vi ikke statistisk signifikante effekter af deltagelse i familieklub, når der tages højde for, at vi tester et stort antal hypoteser.

Bilagstabel 4.1 Multipel hypotesetest-korrigerede p-værdier

	Effekt	P-værdi	Sharpened q-value	FWER-justeret p-værdi
Trivsel	0,07	0,85	1,00	1,00
Mestringsevne	-0,24	0,13	1,00	0,96
Selvværd	-0,05	0,85	1,00	1,00
Mangel på tilfredsstillelse i forælderrollen	-0,43	0,27	1,00	1,00
Forældrestress	0,05	0,91	1,00	1,00
Familierutiner	-0,15	0,70	1,00	1,00
Støttende forældreadfærd	-0,33	0,32	1,00	1,00
Kontrollerende forældreadfærd	-0,09	0,80	1,00	1,00
Praktisk netværk	-0,08	0,50	1,00	1,00
Fortroligt netværk	0,02	0,85	1,00	1,00
Ensom	-0,05	0,59	1,00	1,00
Hyppighed af konflikter med børn	-0,07	0,45	1,00	1,00
Hyppighed af konflikter med partner	-0,01	0,95	1,00	1,00
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	-0,06	0,22	1,00	1,00
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	0,24	0,01	0,28	0,31
Har brug for hjælp til leg med barn	-0,12	0,08	1,00	0,83
Forælder tager initiativ til leg med barn	0,03	0,52	1,00	1,00
Forældres skærmbrug	-0,14	0,48	1,00	1,00
Læringsaktiviteter i hjemmet	0,00	1,00	1,00	1,00
Hyppighed af fælles aftensmad	0,04	0,53	1,00	1,00
Forælder har let ved at få nye venner	0,00	1,00	1,00	1,00
Kidscreen (8+ år)	0,34	0,85	1,00	1,00
Trivselsscore (under 8 år)	0,41	0,48	1,00	1,00
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre	-0,11	0,29	1,00	1,00
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	0,08	0,37	1,00	1,00
Deltager i fritidsaktiviteter	-0,10	0,12	1,00	0,96
Helbred (angivet af forældre)	0,01	0,97	1,00	1,00
Hyppighed af søvnproblemer	0,15	0,19	1,00	0,99
Har én eller flere nære venner	0,09	0,06	1,00	0,78
Hyppighed af skærmbrug	0,09	0,45	1,00	1,00
Har let ved at få nye venner	-0,31	0,01	0,28	0,31

Anm.: Baseret på de 277 sårbare familier, som har besvaret både baseline- og opfølgingskemaet.

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

Bilag 5 Robusthedsanalyse

I dette bilag tjekkes robustheden af resultaterne af effektmålingen. Nødvendigheden af dette skyldes, at selvom tildelingen af pladser i familieklub er kvasi-randomiseret (det vil sige nærmest tilfældig), fremgår det alligevel af data, at ikke alle familier efterkommer denne fordeling. Blandt familier, der ifølge vores informationer er blevet tildelt en plads i en familieklub, angiver nogle selv, at de aldrig har deltaget i familieklub. Ligeledes ser vi, at familier, der ifølge vores oplysninger skulle være på venteliste, selv har angivet, at det har deltaget i en familieklub. Sidstnævnte kan skyldes, at familierne ikke har udfyldt 6-måneders opfølgningsskemaet før deltagelse i familien efter perioden på venteliste. I hovedanalysen har vi flyttet kontrolfamilier til indsatsgruppen, hvis de ved 6-måneders opfølgningen har angivet deltagelse, og vi har ligeledes flyttet indsatsfamilier til kontrolgruppen, hvis de selv angiver ikke at have deltaget, samt at den tilknyttede familieklub er angivet som aflyst. For at sikre, at resultaterne ikke er drevet af selektion i deltagelse af familieklub, anvendes en instrument-variabel-metode. Da tilbuddet om deltagelse i familieklub er så godt som randomiseret på tværs af familier (mens den faktiske deltagelse ikke nødvendigvis er), benytter vi denne fordeling på familieklub/kontrolgruppe som et såkaldt *instrument* for den faktiske deltagelse. En instrument-variabel (IV)-regression estimerer derfor effekten af deltagelse i familieklub for de familier, som tilfældigt blev tilbudt en plads. Hvis der er markante forskelle mellem resultaterne fra ovenstående tabeller og fra IV-regressionen, kunne det indikere en selektion i hvilke familier, der vælger at deltage.

Da IV-regression estimerer effekten af deltagelse i familieklub for familier, der er blevet tilbudt en plads (local-average-treatment-effekt), vil vi ikke forvente at estimere effekt-estimerer, som er direkte sammenlignelige med resultaterne fra den lineære regression (intention-to-treat), som er anvendt i hovedanalysen. For at tjekke robusthed ser vi derimod på, om fortegnet af effekten og effektstørrelsen giver tilsvarende indikationer på en effekt.

Bilagsboks 5.1 Nødvendige antagelser for IV-metoden

Vi er interesseret i at estimere den kausale effekt af deltagelse i familieklub, hvilket kan beskrives på regressionsform som følger:

$$y_{i1} = \alpha + \gamma y_{i0} + \delta HDF_i^d + \beta X_i + \epsilon_i$$

hvor $y_1(y_0)$ angiver udfaldsmålet af interesse, HDF_i^d er en indikator for deltagelse i familieklub og X er en række kontrolvariable. δ vil i denne ligning være effektestimaten. En simpel lineær regression af denne ligning vil give et skævt (såkaldt *biased*) estimat af effekten, hvis der er selektion i hvem der deltager i familieklub efter tildelingen af en plads.

IV-metoden løser dette ved hjælp af en såkaldt instrumentvariabel. Instrumentvariablen skal påvirke deltagelse i familieklub (antagelse om styrke), være uafhængigt af andre variable der påvirker udfaldsmålet (antagelse om uafhængighed), og må ikke selv påvirke udfaldsmålet direkte (antagelse om eksklusionsrestriktion). Desuden skal instrumentet påvirke i samme retning for alle som er påvirket af instrument (antagelse om monotonicitet).

I denne analyse anvender vi den kvasi-randomiserede tildeling af pladser i familieklub versus venteliste som instrument for den faktiske deltagelse. Med IV-metoden opstiller vi derfor følgende first-stage ligning, hvor faktisk deltagelse i familieklub er en funktion af den kvasi-randomiserede tildeling af plads (samt kontrolvariable fra effektmålingsligningen):

$$HDF_i^d = \lambda + \tau HDF_i^r + \mu y_{i0} + \kappa X_i + v_i$$

HDF_i^r angiver her, om familien er blevet tildelt en plads i familieklub.

Antagelsen om styrke betyder i dette tilfælde, at tildelingen af en plads i familieklub skal være stærkt korreleret med, om en familie deltager i familieklub. Styrken af et instrument kan testes ved hjælp af en F-test beregnet fra en regression af first-stage-ligningen. En tommelfingerregel er, at værdien for F-testen skal være større end 10 (Staiger & Stock, 1994). I resultattabellerne for IV-regressionerne viser vi F-testen, og i alle tilfælde er instrumentet stærkt.

Antagelsen om et eksogent instrument betyder, at tildelingen af en plads i familieklub skal være så godt som tilfældig. Vi har i sammenligningen af familieklubdeltagere med kontrolgruppen vist, at vi ikke finder markante forskelle, og det tyder derfor på, at denne antagelse er opfyldt.

Antagelsen om eksklusionsrestriktionen betyder, at tildelingen af en plads i familieklub kun må påvirke udfaldsmålet gennem, hvorvidt familien deltager i familieklub.

Antagelsen om monotonicitet betyder, at $\tau_i \geq 0$ for alle. Det betyder, at tildelingen af en plads i familieklub ikke nødvendigvis behøver at påvirke alle familier, men tildelingen af en plads må ikke øge sandsynligheden for deltagelse for nogle familier og samtidigt mindske sandsynligheden for andre familier. Da tildelingen af en plads i familieklub sker efter en interesse-tilkendegivelse ved tilmelding på hjemmesiden, forventer vi at alle ønsker at deltage (hvis muligt).

I Bilagstabel 5.1 præsenteres resultaterne af IV-regressionerne på forældrenes udfaldsmål. Hvis vi sammenligner effektestimaterne i Bilagstabel 5.1 med resultaterne fra Tabel 4.3, ser vi generelt kun meget små forskelle. Resultaterne fra IV-regression giver dermed et overensstemmende billede med resultaterne fra hovedanalysen. Der ses fortsat en statistisk signifikant effekt på forældrenes tilpashed i leg med deres børn. I forhold til behov til hjælp i leg med børn er effektestimaten og effektstørrelsen meget tæt på estimaten fra Tabel 4.3, men det er i lighed med hovedanalysen ikke statistisk signifikant. At effektestimaterne og effektstørrelserne på forældrenes tilpashed i leg og behov til hjælp

til leg er robuste ved skift af statistisk metode, styrker tilliden til estimerne i hovedanalysen.

Derudover ser vi ligeledes tilnærmelsesvis statistisk signifikante reduktioner i støttende forældreadfærd.

Bilagstabel 5.1 Resultater af IV-regression på forældres udfaldsmål

IV-regression						
	Effekt	N	P-værdi	d	F-stat	
Trivsel	-0,09	273	0,84	-0,02	313,9	
Mestringsevne	-0,27	270	0,22	-0,15	313,7	
Selvværd	0,07	270	0,85	0,03	311,4	
Mangel på tilfredsstillelse i forælderrollen	0,01	270	0,98	0,00	312,9	
Forældrestress	0,13	269	0,85	0,03	310,6	
Familierutiner	-0,16	261	0,76	-0,04	305,5	
Støttende forældreadfærd	-0,67	253	0,15	-0,23	364,8	
Kontrollerende forældreadfærd	0,07	253	0,89	0,02	332,6	
Praktisk netværk	-0,09	260	0,60	-0,07	311,1	
Fortroligt netværk	0,01	260	0,95	0,01	310,3	
Ensom	-0,10	260	0,46	-0,10	307,0	
Hyppighed af konflikter med børn	-0,16	262	0,24	-0,18	308,4	
Hyppighed af konflikter med partner	-0,01	134	0,95	-0,01	230,4	
Forælder deltager i fritidsaktiviteter	-0,05	266	0,49	-0,11	307,9	
Forælder føler sig godt tilpas i leg med barnet	0,33	254	0,03	0,42	298,1	
Har brug for hjælp til leg med barn	-0,14	254	0,16	-0,24	291,9	
Forælder tager initiativ til leg med barn	0,00	275	0,96	0,01	307,2	
Forældres skærmbrug	-0,26	259	0,35	-0,13	342,3	
Læringsaktiviteter i hjemmet	-0,16	253	0,68	-0,05	336,7	
Hyppighed af fælles aftensmad	0,01	261	0,94	0,01	305,8	
Forælder har let ved at få nye venner	0,12	260	0,44	0,10	306,2	

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

I Bilagstabel 5.2 vises resultaterne af robusthedsanalysen for effekterne på børnenes udfaldsmål. Først vises resultater fra en simpel lineær regression, hvor ITT-effekten estimeres på baggrund af alle rettidige besvarelser vedrørende børns trivsel og adfærd. Det vil sige, at de besvarelser, som blev indhentet ved ekstra indsamlingen, og dermed forsinket i forhold til 6-måneders indsamlingen, er udeladt af denne analyse. Dernæst vises resultaterne fra IV-regressionen.

I sammenligningen af resultaterne på baggrund af rettidige besvarelser og alle besvarelser ses små forskelle, men generelt er resultaterne overensstemmende med Tabel 4.4. I analysen baseret på rettidige besvarelser finder vi, at en signifikant større del af børnene i familieklub har en eller flere venner ($p = 0,04$), og at en tilnærmelsesvis signifikant effekt i forhold til at børnene har lidt sværere ved at få nye venner ($p = 0,06$). Det ændrer derfor ikke markant ved resultaterne at reducere stikprøven til kun rettidige besvarelser, hvilket

styrker tilliden til hovedanalysen. En lille interessant forskel, der er værd at nævne, er effektestimater på de mindste børns trivsel. Selvom effekten ikke er statistisk signifikant, er selve effektestimater næsten dobbelt så stort i Bilagstabel 5.2 sammenlignet med Tabel 4.4. Hvis der er kortsigtede effekter på de mindste børns trivsel fra deltagelse i familiekлуб, kan dette forklare forskellen.

Resultaterne af IV-regressionen giver et billede svarende til hovedanalysen, hvilket tyder på, at resultaterne er robuste.

Bilagstabel 5.2 Robusthed af resultater på udfaldsmål for børn

	Rettidige besvarelser				IV-regression				
	Effekt	N	P-værdi	d	Effekt	N	P-værdi	d	F-stat
Kidscreen (8+ år)	0,35	50	0,88	0,04	-0,04	76	0,99	0,00	170,1
Trivselsscore (under 8 år)	0,75	80	0,29	0,20	0,46	124	0,47	0,12	548,5
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og forældre	-0,07	138	0,59	-0,08	-0,13	218	0,29	-0,14	749,1
Hyppighed af konflikter mellem target-barn og jævnaldrende	0,10	138	0,40	0,13	0,08	218	0,45	0,11	758,5
Deltager i fritidsaktiviteter	-0,09	139	0,25	-0,18	-0,11	219	0,12	-0,23	839,6
Helbred (angivet af forældre)	0,00	50	0,99	0,00	-0,07	76	0,75	-0,08	175,7
Hyppighed af søvnproblemer	0,14	137	0,33	0,15	0,19	217	0,17	0,20	680,1
Har én eller flere nære venner	0,13	136	0,04	0,39	0,11	216	0,08	0,32	739,4
Hyppighed af skærmbrug	0,08	135	0,57	0,07	0,10	215	0,46	0,09	694,8
Har let ved at få nye venner	-0,28	136	0,06	-0,28	-0,38	216	0,02	-0,38	652,0

Kilde: VIVEs spørgeskemaundersøgelse til familier.

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD